

Statsforvalteren i Rogaland

Årsrapport 2024

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	5
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	5
2.2 Organisasjon og ledelse	5
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
2.4 Andre forhold	7
3 Årets aktiviteter og resultater	9
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	9
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	9
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	10
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	12
3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	13
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	13
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene	22
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	23
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	26
3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	27
3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	29
3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	32
3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	34
3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene	37
3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	38
3.1.1.11 Bærekraftig landbruk	45
3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	49
3.1.1.13 Andre oppdrag	53
3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	54
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	54
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	56
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	58
3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon	59
3.1.2.5 Andre oppdrag	60
3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	61
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	61
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	63
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	68
3.1.3.4 Andre oppdrag	71
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	72
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	73
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	74
3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	89

3.1.4 Gjennomførte evalueringer	90
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	90
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	90
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	90
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	90
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	90
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	90
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	91
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	91
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	91
3.2.9 Landbruksdepartementet	91
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	91
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	127
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	128
3.6 Andre forhold	128
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	129
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	129
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	129
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	129
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	130
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	130
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	130
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	131
4.3 Fellesføringer 2024	131
4.4 Andre forhold	132
5 Vurdering av framtidsutsikter	133
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	133
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	133
5.3 Andre forhold	133
6 Årsregnskap	134
7 Vedlegg	135

1 Statsforvalterens beretning

Statsforvalteren i Rogaland hadde i 2024 tre strategiske satsingsområder: Barn og unge, bærekraftige velferdssamfunn og klima. Hensikten er å bidra til å gjennomføre bærekraftsmålene og at vi ser sektorvis oppdrag på tvers av embetet. Arbeidet har vært konsentrert om disse tre fokusområdene: Kompetanseheving i barns beste vurderinger, implementering av CRPD og universell utforming, og naturens betydning for klima. Bærekraftsmålene 1,3,4,10,11,13,14,15,16,17 er lagt til grunn for arbeidet.

I oktober 2024 gjennomførte embetet en bærekraftsuke der en internt og eksternt fikk stor oppmerksomhet og økt kunnskap om arbeidet.

Rogaland var i 2024 også preget av lav ledighet og sterk økonomisk vekst. Sysselsetningen i Rogaland skiller seg ut fra resten av landet ved at en større andel er ansatt i olje- og gassindustrien, bergverk, industriproduksjon og energi. Omstillingen i sysselsetningen som er beskrevet i Regjeringens perspektivmelding vil derfor få veldig stor betydning for Rogaland.

I fylke er det stor oppmerksomhet på «gapet» i aktivitet som vil oppstå i årene mellom effekten av skattepakken til petroleumsnæringen og en forventet ny aktivitetsvekst som følge av satsingen på havvind og annen klimatilpasset industri. Rogaland har stor tilgang på fornybar energi gjennom vannkraftproduksjon og mye ny vindkraft på land. Dette gjør at ny kraftkrevende industri har mye aktiviteter for å etablere seg (dataagring, ammoniakfabrikk og hydrogenproduksjon). Dette har utløst sterke konflikter basert på frykt i befolkningen for enda høyere strømpriser i regionen og mer tradisjonelle arealkonflikter. Arealsspørsmålene er bedre avklart nå gjennom at Rogaland Fylkeskommune har laget en god regionalplan for grønn industri som ble ferdigstilt i 2023/4.

Statsforvalteren i Rogaland er imidlertid fortsatt bekymret for at veksten fortsatt skal kreve nytt areal. Vi har fått godt effektivt jordvern, men dette øker trykket på fortsatt nedbygging av natur i fylke. Vi etterlyser tilsvarende statlige styringsverktøy for natur, som det vi har for matjord. Dette er en modell som etter vårt syn balanserer hensynet til nasjonale og internasjonale interesser mot lokaldemokratiet på en god måte. Dette ville økt utnyttelsen av allerede båndlagt areal som det nå sløses med.

På bakgrunn av den økonomiske situasjonen for embetene, veksten oppgaver og statens nye lederplakat satte vi i 2024 i gang med ett internt arbeid under overskriften «Ny normal 2025». Det har som hensikt å prioritere mellom oppdragene i hver sektor, slik at oppgavene til medarbeiderne er håndterbare å løse. Samtidig som vi styrker medarbeidernes kompetanse, og jobber kontinuerlig med å videreutvikle gode arbeidsmetoder for å effektivisere arbeidet.

Beredskapsarbeidet får mer oppmerksomhet og krever mer ressurser enn tidligere. Det skyldes økte forventninger til Statsforvalteren etter pandemien, den sikkerhetspolitiske situasjonen, klimarisiko og flere hendelser. Vi ser at dette påvirker forventningene på alle sektorer og dermed også i alle våre avdelinger. Det vil kreve at oppdragsgivere på alle sektorer prioriterer ressurser til beredskapsarbeid fremover.

Jeg er stolt over den jobben som gjøres av våre kompetente og dedikerte medarbeidere. Vi opplever at vi har godt samarbeid med kommunene og fylkeskommunen. Samtidig ser vi at våre oppgaver blir både viktigere og mer krevende i årene som kommer.

Stavanger, 21. februar 2025

Bent Høie

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalteren er et statlig forvaltningsorgan, og vårt formål, rolle, tilknytning til Digitalisering og forvaltningsdepartementet (DFD), og fagdepartementene samt forutsetninger og krav til statsforvalterens ledelse, krav til organisering og krav til samordning og samhandling er regulert i Statsforvalterinstruksen.

Statsforvalteren er tillagt en rekke oppgaver fra departement, direktorat og tilsyn. Noen oppgaver er faste, enten ved at forvaltningsansvaret er hjemlet i lovverket eller det er oppgaver av varig karakter. I hovedinstruksen kapittel 5 gis det en oversikt over Statsforvalteren sine faste oppgaver.

Statsforvalteren har fire nasjonalt bestemte hovedmål for vårt arbeid: Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket, vi skal samordne statlige virksomheter på regionalt nivå og legge til rette for gode helhetsløsninger, vi skal ivareta rettsikkerheten til innbyggerne, og vi skal ta de initiativ som er nødvendig og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk. I tildelingsbrevet vi får fra DFD er de overordnede prioriteringen knytte til disse hovedmålene bestemt.

Statsforvalteren i Rogaland sin visjon er «Vi tar vare på Rogaland». Verdiene våre er: Åpen, tydelig og troverdig. Sammen med fylkeskommunen, kommunene og den regionale staten skal vi bidra til at fylket fortsatt skal utvikle seg og ta vare på menneskene som bor her, naturen, velferden og arbeidsplassene.

Vi har også i 2024 hatt omfattende og godt samarbeid med Rogaland fylkeskommune, Universitetet i Stavanger, med de regionale statsetatene, med næringslivsaktører som NHO Rogaland og landbrukets organisasjoner, med KS og kommunene – og med redningsetatene og Forsvaret.

Samarbeidet med de andre statsforvalterembetene ble forsterket og forbedret gjennom samarbeid og aktiv deltakelse i lederutviklingsprogrammet Vidsyn. DFD har i etterkant av dette videreført Samarbeidsforum, i tillegg til at vi har fått til en ny og bedre samarbeidsarena med STAF i Beslutningsforberedende forum (BFF) og BFF-ON.

Statsforvalterenes arbeidsutvalg er også viktig for samarbeidet mellom embetene. Statsforvalter Bent Høie er utpekt av kollegiet og arbeidsutvalget til å være kontaktstatsforvalter mot HOD og ass. statsforvalter Lone Solheim leder Fagutvalget for informasjonssikkerhet.

Vi har også hatt faglig samarbeid med de øvrige embetene og gitt flere viktige høringsuttaler i samarbeid.

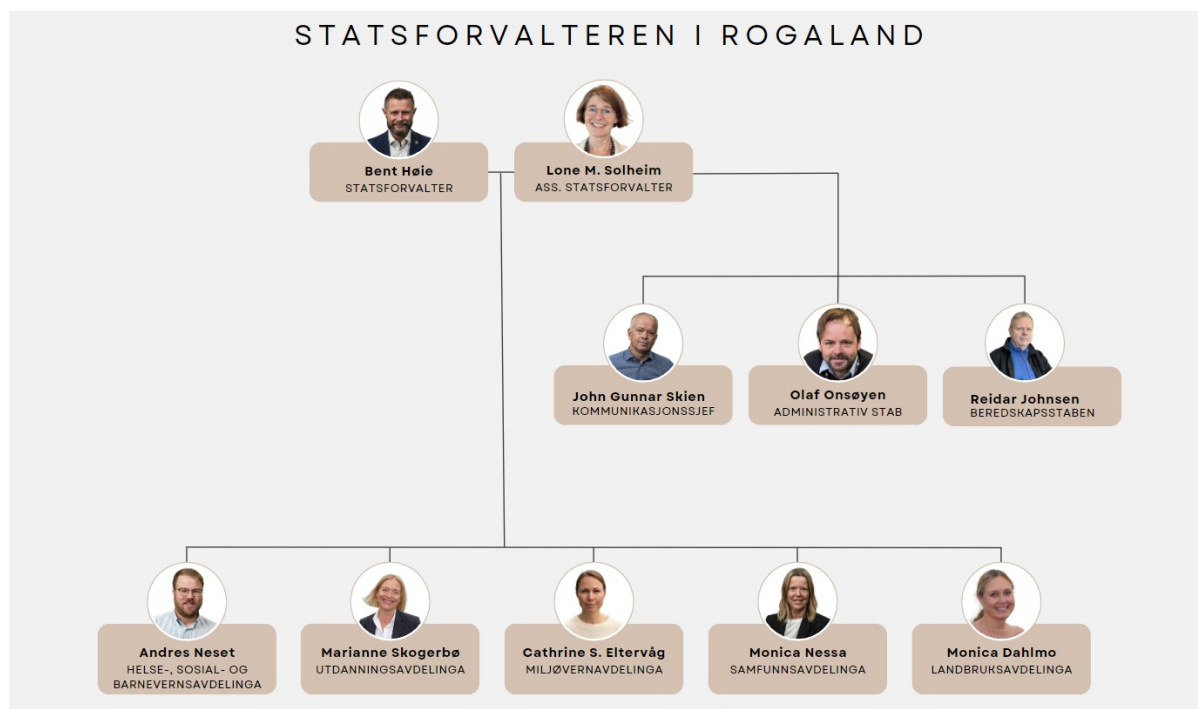
Statsforvalteren i Rogaland har kontorene sine i Statens hus på Lagårdsveien 44, sentralt i Stavanger.

Embetsledelsen:

Bent Høie er statsforvalter og Lone Merethe Solheim er assisterende statsforvalter i Rogaland.

Ledergruppen vår består av statsforvalter og ass. statsforvalter (toppleidelsen), samtlige avdelingsdirektører, kommunikasjonssjef og administrasjonsleder og sammen utgjør vi embetsledelsen.

2.2 Organisasjon og ledelse

Administrativ stab

Administrativ stab bidrar til å administrere den daglige driften av embetet. Arbeidsoppgaver som er tilknyttet staben er budsjett og regnskapsansvar, HR, informasjonssikkerhet og personvern, GIS, oppgaver for Slottet og servicetjenester i tillegg til å sørge for at driften flyter mest mulig effektivt. Administrativ enhet ledes av administrasjonsleder Olaf Onsøyen.

Beredskapsstaben

Beredskapsstaben utfører oppgavene gitt i Instruks for Statsforvalteren og Sysselmesteren på Svalbard sitt arbeid med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering. I dette ligger å ha oversikt over risikoen i fylket (fylkesROS), gitt uttalelser om samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven, øvelser og tilsyn med kommunene, generell veiledning og samordning når det oppstår ekstraordinære situasjoner eller kriser. Her ligger også sivilt-militært samarbeid og arbeid med totalberedskap i det øvre krisespekteret. Fylkesberedskapssjef Reidar Johnsen er leder for beredskapsstaben.

Landbruksavdelingen

Avdelingen skal bidra til å gjennomføre den nasjonale landbruks- og matpolitikken i fylket. Oppgavene omfatter både saksbehandling og utviklingsarbeid innen jordbruk, skogbruk, ny næring og bærekraftig landbruk. Avdelingen er et kompetansesenter for kommunene og bidrar til at kommunene opprettholder god forvaltningspraksis. I tillegg er avdelingen en viktig pådriver og samarbeidspart med spisskompetanse innen utviklingsarbeid, og vi deltar aktivt i det regionale landbrukspartnerskapet. Landbruksavdelingen har et ansvar for å ivareta hensynet til jordvern og kulturlandskap i arealforvaltningen, fører kontroll med tilskuddsforvaltningen i landbruket og er klageorgan innen lov- og tilskuddsforvaltning. Avdelingen ble fra 1. januar 2024 ledet av Monica Dahlmo.

Samfunnsavdelingen

Avdelingen arbeider i hovedsak med rettsikkerhet og juridiske spørsmål. Avdelingen behandler klager på kommunenes vedtak innen fagområder som plan og bygningsrett, forvaltningsrett, alkoholoven, offentlighetsloven og kommuneloven.

Vi har også dialog, veiledning og kontroll innen kommuneøkonomi og behandler søknader om skjønnsmidler. Oppgavene vi har på vergemålsområdet består av både veiledning, vedtak og klagebehandling. Avdelingen har videre ansvar for å behandle søknader og klager på fri retts hjelp, separasjon og skilsmisse, fritak fra forvaltningsmessig taushetsplikt, askespredning og vi har oppnevning av forliksråd og honorære konsuler. Videre behandler vi klager etter navneloven.

Avdelingen har også tilsyn med familievernkontorene og behandler innsynskrav biologisk opphav. I tillegg veileder avdelingen personer og kommuner i offentligrettslige spørsmål.

Avdelingen ledes av avdelingsdirektør Monica Nessa.

Utdanningsavdelingen

Avdelingen arbeider for at barn og unge skal få en god og likeverdig utdanning. I 2024 har spesielt bærekraftsmålene 3 - God helse og livskvalitet, 4 - God utdanning, 10 - Redusere forskjeller, 11 - Bærekraftige byer og lokalsamfunn og 17 - Samarbeid for å nå måla, vært retningsgivende for arbeidet vårt.

Avdelingen har hatt ansvar for å koordinere Statsforvalterens strategiske satsing på barn og unge, med barnets beste som hovedtema. Dette har preget innsatsen på det tverrfaglige samarbeidet, både internt og eksternt.

Trygt og godt barnehage- og skolemiljø, spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp har vært prioriterte innenfor rettsikkerhet. I tillegg har vi hatt utstrakt informasjonsvirksomhet til kommunene i forbindelse med innføring av ny opplæringslov.

Innenfor desentralisert kompetanseutvikling har vi bygget videre på velfungerende strukturer og partnerskap. Etter analyse av lokale kompetansebehov fra barnehage- og skoleeiere, bidrar tilskuddene til kompetanseheving for eiere i partnerskap med UH.

Eksamensordningene er i endring og avdelingen skal sikre at eksamen gjennomføres trygt og sikkert. Vi har utstrakt kontakt og veiledning med skoleeiere. I tillegg oppnevner vi sensorer, arrangerer sensorskolering og fellessensur.

Rettsikkerheten til flyktninger ivaretas av utdanningsavdelingen gjennom informasjon og veiledning, samarbeide med fylkeskommunen, klagebehandling og tilsyn etter reglene i integreringsloven.

Avdelingen ledes av utdanningsdirektør Marianne Skogerbø.

Helse-, sosial- og barnevernsavdelingen

Avdelingen behandler saker etter helse-, sosial-, og barnevernslovgivningen. Det omfatter blant annet å ivareta innbyggernes rettsikkerhet på helseområdet, sosialområdet og barnevernsområdet og å gi veiledning til pasienter/brukere, pårørende og personell og ledere i tjenesten. Avdelingen gjennomfører tilsyn med helsepersonell, helse-, sosial- og barnevernstjenester og behandler klager etter lov om pasient- og brukerrettigheter og lov om sosiale tjenester i NAV, barnevernslovgivningen samt enkeltklager på helsepersonell eller helsetjenester. Avdelingen følger opp hendelser som gir mistanke om svikt i pasientsikkerheten. Avdelingen har oppgaver med lokal iverksetting av statlig politikk som gjelder folkehelse, rus, psykisk helse, omsorgstjenester, sosiale tjenester i NAV og barneverntjenestene. Avdelingen avgjør også saker om dispensasjon på grunn av helseforhold etter

førerkortforskriften. Avdelingen har også tilsyn med krisesentra – og en rekke andre mindre saksområder.

Avdelingen har store samfunnsoppdrag og veiledning knyttet til statlige satsinger og tilskuddsforvaltning til disse.

I tillegg har avdelingen det landsomfattende ansvaret for å gi samtykkeuttalelser og føre tilsyn med helsetjenester, hygieniske forhold, drikkevann og næringsmidler i petroleumssektoren. Herunder bidrag inn i regelverksutvikling, behandling av søknader om dispensasjoner etter forskrift om helsekrav for personer i arbeid på innretninger i petroleumsvirksomheten, og være sekretariat for klagenemda for saker etter dette regelverket.

Avdelingen er ledet av avdelingsdirektør/fylkeslege Andres Neset.

Miljøvernavdelingen

Avdelingen skal ivareta det biologiske mangfoldet, sikre bærekraftig arealbruk, håndtere forurensningssaker, bidra til en god vann-forvaltning og være en pådriver i klimaarbeidet.

Arbeidet med forvaltning av eksisterende verneområder i Rogaland er en stor og viktig oppgave. Arbeid med nye verneområder, inkludert frivillig skogvern, krever også mange ressurser. Videre forvalter avdelingen ulike tilskuddsordninger, arbeider med ivaretagelse av trua og sårbar natur, som utvalgte naturtyper og prioriterte arter, og iverksetter tiltak mot fremmede arter. Forvaltning av villrein, rovdyr og anadrom fisk ligger også til avdelingens ansvarsområde, samt ansvaret for å skaffe og kvalitetssikre data for vannkvaliteten i Rogaland og gi en oppdatert miljøstatus for de ulike vannområdene.

Miljøvernavdelingen samordner planarbeidet i embetet, avgir uttalelser i saker etter plan- og bygningsloven, og er involvert i store samferdsels- og infrastrukturprosjekter som bymiljøpakkene.

Avdelingen behandler søknader som førsteinstans fra bedrifter og kommuner om tillatelser etter forurensningsloven og tilhørende forskrifter, samt fører tilsyn etter samme regelverk. Avdelingen ble i 2024 ledet av fylkesmiljøvernssjef Marit Sundsvik Bendixen. Fra 2025: Cathrine Stabel Eltervåg.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Embetet og den enkelte fagavdeling har god styring med budsjettet. Budsjettet blir vedtatt av embetsledelsen. Status og prognoser blir gjennomgått tertialvis i møter mellom toppledelsen og avdelingsledelsen samt i fellesskap i ledermøtene. Avdelingene får tildelte budsjettammer og styrer innenfor disse. Målet er å gå i balanse, der alle midler går til å løse oppdraget.

Vi har også i 2024 fått tildelinger utover kap. 0525. For tildelinger utover ramme er det viktig at vi får tildelingene så tidlig som mulig for å gi oss forutsigbarhet og gode muligheter til å planlegge aktiviteter.

Embetet har avsluttet regnskapet for 2024 med underforbruk.

Sykefraværet var i 2024 på 6,1 prosent mot 5,5 prosent i 2023. Sykefraværet er siste to årene er betydelig høyere enn før pandemien. Både embetsledelsen, fagavdelingene og Arbeidsmiljøutvalget har hatt stort fokus på dette. I 2024 har vi utarbeidet nye Retningslinjer og oppfølging av sykefravær. I september hadde vi eget møte for ledere, tillitsvalgte og verneombud om systematisk sykefraværsoppfølging med bistand fra Nav Arbeidslivssenter. Dette har medført redusert sykefravær i 4. kvartal.

Turnover i 2024 er på 4,9 prosent, samme nivå som i 2023. Det er ni medarbeidere som har sluttet grunnet pensjonering. Fire av disse var 70 år da de sluttet. Vi er også godt i gang med strategiarbeid for å beholde og rekruttere gode medarbeidere.

Kjøp av konsulenttjenester, viser til kapittel 4.3.

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2024	2023
Antall ansatte	183.0	194.0
Utførte årsverk	160.8	167.7
Turnover (%)	4.9	4.8
Sykefravær (%)	6.1	5.5
Samlet tildeling alle poster	427 588.0	407 888.0
Driftsutgifter	166 201.0	156 270.0
Budsjettavvik driftsutgifter (%)	4.3	0.0
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	82.3	81.1
Lønnsutgifter per årsverk	1 002.0	975.0
Husleie	21 307.0	20 868.0
Journalposter (totalt)	110 194.0	101 214.0

Lønnsutgifter per årsverk (tusen kr).

2.4 Andre forhold

Petroleumsfeltet

Statsforvalteren i Rogaland har en landsdekkende funksjon for tilsyn med helsetjenester, helsemessig beredskap, hygiene, drikkevann og næringsmiddeltrygghet på norsk kontinentalsokkel.

Dette innebærer tilsynsansvar for alle faste og flyttbare installasjoner i petroleumsvirksomheten, der nær 10000 mennesker bor og arbeider. Petroleumindustrien er bærebjelken i norsk økonomi, og er en industri med iboende risiko, langt til havs, med begrensede medisinske ressurser om bord og lang transporttid til land om sykdom eller ulykke skulle inntreffe. Operatørene er høyt kompetente og profesjonelle, og leverer i all hovedsak gode tjenester, men både Riksrevisjonen og andre har pekt på viktigheten av et sterkt og kompetent tilsyn med tilstrekkelige virkemidler.

Vi har også viktige forvaltningsoppgaver og behandler dispensasjonssøknader for offshore helsekrav, godkjenner petroleumleger og dykkerleger, er sekretariat for klagenemnda, deltar i regelverksforum, og deltar i utstrakt samarbeid med de ulike aktørene i industrien og Petroleumstilsynet om fag- og regelverksutvikling. Vi gir innspill til Petroleumstilsynet, på våre felt, i saksbehandling av søknad om samtykke til aktiviteter jf. styrings-forskriften § 25 og samsvarsuttalelser jf. rammeforskriften § 25.

Vi har ikke rapporteringskrav for disse oppdragene, og vurderer at dette er uheldig.

Saksmengden knyttet til helsekravforskriften har økt markant. I 2024 behandlet vi 380 dispensasjonssaker, vi har aldri før behandlet så mange saker. I 2023 behandlet vi 302 dispensasjonssaker. I de ti foregående årene har vi hatt mellom 134 og 214 saker per år.

Styrkingen av vårt arbeid på petroleumsfeltet, herunder revidert oppdrag fra HOD til Helsedirektoratet har vært positivt for arbeidet. Vi opplever en god og konstruktiv dialog med Helsedirektoratet på dette området, i tråd med forventninger fra HOD.

Informasjon om biologisk opphav.

Finner ikke egnet sted å rapportere til, derfor rapporteres det under "andre forhold".

Statsforvalteren i Rogaland behandlet i 2024 42 saker om forespørsel om biologisk opphav. Det er en merkbar oppgang av slike henvendelser, etter endring i adopsjonsloven som gir barnebarn rett på opplysninger om biologiske besteforeldre, der den adopterte selv er død.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

Landbruk

Kommunene møter i hovedsak den nasjonale landbrukspolitikken på to måter; politisk gjennom arbeidet med areal- og temaplaner og i særlovssaker, og administrativt gjennom den delegerte fullmakten administrasjonen i kommunene har på forvaltningen av ulike tilskuddsordninger. Landbrukspolitikken og kommunens rolle som landbruksaktør er tema i våre ulike treffpunkt med kommunene. I tillegg var nasjonal politikk på landbruksområdet ofte tema i våre «kommuneretta» digitale og fysiske konferanser og kurs i 2024. Vårt inntrykk er at kommunene gjør et godt arbeid med de ulike tilskuddsordningene, men vi opplever økende grad av kapasitetsutfordringer. Jordvernet er fremdeles en utfordring i Rogaland, samtidig opplever vi en positiv utvikling ved at dette har fått mer oppmerksomhet kommunalt og regionalt. Dette særlig sett i sammenheng med beredskap. Flertallet av kommunene har hatt kommunale planstrategier til høring i 2024, der vi utfordrer dem til å utarbeide arealregnskap. Vi merket også i 2024 et press når det gjelder arealbehovet for areal- og kraftkrevende industri, særlig gjelder dette etablering av datalagringsentre. Vår rolle som kompetansesenter for kommunene er høyt prioritert, det gjelder også dialog ut mot næringen. Våre mange partnerskap og nettverk er høyst levende og relevante for den nasjonale landbrukspolitikken i Rogaland. Vi tok initiativ til utarbeidelse av ny verdiskapingsrapport for landbruket i Rogaland, som ble presentert desember 2024.

Samfunn

Kommunebilde har vært aktivt brukt i kommunebesøkene vi hadde i 2024. De skapte en god dialog med kommunene både i forkant, under og etter kommunebesøket. Avdelingen har ledet en arbeidsgruppe bestående av medarbeidere fra alle avdelingene og beredskapsstaben.

I 2024 ble det som i tidligere år, gjennomført digitale møter om kommuneøkonomi med alle kommunene i de fem regionene.

Statsforvalteren deltok også i planleggingen og gjennomføring av årets regionale plan- og bygningskonferanse, i samarbeid med Rogaland fylkeskommune.

Vi har hatt åtte kommunebesøk i 2024. Kommunebesøkene er en god arena for å gjøre nasjonal politikk og Statsforvalterens oppdrag og satsingsområder kjent for kommunens administrative og politiske ledelse.

Utdanning

For å ha god systematikk i informasjonsarbeidet har vi et årshjul for publisering av nettartikler. Da sikrer vi at informasjon om innhold, prinsipper og mål i den nasjonale politikken på barnehage- og grunnopplæringsområdet blir kjent. I forbindelse med innføring av ny opplæringslov har vi dette året også brukt mye ressurser på informasjon og veiledning, både i webinarer, samlinger og gjennom å svare på innsendte spørsmål.

Vi opplever at samarbeidsforum og partnerskapene mellom eiere og UH fungerer bra innenfor desentralisert kompetanseutvikling. Arbeidet i partnerskapene er langsiktig og basert på behovsmeldinger fra de ulike eierne innenfor barnehage og grunnopplæringen.

Rogaland har en kommune i oppfølgingsordningen i 2024. Vi følger kommunen og veilederne tett og opplever at kommunen har en viss forståelse for viktigheten av å få på plass gode systemer for å kartlegge, analysere og vurdere situasjonene og kompetansebehovene.

Vi følger eksamensavviklingen i fylket tett for å sikre at formål og retningslinjer blir fulgt. Vi opplever at kommunen i Rogaland er godt rustet til å møte de endringen som vil komme innenfor eksamensområdet.

Vi har god og tett kontakt med barnehage- og skoleeiere og vurderer at vår aktivitet på våre fagområder gjør nasjonal politikk kjent og iverksatt i kommunene.

Helse, sosial og barnevern

I oppdraget for 2024 er det en forventning til at vi prioriterer implementering av lovverk, retningslinjer og veiledere. I tråd med at SFRO i en årrekke har hatt barn og unge som strategisk satsingsområde, og fortsatt ser utfordringer i kommunene både med tverrsektoriell kompetanse samt samarbeid og samhandling, har vi prioritert kompetansehevingstiltak knyttet til samarbeidsbestemmelsene i alle relevante fora. Vi har også satt et særlig fokus på barns beste i arbeid både internt og eksternt. Implementeringen av barns beste vurderinger har kommet et stykke, men vi ser at det er en betydelig vei å gå. Vår veiledning på dette blir tatt godt imot.

I tilsyn og ulike møtefora med ledelse i spesialisthelsetjeneste og kommunale helse- og omsorgstjenester formidler vi aktivt forskrift om ledelse og kvalitet med veileder. Vi bruker forskriften og metodikken aktivt også i oppfølging av enkeltsaker. Vi vurderer at dette er nyttig og virksomt, men det er fortsatt stor spredning i virksomhetenes kunnskap om dette.

Arbeidet knyttet til strategisk kompetansesatsing har vært høyt prioritert i 2024. Den demografiske utviklingen skaper som kjent store utfordringer knyttet til utdanning og rekruttering av tilstrekkelig kvalifisert personell i alle deler av tjenestene i kommunen og særlig helse. Som beskrevet i rapporteringen arbeider kommunene godt med kompetanseplaner, og SFRO deltar i referansegruppe der det er etablert distriktsvennlige bachelorutdanning i fylket. Statsforvalteren sin innsats ut mot kommunene når det gjelder kompetanse og rekruttering har bidratt til at kommunene har fått en økt bevissthet

omkring behov for utvikling av tjenestene og nødvendig kompetanse.

Vi ser store kompetanseutfordringer når det gjelder rekruttering til ACT/FACT-team, noe som har resultert i at flere team er lagt ned eller ikke fyller kravene for denne type team fullt ut. Det utfordrer kommunene og staten på å vurdere om andre typer team kan ivareta behovene for personer med behov for denne type tiltak. I dag er tilskuddordningen på feltet prioritert til ACT og FACT.

Avdelingen har i 2024 prioritert arbeidet med å bidra til at fagområdene blir innlemmet i kommunenes planstrategi. Vi har i innspill til planstrategi løftet fram tema innenfor satsinger med særlig oppmerksomhet; strategisk kompetansesatsing, boligsosiale hensyn i plan og boligsosial lov, folkehelse og plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsvansker. Vi ser at råd/veiledning, dialog og kompetanseheving som SFRO har gjennomført rundt temaene over gjenfinnes i planstrategien til mange kommuner. Det forteller oss at langsiktig prioritering har effekt.

Vi har i 2024 fulgt opp tiltakene i kompetansestrategi for kommunalt barnevern, og har i samarbeid med barnevernlederne etablert en god modell for læringsnettverk gjennom barnevernledernes arbeidsutvalg.

Vi har prioritert organisering og oppfølging av barnevernlederne i læringsnettverkene høyt. Vi ser at dette sammen med arbeidet for å heve kompetansen hos barnevernlederne når det gjelder ledelse og internkontroll, er med på å utvikle barnevernet i Rogaland samlet sett.

Ledelse av barnevernet har vært prioritert i statsforvalteren sine samlinger med barnevernlederne i en årrekke. Dette har bidratt til at svært mange av lederne har gjennomgått lederutdanning. Vi har i ulike fora oppfordret barnevernlederne til å melde seg på lederopplæringen i regi av Agenda Kaupang og USN. Barnevernlederne generelt er opptatt av poenggivende lederopplæring, men flere deltar likevel i ovenfornevnte opplæring. Det er positivt at statsforvalterne har fått midler til å delta i opplæringen, selv om det er krevende å prioritere.

Vi har dialogmøter med kommunene ut ifra en risikovurdering og opplever disse som en god arena for å ta opp tema SF og kommunene ser som aktuelle på barnevernområdet.

Vi har for første gang arrangert Helsekonferansen i Rogaland, der helseledere og kommuneoverleger fra hele fylket deltok. Programmet var tett knyttet til våre oppdrag fra HOD. Konferansen fikk gode tilbakemeldinger og var en nyttig platform for å formidle nasjonal politikk og diskutere utfordringer i tjenestene.

Beredskap

I første halvdel av 2024 hadde vi fortsatt månedlige møter med kommunene (bred deltagelse fra fag, beredskap og ledelse) om flyktnings situasjonen, integrering og bosetting med deltagelse fra UDI Vest, IMDi, fylkeskommune, NAV stat, politiet, KS, helseforetak med flere for å gi informasjon – og for å fange opp problemstillinger og spørsmål. Vi har også deltatt på møter i diverse kommunale beredskapsråd og gjennomført en todagers samling med kommunale beredskapskoordinatorer. Informasjon om nasjonal politikk er også tema på våre tilsyn med kommunal beredskapsplikt. Vi har et samarbeid med Universitetet i Stavanger, Sør-Vest politidistrikt, Helse Stavanger og HV-08 om en årlig samfunnssikkerhetskonferanse i januar på universitetet. Her deltar mange kommuner. Samlet sett har de ulike aktivitetene bidratt til at nasjonal politikk er forstått av kommunene. Spesielt vil vi trekke fram den nye sikkerhetspolitiske dimensjonen og hvordan dette kan påvirke kommunene. Dette er imidlertid fortsatt preget av usikkerhet og mangel på konkrete oppgaver fra sentralt nivå.

Miljøvern

Vi er tydelige i dialogen med kommunene i alt planarbeid og Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (20.6.2023) er formidlet til både administrasjon og politikere. Når jordvernstrategien har et så sterkt i fokus, merker vi et økt press på å bygge ut vegger, industri, boligfelt og hytter på naturarealer. Spesielt gjelder det de arealene som ikke har et nasjonalt eller regionalt vern. Vi har høy kompetanse innen natur og forurensing, noe som viser igjen i vår dialog med kommunene og innbyggerne i Rogaland. Vi bruker innsigelse aktivt for å hindre nedbygging av nasjonalt viktig natur, og vi oppfordrer til planvask av kommunale arealplaner. Klimaarbeidet har i 2024 har særlig fokus på naturens betydning for klima. Veiledning er viktig i dette arbeidet, og vi har arrangert flere webinar for kommuner. Vi har også godt i gang med regionvis klimadialog med kommuner. Vi samarbeider godt med Rogaland fylkeskommune om klima.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

Landbruk

Samarbeid regionalt er en forutsetning for at vi skal nå målsettingene i landbrukspolitikken. Samarbeidet i landbrukspartnerskapet fungerer godt, og vi vil framheve god dialog med Rogaland fylkeskommune. Samarbeid om ny verdiskapingsrapport som ble utarbeidet i 2024 har vært viktig for å få et felles grunnlag for viktigheten av landbruket i Rogaland. Vi har hatt en tett dialog med Innovasjon Norge, som bl.a. resulterte i at Rogaland fikk nytt over 90% av den nasjonale potten til investeringsmidler (IBU) til løsdriftsfjøs. Vi får her gode tilbakemeldinger på rollene som tilrettelegger og mobilisator. Vår erfaring med utbrudd av flere fuglesykdommer tilbake i 2022 har gitt oss godt grunnlag for krisehåndtering ved ett utbrudd i 2024, og her vil vi trekke fram det gode samarbeidet med Mattilsynet. Samarbeidsprosjektet «Arbeid for god dyrehelse og dyrevelferd i Rogaland» er her sentralt, og et stadig viktigere dialogforum på tvers av ulike aktører.

Tilsynslaget

Statsforvalteren i Rogaland har gjennom året hatt kontakt med de statlige regionale tilsynsmyndighetene og kontrollutvalgssekretariatene i fylket, og vi gjennomfører både intern og eksternt samordning. Den nasjonale tilsynskalenderen er i bruk og blir samordnet fra årsskiftet.

Vår årlige tilsynskonferanse for kommunene, hadde et særlig fokus på tilsyn i fremtiden, statlige tilsynsmyndigheters tilsynserfaringer, i tillegg

til tilbakemeldinger fra to kommuner på våre tilsyn.

Vi har god dialog med kommunene i forbindelse med planlegging og gjennomføring av tilsyn, og vi opplever at kommunene finner tilsynene våre nyttige og viktige i sitt kvalitetsarbeid.

Statsforvalteren i Rogaland har også gjenopptatt samarbeid med Rogaland Revisjon, som nå utfører internrevisjon i alle kommunene i fylket. Vi vil gjennomføre årlige møter, hvor vi utveksler kommunekunnskap basert på erfaringer fra tilsyn og internrevisjoner.

Utdanning

Statsforvalteren hadde også i 2024 strategiske satsing på barn og unge. Utdanningsavdelingen har koordinert arbeidet, ledet arbeidsgruppen bestående av representanter fra alle avdelinger og vi har vært en pådriver for samarbeid og koordinert innsats internt hos Statsforvalteren.

Barnets beste har vært hovedtema for satsingen og dette har derfor preget internopplæringen i embetet, ekstern opplæring av kommunene og vurderingene vi gjør i klagesaker.

Statsforvalterens ungdomspanel har hatt flere møter der de har diskutert og kommet med innspill. Disse har blitt tatt videre i vårt interne arbeid og har blitt tatt hensyn til i blant annet planarbeid og høringsinnspill.

Vi opplever at det er utfordringer med å få til en god nok samordning av velferdstjenestene for sårbare barn og deres familier. Dette gjelder både i kommunene og hos Statsforvalteren. Vi oppfordrer derfor departementene til å fortsette arbeidet med å finne gode og riktig virkemidler og oppdrag til Statsforvalterne for å sikre god samordning.

Helse, sosial og barnevern

Statsforvalteren skal følge opp innsatsområdet «Forsterka innsats for dei som ikkje sjølve klarer å skaffe seg og behalde ein eigna bustad» fra Meld. St. 13 (2023–2024) Bustadmeldinga. Målet er at ingen skal være bostedsløse. Husbanken får et utvidet samfunnsoppdrag og skal ha dialog med statsforvalteren om oppfølgingen av dette. Som vist har SFRO fram til 1.9.24 hatt råd og veiledningsressurser overført fra Husbanken i en 3 årsperiode. Dette har ført til en prioritering av det boligsosiale arbeidet, med en rekke positive gevinster ikke minst når det gjelder å se sammenhengen mellom økonomiske virkemidler, kommunal planlegging og utvikling av gode tjenester til målgruppene i strategien.

Vi opplever etter forsøkets avslutning et "vakuum" når det gjelder dialog med Husbanken om samfunnsoppdraget på dette området samtidig som bo trygt hjemme reformen og samfunnsutviklingen på området krever en forsterket samordnet innsats.

Den demografisk utviklingen krever betydelig innsats når det gjelder bolig og tjenester til den eldre befolkningen. Samtidig er vi svært bekymret for den sterke økningen i ventelister på kommunal bolig og kraftig økning i bruk av midlertidig bolig, særlig til barnefamilier og ROP gruppen og etterlyser virksomme tiltak.

SFRO sin samarbeidsarena der Husbanken er invitert ønsker vi skal bli en arena der boligsosiale spørsmål og samordnet innsats på området kan få en plass.

Ny bolig sosial lov er kjent, men på langt nær implementert i alle kommuner tross opplæring via SFRO og en opplæringsrekke der flere statsforvaltere tar ansvar.

Vår erfaring er at det har vært vanskelig for en del kommuner å plassere ansvaret for vedtak etter ny lov, og at det er knyttet usikkerhet til vurderingene kommunen skal gjøre. Vi tilbyr råd og veiledning på henvendelser i tillegg til opplæring.

I vår samarbeidsarena for velferdsområdet møtes ledere fra alle de viktige aktørene på velferdsområde og samordner sin innsats. I 2024 har arenaen jobbet særlig med ungdomskriminalitet/vold, og ut fra arbeidet har de kommunene med størst utfordringer (Nord-Jæren) startet arbeidet med å opprette ett oppsøkende team som skal jobbe spesifikt med denne problematikken.

Avdelingen arbeider med stortingsmeldinger som Folkehelsemeldingen, Opptappingsplan psykisk helse, Bo trygt hjemme og Nasjonal helse- og samhandlingsplan. Disse stiller krav til at statlig virksomhet i fylket samordnes. Det samme gjør nye veiledere og retningslinjer, samt Barnevernslovens krav om at kommunene skal utarbeide planer for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer. Arbeidet innebærer flere komplekse problemstillinger som krever samordning både mellom fagområder og på tvers av forvaltningsnivåer. Helse-, sosial- og barnevernsavdelingen jobber kontinuerlig med dette. Vi samarbeider blant annet med Rogaland fylkeskommune, KS og en rekke nasjonale og regionale kompetansesentre. Vi har også nytte av embetets tverrsektorielle plangruppe. Selv om det kontinuerlig arbeides med problemstillingen oppleves det til tider krevende å få til god nok samordning, her finnes det et forbedringspotensiale.

Beredskap

Vi har gjennomført fire planlagte møter i fylkesberedskapsrådet/-utvalget i 2024. Dette for gjensidig utveksling av viktig informasjon for å være forberedt på å samordne en krise. Her deltar både kommuner regionale statlige etater, eiere av kritisk infrastruktur og frivillige organisasjoner med flere.

Når vi har hatt ekstraordinære situasjoner i 2024 har relevante deler av fylkesberedskapsrådet deltatt, blant annet for å samordne statlig virksomhet.

Samordning innen miljøvern inkludert naturvern og forurensing

Vi har fortsatt god dialog med Tilsynsetatene hvor Mattilsynet og Arbeidstilsynet er nærmeste kontakter for å få til en tilsynssamordning. Vi har faste møter 2 ganger i året, både sør og nord i fylket. Hovedmålet er å planlegge tilsyn ut fra et samlet utgangspunkt og tilpasse våre tilsynsaktiviteter. Vi er også

opptatt av å dele erfaringer og lære av hverandre, slik at møtene våre handler også om utviklingsarbeid på tvers av statsetatene. Vi har gjennomført et tilsyn sammen med annen etat, og har gjennomført kartlegging for hver andre på visse tema. Vi har og hatt med annen etat som observatør på et tilsyn.

Vi oppnår god statlig samordning ved behandling av tillatelser etter forurensningsloven, da disse sendes til flere statlig etater (f.eks. Mattilsynet, Fiskeridirektoratet, fylkeskommunen, NVE).

Vi samordner statlige etater som har innsigelsesmyndighet gjennom årlig møte med etatene. Vi har et særskilt blikk for å samordne statlige innsigelser.

Hovedmål 3 - Rettsikkerhet er ivarettatt på en enhetlig måte

Landbruk

Landbrukets tilskuddsordninger er mange og kompleksiteten i forvaltningen kan oppleves som krevende for kommunene. Dette går både på kommunenes kapasitet og kompetanse, og vi ser at flere kommuner har utfordringer. Samlet sett er hovedinntrykket likevel at kommunene gjør et godt arbeid, og at rettsikkerheten i det store blir ivarettatt. Våre forvaltningskontroller bekrefter inntrykket, og viser at kommunene i all hovedsak har gode rutiner for å forvalte de økonomiske ordningene.

Samfunn

Avdelingen har mange betydelige rettsikkerhetsoppgaver som er høyt prioritert.

Vi har i 2024 hatt god måloppnåelse på vergemålsfeltet. Den positive utviklingen med å redusere saksbehandlingstiden på saker etter plan- og bygningsloven har fortsatt i 2024. Dette gjelder også på saksområdet fri rettshjelp.

Avgjørelser i klagesaker vi forbereder for både KDD, SRF, BUFDIR/BD viser at vår vurdering av gjeldende rett i all hovedsak er samsvar med overordnede myndigheter. Dukker det opp tvil om tolkningen av regelverket, ber vi overordnet organ om tolkningsuttalelse for å ivareta rettsikkerheten på en enhetlig måte.

På klagesaker etter plan- og bygningsloven har vi etablert en praksis der vi går gjennom avgjørelser fattet av settestatsforvalter i våre saker for å bidra til lik praksis på tvers av embeter. På fagmøtene gjennomgår vi tolkningsuttalelser fra KDD og Sivilombudet.

Utdanning

Prioriterte områder for rettsikkerhet har dette året vært trygt og godt barnehage- og skolemiljø, spesialundervisning/individuell tilrettelagt opplæring og spesialpedagogisk hjelp. Prioriteringene gir seg utslag i raskets mulig saksbehandlingstid, mye informasjon og veiledning, interne arbeidsgrupper for å sikre høy kvalitet i saksbehandlingen og tilsynsaktiviteten vår.

Siden barnets beste har vært hovedtema for strategisk satsing på barn og unge, har dette også påvirket både informasjonsarbeidet vårt og klagebehandlingen. Kombinert med at også Sivilombudet og Barneombudet vektlegger barnets beste, fører dette til økt rettsikkerhet og hensynet til det enkelte barns behov.

I forbindelse med innføring av ny opplæringslov har vi hatt faste månedlige webinar med flere hundre deltakere. Her er de viktigste områder og endringer berørt og vi opplever at kommunene i Rogaland er godt rustet til å følge ny lov. I tillegg har vi hatt flere samlinger og systematisk oppfølging av spørsmål knyttet til ny lov.

Etter vår vurdering er regeleverksforståelsen god i kommunene i Rogaland. Vi har et godt system for risikoovervåking og vi følger opp avdekket risiko for lovbrudd, eller manglende regelverksforståelse, med bevisst valg av virkemiddel.

Helse-, sosial- og barnevern

Statsforvalteren har betydelige rettsikkerhetsoppgaver på helse-, sosial- og barnevernsområdet. Vi behandler tilsyns- og klagesaker på alle områdene og vi overprøver og kontrollerer tvangsvedtak. Videre fører vi tilsyn for å undersøke om tjenestene overholder lov- og forskriftskrav.

Vi prioriterer saker som gjelder tvang høyest.

Flere av våre saksbehandlere arbeider på tvers av helse-, sosial- og barneverns feltet. Vi kan derfor i saksbehandling og tilsynsarbeid dra nytte av erfaringen og kompetansen den enkelte har om både fag og metode på en måte som bidrar til at saksbehandlingen internt blir mer enhetlig. Det bidrar også til en bedre forståelse av de sårbare barnas og unges utfordrings bilde og behov for tverrfaglige helse- og omsorgstjenester.

Helse og omsorg

Vi har omfattende saksbehandlingsoppgaver knyttet til helse- og omsorgsfeltet.

Vi har god dialog og samarbeid med Statsforvalteren i Vestland, blant annet gjennom møter på ledernivå, felles møter med Helse vest RHF og Helse Fonna HF, og vi har vi faste årlige samlinger for saksbehandlere og ledere som jobber med spesialisthelsetjenester. Det er et uttalt mål for dette arbeidet at det skal fremme samarbeid i enkeltsaker/tilsyn og at vi skal unngå ubegrunnet ulikhet i praksis.

Saksbehandling

Tvangsmedisineringssaker og andre saker som gjelder tvang blir høyt prioritert og vi har kort saksbehandlingstid på saker om tvangsmedisinering. Vi har ikke full måloppnåelse når det gjelder saker om tvang og makt overfor psykisk utviklingshemmede. Antall saker der vi godkjenner tvang og makt har økt

og vi har bare overprøvd 60 prosent av de kommunale vedtakene innen tre måneder. Vi har forholdsvis god oversikt over tvangsbruken overfor den enkelte samt utfordrings bilde i det enkelte bofellesskap og i den enkelte kommune på dette feltet. Det har vi fått gjennom saksbehandling, veiledning og tilsyn. Vi har gjennomgått 11027 meldinger om tvang i nødsituasjoner og gjennomført 7 stedlige tilsyn i løpet av 2024. Vi har i utgangspunktet tilstrekkelig med saksbehandlings ressurser på området, men bruk av personell fra kap. 9 området i tre landsomfattende tilsyn samt etterslep av gamle saker fra 2023 har ført til at vi ikke har nådd krav til saksbehandlingstid og vi har gjennomført forholdsvis få tilsyn.

Hendelsesbaserte tilsynssaker helse- og omsorg: Vi legger stor vekt på å følge nasjonal policy og veileder utarbeidet av Statens helsetilsyn. Veileder for behandling av tilsynssaker på helse- og omsorgsområdet er godt implementert i tilsynsarbeidet. Målet er å sikre en enhetlig og hensiktsmessig innretning i enkeltsaker som berører rettsikkerheten i helse- og omsorgstjenestene. Vi vurderer alltid hvilken behandlingsmåte som best vil tjene formålet med tilsynet: kvalitet, pasientsikkerhet og tillit til helsepersonell og helsetjeneste. Vi har totalt sett god måloppnåelse når det gjelder saksbehandlingstid for tilsynssakene.

Klagesaker helse- og omsorg: Vi har de siste årene oppnådd stadig bedre måloppnåelse i behandling av disse klagesakene. Antall saker øker betydelig hvert år. Vi har til tross for økningen klart å behandle 92 % av våre 670 saker (ekskludert pasientreisesakene) innen tre måneder i 2024.

Planlagt tilsyn helse- og omsorgstjenester

Vi har i 2023 og 2024 hatt en positiv utvikling i måloppnåelse på planlagte tilsyn med kommunale helse og omsorgstjenestene, som kommer etter å jobbet aktivt med å øke kompetansen på systemrevisjon som metode, og få flere medarbeider som jobber med dette. Dette er en prosess vi jobber videre med.

Vi har i 2024 gjennomført flere systemrevisjoner i kommunal helse- og omsorgstjenester, både landsomfattende,- og egeninitierte. Selv om vi ikke har oppnådd måltall på tilsyn med kommunal helse og omsorgstjeneste, har vi også i 2024 vært tett på tjenestene og bidratt til å oppnå formålet med tilsyn: økt kvalitet, pasientsikkerhet og tillit til tjenestene.

Vi har fått poeng for oppfølging av tidligere tilsyn og vi har gjennomført tre landsomfattende tilsyn både med elektronisk medisinerings støtte hos hjemmeboende eldre og tre tilsyn på folkehelseområdet - barn og unges psykiske helse. I tillegg har vi gjennomført to egeninitierte tilsyn. Et av disse var med tema, forebygging av vold og overgrep mot eldre i sykehjem.

Når det gjelder tilsyn med spesialisthelsetjenesten, har vi gjennomført et tilsyn med rusinstitusjon.

Sosial

På sosialfeltet har vi full måloppnåelse når det gjelder saksbehandling av rettighetsklagene. Tilsynssaker har for lang saksbehandlingstid. Vi har på grunn av ressursmangel ikke full måloppnåelse når det gjelder omfang av tilsynsaktivitet. Vi gjennomførte tre av fire landsomfattende tilsyn.

Barnevern

På barneverns feltet har vi god måloppnåelse. Vi har behandlet både klager på tvang innen fastsatte frister. Det samme gjelder de fleste andre saker. I Rogaland har vi også i år prioritert å gjennomføre samtlige lovpålagte tilsyn med barnevernsinstitusjonene. Vi følger også med på tvangsbruk i institusjonene både når det gjelder omfang totalt, type tvang og omfang av bruk overfor det enkelt barn. De barna som bodde på institusjon, fikk tilbud om samtale. I tillegg har vi gjennomført de fire landsomfattende tilsynene vi hadde i oppdrag å gjennomføre.

Miljøvern

Klagesaker etter forurensingsloven og naturforvaltningsloverket er høyt prioritert. Vi har få saker årlig. Vår vurdering er at kommunene gjør en god jobb, noe som resulterer i få klagesaker.

Vi fører tilsyn for å se at våre tillatelser er utført på en slik måte at kravene i tillatelsene blir overholdt.

3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

I et langsiktig perspektiv er vi nærmere målsetningen om en bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk. Det er økt bevissthet i kommunene om viktigheten av å ivareta både landbruksjord, naturverdier, samfunnssikkerhet, folkehelse og boligsosiale hensyn m.m. Bevisstheten og lojaliteten er svært stor i fagmiljøene, men også tydeligere politisk. Utviklingen forsinkes av at det fortsatt ligger store arealreserver i mange gjeldende kommuneplaner som ikke bygger opp under delmålet. "

Når det gjelder by- og tettstedsutvikling ser vi en klar trend bort fra store feltutbygginger utenfor eller i randsonen av tettstedene, men flere slike områder er påbegynt og de ikke-utbygde områdene ligger som reserver i kommuneplanen, og vil med stor sannsynlighet bygges ut over tid. Vi ser likevel også en større grad av fortetting og transformasjon til bolig- og arbeidsplassintensive virksomheter i byområdene.

Størst press på nedbygging av landbruks- og naturverdier opplever vi fra store næringsutbygginger og samferdselsprosjekt, og fra vindkraftutbygginger og stein- og masseuttak. Argumenter om det grønne skiftet brukes som begrunnelse for stort arealbehov.

Vi bidrar til å styre samfunnet i retning av en mer bærekraftig utvikling gjennom å være tydelige i dialogen vår med kommunene i alt planarbeid. Vi fokuserer både på en bærekraftig arealbruk, men også på en bærekraftig planlegging som skal støtte opp om de demografiske endringene som venter framover. En konsentrert og effektiv arealbruk er etter vårt syn et viktig bidrag i begge disse temaene. Andre aktører har også vesentlig innflytelse på utviklingen, både fylkeskommunen, media, ulike interesseorganisasjoner, forskning m.m

Det er fortsatt en vei å gå for å få tilstrekkelig forståelse for klima tilpasning, spesielt i forhold havnivåstiging og ombygging/bruksendring av bygg nær sjø. Dette selv om vi bruker mye tid på veiledning om dette.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nye Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl. res. 20. juni 2023 og statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal- og transportplanlegging.

Vi har formidlet nasjonale og viktige regionale interesser til kommunene gjennom våre høringsuttalelser til kommunene. I 2024 har særlig uttalelser til kommunale planstrategier vært en viktig arena for å veilede samlet på alle våre sektorområder.

I tillegg har vi også i 2024 arrangert en to dagers plan- og byggesakskonferanse sammen med fylkeskommunen. Konferansen treffer både plan- og byggesaksbehandlere i kommunene, og samlet antall deltakere var ca. 250 per dag. Sammen med fylkeskommunen har vi også hatt en webinarserie med særlig fokus på ivaretagelse av klimahensyn i planleggingen. I februar 2024 inviterte kommunene på Haugalandet til en felles opplæringsdag for sine politikere, der vi og fylkeskommunen sammen formidlet viktige nasjonale og regionale føringer. Vi har også deltatt i møter med aktuelle politiske utvalg på kommunenivå. Nettsaker er også en arena for formidling, og vi har hatt dialog med kommunene i enkeltsaker, og der de selv har tatt kontakt for veiledning på konkrete tema.

Tema som har hatt særlig fokus i 2024 har vært planvask, jordvern, bevaring av natur, karbonrike areal, regional parkeringsnorm, utnyttelse/tetthet, barn og unge, mineralvirksomhet, massehåndtering, og boligsosiale hensyn. Rogaland fylkeskommune utarbeidet i 2023 et arealregnskap for alle kommuner, noe som er blitt et viktig verktøy også for Statsforvalteren.

Alle kommunene har i betydelig grad kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser. Kommunale saksbehandlere viser i sine innstillinger at de er kjent med hva som skal tillegges vekt, og konfliktene vi observerer er ofte av politisk art. Kommunene ønsker å legge til rette for utvikling, og tjener økonomisk på å bygge ut store hyttefelt, etablere industriområder eller tilrettelegge for økt befolkning. Disse hensynene veies ofte tyngre enn hensynet til nasjonale og vesentlige regionale interesser, det er derfor variasjon i hvor godt hensynene blir ivare tatt i kommunale planer. Jordvern har fått mer oppmerksomhet, og er blitt tydeligere knyttet til beredskap og selvforsyning. Det oppleves til tider at dette kan utfordre andre hensyn, eksempelvis naturhensyn.

Vi har innen klima hatt særlig fokus på arealforvaltning, i tråd med nasjonale forventninger. Vi har også egen klimamal for oppstartsvarsler som siterer direkte fra nasjonale forventninger, og har ellers utarbeidet en rekke standardtekster som skal lette vår saksbehandling og sikre at vi gir samstemte og tydelige signaler til kommunene på våre ansvarsområder. Dette arbeidet fortsetter vi med i 2025.

Vårt arbeid har betydelig effekt når det gjelder kunnskap om nasjonale og regionale føringer. Her vil vi også trekke fram andre statlige parter og fylkeskommunene som tydelige formidlere av nasjonal og regional politikk.

Vi har potensiale for å øke fokuset, og å jobbe mot kommunene på andre måter, eksempelvis gjennom økt dialog og andre arrangementstyper. Vi har et stort potensiale for å benytte nettsidene våre bedre til veiledning av kommunene.

Statsforvalteren skal bidra til gode og effektive planprosesser (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene utnytter ressurser i planlegging på en effektiv måte.

Vi har et mål om å være tidlige og tydelige i alle saker, og formidle tydelige signaler allerede ved oppstartsvarsel dersom vi ser saker som kan medføre konflikt med nasjonale og vesentlige regionale interesser som vi skal ivareta. I de tilfeller der kommunene ønsker dialog og veiledning underveis i planarbeidet er vi også på tilbudssiden, og vi har lav terskel for å møte kommunene.

Vi opplever svært god dialog med administrasjonene i kommunene, og det er stort sett god kjennskap til og forståelse for viktigheten av å ivareta de hensynene som skal sikres i planleggingen.

For vår egen del er det særlig to kilder til konflikt som gir omfattende tids- og ressursbruk i plansaker. Vi antar dette er overførbart til kommunenes ressursbruk.

Den ene er manglende politisk vilje i kommunene til å prioritere nasjonale og regionale hensyn over de lokale grunneier- og utbyggerinteressene. I mange slike saker må vi fremme innsigelser for å få gjennomslag for våre sektorinteresser. Det medfører mye arbeid med drøfting og ev. mekling i etterkant. Vi har fra 2023 begynt å tilby kommunene dialog om mulige innsigelser i høringsperioden, med mål om å løse konfliktene før innsigelse fremmes. Det fører til en viss grad til færre innsigelser, men krever også en del ressurser fra oss og kommunene, men da først og fremst på saksbehandlernivå. Vi ser også

tilfeller der politisk nivå i kommunene i kommuneplanprosesser ønsker å se høringsuttalelser fra berørte myndigheter og innbyggere før de tar stilling til hvilke arealendringer som skal vedtas. Det legges i slike tilfeller ut et langt større antall forslag på høring enn det man reelt sett ser behov for. Dette er også ressurskrevende for både oss og kommunens administrasjon.

Den andre årsaken til konflikt og stor tidsbruk er manglende detaljkunnskap i kommunene om viktige tema som natur, forurensing, samfunnssikkerhet osv. Kommunene blir priggitt konsulenter som bistår private forslagsstillere i utarbeidelse av planforslag eller spisskompetanse hos våre egne ansatte, og har utfordringer med selv å vurdere og avveie verdier mot konsekvenser. Vi opplever i slike saker at dialog og veiledning er vanskelig og tidkrevende, og ikke alltid gir de ønskede resultatene.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivare tatt i kommunale og regionale planer.

Alle kommunene har i betydelig grad kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser. Kommunale saksbehandlere viser i sine innstillinger at de er kjent med hva som skal tillegges vekt, og konfliktene vi observerer er ofte av politisk art. Kommunene ønsker å legge til rette for utvikling, og tjener økonomisk på å bygge ut store hyttefelt, etablere industriområder eller tilrettelegge for økt befolkning. Disse hensynene veies ofte tyngre enn hensynet til nasjonale og vesentlige regionale interesser, det er derfor stor variasjon i hvor godt hensynene blir ivare tatt i kommunale planer. Vi registrerer at jordvern har fått mer oppmerksomhet i kommunene, i noen tilfeller kan dette gi utfordringer knyttet til vektleggelse av naturverdier.

Vi har i 2023 og 2024 prøvd ut en ny modell for dialog med kommunene i potensielle innsigelsessaker. Vi var kjent med at blant annet Vestland har tradisjon for å invitere kommunen til drøftingsmøte i høringsperioden for planer, og har prøvd ut en slik modell for å komme fram til løsninger på flere innsigelser tidlig i planprosessen. Erfaringen er at dette har fungert best der kommunen selv er forslagsstiller, eller der innsigelsene er av mer "teknisk" karakter, som manglende eller uklare bestemmelser eller mangelfulle utredninger eller vurderinger. Ordningen har blitt tatt godt i mot av kommunene, men kan være krevende for våre egne saksbehandlere å håndtere i en travel hverdag.

Våre uttalelser bidrar i stor grad til bedre ivaretagelse av nasjonale og regionale verdier og hensyn. Ofte er innsigelse dessverre nødvendig for at uttalelsene skal føre fram.

Rogaland fylkeskommune som regional planmyndighet har også stor innflytelse når det gjelder å gjøre nasjonale og viktige regionale føringer kjent gjennom utarbeidelse av regionale planer. Regionale planer bidrar til å styre den regionale utviklingen, slik at det kan skje en samordnet utvikling på tvers av kommunegrensene.

Vi har et forbedringspotensiale når det gjelder mer proaktiv veiledning gjennom webinarer og nettsaker. Mye tid går med til saksbehandling, og noe av denne tidsbruken kunne kanskje vært spart med tidligere dialog.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet.

Vi opplever liten grad av motstrid mellom statlige innsigelser, og har ikke sett behov for å gå i dialog med andre statlige etater før innsigelser er fremmet til kommunene i 2024. Dette er gjennomgående fra år til år. Rogaland har lang tradisjon for regionalt planarbeid og høy planmodenhet i kommunene. Gjennom regional planlegging ivaretas nasjonale og vesentlige regionale føringer i regionale planer, som så blir førende for kommunenes egen planlegging. I dette ligger det sannsynligvis en stor gevinst når det kommer til en balansert samordning av ulike statlige, regionale og lokale interesser.

Når vi mottar innsigelser fra andre statlige etater sender vi et samordnet brev til planmyndigheten hvor vi presiserer hvilke innsigelser som kommer fra statlige myndigheter og hva disse gjelder. Innsigelsene løses som oftest i dialog med kommunen. Der det er innsigelser fra flere statlige etater til en plan, bidrar vi gjerne til at slik dialog kan foregå i felles møter. Også fylkeskommunen inviteres med der det er relevant.

I 2024 har vi gjennomført mekling om en kommuneplan. I tillegg har det vært gjennomført mekling om en detaljregulering. I begge sakene var det innsigelse fra flere statlige parter.

En kommuneplan (to innsigelser) ble oversendt til KDD for endelig avgjørelse i 2024. Mekling om denne ble foretatt i 2023, men oversending måtte avvende tilleggshøringer og sluttbehandling av planen, og dette skjedde derfor ikke før i 2024.

For å bidra til enda bedre statlig samordning har vi de siste årene hatt årlige teammøter med partene i samordningsprosjektet. Målet er at samordningsinstituttet skal bli bedre kjent blant de statlige partene, og at saksbehandlerne hos de ulike statlige etatene får mulighet til å bli kjent med hverandre. I 2024 hadde vi en digital samling for dette nettverket. Tema for samlingen var blant annet planstrategi og en evaluering av samordning og dialog i gjennomførte kommuneplanprosesser forrige kommunestyreperiode. Det ble også gitt anledning til å informere om særlig viktige punkt i nye nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for den enkelte part.

Vi har også et mål om å styrke statlig deltakelse i planforum gjennom dette nettverket. At regionalt planforum nå har mulighet for digital deltakelse (en følge av korona) bidrar i stor grad til at statlige parter prioriterer planforum når det er relevant for dem å delta. Dette har etter vårt syn styrket planforum

som verktøy for kommunene, og gitt bedre statlig samordning.

Tett og godt samarbeid mellom statsetatene i Rogaland bidrar til få motstridende innsigelser og gode avklaringer og god dialog med kommunene tidlig i planprosessene. I de tilfeller der kommunene og statlige etater ikke løser innsigelsene gjennom egen dialog, bidrar vi aktivt gjennom organisering og ledelse av administrative drøftingsmøter for å finne løsninger som balanserer lokale ønsker opp imot nasjonale og regionale føringer. Vi opplever at slike møter ofte fører til konstruktive prosesser, hvor kommunene og aktuell statlig etat oppnår en økt forståelse for hverandres utfordringer, og finner gode kompromissløsninger, uten at det har blitt nødvendig med meklings.

En gjennomgang av statlige etaters innsigelseskompetanse, og dels også en rolleavklaring mellom statlige etater med overlappende ansvarsområder kunne bidratt til en ytterligere styrking av den statlige samordningen. Vi bidrar gjerne i et samarbeid om dette, med mål om at staten skal tale med en klok og samordnet tunge.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet er ivarettatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Vi går gjennom alle planer etter pbl som kommer på høring, og prøver også å uttale oss til oppstartsvarsel og dispensasjonssøknader der det er aktuelt. Dette arbeidet har vi prioritert lenge, og ser at det gir god effekt. Der ROS-analysen eller oppfølgingen i planbestemmelser ikke er gode nok gir vi ofte innsigelser.

Også her har vi hatt en presset ressursituasjon, og har hatt mindre tid til veiledning og dialog ute i kommunene. Vi ser konsekvenser med at ROS-analysene har varierende kvalitet, og at kommunene er usikre på hva som er godt nok, særlig krav til analysedelen, og oppfølging med bestemmelser.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivarettatt i kommunale planer ved etablering av nye virksomheter og når planer revideres/rulleres.

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter blir fulgt opp i våre uttalelser til kommunale arealplaner der det er aktuelt. Etter føringer fra DSB skal det ikke være hensynssoner i plankart der det er lager med eksplosive stoffer.

Det er en økning av etableringer av anlegg som kan bli storulykkes-, eller som håndterer større mengder farlige stoff. Mye skyldes "Det grønne skiftet". Det er ofte kompliserte anlegg med flere stofftyper på samme sted og er krevende både for kommuner og tattsforvalteren å ha god nok kunnskap om. DSB sin oversikt "FAST-registret" gir oss ofte ikke god nok oversikt over virksomheter som ikke er storulykkevirksomhet, men som likevel kan forvalte en betydelig risiko som skal tas hensyn til i planer etter plan og bygningsloven. Datasenter er et usikkerhetsmoment i så måte, hvilken risiko kan de kan innebære for omgivelsene.

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser formidlet i tråd med T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og vesentlige regionale interesser i tråd med revidert T-2/16 er ivarettatt

Når kommunene foreslår nye byggeområder i sine overordnede planer ser vi stor variasjon i hvor godt hensynene til klima og miljø er ivarettatt. Det er derfor vanskelig å gi et entydig svar på om kommune i betydelig, middels eller liten grad ivarettar disse hensynene for fylket sett under ett. Det største hinderet for ivarettakelse av nasjonale og regionale føringer, er manglende politisk vilje til å prioritere miljøinteressene foran utbygging.

Vi formidler nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser gjennom dialog med kommunen, gjennom vår årlige plan- og byggesakskonferanse rettet inn mot saksbehandlerne i kommunen, og i uttalelser til planer. Vi bruker T-2/16 aktivt som føring og begrunnelse for å fremme innsigelser etter plan- og bygningsloven, og faglige råd til kommuneplaner og reguleringsplaner. Ut over dette har vi ikke tatt grep overfor kommunene for å gjøre T-2/16 kjent i kommunene. Generelt opplever vi likevel at rundskrevet er godt kjent i kommunene. Et forbedringspotensiale fra vår side ligger det kanskje i å bli flinkere til å minne om føringene i T-2/16 allerede når vi uttaler oss til oppstartsvarsel.

Stadig bedre kunnskap og nye føringer gjør at en del gjeldende kommuneplaner og reguleringsplaner legger opp til tiltak i strid med T-2/16, dette gjelder også kommuneplaner og reguleringsplaner som ikke er veldig gamle. Kommunene kan i større grad vurdere eksisterende ikke utbygde byggeområder i kommuneplan og reguleringsplaner som videreføres, opp mot ny kunnskap og nye føringer på klima- og miljøområdet ved rulling av kommuneplan. Dette ville gitt enklere gjennomføring av reguleringsplaner og en utvikling som i større grad tar hensyn til viktige miljøverdier. Når arealene først ligger i kommuneplanen, blir endelig løsning i reguleringsplan som regel et kompromiss mellom utbyggingsinteresser og miljøverdier. Vi har derfor vært tydelige på at kommunene må foreta en planvask når de rullerer kommuneplanens arealdel når vi i 2024 har gitt uttalelser til kommunale planstrategier.

Kommunene i Rogaland bruker Statsforvalteren i Rogaland og Rogaland fylkeskommune sin egen kartportal Temakart Rogaland aktivt. Kartportalen gir enkel tilgang til de fleste kartlag som er relevante for å vurdere planforslag opp mot viktige miljøverdier.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Boligsosiale hensyn er ivarettatt i kommunale planer.

Statsforvalteren vurderer at Rogalands kommuner i middels til høy grad ivaretar boligsosiale hensyn i sitt planarbeid. Enkelte kommuner har både identifisert utfordringer, omtalt bolig i planstrategi, laget temaplaner og omtalt boligrelaterte problemstillinger i overordnet planverk. Andre kommuner har mangler.

Oppsummert ser SF at 17 av våre 23 kommuner har omtalt problemstillinger knyttet til bolig i oversikten over befolkningens helsetilstand som ifølge folkehelsesloven skal ligge til grunn for kommunens planstrategi. De aller fleste kommunene omtaler også problemstillinger omkring demografiske utfordringer og husholdninger med vedvarende lavinntekt i disse dokumentene. Vi ser at et flertallet av kommunene har identifisert utfordringer knyttet til en aldrende befolkning og sosial ulikhet, og knyttet disse til forhold som gjelder bolig.

De aller fleste kommunene legger inn "Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027" som en overordnet føring for kommunens planstrategi. Videre ser vi at 13 kommuner har omtalt ny boligsosial lov i sin planstrategi. Dette kan tyde på mangler i kommunenes bruk av ny boligsosial lov, noe vi må fortsette å ha fokus på. Samtidig ser det ut som om kommunene tar Nasjonale forventninger på alvor.

19 av kommunene skriver i sin planstrategi at i de i løpet av planperioden skal rullere temaplaner knyttet til boligsosialt arbeid. Vi har ikke konkrete tall på boligsosiale hensyn i kommunens samfunns- og arealplaner, men de boligsosiale temaplanene er med stor sannsynlighet knyttet opp mot disse. På generell basis har SFRO et inntrykk av at flere kommuner i samfunns- og arealplan er opptatt av forhold knyttet til aldersvennlige boformer, sosiale møteplasser og ulike typer tilrettelagte boliger for utsatte grupper.

Når det gjelder årsakssammenhenger mellom iverkstatte tiltak og observert effekt er dette komplekst. SFRO har over tid vært opptatt av boligsosialt arbeid. Vi har også lagt ned et solid arbeid i forhold til blant annet Leve hele livet reformen, Opptrappingsplan for rusfeltet, Alle trenger et trygt hjem - nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken og andre nasjonale satsinger knyttet til bolig. SFRO har vært en del av forsøket der kommunerettede oppgaver fra to regionkontor hos Husbanken ble overført til statsforvalterne. En kan med sikkerhet si at forsøket har ført til økt bevissthet og kunnskap om boligsosiale hensyn i plan internt i embetet, dette har nok påvirket vårt samlede arbeid med råd og veiledning til kommunene.

Rekruttering og kompetanseplanlegging innen helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

Kommunene har i år utarbeidet oversiktsdokument over befolkningens helsetilstand, jf. Folkehelsesloven. Kommunene har også sendt planstrategi på høring til Statsforvalteren i tråd med plan- og bygningsloven. Ved å gå gjennom disse dokumentene får vi et godt innblikk i kommunenes vurderinger av utfordringer, og hvilke prioriteringer som gjøres når strategi for planarbeid legges. Vi har en klar oppfatning av at kommunene i Rogaland er seg bevisst utfordringer på helse- og omsorgsområdet når det gjelder å sikre kompetent personell til å utføre tjenestene. Gjennom dialog med kommunene får vi også innblikk i en del av utfordringene. Antall eldre som trenger tjenester øker, det samme gjør antall yngre personer med omfattende tjenestebehov. Vi har sett på oversiktsarbeidet som kommunen utarbeider på folkehelseområdet, og vurderer om planer utarbeides i tråd med utfordringer som kommer fram her.

Kommunene legger planer for å møte utfordringene på ulikt vis. Noen kommuner omtaler rekruttering- og kompetansebehov i kommuneplanen samfunnsdel, og strategier med tiltak kommer fram i tema- og delplaner. Noen kommuner er konkrete i beskrivelse av tiltak, mens andre har få forslag til hvordan utfordringer skal møtes.

Vår vurdering er at kommunene i Rogaland er seg bevisste på utfordringer de har når det gjelder å møte kompetansebehov på helse- og omsorgsområdet, og at det oppleves krevende å rekruttere personell til området. Utfordringene er noe ulike. Kommunenes størrelse og sentralistsgrad har innvirkning.

Når det gjelder rekruttering og kompetanseplanlegging i helse- og omsorgstjenesten, så er det vår vurdering at dette er satt på dagsorden i samfunnsplanlegging. Videre er det vår vurdering at innsatsen på området kunne vært tydeligere, og mer forpliktende ved å politisk behandle planer som omfatter dette området. I vår tilbakemelding til kommunene i forbindelse med planstrategi har vi gitt denne uttalelsen: "Kommunene anbefales å utarbeide skriftlige, politisk vedtatte planer for å sikre kapasitet, kompetanse og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene. Demokratiutfordringer og bærekraft bør ha tema i planene." Vi vil følge med på om kommunene utarbeider planer, og i hvor stor grad de blir politisk behandlet.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer geografisk differensiert og i tråd med statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

På overordnet plannivå, kommuneplan, følger kommunene i Rogaland opp føringer om høy arealutnyttelse i middels til betydelig grad. Overordnede planer gir stort sett tydelige føringer for lokalisering i tråd med statlige planretningslinjer og gjeldende regionale planer. Føringer om høy arealutnyttelse følges bedre opp i de største byene enn i kommuner med mindre byer og tettsteder.

Selv om kommunene følger opp føringene på overordnet nivå er det likevel en del avvik på detaljreguleringsnivå, der kommunene legger opp til lavere tetthet eller annen utvikling som ikke følger opp intensjonene i overordnede planer. Det er også en utfordring at en del kommuner har arealreserver som har ligget i kommuneplanen over lengre tid på områder som i dag ikke ville blitt foreslått til utbygging ut fra hensynet til samordnet BATP. Vi har gitt tydelige signaler i våre uttalelser til planstrategier i 2024 om at kommunene må revurdere sine arealreserver ved kommuneplanrullering, i tråd med nasjonale forventninger og nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet.

Vi har de siste årene fremmet innsigelser til mange detaljplaner grunnet for lav utnyttelse, og vi opplever at dette har gitt effekt. Dette gjelder både bolig- og næringsformål. Vi ser at kommunene i økende grad legger vekt på god arealutnyttelse, både ut fra hensyn til vern av areal og redusert transportarbeid. I regional jordvernstrategi, revidert juni 2023, er det klare føringer om arealutnytting, og vi ser at dette har gitt ekstra grunnlag for å kreve god arealutnytting på jordbruksjord.

Endring i boligstruktur er en utfordring i by- og tettstedsområder. Vi opplever fremdeles manglende vilje/evne blant kommunene og utbyggere til å endre fra bosettingsstruktur med lav utnyttelse til tettere bebyggelse, særlig utenfor byområdet på Nord-Jæren. I de aller mest sentrale områdene i regionen er det en utfordring å sikre god nok kvalitet på nye utbyggingsprosjekt, og utnyttelsen er ofte svært høy. I middels sentrale områder i regionen er det en utfordring å sikre en effektiv utnyttelse og restriktiv parkeringsdekning som kan bygge opp om eksisterende kollektivtilbud. Regionale ATP-planer gir tydelige føringer, men kommunene finner det utfordrende å følge disse opp fordi markedet og befolkningens vaner og ønsker ikke er tilpasset de nasjonale føringene.

Føringer om rett virksomhet på rett sted er også et tema som har ført til flere innsigelser og klager på dispensasjonsvedtak i 2024. Dette gjelder lokalisering av publikumsrettet virksomhet, herunder handel, utenfor de sentrale delene av senterstrukturen.

I 2023 sendte vi to innsigelsessaker til KDD for endelig avgjørelse, hvor temaet var parkeringsbestemmelser i strid med regional parkeringsnorm. Disse fikk vi avgjørelse på våren 2024, hvor våre innsigelser ble tatt til følge. Parkeringsrestriksjoner er et viktig virkemiddel for å nå nullvekstmålet, men det er vanskelig å endre holdning til bilhold i fylket, også i de mer sentrale områdene. En overveiende andel av innsigelser som er fremmet i 2024 med henvisning til samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging har derfor vært til parkeringsdekning i strid med kommunal eller regional parkeringsnorm, og da særlig i kommunene som er omfattet av byvekstavtale.

Regionale ATP-planer og statlig planretningslinje benyttes aktivt som grunnlag for uttalelser. Relativt få reguleringsplaner kommer til meklung, men føringer knyttet til samordnet bolig-, areal- og transportarbeid er likevel grunnlag for en betydelig del av våre administrative drøftingsmøter og dialog mellom oss og kommunene i plansaker.

Vi har potensiale for en enda tettere dialog med kommunene om utnyttelse, kvalitet og parkeringsnormer tidlig i planprosessen. Vi opplever at det for dette temaet er relativt stor faglig enighet, særlig fra kommuner i sentrale deler av regionen, om at planlegging skal skje i tråd med overordnede føringer. Utbyggerinteresser, folks vaner og preferanser, og politisk vilje er medvirkende til at dette likevel er et konfliktfullt tema i regionen. Rogaland fylkeskommune sitt arbeid med regionale ATP-planer legger et godt grunnlag for å se denne problemstillingen på tvers av kommuner og regioner i fylke. I mer perifere kommuner har nok SPR BATP blitt opplevd som mindre relevant. Det blir derfor spennende å følge med på effekten av nye statlig planretningslinje for arealbruk og mobilitet.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer.

Massehåndtering har vært et viktig tema også i 2024. Fylkeskommunen har tidligere utarbeidet en regionalplan for massehåndtering på Jæren som gir føringer og retningslinjer for kommunenes videre arbeid med å ivareta temaet i sine planer. Regionalplanen er fulgt opp med et prosjekt i regi av fylkeskommunen hvor en målsetning har vært å få på plass regionale mottaks- og sorteringsanlegg for overskuddsmasse, slik at mer av disse massene kan gjenbrukes fremfor å deponeres som avfall eller overdimensjonerte jordforbedringstiltak. Det har vært utfordrende å få på plass slike regionale anlegg. Blant annet er eierstruktur en utfordring.

Fylkeskommune og statsforvalteren var i samarbeid pådriver for ny dialog med kommunene på Nord-Jæren og IVAR, det interkommunale vann-, avløps- og renovasjonsselskapet, om etablering av slike felles anlegg i 2023. Dette arbeidet skulle fortsette i 2024, men både vi og fylkeskommunen har dessverre manglet ressurser (personal) til å følge opp saken tilstrekkelig gjennom året.

Ut over arbeidet med sentrale mottaksanlegg har vi vært pådriver i enkeltsaker for at massehåndtering blir avklart i det enkelte prosjekt. Vi har også, sammen med kommunene, de siste årene satt fokus på at avklaring av massedeposier skal gjøres gjennom plan, og ikke som «jordforbedringstiltak» eller gjennom dispensasjoner i byggesak. Regionalplanen er et godt faglig grunnlag for vurderinger i kommunale planer, og vi viser til denne som et

veiledningsverktøy, også i kommuner utenfor selve planområdet.

Statsforvalteren er med i referansegruppen til Rogaland ressursforum. Forumet ble startet etter et initiativ fra Rogaland fylkeskommune og Bærum ressursbank. Formålet med forumet er å skape en arena for diskusjoner og kompetansedeling knyttet til bærekraftig massehåndtering. Her inviteres aktører og interessenter tilknyttet bygg- og anleggsbransjen. Det har vært 3 arrangementer i 2024; to i sør-fylket (Sandnes) og et i nord-fylket (Haugesund).

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med plan- og bygningsloven § 1-8, statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag og regionale planer.

Planlegging i kystnære sjøområder skjer i tråd med nasjonale og regionale føringer.

Vi opplever at kommunene ivaretar strandsonehensyn i sine overordnede planer i middels til betydelig grad. 100-metersbeltet respekteres i stor grad, men det foreslås gjerne nye fritidsboligområder nært sjø, som likevel fører med seg tiltak innenfor 100-metersbeltet. Det legges også ut noen sjørettede næringsareal og andre sjørettede arealer som er avhengig av lokalisering i strandsonen.

Gjennom detaljreguleringer utfordres strandsonehensynene i noen tilfeller. Vi ser blant annet som nevnt over, at fritidsboliger nært sjøen ofte fører med seg tilleggsfunksjoner som småbåtanlegg, brygger og tilrettelegging for friluftsliv i strandsonen. Samlet utgjør disse tiltakene vesentlige inngrep i naturen på land og i sjø, privatiserer strandsonen og påvirker landskapet.

Gjennom dispensasjonssaker har det foregått en utstrakt utbygging i strandsonen som ikke er i tråd med nasjonale føringer. Mange av dispensasjonssakene blir gjenstand for politiske vurderinger og avgjørelser, som i realiteten er i strid med dispensasjonsbestemmelsene i plan- og bygningsloven. Vi ser at det i noen kommuner på denne måten er skapt en forventning om utbygging som går langt utover retningslinjenes intensjoner. Utbygging i strandsonen er et tema vi vektlegger sterkt når vi ute og veileder politisk nivå i kommunene.

Vi fremmer innsigelser og klager i saker hvor det er vesentlig konflikt med nasjonale føringer for planlegging i strandsonen. I 2024 fremmet vi 23 innsigelser begrunnet i strandsonehensyn, 18 til arealforslag i kommuneplan og 5 til detaljregulering, og klaget på 11 vedtak. I 2023 klaget vi på færre dispensasjonsvedtak i strandsonen enn foregående år. I 2024 har antallet gått litt opp igjen (fra 11 til 16 saker). Innsigelsene til arealforslag i kommuneplan i 2024 gjelder en enkelt kommune som vi har hatt dialog med i etterkant, både administrativt og politisk.

I dispensasjonssaker fører klage som regel til at kommunen endrer sine vedtak, eller at klagen får medhold hos settestatsforvalter. Selv om slike enkelt saker kan oppfattes som små i seg selv, vil de negative konsekvensene over tid bli betydelige hvis kommunene praktiserer en liberal dispensasjonspraksis i strandsonen.

Når det gjelder innsigelser i detaljreguleringer er det i mange tilfeller en grunnleggende uenighet mellom Statsforvalter og kommunene om i hvilken grad det er nasjonale og regionale verdier knyttet til den konkrete delen av strandsonen. Slike saker får ofte sin løsning gjennom kompromisser. Dermed blir strandsonehensynene i noe større grad ivarettet fordi vi har fremmet innsigelse, samtidig fører slike saker til en gradvis og bit for bit nedbygging av strandsonen. Vi har derfor potensiale for å i enda større grad verne om strandsonen i mindre saker. Her kan også nevnes at vi har en utfordring med områder som er satt av i overordnet plan til reiselivsnæring og landbruksrelatert reiseliv, hvor disse senere blir gjort om til private hytter gjennom både lovlige prosesser og mer "gråsonutvikling".

Det er utfordrende å følge opp retningslinjene sin prioritering av næringstiltak, inkludert reiseliv, når det ikke er tydelig skille mellom formålene og heller ikke en stram og konsekvent rettspraksis.

Flere av kommunene våre har de siste årene jobbet med fastsetting av byggegrense i kommuneplanen for eldre byggeområder hvor dette ikke er gjort i reguleringsplan. Flere kommuner har også signalisert at de ønsker å gjøre dette i kommende kommuneplanrullinger. Vår rådgivning og veiledning overfor kommunene er en sterkt medvirkende årsak til at kommunene tar tak i dette arbeidet, og vi deltar aktivt i dialog med de kommunene som ønsker det.

Omfanget av utbygging langs verna vassdrag er mindre enn i strandsonen. Over flere år har vi, gjennom opplæring, dialog og også pålegg og anmeldelser, arbeidet fram en ny holdning i kommunene til å følge regelverket om at fysiske tiltak i vassdrag og inngrep i kantsonen er søknadspliktige til fylkeskommunen/Statsforvalteren. Det svært gode samarbeidet med fylkeskommunen og de regionale vannområdeforvalterne har bidratt stort til samlet bedret situasjon. Vi har likevel et stykke å gå sammen med kommunene våre for å få gode føringer og hensyn inn i kommuneplanene når det gjelder vassdrag.

Arealbruk i sjø har hatt relativt lite fokus i kommuneplanrulleringene forrige kommunestyreperiode. Større tiltak som akvakulturanlegg er mindre vanlig i Rogaland enn lenger nordover langs kysten, men akvakultur har vært et viktig tema i en kommuneplan på høring i 2024. Forslagene til akvakulturanlegg i denne kommuneplanen synliggjør at det kunne vært nyttig med et større regionalt eller interkommunalt samarbeid om planlegging i sjø. Hovedvekten av nye tiltak som blir foreslått i sjø i kommuneplanene er nok likevel småbåtanlegg og småbåthavner, samt enkelte utfyllinger i tilknytning til etablerte nærings-/havneområder.

Grunneierinteresser, næringsliv og politisk styre i kommunene har stor innflytelse på utbygging i strandsonen. Som nevnt over er utbygging til nærings- og turismeformål og gårdstilknyttet næring en utfordring i strandsonen, og både slik utbygging og ordinær fritidsbebyggelse med tilhørende anlegg i strandsonen rettferdiggjøres gjerne av hensynet til næringsutvikling og bosetting

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl. res. 20. juni 2023, og regionale planer. Det vises her til Rettleiar om planlegging av fritidsbustader.

Plan- og bygningsloven inneholder ikke egnet verktøy for å fastsette langsiktige utbyggingsgrenser i det tidsperspektivet det er behov for i høgfjellet, der vi har ansvar for villreinen sine leveområder. Hensynssone for bevaring av naturmiljø kan i noen grad fungere. Grenser for utbygging settes i hovedsak gjennom bruken av arealformål i kommuneplanene. Kommuneplanen blir evaluert og eventuelt revidert hvert fjerde år.

For fjellområdene sørøst i Rogaland gjelder regionalplan for Setesdal Vesthei (hei-planen). Vi har bidratt inn i arbeidsgrupper for denne planen. Bl.a. har vi representert landbrukssektoren av hensyn til beiteinteressene. Rogaland har lang tradisjon med næringsmessig bruk av fjellområdene til sommerbeite for sau, og dette er et viktig hensyn som må vektlegges ved forvaltning av fjellområdene. Vi har også deltatt i både ferdselsgruppa og arealforvaltning, landbruksgruppa og lovreguleringsgruppa.

Rogaland har flere mellomstore hyttekommuner, men få store hyttegrender som vi ser enkelte andre steder i landet. Presset på utbygging i de største og mest perifere fjellområdene er relativt beskjedent, men det er mange forslag om omdisponering av arealer til fritidsbebyggelse i utmark mer sentralt og i lavlandet. Gjennom uttalelser oppfordrer vi til fortetting i allerede omdisponerte arealer, og vi fremmer innsigelser til planer der omdisponeringen kommer i vesentlig konflikt med natur- og/eller friluftslivsverdier.

Vi har for tiden en større pågående plansak hvor konflikt med leveområde for villrein er framtreddende. Dette gjelder områdeplan for Svandalen i Sauda, som er en viktig skidestinasjon i fylket. Vi har fremmet innsigelse til konkrete tiltak i planen. Saken er ikke ferdig behandlet hos kommunen.

I tillegg har Rogaland fylkeskommune sendt regionalplan for Preikestolen og Lysefjordområdet på høring i desember 2024. Denne regionalplanen berører store fjell- og utmarksområder. Det er en målsetning i planen at natur-, kulturmiljø og landskap skal ivaretas. Samtidig er det en tydelig målsetning at reiseliv og turisme i området skal utvikles. Dette gir et høyt konfliktpotensiale, og en tett oppfølging av planens retningslinjer i videre utvikling av området må sikres. Statsforvalteren i Rogaland skal gi høringsuttalelse til planforslaget i løpet av februar 2024.

Vi har potensiale for å drive mer generell veiledning overfor kommunene på temaet. Mer konkret kan vi i kommende rulleringer av kommuneplaner være enda tydeligere på at kommunene skal tilbakeføre arealer som ikke er i tråd med nasjonale forventninger og regionale føringer for fjell- og utmarksområdene. Dersom føringer om planvask ikke følges opp, vil vi kunne følge opp med innsigelser.

Andre aktører som påvirker kommunenes planlegging er fylkeskommunen gjennom regionale planer, som den gjeldende hei-planen, og den nye regionalplanen for Preikestolen og Lysefjordområdet.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av jordbrukets arealressurser og styrke jordvernet i tråd med nasjonalt jordvernmål, og øvrig nasjonal politikk for forvaltning av jordbrukets arealressurser.

Vår erfaring er at jordvern også gjennom 2024 har fått økt oppmerksomhet i kommunene, både administrativt og politisk. Jordvern er bl.a. blitt bedre koblet mot hensynet til beredskap. Vi opplever likevel et stort press på arealene i Rogaland, og at dette er størst i områder med de beste jordbruksarealene. Vi har prioritert mye ressurser på å gi uttalelse til kommunale planstrategier i 2024, der vi særlig har sørget for å få arealregnskap og planvask på dagsorden. Arealregnskap fra Rogaland fylkeskommune fra 2023 viser at det samlet i Rogaland er 113 000 dekar godkjent areal til utbyggingsformål som ikke er utbygd, av dette er over 22 000 dekar dyrket jord. Vi utfordrer kommunene til å foreta planvask i arbeidet med ny arealdel i kommuneplanen, og har annonsert at vil følge opp med innsigelse ved manglende arealregnskap og planvask.

Vår vurdering er at det i middels grad er ivaretagelse av jordvern i kommunene. Nå er tema i økende grad hvordan utbyggings skal skje, og ikke i hvilke nye områder. På detaljplannivå utfordrer vi kommunene med faglige råd, spesielt på tetthet/grad av utnyttning, når jordbruksarealer blir regulert i tråd med kommuneplan. Det er viktig med god utnyttelse når disse arealene først blir omdisponert. Vi har i flere saker fremmet innsigelse til reguleringsplaner begrunnet med dårlig utnyttelse, og meklet om dette som tema.

Nasjonal og Regional jordvernstrategi er nyttige virkemiddel, og regionalt jordvernmål ble i juni 2023 revidert og tilpasset nytt nasjonalt mål. Justert mål på maksimalt årlig omdisponert jordbruksareal på 200 dekar, tilsvarende 10 % av det nasjonale målet. Rapportert omdisponert dyrka jord etter KOSTRA for 2023 var på 500 (721 i 2022) dekar, som var en nedgang fra 2022. Vi ser at omdisponert jordbruksareal fremdeles ligger klart høyere i Rogaland enn det regionale målet. Vi har fremmet 6 innsigelser helt eller delvis ut fra jordvern hensyn i planer. Vi har da ikke regnet med at det oftest er flere innsigelser til arealdisponeringer i en kommuneplan, noen går også på bestemmelser til planen. De fleste innsigelser er løst gjennom drøfting og mekling. Kommuneplan for Stavanger var til avgjørelse i KDD, der innsigelse til jordvern ble hensyntatt. Vi vil også vise til at kommuneplan for Sola og

interkommunal kommunedelplan for Forus var til behandling i KDD, spørsmålet var her knyttet til bestemmelser om parkering. Dette går bl.a. på arealutnytting og er derfor også indirekte jordvern. KDD fulgte her opp våre innsigelser.

Det går fremdeles mye ressurser på å behandle avvik fra plan (primært kommuneplanen) gjennom dispensasjonssaker. Disse sakene gir som oftest ikke store tall for omdisponering, men et stort tall med enkeltsaker i strid med plan fører til fragmentering av jordbruksområdene og svekkelse av landbruksinteressene over tid. Et stort antall av disse sakene dreier seg om fradeling av gårdshus og tomter til boligformål, bruksendringer av landbruksbygg og massehåndtering. Det går vesentlige ressurser med til å behandle alle disse sakene. Vi skrev 750 uttalelser til dispensasjoner i 2024 (strandsone, plankrav, natur/friluftsliv, landbruk mv). Det ble fremsatt klage på 53 kommunale dispensasjonsvedtak totalt sett, og 22 av disse var begrunnet med vesentlig konflikt med regionale og nasjonale landbruksinteresser.

Jordvern har vært tema på plankonferanser, webinarer og gjennom aktivt bruk av vår nettside. Vår vurdering er at globale utfordringer, krig og klima har bidratt til at jordvern, beredskap og matforsyning er blitt et mer sentralt tema. Vi har også utfordret landbruksnæringen til å redusere bruk av dyrket jord til tiltak i landbruket. Vi opplever effekt av våre tiltak på området, og i økende grad respekt for vårt arbeid.

Vi ser fremdeles store utfordringer med måloppnåelse på jordvern, da særlig med tanke på de større infrastrukturprosjektene som skal gjennomføres i vår region.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1 519	1 353	562	261	496	622	470	408	721	500

Tilbakeføring av areal (fra kapittel 3.1.1.1.9.2 i TB)

Rapportere på

Areal tilbakeføres i større grad fra utbyggingsformål til LNF-R (Landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift)

Ja, kommunene tilbakefører arealer til LNF-formål i større grad. I 2023 var en stor andel av kommunene i Rogaland ferdig med revisjon av kommuneplanen sin med arealdel. Mange av kommunene gjennomførte en rydding/planvask av utbyggingsformål i kommuneplankartet for tilbakeføring til LNF-formål. Flere kommuner tilbakeførte relativt store arealer. Vi må her særlig nevne Stavanger kommune som tilbakeførte over 1000 dekar fra andre formål til LNF. Sokndal kommune har hatt sin kommuneplan på høring i 2024 med forslag om tilbakeføring av over 5000 dekar fra andre formål til LNF.

Vi opplever at kommunene har et økt fokus på tilbakeføring/planvask. I tillegg til media-omtale skyldes nok dette at Rogaland fylkeskommune tidlig var ute med en veileder for arealstrategi «Arealplanlegging på Jærsk» hvor også planvask var tema (før det ble et nasjonalt begrep). Statsforvalteren har hatt tilbakeføring til LNF/planvask som fast punkt i uttalelser til kommunal planstrategi og oppstartsvarsel til kommuneplan (og reguleringsplan når relevant) de siste to runder. I 2024 har vi også hatt planvask som tema i et webinar (i samarbeid med Rogaland fylkeskommune), på vår plan- og byggesakskonferanse (også i samarbeid med fylkeskommunen), og på ett av de månedlige ordførermøtene på teams.

Gjennom uttalelser oppfordrer vi kommunen til å sette av arealer som de realistisk sett vil få bruk for (gjerne basert på trend/SSB fremskriving), og ta bort arealer som er overflødige i en slik kontekst. Fylkeskommunens arealregnskap er også et viktig kunnskapsgrunnlag, der det bl.a. er dokumentert at det er over 20 000 dekar dyrket jord vist til utbygging som ikke er omdisponert. Det gir kommunene et bedre verktøy for å styre ønsket utvikling til de ulike planformål. Vår ambisjon er å fremme innsigelse til manglende planvask ved kommende høringer av kommuneplaner.

Kommunene setter av mindre naturareal til utbyggingsformål enn tidligere i sin overordnede planlegging (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene setter av mindre naturareal til utbyggingsformål enn tidligere i sin overordnede planlegging

Vår oppfatning er at kommunene i middels grad ivaretar nasjonale føringer om å legge til rette for høy arealutnyttelse i byområder gjennom fortetting og transformasjon. Det ser ut til å være en økende forståelse i kommunene, også politisk, om at store feltutbygginger til boligformål utenfor den allerede utbygde by- og tettstedsstrukturen ikke er framtiden. Samtidig ligger mange allerede godkjente utbyggingsarealer fast i kommuneplanen, uten at disse blir tilbakeført til LNF-formål. I slike tilfeller påpeker vi at en effektiv utnyttelse av arealene vil være viktig for å unngå press på ytterligere nedbygging av natur og dyrka mark. Disse områdene ligger ofte perifert i bystrukturen, og det oppstår ofte utfordringer med å få til en høy utnyttelse innenfor de rammene som kommunen og utbyggere ser for seg i slike områder.

Det sterke fokuset på jordvern de siste årene, sammen med et talfestet jordvernmål, har nok bidratt til at kommunene i mindre grad legger opp til slike feltutbygginger i framtiden. Vi etterlyser like sterke signaler på ivaretagelse av natur i arealplaner, særlig "hverdagsnatur" og natur som ikke har formell beskyttelse gjennom vern etter naturmangfoldloven. Når jordvernet står stadig sterkere, blir presset på naturområder desto større.

Nye store industrietableringer, store samferdselsprosjekter og nye vindkraftanlegg i regionen er en trussel mot ivaretagelse av både natur- og landbruksområder.

Våre planuttalelser bidrar i vesentlig grad til å påvirke kommunenes nivå på omdisponering av både natur- og landbruksarealer. Dessverre erfarer vi at vi

må bruke innsigelse som virkemiddel for at uttalelsene skal ha en reell påvirkning. Vi har i 2024 fremmet innsigelser til kommuneplaner der vi ser at det ikke har vært tilstrekkelig fokus på planvask. Dette er ofte en politisk utfordring først og fremst, da politikere ønsker å være utbygger- og grunneierevennlige, og ønsker å ta høringsinnspill med i betraktning før de prioriterer arealbruken i kommunen. En slik praksis er svært uheldig, både ut fra en målsetning om effektiv ressursbruk i planleggingen, og med tanke på at det er politikerne som skal være i førersetet når det gjelder utviklingen av egen kommune, og ikke innsigelsesmyndighetene.

Et tett samarbeid med våre faggrupper på natur og forurensing bidrar til at uttalelsene våre er grundige og godt fundamentert i faglig kunnskap. Arrangementer som webinarer og vår årlige plan- og byggesakskonferanse, samt tett samarbeid om regionale planer sammen med Rogaland fylkeskommune og kommunene over lang tid, er andre tiltak som bidrar til å påvirke kommunenes planlegging. Vi har også et særlig fokus på at arealer som er avsatt på naturtyper som er karbonrike, bør vurderes i lys av ny kunnskap. Vi har hatt arrangementer som sprer kunnskap og erfaring rundt klima- og miljøvennlig arealplanlegging. Kommunene kan benytte klimadel av samfunnsdel, eventuelt egne klima- og miljøplaner, for å legge sterkere føringer for arealpolitikken. Dette er noe vi i SF kan bidra til i større grad, og tilrettelegge for og oppfordre til.

Rogaland fylkeskommune lanserte i 2023 et arealregnskap for Rogaland, etter modell fra Agder. Dette verktøyet bidrar til å synliggjøre kommunenes arealreserver og hvilke arealer disse omfatter. Vi kan bli bedre på å veilede kommuner til å finne gode verktøy for oversette kunnskapen slik at klima og miljøhensyn i arealplanlegging i større grad forstås og hensyntas i lokalpolitikken.

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene

Det er alltid rom for forbedringer, men Statsforvalteren mener vi har en helhetlig og samordnet oppfølging av kommunene om samfunnssikkerhet og beredskap. Vi gjennomfører en rekke aktiviteter for å få til dette. Både tilsyn, øvelser, innspill til planer, årlig møte med alle beredskapskoordinatorer, nye kommunale beredskapskoordinatorer blir invitert til en drømmedag hos Statsforvalteren, oppfølging av kommuneundersøkelsen til DSB, vi har samvirke med dem under hendelser og vi veileder dem i enkeltsaker eller samler dem dersom det er relevant for flere.

Samfunnssikkerhet og beredskap er alltid tema på embetsledelsen sine kommunebesøk hvor vi møter øverste politisk og administrative ledelse og formannskapet

De siste årene er det også etablert møteplasser med kommunene for å diskutere og utvikle Totalberedskapsarbeidet.

Det er ingen tvil om at kommunene prioriterer dette arbeidet høyere enn for få år siden og kvaliteten på analyser og planer er bedre, men kommunene har i hovedsak ikke økonomisk handleevne til å stille til rådighet tilstrekkelig ressurser for å komme i helt mål.

Statsforvalteren er nok i all beskjedenhet en viktig faglig faktor for de fleste kommunene når det gjelder måloppnåelsen.

Virkemiddelbruk (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Orienter kommunene om deres samlede ansvar og rolle innen sivil beredskap.

Statsforvalteren har informert kommunene om deres samlede ansvar inne sivil beredskap og totalforsvar i 2024. Dette har vært tema i flere aktiviteter og møter. Vi kan nevne spesielt årlig samling for alle beredskapskoordinatorer, en øvelse om hybrid krigføring som ble gjennomført i 17 av 23 kommuner, et prosjekt om Sivile beskyttelsestiltak og Totalforsvar som vi har hatt sammen med Sivildforsvaret som også involverer flere kommuner og gjennomføring av GAP-analyse for å sjekke status på primærhelsetjenestens evne til å understøtte forsvaret i masseskadesituasjoner. Vi er også innom dette tema når vi har gjennomfører tilsyn og når statsforvalter Bent Høie og øvrig embetsledelse er på kommunebesøk (møter administrativ og politisk ledelse, samt formannskapet).

Forebyggende perspektiv i klimatilpasningsarbeidet (fra kapittel 3.1.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Være en pådriver og veilede for samfunnssikkerhet og tilfredsstillende beredskap i klimatilpasningsarbeidet.

Vi har stort fokus på forventninger til klimatilpasning i uttalelser til planer etter pbl, og annen planrelatert veiledning. Vi ser også til at det er med i kommunene sine helhetlige ROS-analyser. Vi deltar i klimatilpasningsnettverk i regi av fylkeskommunen, sammen med kommuner og andre. På vår årlige plankonferanse med kommunene hadde vi en parallellsesjon om klimatilpasning. Vi legger til rette oppdatert og tilpasset kartgrunnlag for bruk i klimatilpasning på vår regionale kartportal temakart-Rogaland.

Øvelser for kommuners kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i løpet av 2019- 2024 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

Statsforvalteren laget i 2024 et felles øvingsopplegg med temaet sammensatt virkemiddelbruk fra en trusselaktør. Øvelsen hadde samme mal som

fjorårets øvelse om ekombortfall pga. cyberangrep. Øvingsopplegget ble tilbudt alle kommunene og deltakerne i fylkesberedskapsrådet. Øvingspakken bestod av digital opplæring av de lokale øvingslederene, en digital kompetansehevingssdag og en to timers diskusjonsøvelse ute i kommunene/virksomhetene og et felles digitalt evalueringsmøte. 17 av 23 kommuner deltok og 6 regionale etater fra fylkesberedskapsrådet. Statsforvalteren utarbeidet en felles evalueringsrapport fra øvelsen. Scenario for øvelsen var sammensatt virkemiddelbruk fra en trusselaktør som rammer Rogaland. De øvende fikk økt oppmerksomhet om ulike sammensatte virkemidler og trusler, hevet kompetansen rundt temaet og lærte hvordan man arrangerer og gjennomfører en øvelse. Vi har fått gode tilbakemeldinger på at deltakerne har hatt stort øvingsutbytte av øvelsen.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

År	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	23	5	Varierende fra kommune til kommune, bla. stabsarbeid, teste kriseplan, bruks av CIM. Avhengig av kommunens HROS og kompetanse
2020	23	9	Opplæring atomberedskap, samordnet respons i region, samvirke på tvers av kommuner/etater, rolleforståelse mm.
2021	23	0	Ingen øvelser pga. Covid-19 håndtering
2022	23	2	Samvike (også over kommune og fylkesgrense) rolleforståelse og drift av EPS
2023	23	13	IKT-sikkerhet
2024	23	17	Sammensatt virkemiddelbruk

Oppfølging av skogskadeberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Følge opp kommunenes oppgaver i beredskapsarbeid hjemlet i §§ 9 og 10 i skogbrukslova og § 16 i brann- og redningsvesenforordningen

Skogbrann

Det har ikke vært noen skogskadehendelser av betydning i Rogaland i 2024.

For de fleste kommunene er risikoen ved skogbrann og skogskader liten og derfor ikke analysert nærmere i kommunens helhetlige ROS-analyse. I kommunene med skog sjekker Statsforvalteren i våre tilsyn med kommunal beredskapsplikt om den helhetlige ROS-en omfatter alle relevante forhold, inkludert skogbrann og følgenvirkninger etter ekstremvær.

Barkebiller

Statsforvalteren gir faglig støtte til de aktuelle kommunene om utplassering av feller, og sender påminnelse til kommunene om tømning av fellene.

Barkbille er bekreftet tilstedeværende på Vestlandet. I 2024 er det fanget barkebille i fellene sør i Rogaland og i Vestland. Forekomsten er foreløpig ikke noe stort problem, pga kystklima og et skogsbilde hvor det er langt mellom de større arealene med voksen granskog. Større angrep av barkebilla vil påvirke skogbrannfaren i årene etter angrepet dersom dødveden blir stående og tørke.

Risikoen for større barkebilleangrep er som regel etter større vindfall og ved tørkesommere som gir gode svermingsforhold. I 2024 var det ingen betydelige stormskader eller tørkeproblemer.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Planfylket Rogaland

Gjennom langvarig godt og tett samarbeid mellom Rogaland fylkeskommune, Statsforvalteren i Rogaland og kommunene er det over mange år bygd opp regionalplaner og samhandlingsvaner som har gitt oss planmodne og gode kommuner. Flaskehalsen er gjerne tilgang på planleggingskompetanse og kapasitet. De fleste kommunene er godt rigget når det gjelder planleggingskompetanse, men noen mindre kommuner har utfordringer knyttet til kapasitet, og et par av dem har satt bort planleggingsarbeidet sitt til nabokommuner. Dette er et godt eksempel på interkommunalt samarbeid. Andre mindre kommuner i fylket har trolig de mest erfarne og allsidige planleggerne og saksbehandlere i landet. De er ofte også byggesaksbehandlere, og det styrker planarbeidet.

God plankompetanse i kommunene viser igjen når vi ser at de aller fleste kommunene etter hvert vil ha oppdaterte overordnede planer som grunnlag for sin videre planlegging.

Som vi kommer tilbake til senere i rapporten er det en utfordring at kommunene i en del tilfeller mangler tilstrekkelig fagkunnskap for å kvalitetssikre konsekvensutredninger som utarbeides i plansammenheng.

Vår rolle og våre forbedringspunkt

Vi legger stor vekt på direkte oppfølging og kontakt med planadministrasjonene i kommunene og fylkeskommunen gjennom dedikerte plansaksbehandlere på landbruk og miljø for hver kommune. På denne måten kan vi spille hverandre gode. Vi har en ambisjon om å besvare samtlige arealplansaker og dispensasjoner som vi får tilsendt på høring, og det er kun noen ytterst få saker som ikke blir besvart. Dette arbeidet gir en gevinst i form av at nasjonale og regionale interesser blir godt kjent i kommunene våre.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer.

De fleste kommunene i Rogaland har relativt oppdaterte overordna planer. Vurdering av skala: middels grad, med begrunnelse under.

Elleve av fylkets 23 kommuner har samfunnsdel som ikke er vedtatt i inneværende eller forrige kommunestyreperiode. Av disse er seks vedtatt i 2019, altså like før forrige valg. Kun to kommuner har vedtatt ny samfunnsdel etter valget i 2023. Flere av kommunene med gamle samfunnsdeler har signalisert gjennom sin planstrategi at de er eller skal i gang med rullering.

Tilsvarende har elleve kommuner arealdel som ikke er vedtatt i inneværende eller forrige kommunestyreperioden, av disse er seks under arbeid, og flere kommuner har signalisert gjennom sine planstrategier at de skal i gang med rullering. Etter vedtak av kommuneplaner som er under arbeid vil det ikke lengre være noen kommuner i Rogaland som har kommuneplaner utarbeidet etter plan- og bygningsloven 1985. Det er kun en mindre del av gamle Forsand, som nå inngår i Strand kommune, som har kommuneplan etter pbl. 1985. Strand kommune er i slutfasen av arbeid med rullering av arealdelen.

Når kommunen nå har utarbeidet nye planstrategier har vi gitt tilbakemeldinger på kommunenes vurdering av eget planbehov, herunder innspill om nye nasjonale og regionale føringer som kommunene måtte ta med i sin vurdering. Rogaland er generelt et plansterkt fylke, og kommunene er også selv bevisste på viktigheten av oppdaterte planer. Gjennom uttalelser til planstrategiene har vi mulighet for å være en pådriver overfor de kommunene som har planer av eldre dato, samtidig som vi er tydelige overfor kommuner med relativt nye overordnede planer om at også de må vurdere planene opp mot nasjonale og regionale føringer som har kommet til i den siste fireårsperioden, jf. nye nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027.

I januar 2025 sendte vi brev til to kommuner i Rogaland som ikke har oppfylt kravet i plan- og bygningsloven § 10-1 om å vedta ny kommunal planstrategi senest ett år etter konstituering. Vi minnet om kravet og ba kommunene ta kontakt om de har behov for veiledning på dette. Det var ytterligere en kommune som ikke fattet vedtak innen ett år, men denne kommunen hadde vedtatt planstrategi ved årsskiftet 2024/2025.

Utover vår og kommunenes egen innsats, er Rogaland fylkeskommune som regional planmyndighet en viktig pådriver for å sørge for at kommunene har oppdaterte planer og at de også deltar aktivt i regionalt plansamarbeid.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling.

I 2024 ferdigbehandlet Statsforvalteren i Rogaland 73 plansaker, en oppgang på 17 saker fra 56 ferdigbehandlede saker i 2023. Av disse ble 14 saker ikke behandlet innen fristen, mot 13 saker i 2023. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var 70 dager, noe som er en nedgang fra 88 dager i 2023. Alle medarbeiderne har nå fått intern opplæring i å behandle klager på reguleringsplaner. Det har vært med på å bidra til en positiv utvikling når det gjelder saksbehandlingstid og antall ferdigbehandlede saker.

Vi ser en oppgang i antall plansaker hvor vi gir klager medhold. I 2023 ble ingen av klagen tatt til følge, mens klager ble gitt helt eller delvis medhold i syv klagesaker i 2024. I flere av sakene hvor klager ble gitt medhold, har vi pekt på mangler ved saksbehandlingen, typisk mangler ved begrunnelsen eller utredningen av saken. Vi vil ha fokus på å sikre godt begrunnede vedtak og god forberedende klagebehandling fremover. Mangler ved begrunnelsen kan få betydning dersom det senere skal eksproprieres etter planen.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk holdbare bestemmelser og plankart.

Statsforvalteren har vurdert bestemmelsene til reguleringsplaner og kommuneplaner når plansaker kommer på høring, og ved klagesaksbehandling av reguleringsplaner. Vi vurderer at kommunene samlet sett i middels grad har god juridisk kvalitet på sine bestemmelser.

Vi har særlig fokus på kommuneplanbestemmelser, hvor vi har et tverrfaglig internt samarbeid for å sikre at bestemmelsene er gyldige og holder tilstrekkelig god juridisk kvalitet, samtidig som de ivaretar de hensynene som inngår i våre sektoransvarsområder. Videre veileder vi kommunene ved konkrete spørsmål om bruk av arealformål og bestemmelser i plansaker, både på kommuneplan- og reguleringsplannivå.

Vi har tro på at vårt arbeid med gjennomgang av kommuneplanbestemmelser bidrar til økt kvalitet på bestemmelser, fordi kommunen da får gode og konkrete bestemmelser i overordnet plan, som deretter kan implementeres og videreføres i områdeplaner og detaljreguleringer.

Når det gjelder eget forbedringspotensiale kunne vi gått enda grundigere inn i juridiske vurderinger på område- og detaljreguleringsnivå, men det ville vært altfor ressurskrevende å gjøre en slik detaljert og juridisk gjennomgang av alle planer. Vi tror derfor at vi har funnet et passelig nivå på innsatsen her.

Vi arrangerer årlig en plan- og byggesakskonferanse, hvor plan- og byggesaksjuss er et viktig tema. Basert på tilbakemeldinger fra kommunene etter

disse konferansene er dette et tema de ønsker enda mer veiledning på. Vi håper at KDD arbeider videre med dette temaet, blant annet med nasjonal katalog for planbestemmelser, og at det gjennomføres en juridisk kvalitetssikring av de bestemmelsene som foreslås her.

Juridisk veiledning og kvalitetsikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp.

Vi opplever at KU-forskriftens utredningskrav følges opp i middels til betydelig grad. Vi opplever at kommunene tar kontakt for veiledning i en del tilfeller der de selv er i tvil om vurdering av krav om konsekvensutredning. Vi opplever også i noen tilfeller at kommuner ikke selv har fanget opp krav om konsekvensutredning. I de tilfeller der dette blir påpekt fra oss, ser vi at kommunene følger opp og utarbeider konsekvensutredning for planen.

God veiledning på metode for konsekvensutredning, som Miljødirektoratets håndbok M-1941 (og Statens vegvesens håndbok V712) bidrar til mer enhetlige vurderinger på tvers av planer og kommuner. Det er likevel en stor utfordring at vi i enkelte saker opplever at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt, at verdi og/eller påvirkning "skrives ned", og at kommunene i en del tilfeller mangler faglig kunnskap for å selv kunne kvalitetssikre innholdet i konsekvensutredninger som utarbeides for private planforslag. Vi skulle gjerne sett at det ble forsket mer på dette, og gjerne med vekt på både geografiske skiller og sektorvise skiller.

Vi savner også bedre veiledning om:

- konsekvensutredning på overordnet nivå, som kommuneplan og kommunedelplan. Det er mye usikkerhet rundt kravet til kunnskapsnivå, for eksempel.
- klargjøring av praksis med at 0-alternativet i utgangspunktet skal legges til grunn vedtatte planer har kommet på spissen. I områder med ny kunnskap, nye føringer, eller der eldre planer ikke er utbygd, kamouflerer en slik praksis de reelle konsekvensene.
- i hvilken grad det skal/må kreves planendring med ny konsekvensutredning der tiltak er i tråd med formål, men typen tiltak/aktivitet ikke er vurdert i tidligere utredninger. Eksempler her er datasenter og biogassanlegg i regulerte industriområder, men der vedtatt plan ikke har tatt høyde for konsekvensene av slike etableringer.

Vi følger aktivt opp planforslag, også med bruk av innsigelser, hvis vi ser at mangler ved saksutredningen og kunnskapsgrunnlaget, kan komme i konflikt med våre nasjonale ansvarsområder.

Vi mangler fortsatt en oppdatert og systematisk sjekkliste for våre egne planuttalelser, og har derfor ikke en innarbeidet rutine for å sjekke alle planer opp mot KU-forskriften. Dette er et forbedringspotensiale internt. Vi mener likevel at vi fanger opp de fleste tilfeller av planer med behov for konsekvensutredning.

Vi har ikke hatt særskilt fokus på veiledning om KU-forskriftens §§ 8, 10 og 27 i 2024, men gjennom uttalelser til planprogram og oppstartsvarsel ellers følger vi opp at nødvendige utredninger blir gjennomført i planarbeidet. Kommunene er stort sett gode på å fange opp vedlegg II-saker, og vurdere disse opp mot §§ 8 og 10 i forskriften.

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert.

Vi gjennomførte våren 2022 en spørreundersøkelse til alle kommunene i Rogaland med utgangspunkt i tildelingsbrevet til Statsforvalteren. Vårt hovedinntrykk fra svarene og vår egen kjennskap til kommunene er at de fleste kommuner har et bevisst forhold til planregisteret, og at de i betydelig grad holder dette oppdatert. Vi har derfor ikke sett behov for å følge opp dette på nytt i 2023 og 2024.

Rogaland er et variert fylke med store plansterke kommuner og kommuner med små og mer sårbare administrasjoner. Kvaliteten på planregistrene varierer derfor også. Men en del av de mindre kommunene har også kartsamarbeid med andre kommuner eller programleverandører som gjør at planregister blir holdt oppdatert.

Nytt i 2023 var at alle kommuner i Rogaland nå synkroniserer plandata via GeoNorge, slik at vi får tilgang til disse dataene i vår egen kartportal Temakart-Rogaland. For nær sagt alle kommuner gjelder dette også planer som er på høring, noe som letter saksbehandlingen vår betydelig, da vi kan gjøre egne GIS-analyse med bakgrunn i planforslaget og alle andre data som er samlet i kartportalen Temakart Rogaland.

Hovedinntrykket er at verdien av et oppdatert planregister er mindre forankret i toppladelen i kommunene, men godt forankret på avdelingsnivå. Med bakgrunn i at planregisterstatusen i Rogaland er såpass god, har vi ikke satt i gang egne tiltak i 2024.

Kommunene rapporterte gjennom spørreundersøkelsen vår at de bruker i langt større grad andre kommuner, Kartverket og programleverandør som ressurser i sitt GIS-arbeid, fremfor samarbeid med Statsforvalteren. Statsforvalteren blir likevel oppfattet som en ressurs i lys av vår rolle i Temakart Rogaland-samarbeidet. Temakart Rogaland gir kommunene mulighet til å formidle plandata samlet på et sted, og data kan ses på tvers av kommunene.

Konsekvensutredninger av klima- og miljøtema har god kvalitet og er i tråd med håndbok M-1941 (fra kapittel 3.1.1.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredninger av klima- og miljøtema er i tråd med håndbok M-1941

For å gjøre håndbok M-1941 kjent blant kommunene hadde vi innlegg om denne på vår plan- og byggesakskonferanse i 2023. I 2024 har vi vist til håndboka som anerkjent metodikk i konsekvensutredninger av klima- og miljøtema når vi uttaler oss til oppstartsvarsel og planprogram for planer med konsekvensutredning som berører disse temaene. Vi har inntrykk av at håndboka er godt kjent blant kommunene, og i konsulentmiljøene som ofte utarbeider planforslag på vegne av private forslagsstillere.

Det er en utfordring at kommunene ikke alltid har god nok kunnskap til å kvalitetssikre konsekvensutredningene selv, og at vi i enkelte saker er uenige om vurdering av verdi og påvirkning. Der kommunene ikke selv har god nok fagkunnskap blir de svært avhengige av konsulentenes vurderinger, som på sin side har oppdrag for en forslagsstiller som ønsker å få sitt prosjekt vedtatt.

Statsforvalteren bidrar til å vurdere om konsekvensutredningene er i tråd med håndboken når plansaker kommer på høring, bl.a. med henblikk på trua arter, naturtyper og konsekvenser for verneområder. Dette er ressurskrevende arbeid, og selv om vi går inn i mange saker, er det ikke en garanti for at vi får gjort en fullstendig kvalitetssikring av alle saker. Saker med potensiale for store konsekvenser prioriteres høyere enn saker med lavere konfliktpotensiale.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Alle opplæringsaktiviteter ut mot Nav-kontorene har blitt gjennomført som planlagt og vi vurderer måloppnåelsen som god. De fleste opplæringsaktivitetene består av fagsamlinger på prioriterte områder: opplæring for nyansatte i Nav, kvalifiseringsprogrammet, økonomisk rådgivning og barneperspektivet i Nav. Endring av praksis tar tid og vi erfarer at det å rette oppmerksomheten mot sentrale områdene over flere år, bidrar til økt kunnskap i Nav-kontorene.

Vi erfarer at det er en økende bevissthet i Nav-kontorene om kartlegging og vurdering av barns behov, og ser betydningen av at overordnede myndigheter prioriterer utvikling av kompetanse materiell som gjelder hele Nav-kontoret, som eksempelvis "Barnets beste- en veileder for deg som arbeider i Nav" og oppdatering av R 36-00.

Statsforvalteren i Rogaland mener at oppmerksomhet mot formålet med sosialtjenesteloven er relevant for alle Nav ansatte. Av den grunn bruker vi systematisk filmen om formålsparagrafen i oppæring av alle nyansatte i Nav, som vi gjennomfører to ganger årlig i samarbeid med Nav fylke.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV- kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven med tilhørende forskrifter.

Statsforvalteren har tilbudt opplæring til alle Nav-kontor i Rogaland med vekt på individuelle vurderinger i de sosiale tjenestene og ivaretagelse av barne- og familieperspektivet. Vi benytter ulike arenaer for opplæring som kurs, konferanser, fagsamlinger og webinarer, og erfarer at det må være et bredt å variert tilbud for å nå ut til alle Nav-kontorene. Vi vurderer at systematikk over tid fører til bedre kvalitet og til en forutsigbarhet for Nav-kontorene, slik at en kan planlegge for kompetansebehovet i eget kontor. Forutsigbarhet er viktig i opplæring og utviklingsarbeid.

Vi gjennomførte flere opplæringer for nyansatte i Nav-kontorene i 2024, og har fått tilbakemelding på evalueringen av kursene at de oppleves som svært nyttige. Et sentralt moment i opplæringen er diskusjon av case opp mot de ulike bestemmelsene.

I samarbeid med Nav Rogaland har vi gjennomført Nav-ledersamlinger i 2024. Dette er en viktig arena for blant annet å løfte overordnede føringer og prioriteringer.

Basert på oppfølgingsmøtene og fagsamlinger vi har hatt med de fagansvarlige for de sosiale tjenestene i Nav-kontorene, vurderer Statsforvalteren at det er generelt god kunnskap om sosialtjenesteloven og forskrifter i Nav-kontorene.

Erfaringer fra det landsomfattende tilsynet *Nav-kontorenes ansvar for tjenesten økonomisk rådgivning til personer i en vanskelig økonomisk situasjon* fra 2024 viser også at systematisk arbeid over tid gir resultater, og vår vurdering er at systematisk opplæring over år på dette området har bidratt i positiv retning for det relativt gode resultatet på dette tilsynet sammenlignet med tidligere års landsomfattende tilsyn.

Barne- og familieperspektivet:

Statsforvalteren har i over ti år gjennomført halvårlige fagsamlinger om barneperspektivet i Nav. Vi har sett en positiv utvikling i løpet av disse årene når det gjelder Nav ansatte sitt ansvar for å kartlegge og vurdere barns behov. Fagsamlingene er et tilbud til alle Nav ansatte som arbeider med voksne som har barn, og vil således bidra til å øke kompetansen i hele Nav-kontoret på både de kommunale og de statlige tjenestene i Nav. Vi er godt i gang med arbeidet med å implementere veilederen "Barn beste" for Nav ansatte og i arbeidet med denne fikk vi disse tilbakemeldingene fra Nav ansatte som oppsummert handler om;

*Behov for flere case til opplæring i eget kontor, både når det gjelder de sosiale og statlige tjenestene/arbeidsrettet oppfølging.

*Praktisk tilnærming til hvordan en skal gjennomføre en vurdering av barnets beste. Vektingen av andre momenter som Nav tar hensyn til.

*Klargjøring om journalføring- det er fremdeles usikkerhet omkring dette.

Vi ser at veilederen (lansert mars 2024), og annet materiell om barneperspektivet har vært viktig for utviklingen og oppmerksomheten av barne- og familieperspektivet i Nav. Statsforvalteren vurderer at materiell som retter seg mot veiledere på arbeidsrettet oppfølging, også vil ha en stor betydning for utviklingen av de sosiale tjenestene slik at en har et mer helhetlig blikk på det ansvaret som ligger til den enkelte veileder for vurdering av barnets beste og at dette kan gjøre det enklere å implementere barneperspektivet i hele Nav-kontoret.

De største utfordringene for Nav-kontorene i forståelsen av regelverket og forvaltning av de sosiale tjenestene:

Selv om vi har sett en positiv utvikling i Nav sin kartlegging og vurdering av barns behov er dette likevel en av de hyppigste grunnene til at rettighetsklager som omhandler barnefamilier blir opphevet.

Vi ser videre at det er utfordringer med forståelsen av regelverket omkring bruk av vilkår og særlig sanksjonering ved vilkårsbrudd. Det vises til pkt. 7.3.1.2

God kartlegging og samhandling med andre tjenesteytere er nødvendig for å kunne gi helhetlige og tilpassede tjenester til brukere. Det er også tidkrevende og Statsforvalteren vurderer at det er en utfordring at endringene i velferdslovgivningen ikke er implementert i tilstrekkelig grad.

Vi opplever at det er et stort press på de sosiale tjenestene i Nav, både som en følge av den økonomiske situasjonen generelt, men også som en konsekvens av den økt andelen flytninger og korte introduksjonsprogram. Statsforvalteren finner det videre svært bekymringsfullt at det har vært en betydelig økning i andelen unge mottakere av sosialhjelp i Rogaland ved utgangen av 2024, sammenlignet med ved utgangen av 2023. Å fremme overgangen til arbeid og skole for disse unge voksne vil stille store krav til Nav-kontorene i året som kommer, og vil kreve en samordnet og koordinert innsats fra Nav.

Endringene i administreringen av omvendt voldsalarm førte til noen utfordringer i Rogaland. I sør Rogaland benytter mange av de mindre kommunene i randsonen til de større kommunene midlertidig botilbud i de større byene. Disse områdene var i de fleste av sakene innenfor det området vedkommende som var ilagt OVA ikke unne oppholde seg i. Det er stort press på boliger generelt slik at kommunene hadde utfordringer med å finne gode nok tilbud som fylte kravene til forsvarlige midlertidig boliger.

Statsforvalteren i Rogaland har sett en betydelig økning i antall personer som har fått tilbud om midlertidig botilbud fra Nav i perioden fra 2021-2024. Nav-kontorene i Rogaland rapporterte at 147 barnefamilier/personer med forsørgeransvar fikk vedtak om midlertidig botilbud i løpet av 2024. Statsforvalteren finner det bekymringsfullt at barnefamilier bor midlertidig med tanke på konsekvensene dette har for barna.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	20	20

3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Vi ser av SSB tall at antall årsverk i helse- og omsorgssektorene per innbygger i kommunene i Rogaland har økt jevnt de siste årene. Vi ser en sammenheng mellom kapasitet og tilgjengeligheten. Årsverk per bruker av omsorgstjenestene har økt. Samtidig ser vi at andel eldre som mottar hjemmetjenester har gått jevn ned, og det samme med andel eldre over 80 år med institusjonsplass. Kommunene rapportere om økt antall tjenestemottakere med omfattende hjelpebehov. SSB tall viser at andel brukere av hjemmetjenester i alderen 0-66 år har gått opp de siste årene. Flere yngre brukere samtidig som antall eldre i befolkningen øker, gir økt press på kapasiteten og tjenestetilbud. Kommunene er bevisst utfordringer med kapasitet og har etterspurt kompetanse på området, se rapport punkt 3.1.1.6.1.

Kommunene må omstille seg i tråd med etterspørsel og tjenestetilbudene må utvikles til å være bærekraftige. Det er en målsetning at kommunene skal utvikle aldersvennlige lokalsamfunn, og at det skal tilrettelegges for at de som ønsker det skal få bo i hjemme lengst mulig. Vi vurderer at kommunene jobber mot dette målet. Vi har hatt tett dialog med alle kommunene i fylket om temaet både i Leve hele livet reformen og nå i den pågående Bo trygt hjemme reformen. Gjennom vårt arbeid har vi hatt stort fokus på, bidratt til og oppfordret kommunene til å definere egne utfordringer og målrette tiltak mot disse. Vi tror at dialogen har påvirket og gjort kommunene bevisste på hvilke utfordringer som er nødvendige for å kunne iverksette gode tiltak.

Helseteknologiske løsninger vil kunne øke både kapasitet og tilgjengelighet. Vi ser at kommunene i fylket i økende grad bruker tekniske hjelpemidler, både mestrings- og trygghetsskapende. Ansatte i helse- og omsorgstjenesten gjennomfører opplæring i velferdsteknologiens ABC, og deltar i refleksjoner rundt bruk av ulike tekniske løsninger. Det pågår flere prosjekt som handler om digital hjemme oppfølging. Tilsyn viser at enkelte kommuner fortsatt ikke har gode nok systemer for å vurdere egnethet, samt evalueringer av innførte tiltak, på velferdsteknologi.

Helse- og omsorgstjenester skal være faglig forsvarlige, lovkrav om kvalitetsforbedring og pasient- og brukersikkerhet skal etterleves. Kommunene har noe ulik forståelse for når alvorlige hendelser skal meldes til tilsynsmyndigheten, noe som medfører at ikke alle aktuelle hendelser blir meldt. Vi vurderer at det er betydelig underrapportering fra kommunene. I tillegg er kunnskap og kompetanse om regelverk, kvalitetsarbeid og pasientsikkerhetsarbeid ulikt i kommunene, noe vi blant annet ser i vår behandling av rettighetsklager.

Vi gir veiledning og vurderer faglig forsvarlighet i forbindelse med tilsyn, overprøving av vedtak og klagebehandling. Vi prioriterer lederutdanning i tilskuddsordninger og støtter nettverk for ledere. Konferanser, fagdager og nettverkssamlinger har hatt tema som: Ledelse av kvalitet og sikkerhet i kommunehelsetjenesten. Vi ser at høyt sykefravær og mye bruk av vikarer kan gå ut over pasientsikkerheten. Derfor har vi satt utfordringer med høye

sykefravær på dagsorden. Vi har blant annet informert om IA sine bransjeprogram. Vi får tilbakemeldinger om at veiledning og informasjon verdsettes, men vi har ikke gjennomført noen systematisk måling av effekten av tiltakene.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med helsefelleskapenes arbeid med bedre felles planlegging og utvikling av tjenesteutvikling for de prioriterte pasientgruppene.

Behov for personell med ulik språk- og kulturkompetanse (samisk, minoritetsspråklig mv) skal søkes ivarettatt i planleggingen.

Viser til rapport under punkt 3.1.1.1.6.1 som handler om kompetanse og rekruttering som tema i samfunnsplaner. Samtlige kommuner er bevisste endringer i demografi og utfordringer dette gir når det blir færre yrkesaktive per alderspensjonist. Kommunene er opptatt av tjenestetilbud til de eldst i befolkningen, samtidig som de ser økende antall yngre med omfattende tjenestebehov. Behov for kompetanse i helse- og omsorgstjenestene øker.

Svar på om kommunene har utarbeidet langsiktige og helhetlige planer knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene, er at en del er på vei. Vi har sett at kommunene har utarbeidet oversikt over befolkningens helsetilstand. I møter med kommunene har aldersbæreevne og utvikling i tjenestetilbud vært tema. Vår vurdering er at kommunene er bevisste på utfordringene demografiutviklingen fører med seg. De har oversikt over egne ressurser, og erkjenner utfordringene med å holde oppe kapasitet. Kommunene ønsker at tjenestene skal være bærekraftige og de omtaler demografi og bærekraft i overordnede dokumenter. I planstrategi kommer det fram at det skal utarbeides planer som handler om rekruttering og kompetanse. Nødvendig kompetanse sikrer kvalitet. Kommunene har ulike tilnærming til planstruktur. Noen har mange planer som behandles politisk, mens andre har færre overordnede planer og mange delplaner som tjenesteområdene selv utarbeider og innretter innsatsen etter. Vi ser at 19 av de 23 kommunene i fylket har utarbeidet kompetanseplan på området helse- og omsorg. Omtrent halvparten av planene er politisk behandlet. Vi oppfordrer kommunen til å behandle planer og strategier som handler om rekruttering og kompetanse for å sikre god forankring.

Når det gjelder helhet i planene, så er det vårt inntrykk at det er en gryende bevissthet om viktigheten av å se sammenheng og samhandling på tvers av tjenesteområder. Helsefelleskapene er også blitt en etablert arena der felles utfordringer blir diskutert. For å møte framtidens utfordringer må hele storsamfunnet involveres. Vi ser at mange kommuner er opptatt av å inngå formaliserte samarbeid med frivillige lag og organisasjoner, med innbyggere, brukere og pårørende. Omstilling og langsiktig perspektiv med bærekraftige løsninger er helt nødvendig. Kommunene erkjenner at de må løse oppgaver å bruke ressursene på andre måter.

Vi støtter omstillings og utviklingsprosjekt gjennom ulike tilskuddsordninger. Omtrent halvparten av kommunene i fylket er med i et av KS sin TØRN prosjekt.

Vi har oppfordret til langsiktig planlegging gjennom dialog med kommunene, vi har vist til planleggingsverktøy og arrangert erfaringssamlinger og Helsekonferanse. Vi deltar også i kommunale helseledernetverk. Vi opplever at kommunene deltar i aktivitet vi inviterer til og har nytte av det, og at de i liten grad ut over dette søker bistand fra Statsforvalteren.

Forståelse av kultur, samt viktigheten av tolketjeneste er tatt opp i helseledernetverk og Helsekonferanse.

Helsefelleskapene bidrar til likeverdig partnerskap og til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjeneste (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Helsefelleskapene bidrar til likeverdig partnerskap og til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjenester

Fylket er delt i helsefelleskapene, der sør-fylket er med i Helsefelleskap Sør-Rogaland, mens nord-fylket (sammen med kommuner i Vestland) er med i Helsefelleskapet i Helse Fonna. Disse er litt ulikt organisert. Det rapporteres noe utfordringer å få rekruttert fastleger inn i FSU'ene. Det er også diskusjoner om hvordan hvor mye Helsefelleskapene kan bestemme, da førstlinjetjenesten er satt sammen av flere juridiske organisasjoner (kommuner), mens spesialisthelsetjenesten er én juridisk organisasjon.

Statsforvalteren deltar i partnerskapsmøtene. Vi har settbehov for å komme tettere på det strategiske arbeidet i helsefelleskapene enn det vi oppnår gjennom deltagelse i partnerskapsmøtet, og har derfor spurt om å få observatørstatus i SSU. I helsefelleskapet i Helse Fonna ble vi raskt invitert inn, og har sett nytte av dette. I Sør-Rogaland har det tatt lang tid å få svar. SSU her har hatt utfordringer i samarbeidet mellom kommunalt nivå og spesialisthelsetjenesten, og har nå satt arbeidet i SSU på vent i en periode, og skal bruke denne tiden på å se nærmere på hvordan de skal jobbe. Ut fra dette vurderer vi at i Sør-Rogaland er man nå ikke i en gjennomføringsfase hva gjelder strategisk nivå i helsefelleskapet. 2025 blir derfor et viktig år for å få dette på plass, og vi erfarer at dialogen og arbeidet mot dette er konstruktivt.

Langsiktig arbeid med kvalitet i helse- og omsorgstjenestene (fra kapittel 3.1.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører et langsiktig arbeid med å sikre kvalitet i tjenestene. Dette må ses i sammenheng med implementering av forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenestene.

Viser til rapport under punkt 3.1.1.5 om tilgjengelighet, kapasitet og pasientsikkerhet. Kvalitet og pasientsikkerhet henger sammen, og forankres i forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenestene. Kommunene er opptatt av å levere faglig forsvarlige tjenester, i tråd med formål i forskriften, der de planlegger, gjennomfører, evaluerer og korrigerer. Samtidig ytres det uro omkring dette på grunn av stort press, turnover av saksbehandlere, og etterspørsel på tjenestene. Vi har inntrykk av at kommunene allerede opplever det utfordrende å til en hvert tid ha tilgjengelig personell med nødvendig kompetanse, og denne utfordringen vil trolig øke i tråd med utvikling i samfunnet. NOU med tittel "Tid for handling" viser et krevende utfordringsbilde når det gjelder tilgang på helsepersonell, tilgang på tilstrekkelig kompetent personell for å kunne tilby god kvalitet i tjenestene. Kompetanse- og rekrutteringssituasjon omtales i rapport punkt 7.3.3.2.

Kommunene er seg bevisste utfordringene og presset på tjenestene som endring i demografi fører med. Kommunene omtaler utfordringene i sine strategidokument, se rapport punkt 3.1.1.1.6.1 om rekruttering og kompetanseplanlegging.

Våre erfaringer fra dialog med kommunene og fra tilsyn tilsier at det er betydelig variasjon i kvalitetsarbeidet, og at økende press på ressurser utfordrer kvaliteten og arbeidet med dette.

3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester**Generelt om økosystemtjenester**

I vekst- og flerbruksfylket Rogaland var det også i 2024 et vedvarende stort press på areal både gjennom konkrete arealbeslag og ved indirekte påvirkning på areal. Dette påtrykket kommer fra samfunnsutvikling, infrastrukturutvikling, industriutvikling, naturressursutnyttelse og en økende aktiv befolkning og turisme.

En systematisk økende dekningsgrad av naturtypekartlegging etter Miljødirektoratet sin instruks gir positive effekter når denne kunnskapen blir omsatt i planprosesser (planer etter plan- og bygningsloven og bevaring av verdifull natur etter naturmangfoldloven) Dette er med på å verne om viktige naturverdier og sammenhenger i økosystemlandskapet.

I lavlandet med intensivt jordbrukslandskap blir restareal av natur og areal med viktige økosystemfunksjoner utsatt for et økt press gjennom arealendringer som utbygging, nydyrking og oppgjødsling. Dette er med på å redusere kvaliteten på og fragmentere og forringe naturverdier i landskapet, og dermed påvirkes økosystemenes evne til å levere økosystemtjenester.

En betydelig del av vassdragene i fylket har mindre enn god tilstand, jf. Vann-nett.

Myr og våtmark er svært utsatte areal ved planlegging av tiltak både i samfunnsutvikling (industri og infrastruktur) og landbruk. Selv med bevisstgjøring av de økosystemtjenestene for samfunnet som ligger i å bevare myr, og et forbud mot å dyrke myr, så er det fremdeles myrer som forsvinner eller blir sterkt endret. Dette medfører tap av naturbaserte klima- og miljøløsninger, og det vil øke fragmenteringen av naturtyper som er viktige for å opprettholde et økosystemlandskap. Statsforvalteren har i 2024 hatt en samarbeidsgruppe mellom landbruks- og miljøvernavdelingen for å følge opp kommunenes vedtak etter nydyrkingsforskriften.

Mindre forstyrre områder i lavlandet og til fjells blir i større grad påvirket av tilrettelegging. Det være seg ved hytteutbygging, stinettutbygging, tilrettelegging for turisme.

Samfunnsendringer som økte energikostnader medfører blant annet en ny interesse for vindkraft, både større prosjekt og enklere mindre gårdsvindmøller. Dette får følger for utvalgte fugl- og dyreliv og våtmarksområder. Vi ser at vindmølleparker gjør nye areal lettere tilgjengelig for intensivt landbruk med påfølgende redusert naturareal, og det påvirker opplevelsesverdien av landskapet (økosystemtjeneste).

I Rogaland blir store areal av kystlynghei restaurert og holdt vedlike gjennom brenning og beite, og tendensen i Rogaland er en økt brenneaktivitet. Likevel har vi en negativ utvikling av kystlynghei med intensivt drift, opphør av drift og gjengroing. I elvene er det et økende søkelys på habitattiltak som sikrer gode gyte- og oppvekstsvilkår for fisk, og særlig for sjørretbestandene i fylket.

Flerårige tiltak med lokale frøblandinger er med på å legge til rette for ville pollinerende insekt, og flere kommuner bidrar positivt til naturmiljø på sine areal.

Restaureringstiltak av våtmark/myr og skog i verneområder gir en positiv gevinst for naturmangfoldet, blant annet fugler som tar i bruk nye areal for næringsøk og hvile. Dette er viktige økosystemtjenester, og økte areal til våtmarksområder gir nye lommer med nye habitat i økosystem-nettverket.

Jærstrendene har også i 2024 hatt et særlig fokus med sine sanddyneområder og er et av de mest besøkte verneområdene i landet. Tilpassede restaureringstiltak og skjøtsel på sterkt besøkte områder har medført nye etableringer av hvitdyner i front, og hogst av plantefelt frigjør areal for sanddynerestaurering og slåttemark i sanddynene. Vi har i 2024 innledet flere saker med henblikk på restaurering av arealer tilbake til sanddynemark, og vil fortsette med dette i 2025. Årvis bekjempelse av fremmede arter har medført at artsrik sørlig etablert sanddynemark har stabile forekomster.

I arbeid med bekjempelse av fremmede arter ser vi en økende bevissthet hos enkelte entreprenører og kommuner.

Strategisk satsingsområde for klima har hatt et eget fokusområde for klima- og naturvennlig arealforvaltning. Vi arbeider for vinn-vinn synergier for å bidra til å redusere konsekvensen av både naturkrise og klimakrise. For å unngå å forringe økosystemer i vårt fylke er det viktig å styrke samarbeidet mellom klima, plan, natur og landbruk. På klima vil vi arbeide mer med å prioritere tiltak, retningslinjer og føringer som ikke har negativ effekt på de andre viktige samfunnsområdene.

Vi opplever fremdeles at kommunen i for liten grad vektlegger verdien av økosystemtjenester i sine plansaker etter plan- og bygningsloven.

Skog

Skogen i våre mest husdyrtette og kystnære områder på Nord-Jæren forsvinner i relativt stort tempo. Strukturendringene over tid i jordbruket, og behovet for mer jordbruksareal er hovedårsakene til avskogingen. Økte krav til spredeareal for husdyrgjødsel legger, sammen med ekstraordinære tømmerpriser, ytterligere press på skogarealene. Særlig på mindre skogareal som er viktige biotoper for dyre- og fuglelivet samtidig som de er viktig for friluftsjakterne i et åpent og værutsatt landskap. Det er ofte høgproduktive og karbonrike areal med kvalitetsskog som går ut. Vi mener utviklingen går i feil retning.

I Rogaland har de kystnære skogene status som vernskog. Det betyr at omdisponering og endring av vernskoggrensen krever dispensasjon.

Gjennom forvaltning av vernskogreglene har Statsforvalteren klart å bremse utviklingen noe ved at vi i flere saker har avslått omdisponering og avskoging av arealet til jordbruksformål ut fra hensyn til klimatisk vern for bebyggelse, jordbruksareal, friluftsjakterne.

Vi mottok klageavgjørelse fra Landbruksdirektoratet 24.10.2024 i en sak som omhandlet hogst i vernskog. Vi har i tilsvarende og tidligere klagesaker fått medhold til å kunne si nei til endring av vernskoggrensen i omdisponeringssaker til jordbruksformål i typiske pressområder med nesten ikke vernskog/restarealer igjen. Denne klageavgjørelsen endrer denne praksisen ved at en i en dispensasjonssak ikke kan sette vilkår om foryngelsesplanting. Det blir opp til tiltakshaver å bestemme om arealene skal benyttes som innmarksbeite eller bli planta til igjen for produksjonsskog. Vi er bekymra for dette blant annet fordi vernskog på Jæren har en bieffekt som økologisk funksjon, selv om det er planteskog og i stor grad fremmede arter.

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak (fra kapittel 3.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak

Status for måloppnåelse, effekt og forbedringspotensial

Totalt sett har arbeidet vårt i 2024 medført bedre tilstand i naturen i fylket. Det jobbes kontinuerlig med å få opprettet nye verneområder i Rogaland, og i 2024 har vi hatt en dedikert ressurs med et særlig fokus på dette. På skogvern er det også lagt inn en solid innsats. Det har vært jobbet med flere restaureringsprosjekter i 2024, særlig i verneområder. Enkelte av disse er omfattende, og vil fortsette i 2025. Både vern og restaurering er effektive tiltak for å bedre naturtilstanden. I tillegg kommer arbeidet vårt med trua arter og naturtyper, vannforvaltning og bekjemping av fremmede organismer (se under). Vårt arbeid for å tale naturens sak i kommunale plansaker er også svært viktig for å forhindre nedbygging av mer natur. Forbedringspotensialet ligger primært i å bli mer rutinert/effektive på å drive restaureringsprosjekter, noe vi har fokus på i 2025, samt opprettholde fokuset på nye verneområder.

Nytt vern og forvaltning av eksisterende verneområder

I Rogaland arbeides det for å bedre tilstanden i natur for det representative utvalget natur, inklusiv både arter, naturtyper og deres økosystem. Effekter av verneplanprosesser og restaurering går videre med økt fokus på treffsikkert å sikre representativt naturmangfold gjennom mål om å komplimentere eksisterende verneportefølje nasjonalt og regionalt. I Rogaland fikk vi tilrådt fem nye verneområder i ordningen frivillig skogvern, med nye 7680 daa verneverdig skog. En utvidelse av Hylsskaret naturreservat ble vedtatt i desember 2024, og gjør verneområdet mer robust og komplimenterer med fuktighetskrevede naturmiljø i en vestnorsk nordvendt fjordli. I tillegg har vi levert tilrådning for vern av Mosvatnet naturreservat for ordningen bevaring av verdifull natur (supplerende vern). Dette bynære naturmiljøet er et vesentlig bidrag for å ta vare på svært utsatte naturverdier, med sump- og strandskog vesentlige for insekter, fugleliv og flaggemus. Disse prosessene har i stor grad blitt rettet mot å ta vare på og komplimentere et representativ utvalg natur nasjonalt, mens regionalt fyller dette i stor grad også spesielle naturverdier. Innstramming og presiserte prioriteringer i skogvern har medført at Rogaland har mistet områder som lokalt vil supplere representativitet og vil kunne bidra til å gjøre verneporteføljen mer robust mot ytre påvirkninger og endringer i arealbruk utenfor vern. Innstramningen har medført en viss grad av misnøye om ordningen særlig blant de som har fått avslag seint i prosessen. Vi ser likevel at nye tilbud om frivillig skogvern kommer inn, men avvisningsgraden har økt, og på den måten vil vi kunne gå glipp av bl.a. verdifulle bekekløfter, gammel furuskog med spesielle vestnorske naturtyper, jf. NiN v 3.0. Disse naturtypene vil ikke kunne bli erstattet av vern andre steder i landet, f.eks. gammel furuskog på sør- eller østlandet. Med andre ord er slike skogsnaturtyper utenfor verneprosess pga. prioriteringsvinduet. Tilrådning om vern av Mosvatnet naturreservat har medført et bredt og positivt engasjement i lokalt for vern av naturverdier i regionen. Dette er en følge av økt prioritering av personalressurs til verneplanprosessene for bevaring av verdifull natur. I tillegg har kunnskapsgrunnlaget for de ulike områdene fått en reelt løft, med naturtypekartlegging, artsundersøkelser, både marint og terrestrisk. I tillegg til naturlig samarbeid med kommuner og referansegrupper, har vi et samarbeid med fylkeskommunen om å gi et faggrunnlag for kulturminner for alle områdene. Særlig viktig er dette for planlagt vestkyst Karmøy landskapsvernområde, der kulturminne inngår som en del av verneformålet. Verneplanprosessene har som hensikt å ta vare på kystnære områder, med bl.a. ulike strandtyper, sanddynemark, rullesteinstrander, strandberg i mosaikk med trua naturtyper som kystlynghei og naturbeitemark. Dette vil være et vesentlig bidrag til å ivareta svært viktige naturareal med essensielle økosystemfunksjoner for organismer bofaste og på trekk, både livskraftige og trua arter. Arbeidet med vern av representativ natur er svært ressurskrevende, og omfatter alt fra prosesser med nytt vern, forvaltning av eksisterende vern, og tiltak for å styrke vanlig natur utenfor verneområder. Statsforvalteren ser en positiv tendens for vern, men at prosessene med vern av natur i et vekstfylke er tidkrevende og presset av ulike samfunnsinteresser. Med hensyn til forvaltning av eksisterende vern opprettet vi i 2023 et

verneområdeforvalterforum der alle verneområdeforvalterne i Rogaland deltar. Dette inkluderer kommuner med delegert forvaltning, Stavanger, Karmøy, Haugesund og Suldal, samt forvalterne hos Statsforvalteren inklusiv SVR. Vi ser vesentlig effekt av samarbeid mellom forvalterne både i det administrative, men også i det daglige arbeidet med å verne om verneområdene og gjennomføre nødvendige tiltak for å forbedre tilstand der. Blant annet er det lettere å formidle ny kunnskap og føringer fra Miljødirektoratet til forvalterne også ute i de enkelte kommunene, og vi får til et aktivt bruk av Naturoppdrag i alle faser av forvaltningen. Vi ser en positiv utvikling i flere av de eksisterende verneområdene. Vi bruker vesentlige ressurser på å følge opp eksisterende verneområder, særlig med tanke på ulovlighetsoppfølging, men også på skjøtselsoppgaver. Her må det prioriteres strengt hva vi har ressurser til å følge opp.

Trua arter og naturtyper

Naturtyper - I Rogaland er det flere naturtyper som er i særlig press, gjennom direkte og indirekte påvirkninger. Dette være seg skogsareal, sanddynemark og våtmarksareal i de intensive landbruks- og utviklingsområdene på Jæren. Her blir natur direkte nedbygd/oppdyrket eller næringsstoffpåvirket slik at premissene for naturtypene endres drastisk. Restaureringsprosjekt og vern er med på å dempe den negative utviklingen. Næringsstoffoverskudd påvirker også større deler av fylket. Skogsmiljø er utsatt for utbygging og avskoging, og dette gjelder også gammelt skogsareal. Regelverket er slik konstruert at utmarksareal tatt i bruk i skognæring, ikke vil kunne gå tilbake til natur i fri utvikling. Skogsareal må enten aktivt replantes, med bartreslag av minst tilsvarende tømmerproduksjonskvalitet, eller omgjøres til minimum innmarksbeite. I teorien vil dermed påvirkningsgraden kun øke. Den eneste sektorovergripende måten å beskytte skog på er gjennom frivillig skogvern, og ved strengere vilkår for prioritering i Rogaland er mye naturmessig verdifullt skogsareal avskåret fra prosessen frivillig skogvern. Likevel ser vi effekter av skogvern og skjøtselsarbeid med restaurering av skogsareal. Allerede kort tid etter hogst ser vi spiring av edelløvtrleslag i tidligere plantasjer i verneområder.

Fjellhei - I fjellområdene er det et vesentlig beitepress, men flere steder ser vi tegn på at fjellbjørkeskogen trekker oppover. Dette kan være endringer i beitepress, men også klima. De unge bjørkeskuddene ser ut til å få en rettere vekstform lengre oppover i lia, noe som kan ha sammenheng med endret snøpress over tid, ergo respons på klima.

Friluftsliv - Vi ser også et betydelig press på naturtyper og landskap gjennom økt interesse for tilrettelagt friluftsliv og turistnæring. Dette kommer fram i alt fra regionplaner til konkrete aktiviteter, som ribb-båttrafikk, nye ruter for ferdsel og nye knutepunkt for å utvide ferdselsmuligheter. Slik press og utvikling er med på å endre naturtypestrukturer i landskapet og endrer hvordan dyr og planter vil/kan utbytte slike.

Elvemusling - Vi har stort fokus på elvemusling i Rogaland, og kunnskapen om utbredelse av denne arten har økt betraktelig etter at vi tok i bruk miljø-DNA i arbeidet med å finne nye bestander. Siden oppstart i 2019 har vi gjennomført et systematisk arbeid med kartlegging av elvemusling ved bruk av miljø-DNA, og dette ble også gjennomført i 2024. Vår erfaring hittil er at dette er en svært kostnadseffektiv kartleggingsmetode som har gitt oss informasjon om nye ukjente bestander i bekker, funn i antatt utdødde bestander og viktig informasjon om utbredelse innenfor vassdrag med kjente bestander. Dette er vesentlig informasjon for forvaltningens arbeid med å sikre bestandens leveområder for fremtiden. Dette gjelder ikke minst i mindre elver og bekker med små bestander hvor vi ønsker å hindre at nye fysiske inngrep og forurensning bidrar til å ødelegge livsgrunnlaget for både fisk og elvemusling. Elvemuslingen er også en indikatorart i vannforvaltningsarbeidet. Flere bestander sliter imidlertid som følge av manglende rekruttering. Det er her et stort behov for tiltaksrettet kartlegging, slik at man kan iverksette målrettede tiltak for å øke rekrutteringen i de enkelte bestandene. Denne form for kartlegging er blant annet gjennomført i Lerangsbekken i Strand kommune, og som et resultat av denne kartleggingen er det lagt ut gytegrus for å få opp ungfiskbestanden i vassdraget. Den målbare effekten av dette tiltaket på rekrutteringen av elvemusling vil vi først få en del år frem i tid, men det er svært gledelig at tiltak for å fremme rekruttering i elvemuslingbestander i Rogaland er iverksatt!

Strandmurerbie: Rogaland har ansvar for arbeidet med strandmurerbie i Norge. De klart viktigste habitatene for strandmurerbie i Norge (og verden) ligger langs jærstrendene. Ulike tiltak gjennomføres for å bedre habitatgrunnlaget for denne arten både på Jæren i Rogaland og Lista i Agder. Det er risiko for at arten er lokalt utdødd på Jomfruland i Vestfold og Telemark, siden den ikke er observert der siden 2016. Strandmurerbie krever åpne områder med eksponert sand i sanddynevegetasjonen for å trives og finne yngleområder. Dette forekommer ofte i sammenheng med moderat slitasje og småskader i vegetasjonsdekket. De siste årene har vi hatt økt fokus på å åpne opp i vegetasjonen på enkelte utvalgte steder på Jæren, spesielt lengst sør på Ognabrusand. I noen leveområder ses det et betydelig innslag av honningbier i områder viktige for strandmurerbie. Dialogen med birøkterlaget fortsetter derfor, med mål om å få på plass frivillige hensynssoner uten bikuber. Vitenskapskomiteen for mat og miljø sin rapport «Risks posed by managed honey bees (*Apis mellifera*) to wild pollinators in Norway» fra 2024, vil være viktig for oss i den videre dialogen med birøkterne.

Åkerrikse

Åkerrikse overvåkes årlig av Birdlife Norge, hvilket gir god kunnskap om bestandsutviklingen. Årlig settes det også av enkelte områder for å bevare åkerrikse. Satsene i henhold til handlingsplanen er for lave til at det er aktuelt for bønder å sette av areal. I 2024 ble det derfor brukt satser som lå utenfor de rammer satt i handlingsplanen. Det ble satt av areal for å åkerrikser i Lindesnes kommune, en i Lyngdal kommune og en i Horten kommune. Karmøy kommune, som er et fokusområde for arten, huset ingen åkerrikser i 2024.

Svarthalespove

På Jæren i Rogaland blir det stadig færre par av svarthalespove, underarten limosa. Et par år var bestanden relativt stabil på 11-12 par, men med et markant fall i 2022 med 7-8 par. I 2023 var det seks hekkende par på Jæren og i 2024 var det kun fem.

For den nordlige underarten, islandica, er bestanden noe mer stabil. Svarthalespove ble funnet hekkende på tre lokaliteter i Nordland og tre lokaliteter i Troms og Finnmark i 2024. BirdLife Norge anslår at den nord-norske hekkebestanden av svarthalespove talte 9-12 par i 2024. Det ble også satt GPS-loggere på to fugler. Disse har gitt meget interessante data, om trekkroute og viktig raste-/overvintringsområde.

Vannforvaltningsarbeidet

Økologisk tilstand for vannforekomstene i Rogaland ligger stort sett på samme nivå som tidligere år, men med en positiv trend for flere av vassdragene,

spesielt på Jæren.

Tiltaksovervåking foregår i hele fylket, og det er gode spleiselag i tre av fire vannområder. Dalane vannområdet er her unntaket. Dette er det vannområdet som sist fikk vannområdekoordinator, og økonomien i aktuelle kommuner er generelt dårlig.

Med unntak av helt sør i fylket, ser vi også en forbedring i forurensningstilstanden. En undersøkelse av gjellealuminium på laksefisk i tre kalka vassdrag i Ryfylke i 2023, med oppfølgende undersøkelser i nytt vassdrag i 2024, gjør at vi nå vurderer forsøksvis kalkstopp i to kalka vassdrag i Rogaland. Dessverre var dataene for 2024 så å si ubrukelige, så nye undersøkelser må gjennomføres i årene som kommer.

I 2024 ble 10 laksevassdrag kalket med doserer, og 38 innsjøer kalket med helikopter og båt. Innsjøkalkingen foregår i all hovedsak sør i fylket.

Elvemusling er en indikatorart, og vi har med hjelp av miljø-DNA økt kunnskapen om denne arten betraktelig. Mer om dette annet sted.

For kysten er situasjonen ikke like positiv som for vassdragene, og vi ser at flere vannforekomster som før var klassifisert til god og svært god økologisk tilstand, de siste årene har beveget seg mot moderat. Det er også sett en økende mengde med sink i flere vannforekomster, som det knytter seg bekymring til.

Målet er at all kjent overvåking legges inn i vannmiljø, som så importeres til Vann-Nett både med nasjonal batch import av data, og av Statsforvalteren ved behov.

Vi har godt samarbeid med andre sektorer i fylket, vannområdene og fylkeskommunen som vannregionmyndighet.

Fremmede organismer

Det er god effekt på fremmede organismer med de midlene vi har tilgjengelige. Bekjempelse av kjempespringfrø er prioritert fordi den er en av de fremmede **karplantene** som har vist seg mest lønnsomt å bekjempe. Tiltakene har god effekt, og det er merkbart forskjell i flere vassdrag. Andre karplanter vi har fokus på er arter med tidlig utbredelse, slik som prydbriegbær, kjempebjørnekjeks, legepestrot, boersvineblom og kanadagullris, tiltak viser at vi kan få kontroll i de områdene vi har startet på og kjenner til. Flere og flere kommuner engasjerer seg i fremmedartsproblematikken, noe som resulterer i et bredere kunnskapsgrunnlag om hvor artene befinner seg. For artene som har bedre fotfeste i fylket, slik som sitka, rynkerose, lupin og gyvel, gjør vi gode prioriteringer, hvor vi bekjemper i nærheten til truede arter og natur, men her strekker ikke midlene til, og kommunene er bekymret, spesielt for parkslirekne. Vi får bedre oversikt over **havnespy** i regionen, vi har hatt nye funn, og ser at det er områder med stor spredning. Det blir gjort et godt arbeid for å holde viktige fugleområder **mink**frie før hekkesesongen. Vi klarer å holde flere og flere områder under kontroll.

Fremmede fiskearter – pukkellaks, gjedde og abbor

Statsforvalteren er bekymret for stadig ny spredning av arter som gjedde, sørv og abbor i innsjøer og vassdrag i Rogaland. Vi er spesielt bekymret for videre spredning av gjedde fra Storånavassdraget til nabovassdragene Figgjo og Ims-Lutsi. Utviklingen går i feil retning og vi har ikke klart å redusere negativ effekt av fremmede ferskvannsfiskearter. Det er behov for midler til både overvåking og tiltak for å stanse denne utviklingen.

Pukkellaks: 2024 var ikke pukkellaksår og vi hadde ikke beredskap eller tiltak mot pukkellaks.

Abbor: I 2023 ble det påvist abbor i Suldalsvatnet i Suldal kommune. Dette er et nasjonalt laksevassdrag og innsjøen er kandidat til å bli nasjonal storørret lokalitet. Abbor er en regionalt fremmed art i Rogaland. Nærmeste lokalitet har vært Karmøy. Ved bruk av midler fra Miljødirektoratet har Suldal kommune i 2024 funnet at sannsynlig kilde er en hittil ukjent tett abborbestand i innsjøen Gjøvatnet som drenerer til Suldalsvatnet. Ryfylke vannområde innhenter nå faglige råd angående mulig vandringsstengsel/tiltak for å unngå videre spredning til Suldalsvatnet.

Gjedde: Prosjektet med uttak av gjedde og sørv fra Storånavssdraget i Sandes ble videreført i 2024 med hovedfokus på Bråsteinsvatnet og Stokkalandsvatnet (verneområde). Prosjektet med uttak av gjedde fra Tjøsvollvatnet (verneområde) på Karmøy ble også videreført i 2024. I 2024 startet et nytt prosjekt med uttak av gjedde i Storavatnet ved Kårstø i Tysvær kommune.

3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Overordnet vurdering - Det er et stort fokus på oppfølging av trua arter og naturtyper i Rogaland. Oversikten under gir status for de enkelte artene/typene.

Sanddynemark - I Rogaland har vi et ekstra ansvar for sanddynemark og strender, disse er i stor grad beskyttet ved Jærstrendene landskapsvernområde, men presset fra samfunnet på disse arealene er vesentlig. Likevel ser vi en positiv trend i flere av restaureringsforsøkene, særlig i etablering/initiering av nye dyner med ferdselsregulering, semi-naturlig slåttemark i bakdynehei, og nedkjemping av problemarter i sanddyneområdene. Skjøtselstiltak for å gjenskape habitat for særlig sårbare insekter er et økende fokus, og vil være positivt i forhold til dynamikken både i særlig etablert sanddynemark og strandmurerbier, begge i Miljødirektoratet sitt oppfølgingsprogram.

Slåttenger og slåttemyrer er utvalgte naturtyper som har et stort fokus i Rogaland, og særlig gjennom tilskuddsordningen for tiltak for å ivareta natur (tidligere tiltak for trua naturtyper). Gjennom fokusert arbeid i flere år har det kommet fram flere slåttemarkers spredt i fylket, særlig løfter vi fram Steinberg (Sokndal) og Jonegarden (Sauda). Vi ser at tilskuddsordningen er et viktig tiltak for å opprettholde interessen for slått blant privatpersoner, enten som del av gårdsdrift eller på eldre tun nå som fritidsbolig.

Kystlynghei - Rogaland har et spesielt ansvar for å ta vare på naturtypen kystlynghei. I mange år har det blitt arbeidet systematisk for å stimulere til drift og restaurering av mange ulike områder med kystlynghei i Rogaland. Det er et godt samarbeid mellom miljøvernavdelingen og landbruksavdelingen hvor vi koordinerer innsats og innretning av tilskuddsordninger.

Skjøltsgruppen, med representanter fra både bønder, kommuner, interesseorganisasjoner, rådgivning og brannvesen, ble gjenopptatt i 2024. Skjøltsgruppen gir oss god dialog med de som gjør jobben i felt. En av utfordringene er å få til samarbeid mellom grunneiere og bønder for skjøltsel av større sammenhengende områder. Det er også behov for god organisering av brennelag for å kunne opprettholde skjøltselen og kompetansen over tid, her i nært samarbeid med brannvesenet. Skjøltsgruppen framholder at en av flaskehalsene er økonomisk støtte til kartlegging for å identifisere og igangsette skjøltsel av nye områder. Samt tilskudd for revurdering av omriss/lokalitetskvalitet etter restaurering og igangsatt skjøltsel.

I 2024 har vi utarbeidet oversikt over kartlagt kystlynghei på kommunenivå, både håndbok 13 og NiN. Totalt er det i underkant av 584 000 dekar. Sett i sammenheng med omsøkte områder i regionalt miljøprogram (RMP) tilskudd for beiting i kystlynghei er rundt 27 % av arealet skjølttet i dag. Kystlynghei er i de regionale miljøvirkemidlene i jordbruket. Til skjøltsel og restaurering av kystlynghei blir 14 % av RMP-potten i 2024 og 19 % av fylkets totale SMIL-midler brukt.

Gjennom tilskuddsmidlene for truet natur blir nødvendige tiltak for skjøltsel som ikke dekkes av landsbrukstilskuddene prioritert.

Vi har tatt initiativ til et felles nettverk mellom embetene, forvaltere av kystlynghei og lyngheisenteret for å få bedre utveksling av kunnskap og mer helhetlig forvaltning av kystlyngheiområdene på tvers av fylkene.

Viper

I 2024 ble det arrangert vipedag. Tema for fagdagen var status for vipe og vern av vipe, her med innslag om rovdyr-tiltak og demonstrasjon av vipedisk under gjødsling. Det var godt oppmøte og mange gode innspill for tiltak som kan gjennomføres.

Jordbruksforhandlingene 2024 åpnet opp for innføring av "hot spot"-tilskudd til vipe i RMP. Vi har i dialog med vipe-engasjerte bønder og Landbruksdirektoratet utarbeidet et nytt tilskudd som blir innført våren 2025.

Hubro

Statsforvalteren i Nordland administrerer midler til hubro i Norge. I 2024 fikk ikke Rogaland midler. Det er like fullt et kontinuerlig høyt fokus på hubro i plan- og arealsaker. I tillegg er det gitt midler til tiltak rettet mot hubro gjennom tilskuddsordninger.

Pollinatorer/insekter

I 2024 ble det innført høyere tilskuddssats for bruk av regional såfrøblanding i RMP. Fra innføringen av dette tiltaket i RMP i 2019 har antall meter omsøkt pollinator sone økt til en topp i 2021 på 23 975 meter. Deretter har utviklingen vært negativt til en bunn i 2023 på 11 438 meter. For 2024 ser vi igjen en økning, med ca. 18 000 meter omsøkt pollinator sone.

Gjennom tilskuddsordningen for ville pollinerende insekter, har vi fordelt midler til prosjekter som legger til rette for ville pollinerende insekter, også trua arter.

I arbeidet med strandmurerbie, skjer det habitatiltak i sanddynemark som ikke bare favoriserer den trua strandmurerbia, men også andre trua virvelløse dyr inkl. pollinatorer som trenger eksponert sand for å leve og reproducere seg. Birøkt og honningbier kan være en trussel mot stedegne ville pollinerende insekter. Vi har dialog med birøkterlaget om utfordringene her, og vil bruke Vitenskapskomiteen for mat og miljø sin rapport «Risks posed by managed honey bees (*Apis mellifera*) to wild pollinators in Norway» fra 2024 i den videre dialogen. I rapporten nevnes honningbie som en trussel mot strandmurerbie.

Det ble i 2024 holdt en fagkonferanse om ville pollinerende insekter, med deltakere fra kommuner og andre interesserte i fylket. Det var stor interesse for konferansen, med deltakere både fra drift og forvaltning.

Laks

I 2024 var alt sjølaksefiske stengt i Rogaland, samtidig fikk vi den laveste fangsten av avlivet laks i elv siden 1984. Avlivet fangst i kg for 2024 var 58 % lavere enn gjennomsnittet for de siste 10 år (2014-2023). Den lave fangsten skyldes delvis at fire elver ble stengt for fiske av Miljødirektoratet og at lokal forvaltning iverksatte tiltak for å begrense fangstuttaket i løpet av sesongen, men innsiget ser ut til å ha vært lavt i både 2023 og 2024 for mange av elvene våre. Foreløpige tall fra drivtelling indikerer likevel, at de fleste elvene har sikret at gytebestandsmålet ble nådd for 2024.

Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) sine årlige vurderinger av laksebestandene kan indikere en negativ utvikling for måloppnåelsen for laksebestandene i Rogaland. Vurderingen etter 2022-sesongen viste at det var én laksebestanden i Rogaland som ikke fikk tilstandsklassen god, eller bedre, for parameteren «Gytebestandsmål og høstbart overskudd siste fem år». Vurderingen etter 2023 sesongen viste at dette antallet var økt til to bestander. Vi har ikke grunnlag for å vurdere tilstanden, eller utviklingen for små og sårbare laksebestander i vassdrag hvor det ikke er åpnet for fiske.

Vi anser de siste års utvikling med hensyn til lakselus og økt dødelighet av både laks og sjøaure i Ryfylke som svært alvorlig. Den negative utviklingen er klart uttrykt i siste Risikorapport norsk fiskeoppdrett 2024 (HI 2024) hvor de skriver at utslippene av lakselus i dette området (PO2-Ryfylke) viser en økende trend og har vært høye i perioden 2019-2023. Videre skriver de at konsekvenser av lakselusindusert dødelighet i form av populasjonsreducerende effekter på villakspopulasjonene vurderes som svært alvorlige.

I de regulerte vassdragene Suldalslågen og Storåna i Sauda er regulantenens pågående prosjekter med habitatiltak for å styrke naturlig rekruttering av laks videreført i 2024. Nytt av året er at Sokndalselva forvaltningslag har fått bergverksbedriften Titania AS med på frivillig fjerning av sand og finstoff fra

Ålgårdelva i Sokndalsvassdraget som har opprinnelse fra Titanias deponiområder. Statsforvalteren har fortsatt fokus på å få på plass habitatkartlegging i alle laksevassdrag og sjøørrevassdrag i fylket. I 2024 ble det gjennomført habitatkartlegging av Rødneelva (nasjonalt kalkingsvassdrag) i Vindafjord, samt 9 sjøørtebekker i Karmøy kommune. Dette arbeidet gir et viktig kunnskapsgrunnlag for å sikre viktige økologiske funksjonsområder i vassdragene mot unødige ødeleggelse og inngrep, samt at de peker på mulige habitatforbedrende tiltak for å styrke naturlig produksjon av laksefisk. De fire vannområdene i Rogaland har fortsatt stor aktivitet tilknyttet habitatforbedrende tiltak i sjøørtebekker. I 2024 ble det gjennomført fysiske/morfologiske habitattiltak i 20 sjøørrevassdrag, 10 sidebekker til laksevassdrag og i hovedløpet til 5 laksevassdrag. Videre er det plantet ut kantvegetasjon i 19 sjøørtebekker/sidebekker. Det er plantet ut om lag 6400 trær som utgjør mer enn 7100 meter kantvegetasjon. Tiltakene i sjøørtebekker styrker samtidig produksjonsgrunnlaget for små laksebestander i disse vassdragene og elvemusling der denne arten finnes. Samtidig får vi dessverre stadig meldinger om ulovlig fjerning av kantvegetasjon langs anadrome laksevassdrag i Rogaland.

Etter at NVE har innkalt regulant i Tauvassdraget til konsesjonsbehandling har regulanten i 2024 levert inn søknad som omfatter planer for reetablering av laks i Tauvassdraget i Strand kommune, hvor anadrom oppvandring har vært forhindret av anlegg for vannkraftproduksjon siden 1800-tallet. Videre har Dalane Energi AS på frivillig basis startet et miljødesignprosjekt i Hellelandsvassdraget i 2024 som også omfatter planer for å gjenåpne de øvre delene av vassdraget for laks. Dette kan også medføre behov for nytt kalkingsprosjekt i vassdraget. Disse prosjektene kan bidra til å gjenåpne store produksjonsområder for laks i Rogaland i fremtiden.

Forvaltning av villrein (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

De nasjonale villreinområdene er på vei til å nå minimum middels kvalitet så snart som mulig

Det har i begrenset grad vært jobbet overordnet med villrein i 2024, da vi avventer videre arbeid med tiltaksplanene.

Det har derimot vært enkeltsaker hvor villrein har spilt en stor rolle, og da særlig innsigelse i vannkraftssak for utvidelse/oppgradering av Røldal-Suldal utbyggingen. Her har fire Statsforvaltere fremmet innsigelse av hensyn til konsekvensene oppgraderingene av anlegget vil ha for villrein. Vedtak i saken er ikke truffet av NVE, og saken vil være aktuell i 2025 også.

Det har også vært to andre saker hvor villrein har blitt tillagt avgjørende vekt, en hyttesak i Suldal som ble avslått av hensyn til villrein og en om gondol i Sauda.

Arbeidet med regionalplan for Lysefjorden har også aktualisert villrein.

Se for øvrig utfyllende om disse sakene under punkt

3.1.1.1.8.2.

3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Tilsyn med forurensende virksomheter har god effekt da det retter fokus mot miljøet, og avdekker brudd på regelverk/tillatelser som rettes opp. Tilsyn har størst effekt når det skjer med kortere mellomrom. Tilsyn bidrar også til å øke kompetansen og fokus på miljøutfordringer/forurensning hos virksomhetene. Statsforvalteren i Rogaland har fokus på å gjennomføre tilsyn hos enkelte bransjer, der effekten er økt likhet i tilbakemeldinger og avvik.

Flere 10-år gamle tillatelser er revidert som følge av IED-arbeidet eller søknader om endring av tillatelse. Effekten av oppdateringene er at vi lettere vil oppdage og kunne motvirke at utslippene skader miljøet, samt at industrien får like vilkår som sikrer rettfærdig behandling i fylket. Det er ellers vanskelig å prioritere oppdateringer på eget initiativ med tanke på den store søknadsmengden.

Arbeidet med skipsverft har vært noe nedprioritert i 2024, men vi har fulgt opp klageavgjørelsen i Ølen med tilsyn som har avdekket potensielt store brudd på utslipp av metaller. Vi er også veldig aktiv der andre typer saker grenser til skipsverft, for å sikre en mest fornuftig gjennomføring av tiltak. Disse sakene er fortsatt juridisk utfordrende.

Statsforvalteren følger opp flere store anleggsprosjekter som er regulert med tillatelser etter forurensningsloven. Plast på avveie er fortsatt en problematikk i disse sakene, men oppfølgingen av disse sakene har delvis bidratt til utvikling av teknologi som reduserer utslipp. Fokus på syredannende fylt i regionen har bidratt til økte saksmengder, men delegering av saksområdet til oss har bidratt til at vi øker kompetansen og etablerer praksis, som vil føre til mer effektiv behandling og redusert forurensningsfare på sikt.

Regulering av forurensning opp mot vannforskriftens § 12 blir stadig vanskeligere. Kommunene ønsker å legge til rette for mer næring, men har ikke tilstrekkelig kunnskap til å gjøre gode vurderinger. God veiledning til kommunene om ulike prosesser gir effekt i form av bedre vedtak. Det er likevel utfordringer med kommuner som tillater oppstart av byggearbeid på nye virksomheter før de er avklart etter forurensningsloven.

Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Forurensningskilder som skaper eutrofiering er godt regulert.

Miljø:

Vi har hatt oppmerksomhet på eutrofierende forhold hos oppdrettselskap og hatt tettere oppfølging av miljøundersøkelser. Det planlegges for et regionalt tilsynsaksjon med fokus på miljøundersøkelser i 2025. Tilsynsaksjon mot landbasert akvakulturanlegg skal brukes som grunnlag for å oppdatere tillatelser til disse virksomhetene, der også eutrofierende forhold vil stå sentralt. Det rettes også fokus mot vannforekomstenes tilstand i kommuneplaner.

Statsforvalteren har i 2024 gitt tillatelse til tre kommuners kommunale ledningsnett som faller inn under forurensningsforskriften kapittel 14. Det gjenstår behandling av søknader fra ytterligere seks kommuner. Vi har også sluttbehandlet søknad om etablering av renseanlegg i kapittel 14 med utslipp til Karmsundet, som har moderat økologisk tilstand. I tillegg har Statsforvalteren fulgt opp renseanlegg i kap. 14 som ikke oppfyller vilkår om primærrensing. Vi opplever en god dialog med aktørene i regionen når det gjelder avløpsdirektivet.

Landbruk

Vi deltar i arbeidsgruppene til alle fire vannområdene i fylket med representant fra landbruk og miljø. En av våre viktige oppgaver er å veilede kommunene i forvaltning av juridiske og økonomiske virkemidler på miljøområdet. I 2024 har landbruk hatt tre regionale samlinger med kommunene på temaet, og vi bruker hjemmesiden aktivt for å få ut informasjon.

I samarbeid med miljøvernavdelingen har vi hatt webinar om skjøtsel av kantsoner. Dette har gitt økt forståelse for kantsonenes verdi og mulighetene i skjøtsel av dem. Vi fortsetter informasjonsarbeidet i 2025 med mer fokus på fysiske tiltak i vassdrag sammen med fylkeskommunen. Disse temaene er det stor usikkerhet rundt blant grunneiere og bønder.

Ny gjødselvereforskrift kom 31. januar 2025. Her er det valgt å ha to ulike spredefrister i Rogaland. Vi setter nå igang arbeidet med å vurdere å innføre lokal forskrift med sikte på å ha 1. september som lik spredefrist i hele fylket. Det er vannforekomster også utenom Jæren som er sterkt påvirket av jordbruk. I tillegg er det flere vannforekomster i de mindre jordbruksutsatte områdene som har sårbare arter som t.d. elvemusling, og som vil være sårbar for ytterligere påvirkning. Det er svært store husdyrgjødselmengder tilgjengelig i fylket, og trolig vil frist til 15. september bli utnyttet. Ingen kommuner i Rogaland hadde utsatt spreiefri frist for husdyrgjødsel. Ny spredefrist 15. september vil kunne medføre større påvirkning fra jordbruk enn tidligere, og vi ser oss derfor nødt til å vurdere innføring av lokal forskrift. I 2024 har det ikke vært noen klagesaker på vedtak etter forskrift om organisk gjødsel. står fortsatt utenfor virkeområdet.

Kommunene har i dag rutinemessige kontroller av krav til spredeareal for husdyrgjødsel og krav til gjødslingsplan. Normalt utføres disse samtidig med kontroll av produksjonstilskudd. Kommunene har mangelfulle rutiner for tilsyn med lager for husdyrgjødsel og silosaft og oppfølging av lekkasjer/mindre utslipp. Noen av kommunene har startet å se på rutiner knyttet til akuttbehandling av uhell knyttet til gjødsellager

Tiltak mot avrenning til vassdrag har vært spesielt vektlagt i SMIL og RMP i år. RMP-tilskudd til vannmiljøtiltak har økt, og det samme har tilskudd til miljøvennlig gjødslespredning. I lyst av den nye gjødselbruksforskriften som kommer har vi startet arbeidet med å lage til nye miljøavtaler. Vi ser det er behov for kartlegging av plassering og status på etablerte renseparker, og bedre vedlikehold av etablerte renseparker.

Statsforvalteren fortsetter å mobilisere fram og være engasjert i prosjektsatsninger hvor landbruket kan bidra til forbedringer av vannmiljøet. I 2024 pågikk satsningen Frivillige tiltak i landbruket både på Jæren og på Haugalandet gjennom prosjektsamarbeid og ansettelse av egne prosjektledere. Frivillig tiltak på Haugalandet blir avviklet etter 2024, og vi følger nøye med på hvordan arbeidet med landbruksutfordringer på vassdrag jobbes med videre. På Jæren er det satt i gang et prosjekt for å minske påvirkningen av silosaft i bekker og vassdrag med kartlegging og rådgivning til bønder.

Lokal forskrift etter jordloven

På 95% av jordbruksarealet i Rogaland er det grasproduksjon, og dagens praksis er jordarbeiding på våren. Overvåkingen av Jærvassdragene viser at det tegn til bedring i flere vassdrag. Vi ser derfor ikke behov for lokal forskrift som regulerer jordarbeiding og krav om grasdekke på jordbruksareal på Jæren og på Haugalandet der det allerede er overvekt av grasproduksjon. Ny gjødselbruksforskrift gir innstramminger i fosfortilførslene, og vil være et svært viktig juridisk virkemiddel i Rogaland.

I nedslagsfeltet til Hålandsvatnet er det derimot erosjonsutfordringer, og her er vi i prosess med å vurdere lokal forskrift. Prosessen følger stegene i utredningsinstruksen. Det er stor grad identifisert hvilke typer tiltak som er relevante, men pågående kartlegging av overvannshåndteringen i nedslagsfeltet vil gi god indikasjon på hvor det bør settes inn punkt-tiltak.

Nedslagsfeltet til Hålandsvatnet er et viktig område for grønnsaksproduksjon i Rogaland. Vi har fått ny verdiskapingsrapport for jordbruket i Rogaland, med en egen tilleggsutredning av verdiskapingen i nedbørsfeltet til Hålandsvatnet. Denne viser at verdiskapningen i nedbørsfeltet til Hålandsvatnet hadde 4,5 prosent av total bruttoprodukt fra potet og grønnsaker i Rogaland. Sammenlignet med arealtallene som ble lagt til grunn i NORCE og NIBIO sin rapport er antall dekar med grønnsaker og potet redusert i nedslagsfeltet redusert med 44 prosent.

I 2024 ble det brukt budsjettmidler til en ekstern utredning av økonomiske og driftsmessige konsekvenser av å pålegge at en prosentandel av hver dyrket mark skal ligge i gress innen 1. september. Utredningen ble mottatt i februar 2025. Prosjektgruppen i «Bedre vannkvalitet i Hålandsvatnet» er blitt brukt i utredningen for å involvere berørte myndigheter og aktører. Utredningen er gjennomført at Rogaland landbrukspark og Jæren regnskapslag. Vi ser det som viktig å belyse i hvilken grad driftsinnskrenkinger i grønnsaksproduksjon gjennom lokal forskrift kan påvirke konkurransesituasjonen mellom foretakene. Det er som kjent sterk konkurranse i grøntsektoren, med kontraktsproduksjon.

Vekting av hensyn til matproduksjon og målsetting om økt produksjon av frukt og grønt opp mot mål om god økologisk tilstand i vassdragene er prinsipielt viktig i arbeidet med lokal forskrift. Omlegging fra potet og grønnsaker til grasproduksjon gir inntektstap.

Fellesprosjektet «Bedre vannkvalitet i Hålandsvatnet» skaper aktivitet og utfører tiltak. Nedslagsfeltet til Hålandsvatnet er avgrenset til å omfatte 27 jordbruksforetak. Vi har lagt vekt på å ha gode prosesser og dialog for å raskt oppnå gjennomføring av tiltak, og erfaringene så langt er gode. Vi er også i kontakt med øvrige Statsforvaltere vedrørende temaet.

Prosjekt Bedre vannkvalitet i Hålandsvatnet:

Prosjektet startet i mars i 2023 med prosjektleder finansiert av Statsforvalteren. Målet med prosjektet er å samle og drive innsatsen for å bedre vannkvaliteten og legge fundamentet for langsiktig arbeid med tiltak i nedbørsfeltet. 2024 har vært det tredje året på rad med badevannskvalitet i vannet hele sommeren, og det har nå gått fra «Svært dårlig» til «dårlig» i økologisk tilstand. Vi ser ikke lenger en signifikant negativ trend for Hålandsvatnet ifølge Norge rapport over tilstand i vassdragene på Jæren.

Prosjektet «Bedre vannkvalitet i Hålandsvatnet» er delt i 4 delprosjekt; landbruk, avløp, natur og friluftsliv, og innsjøinterne tiltak, med hver sin prosjektgruppe.

Jordbruksproduksjon har vært den største bidragsyteren av næringsstoffer i nedbørsfeltet, og er derfor spesielt vektlagt i prosjektet. Prosjektet har et tett samarbeidet med Norsk landbruksrådgivning og bøndene i nedbørsfeltet. I 2024 har det vært gjennomført gratis rådgivning til de fleste bøndene med areal i nedbørsfeltet. Dette har resultert allerede nå i flere nye SMIL-søknader for hydrotekniske tiltak. Det har vært arbeidet med en omfattende kartlegging av overvannsystemet i nedbørsfeltet. Denne gir kunnskap om risikoområder og overordnet forståelse for dynamikk i nedbørsfeltet. Det er også gjennomført gårdsbesøk og kartlagt tidligere gjennomførte tiltak og samlet inn gjødslingsplaner og jordprøver. Disse brukes til analyser for å vite hvilke tiltak som vil være mest effektive og hvilke utfordringer som dukker opp. De fleste bøndene har alt i dag tilpasset gjødslingen sin innenfor nedbørsfeltet, gjennomført miljøtiltak og noen har avvirket potet- og grønnsaksproduksjon til fordel for korn og gress for å vise hensyn til vannet.

Det er også gjennomført en KSL-pilot i samarbeid med stiftelsen Norsk mat, hvor vi tester ut spørsmål i KSL til bønder med potet og grønnsaksproduksjon knyttet til avrenning og risikovurdering. Dette har gitt positive tilbakemeldinger. Her er det mulighet til å få vannutfordringene mer inn i bondens eget internkontrollsystem. Dette ser vi på som en fordel at kan gjøres på et nasjonalt nivå. Vi jobber videre med dette i 2025.

I delprosjektet for avløp er det gjennomført en ROS-analyse av det offentlige avløpsanlegget i nedbørsfeltet og de fleste boliger vil innen 2025 være påkoblet offentlig avløp. I delprosjektet for natur og friluftsliv har det vært sette på mulige restaureringsprosjekter for fiskebestanden.

Hålandsvatnet er et eutroft vann som har vært sterkt belastet i mange tiår. Derfor inngår det også i prosjektet å se på mulige restaureringsløsninger for å kunne gi vannet en mulighet til å komme tilbake til en bedre tilstand. I delprosjektet for innsjøinterne tiltak har det vært utlyst en åpen innsamling av løsningsforslag for innsjøinterne tiltak. Disse er ikke tenkt som quick-ficks løsninger, men heller som et supplement til tiltak på land for å oppnå bedring i tilstanden.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	1 118	851	0	3

Økt forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av avfall i kommunene (fra kapittel 3.1.4.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Økt forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av avfall i kommunene

Arbeid i 2024

Vi har gitt veiledning til kommunene og til virksomheter ved behov, men har ikke prioritert aktivt arbeid med dette i 2024. Vi har inkludert indikatorer på etterlevelse av krav i vårt arbeid med kommunebilde i 2024, for å synliggjøre de kommunene med spesielle utfordringer, slik at dette kan tas opp under kommunedialog.

Sorteringskrav er også tatt opp på samtlige tilsyn med virksomheter i 2024.

Utfordringer

IVAR IKS-tilknyttede kommuner var godt på vei mot sorteringsmål or plast før brannen i ettersorteringsanlegg i 2022, og vi har i 2024 mottatt søknad om endret utslippstillatelse i forbindelse med gjenoppbygging av anlegget. Anlegget er forventet å åpne igjen i 2027. Dette vil være et viktig bidrag for at flere av kommunene i Rogaland etterleve kravene i avfallsforskriften. Vi ser også at det er ett etterslep, og lite vilje å iverksette henteordninger fra kommunenes side, når ettersorteringsanlegget skal gjenoppbygges.

Det er vanskelig å måle etterlevelse av krav for kommuner som er tilknyttet interkommunale selskap, ettersom de ikke rapportere egne data for kildesortering.

En annen utfordring er avklaringen opp mot dagligvarebransjen, dersom de kan slippe kildesorteringskravene er det vanskelig å kreve at mindre virksomheter må. Vi mener denne veiledningen er problematisk, og i strid med forskriften.

Behov

Flere resurser hos Statsforvalterne og kommuner er nødvendig for å sikre utvikling i riktig retning, og bedre måloppnåelse.

Kommunene må etablere gode kildesorteringssystemer for å nå målene. Vi ser at flere systemer (ofte leveringsløsninger) krever såpass mye av innbyggerne at det er enklere for dem å kaste alt i restavfall. Det er også nødvendig med mer informasjon ut til innbyggerne, vi opplever fortsatt mye

usikkerhet og spørsmål rundt utsorteringen.

3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene

Kommunene i Rogaland har en god økonomiforvaltning. Det er likevel store forskjeller mellom kommunene. KS har i sin kategorisering av kommunene utfra økonomisk handlingsrom (regnskapstall for 2023, konserntall), vurdert fire kommuner i Rogaland som gule kommuner med et moderat økonomisk handlingsrom og en kommune som rød kommune med et begrenset økonomisk handlingsrom. De øvrige kommunene i Rogaland er vurdert som grønne, med større grad av økonomisk handlingsrom. Dette er en økning med tre flere gule kommuner sammenlignet med året før.

At flere kommuner nå er vurdert til å ha moderat økonomisk handlingsrom skyldes i hovedsak at de har svekket netto driftsresultat og lavere disposisjonsfond sammenlignet med året før. De fleste kommunene ligger på omtrent samme gjeldsnivå som tidligere. Det er et bytte i hvilke kommune som er vurdert på rødt, nå er det Strand kommune, året før var det Randaberg kommune.

Samlet sett hadde 16 kommuner lavere handlingsromsindeks i fjor, sammenlignet med analysen til KS i 2023. 7 kommuner hadde høyere handlingsromsindeks i 2024 enn i 2023.

I mai arrangerte vi Kommuneøkonomidagen 2024 i samarbeid med KS Rogaland, der hovedfokuset var kommuneøkonomi og hvor revidert nasjonalbudsjett og kommuneproposisjonen er fast tema. Dette er en årlig fysisk samling der de som deltar fra kommunene er ordførere, kommunedirektører og økonomiansvarlige. Fra KDD deltok statssekretær Ole Gunnar Narud med to av sine rådgivere. Andre viktige tema på Kommuneøkonomidagen 2024 var blant annet arbeid med hvordan redusere sykefravær og status for arbeidet i kommunene med å nå FN sine bærekraftsmål.

Også i 2024 har vi gjennomført regionsvise digitale møter for økonomiansvarlige i kommunene, vår og høst, som vi får gode tilbakemeldinger på.

I våre høringsuttalelser til kommuneplanene vektlegger vi hvor viktig det er med direkte kopling mellom kommuneplanen og økonomiplanen. Dette vil kunne sikre god oppfølging av målene som kommunen setter seg gjennom konkrete tiltak og tilhørende økonomiske prioriteringer. Økonomiplanen kan inngå eller utgjøre handlingsdelen i kommuneplanen etter plan- og bygningsloven § 11-1, fjerde avsnitt.

Lav skjønnsramme til Rogaland

Statsforvalternes skjønnsramme skal brukes til å fange opp forhold som ikke blir godt nok ivarettatt i inntektssystemet eller andre faste tilskuddsordninger. I tillegg skal midlene bidra til utvikling og innovasjon i kommunene. Rogaland sin ramme ble i flere år redusert, men har de siste 3 årene vært på 53,5 millioner kroner. Dette utgjør 107 kroner per innbygger og er nest lavest av statsforvalterne.

I 2024, for 2025, har Statsforvalteren i Rogaland fordelt 36,7 millioner kroner i ordinært skjønnstilskudd, 14 millioner kroner til utvikling og innovasjon og holder tilbake 2,8 millioner kroner til uforutsette hendelser i løpet av året.

I forbindelse med vår fordeling av ordinært skjønnstilskudd får vi inn skriftlige søknader fra kommunene. Hele 20 av 23 kommuner søker om midler for å kompensere for forhold som ikke fanges opp av inntektssystemet. Noe av tematikken som går igjen i flere søknader er ressurskrevende tjenester, rus og psykiatri, språkdeling og legevaktsbåt. Bare for å opprettholde en helt nødvendig kommunal legevaktsbåt i det store øyrike i Ryfylke (Kvitsøy, Stavanger og Hjelmeland) bidrar statsforvalteren med fem millioner kroner fra de ordinære skjønnsmidlene. De fleste forholdene det meldes om fra kommunene er vedvarende forhold som det årlig søkes om midler til. Likevel vil kostnadene som regel øke år for år, og søknadsbeløpene blir større. Med en begrenset ramme har vi et veldig lite handlingsrom til å kompensere for de forhold kommunene melder inn til oss.

Kostnader knyttet til språkdeling er en stor utfordring for flere kommuner i Rogaland, og den nye opplæringsloven som trådte i kraft fra 1. august 2024 som gir elevene rett til å tilhøre egen skriftspråkgruppe også på ungdomsskolen, medfører en større underkompensasjon enn tidligere. For Strand kommune, som er en rød kommune med begrenset økonomisk handlingsrom, dekker skjønnsmidlene fra statsforvalteren kun 14 % av den ekstra personalkostnaden for lærere, og differansen mellom lønnskostnader og tildelte skjønnsmidler utgjør 7,2 millioner kroner. Klepp kommune kommer enda dårligere ut. Kommunen viser til ekstra kostnader på opp mot 20 millioner kroner grunnet ekstraklassene, og har ved flere anledninger tatt dette opp med statsforvalteren som en stor økonomisk belastning. Fordi Klepp kommune er en grønn kommune, med et større økonomisk handlingsrom, får kommunen mindre skjønnsmidler per ekstra språkdelsingsklasse enn Strand kommune fra de ordinære skjønnsmidlene.

Vi har sendt KDD et eget brev om disse økonomiske utfordringene datert 23. januar 2025.

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK. (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK.

I Rogaland har vi ingen kommuner i ROBEK.

I 2024 registrerte Statsforvalteren i Rogaland 5 kommuner i register for betinget godkjenning og kontroll (ROBEK). Departementet brukte unntakshjemmel i samtlige saker.

Alle kommunene i Rogaland har midler i disposisjonsfond.

KS har de siste årene gått ut med en analyse over status for kommunenes økonomiske handlingsrom etter at tallene fra fjorårets kommuneregnskap (konserntall) er endelig i KOSTRA. Med utgangspunkt i denne analysen lager vi en egen nyhetssak om økonomisk handlingsrom for kommunene i vårt fylke. Vår nyhetssak får god oppmerksomhet i media, og den blir brukt av kommunedirektører og økonomisjefer i dialog med politikerne om status for kommuneøkonomien.

Tidligere har vi hatt et særlig blikk for to kommuner som har vært gule og røde i KS sin analyse. I den siste analysen som kom i sommer hadde Rogaland 4 gule kommuner (Haugesund, Lund, Time og Randaberg) og 1 rød kommune (Strand). Det betyr at vi har flere kommuner i fylket med mindre økonomisk handlingsrom. Disse kommunene følger vi med på. Den røde kommunen dro vi ut til i september og hadde et møte med økonomisjefen. Tett dialog med disse kommunene blir viktig også i tiden fremover.

Kommunebildet er et viktig verktøy i arbeidet vårt med oppfølging av kommunene. Her legger vi inn viktig informasjon om samtlige kommuner i forbindelse med gjennomgang av årsbudsjett og økonomiplaner, samt årsregnskap og årsberetning. Sammen med indikatorene i Kommunebildet får vi for vår egen del god oversikt over hvilke kommuner som skiller seg ut og som vi bør følge mer med på. Dette er som regel litt flere kommuner enn de som peker seg ut i KS sin analyse. Vi kommer til å fortsette å bruke Kommunebildet aktivt på fagområdet Kommunal økonomi, og vil påpeke at det fremdeles er behov en videre utvikling av verktøyet.

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk. (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk.

I Rogaland har vi ikke kommuner med merforbruk og som har slitt med store underskudd over tid.

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Vi har digitale, regionale møter med økonomiansvarlige i kommunene i Rogaland. Der står rapportering til KOSTRA på agendaen. I forkant av disse møtene er vi i dialog med SSB for å fange opp eventuelle utfordringer og endringer som kommunene må være spesielt oppmerksomme på. I 2024 ble det hold regionale møter 12. og 13. mars og 10. og 12. september.

Vi kan vise til gode resultater når det gjelder aktiv bruk av KOSTRA-tall i styringen av kommunene i Rogaland. Ved gjennomgang av årsbudsjett for 2024 og økonomiplan 2024 - 2027 og årsrapportene for 2023, ser vi at 18 av 23 kommuner bruker KOSTRA-tall aktivt for å sammenligne seg med andre kommuner i minst ett av disse viktige styringsdokumentene.

Vi planlegger å fortsette med å ha KOSTRA som tema på de regionale møtene med økonomiansvarlige i kommunene. I 2025 vil vi dele kommunene inn på en ny måte til disse møtene, ikke lengre etter geografisk plassering i fylket, men etter KOSTRA-grupper.

3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Jordbruk

Økt verdiskaping handler ikke bare om økt vekst i produksjonen eller i tilskuddssystemene, det handler også om økt kvalitet og økt pris på produktene. Beredskap, nok og trygg mat, bruk av ressurser i hele fylket, omdømme, legitimitet i samfunnet, er faktorer som vi vektlegger sterkt og som vi har målrettet innsats mot.

Vi mener at jordbruksnæringen i Rogaland utvikler seg i riktig retning på de fleste felt, men ikke alle. Det er en bred involvering av landbruksaktører i utviklingsarbeidet. Vi viser til arbeid med dyrehelse og dyrevelferd, omlegging til løsdrift for storfe, bioenergi, klima og miljø herunder gjødsel- og næringsstoffregnskap, veksthus, vannforurensning, jordhelse, markedshager og Inn på tunet som er eksempler på hvor utviklingen går i rett retning. Innen økologisk landbruk ser vi at utviklingen ikke er som ønsket, tross innsats fra oss. Videre erfarer vi at arbeidet med bær, potet og grønt er krevende, og at vi må sette inn større innsats på dette feltet i de kommende årene.

Ny Verdiskapingsrapport viser at 40 % av verdiskaping fra jordbruket kommer fra distriktene. Det jobbes aktivt med å sikre produksjon og en bærekraftig bruk av ressursene i distriktene, med spesielt fokus på melkeproduksjon og bruk av utmarksbeitene.

Vi har en tett og svært god dialog med næringen, leverandør- og foredlingsindustrien, offentlige myndigheter, forskning og utviklingsaktører og andre rådgivingsaktører. Dette er selve fundamentet for at vi skal kunne oppnå ønsket effekt av vår innsats. Vi er pådrivere, er nøytrale, og bruker våre muligheter for faktainnhenting, og er ofte initiativtakere til diskusjonsfora og tiltak/prosjekter.

Statsforvalteren har i flere år vært pådriver for å styrke bøndene og resten av verdikjeden kompetansemessig slik at næringen kan øke, ikke bare verdiskapingen, men også lønnsomheten.

Rekruttering. Vi erfarer at det er krevende å få ansatt personell med landbruksfaglig kompetanse, både hos oss og i kommunal landbruksforvaltning. Likeså er landbruket under press når det er gode økonomiske tider ellers i næringslivet, noe som utfordrer rekrutteringen til bondeyrket. Derfor ønsker vi at arbeid med rekruttering til landbruksutdanning tas inn i oppdragsbrevet på lik linje med «Velg skog-arbeidet».

Skogbruk

Bærekraftig og langsiktig ressursforvaltning forutsetter at investerer i ny skog etter hogst med minimum tilsvarende kvalitet og produksjon. I våre områder fortsetter dessverre trenden de siste 15-20 åra med nedbyggingen av skogressursen og den beste skogen. Over 50 % av hogstarealet etter barskoghogst går ut til andre formål, eller ender uten aktive foryngingstiltak. Trenden forsterkes ved at skogen hogges før den er hogstmoden og ikke følges opp med tilstrekkelig ungskogpleie. For grønn verdiskaping og framtidig råstofftilgang er dette ikke i tråd med oppdraget.

På videreforedling har vi tatt steg for å øke verdiskaping av lokale skogressurser. Vi har særlig lyktes innen flisbasert biovarme, med en dobling av levert energi fra 50 til 100 Gwh. Det har over tid blitt utviklet et velfungerende marked i hele verdikjeden.

Høye tømmerpriser gir også godt utsalg på bunnlinja, men vi går fortsatt glipp av den store videreforedlingsgevinsten av lokalt råstoff, da 60 -70 % går til eksport.

For trebearbeidende bedrifter er det fortsatt høy og stabil verdiskaping, men det fleste baserer sin produksjon fra importert råstoff. Vi mangler helhetlige verdikjeder på den beste delen av tømmerstokken. Vi har noen få større lokale sagbruk som bruker lokalt og kortreist skog. Vi har fortsatt en vei å gå for å nå mål om en 4-dobling av verdiskapingen innen 2045, jf. Kystskogmeldinga 2022.

Vi ser en økt interesse på bruk av tre i landbruksbygg, og der vi har bedrifter/sagbruk som kan levere funksjonelle og klimavennlige bygg til konkurransedyktige priser. Men konkurransen er tøff fra stål- og betongindustrien som står sterkt i vårt fylke. Bortfallet av ekstra investeringsstøtte til det som velger trekonstruksjoner i landbruksbygg virker negativt for grønn omstilling og verdiskaping.

Interesse etter fornybart skogsråstoff øker. Produksjon av tregranulat som skal erstatte gummigranulat er et eksempel på et større industriprosjekt på skogsiden i Rogaland.

Arbeidet vårt på infrastruktur mot tømmerkaier, flaskehalsen offentlig vei og skogsveiutbygging vil være positivt for realisering av initiativene for å etablere nye og grønne arbeidsplasser. Vi har vært aktiv med i prosessen rundt arbeidet i alle disse tre leddene. Det må arbeides videre med å sikre rasjonelle og effektive transportkjeder med mål om snu tømmerstrømmene ut av fylke.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer

Statsforvalterens innsats i partnerskapsarbeidet

Utover møtene i det regionale landbrukspartnerskapet har vi jevnlig møter (ca 8 møter i året) der saksbehandlere hos SF og fylkeskommunen møtes for å diskutere og legge planer for videre arbeid.

Vi har hatt tett samarbeid med fylkeskommunen angående deltakelse på blant annet Landbrukskonferansen, Internationale Grüne Woche, nasjonal Inn på tunet-konferanse, Verdiskapingsrapporten, inspirasjonsmøter bås – løsdrift, rekruttering/Øksnevad vgs, etablererveiledningen Skape og kystskogprosjektet, for å nevne noen av de større tiltakene.

I slutten av 2024 arrangerte vi sammen med Innovasjon Norge og Rogaland fylkeskommune et webinar om investeringsmidler i landbruket og prioriteringer for 2025, og vi registrerer sjelden stor etterspørsel etter investeringsmidler.

På grunn av krevende ressursituasjon ble kommunemøtene sammen med RFK der temaet er næringsutvikling ikke videreført i 2024.

JORDBRUK

Vi legger til grunn målsettingene om nok og trygg mat, økt matmangfold, videreutvikle økologisk jordbruk, arbeide med urbant landbruk og synliggjøre Inn på tunet.

Det er en kjensgjerning at det er stor kamp om bonden i Rogaland. Utfordringene har vært knyttet til konkurranse om bonden mellom slakteri- og meieriaktørene, og at bønder, veterinærer, rådgivere og andre har opplevd pressede situasjoner.

Statsforvalteren har sammen med landbruksnæringen, næringsaktører og andre offentlige aktører også i 2024 hatt en sterk innsats rettet mot dyrehelse, dyrevelferd og bondevelferd for å **oppnå økt verdiskaping, nok og trygg mat produsert på en bærekraftig måte.**

Svinegruppa består av representanter fra slakteriene, faglagene, Veterinærinstituttet, Mattilsynet, Veterinærforeningen og Statsforvalteren. Gruppa arbeider tett med Animalia. Det er sendt ut informasjonsplakat med plan for behandling eller avlaving av syke og skadde dyr som ble utarbeidet i 2023. Plakaten - laget i robust materiell for å tåle miljøet i grisehuset, ble sendt til alle griseprodusenter i Rogaland. Plakaten inneholder blant annet tidslinje for vurderinger, og bilder på dyr som skal avlives. Målet er at griseprodusenter skal bli bedre å vurdere når dyr skal behandles eller avlives. Dette vil bidra til at færre dyr lider unødvendig og til å redusere smittepress.

Rogaland er det fylket med flest bygg av eldre standard hvor det fortsatt er mulig å fikse grisen. Dette er sannsynligvis en av bakgrunnen for at fylke ligger høyt på antall helsegrisregistreringer med unntaksvis fiksering av grisen. Svinegruppa utarbeidet derfor et informasjonsark som tydeliggjør forbudet mot fiksering av gris. Informasjonsarket; «Du skal ikke fikse grisen din», ble sendt til alle svineprodusentene i Rogaland, og fikk en helse omtale i fagbladet svin.

Gruppa har videre arbeidet med å planlegge ny samling for helsegris-veterinærer den 7. januar 2025. Arrangementet hadde som i 2023, 40 deltakere. Samlingen er et ledd i å styrke samhandling for å oppnå felles overordnet mål om å løfte grisenæringen i Rogaland. Etter møtet som ble arrangert i 2023 har en gruppe veterinærer gått sammen om å rulle på helsegris-besøk hos sine produsenter etter forslag fra næringen.

Bondevelferdprosjektet har i 2024 arrangert digital samling om taushetsplikt og en fysisk heldagssamling med temaet «den trygge rådgiveren». Arbeidet med en veileder - til støtte i vanskelige situasjoner, er i gang. Et viktig forebyggende tiltak mot dyrevelferdstragedier.

Dyrevelferd sau. Vi har i samarbeid med Mattilsynet - og faglag, startet arbeidet med å etablere nettverk og konkretisere mål for å løfte dyrevelferden i sauenæringen.

Kadaverhåndtering ved krise. Bondelaget (prosjekteier), slakteriene, meieriene, Animalia, Biosirk, Forus energigjenvinning, Mattilsynet, Hå kommune, Veterinærinstituttet, Rogaland veterinærforening og Statsforvalteren utgjør aktørene. Dette var etter initiativ fra Statsforvalteren. Prosjektet er ferdig og rapport er levert. Det arbeides videre med å finne løsninger på problemstillinger som undersøkelsene avdekket. Hovedmålet om å etablere tverrfaglig samarbeid for å utforske ulike løsninger for kadaverhåndtering ble nådd. Å utarbeide beredskapsplan(er) for håndtering av kadaver ved krise for Rogaland viste seg å være mer omfattende, og noe som vil kreve større innsats fra aktørene.

Ammekuproduksjon. Statsforvalteren har sammen med næringa kartlagt oppstallingstype og investeringsbehov i ammeku-produksjonen for å imøtekomme kravet om løsdrift for storfe innen 2034. Resultatet er at det i snitt må investeres i 15 ammekufjøs hvert år fram mot 2034.

Bås- og løsdriftsfjøs. Hele 406 melkebruk i Rogaland har fortsatt båsfjøs. Mest prekärt er det for de gårdene med mindre enn 30 melkekyr.

I 2024 ble det gitt tilskudd til 35 løsdriftsprosjekt i melkeproduksjonen. Det er fortsatt stort behov for investeringsmidler for å nå målet om at flest mulig gårdsbruk med storfe legger om til løsdrift innen 2034. Statsforvalteren jobber aktivt med å sammenstille data fra PT og meieriene for å følge med på utviklingen, spre informasjon om temaet og å involvere næringen/faglagene/industrien og det regionale partnerskapet i prioritering av innsats og midler.

Investeringer i svinenæringen. Svinenæringen melder at de fortsatt lider under manglende nyinvesteringer og fornyinger av driftsapparatet for å oppfylle dyrevelferdskrav. I de regionale retningslinjer for prioriteringer av investeringsstøtte i landbruket er omlegging til SPF – gris prioritert, med inntil kr 500 000 i støtte.

Beitelag i villreinområde. I 2024 ble det avholdt møte med beitelagene i villreinområde i samarbeid med fylkeskommunen. Tema var stortingsmelding om villrein og beitekartlegging. Det er viktig at beitelagene er informert om den nye stortingsmeldingen og tiltaksplanen som kommer i etterkant av meldingen som kan berøre beitelagene.

Potet- og grønnsaksproduksjon. Potetarealet ligger relativt stabilt rundt 6000 daa. Grønnsaksarealet var 7084 daa i 2024, det vil si en svak økning fra 6885 daa i 2023. I toppåret 2016 var det 8966 daa. Det er regionale mål om å øke produksjon og forbruk av grønnsaker og potet. Utdfordringene er relatert til markedsadgang for produsenter, og at det er krevende å igangsette tiltak i verdikjeden. Vi har i 2024 hatt for lite mobilisering innen tradisjonell produksjon i form av kurs, seminarer og webinarer. Årsaken er for lite ressurser. Innen småskala grønnsaksproduksjon har vi hatt flere aktiviteter.

Veksthus. Statsforvalteren deltar i styringsgruppa for innovasjonsnettverket for veksthusproduksjon i Rogaland. Initiativet til nettverket kom opprinnelig fra næringa selv, og nettverket skal i første omgang konsentrere seg om utfordringene rundt energi og CO₂-utslipp. I 2024 har nettverket arrangert webinar om energiløsninger og har starta opp et prosjekt med en-til-en rådgiving for en omstilling til mer bærekraftig produksjon hos enkeltprodusenter. Gjennom innovasjonsnettverket blir det også drevet en egen gruppe for unge gartnere i fylket. Det har vært noe mindre aktivitet i nettverket i 2024 siden oppstartsfinansieringen er brukt opp, og det jobbes med å finne videre finansiering til arbeidet.

Frukt- og bærproduksjon. Fruktarealet økte mye fra 2017, fra 651 daa til 1042 daa i 2020. Deretter har det stabilisert seg, men en svak økning i 2024 til 1084 daa i 2024. Bærarealet faller derimot mye fra 902 daa i 2022 til 557 daa i 2024. Utdfordringen innen bær er det samme som for grøntsektoren. Vi har ikke hatt ressurser nok til å prioritere frukt- og bærproduksjon i 2024.

Korn. Kornproduksjonen i fylket har en svak nedgang fra 2023, fra 36 552 daa til 35 161 daa i 2024 (i bunnåret 2019 var det 18 688 daa). Både landbruksnæringen og Statsforvalteren burde hatt mer fokus på produksjon av egne råvarer for å ta ned importbehovet. Vi har ikke hatt ressurser til å arbeide med dette temaet.

Økologisk primærproduksjon. Lite aktivitet på økologisk, blant annet knyttet til ØKOUKA sammenlignet med tidligere år der det har vært flere arrangementer enn tidligere. Vi har vært engasjert i formidling av og deling av arrangement, samt deltakelse der det har vært mulig. Det er tett dialog med lokallaget i Rogaland, men det oppleves som mindre aktivitet enn tidligere.

Skolehager. I 2024 har det vært ønske om å arrangere et nytt nettverksmøte for skolehagene, men dette fikk dessverre for få påmeldte, så det er flyttet til 2025. Ønsket kommer fra Statsforvalteren, men også fra engasjerte i skolehager.

Regenerativt landbruk. Det har vært gjennomført flere kurs i holistic management, og disse kursene er populære med god oppslutning. Statsforvalteren følger opp og er vært med på flere samlinger etter ønske fra deltakerne.

Oppsummert: det er mange utfordringer vi vil prioritere, men vi har ikke ressurser nok til å arbeide med problemstillinger innen bær, korn, økologisk og

urbant landbruk.

NYE NÆRINGER

Lokalmatproduksjon. Utfordringene er knyttet til økt forbruk, etterspørsel, tilgjengelighet og forretningsutvikling. Vi har ikke hatt kapasitet til å arbeide med lokalmat inn mot offentlige innkjøp.

Vi samarbeider med Gladmat, Kompetansenettverket og enkelte næringshager (spisset mot lokalmat og landbruksbasert reiseliv) for å synliggjøre og markedsføre aktiviteter rettet mot lokalmatprodusenter.

Gladmat er en viktig aktør som synliggjør våre lokale matskatter og produsenter gjennom Gladmatfestivalen og en rekke andre aktiviteter gjennom året. Vi deltar i en arbeidsgruppe til Gladmat. Konkret resultater er utvikling av jevnlig møteplasser for næringen innen lokalmat. Konseptet Kortreist er godt etablert og arrangeres to ganger i året. Kortreist er blitt en suksess hvor gårdsmatutvalg og lokalmatprodusenter i hele fylket åpner opp for salg direkte til gjester som kommer på gården.

Kompetansenettverk for lokalmat Sør. Vår rolle er å drive med kunnskapsbygging, og å mobilisere til deltaking på kurs og seminar. I 2024 har nettverket kjørt flere kurs og fagmøter, men deltakelse fra Rogaland er fallende noe som henger sammen med færre som mobiliserer og ingen pågående større mat-prosjekt i regionen.

Reiseliv. Vi har ikke prioritert reiseliv i 2024.

Inn på tunet. Det er i per i dag 19 landbruksforetak som har IPT godkjenning gjennom stiftelsen Norsk Mat. Sammenlignet med 2023 er det en økning på 3. Utfordringene har vært å få løftet informasjonen og kunnskapen om IPT inn til kommunene og å få utviklet gode avtaler.

Statsforvalteren har derfor i samarbeid med Inn på tunet Norge SA avholdt åpen informasjonsdag på Torvholen Gard om Inn på tunet – kvalitetssikrede velferdstjenester på gård - en nyttig ressurs i samfunnet april 24. Målgruppen var IPT tilbydere og ansatte i kommuner.

I april 2024 tildelte Landbruksdirektoratet midler til gjennomføring av nasjonal Inn på tunet-konferanse i Stavanger 2025. Rogaland fylkeskommune er prosjekteier med Norges Bondelag, Inn på tunet Norge SA og Statsforvalteren i Rogaland ved landbruksavdeling som samarbeidspartnere og arrangører. Landbruksavdeling er prosjektleder for konferansen som arrangeres februar 2025.

Hjelmeland kommune ble innvilget regionale RT midler for å igangsette pilotprosjekt innen demensomsorg på gård. Formål er å finne egnet gård for å ta imot personer med demens samt finne modell for organisering av tilbud. I desember 2024 ble det inngått en avtale om prøveperiode (jan 2025 – juni 2025) mellom Solstad Gård og kommunen for å teste ut demensomsorg på gård med 6 deltakere bosatt i kommunen. Statsforvalteren deltar i styringsgruppen.

Rogaland og Agder Bondelag, Statsforvalteren i Rogaland og Agder deltar i et hovedprosjekt (år 2) hvor IPT Norge SA er prosjekteier. Prosjektet skal gå over 3 år med formål å skape økt verdiskaping og bruk av IPT tjenester innen demensomsorg og skole. SF er representert i styringsgruppen.

SKOGBRUK

Kystskogbruket. Vi deltar aktivt i kystskogbruket og trepartssamarbeidet. Kystskogmeldinga fra 2022 vedtatt i alle 7 kystfylkene setter rammene for samarbeidet og tar tak i utfordringer som er annerledes enn de tradisjonelle skogstrøka. Meldinga legger føringene for prioritering av innsats og virkemidler. Skogproduksjon og manglende replanting etter hogst blir nå spesielt løftet fram og prioritert. Vi er aktivt involvert i arbeidet med utarbeiding av felles prosjektsatsinger på tvers av fylkesgrensene for oppfølging av meldingen.

Skogråd. Vi har etablert et fast samarbeidsarena - «skogråd» der vi samles på Teams 1 time hver 14. dag. Her deltar Skognæringsforumet, fylkeskommunen og skogselskapet for å drøfte samarbeid, løpende oppgaver, prosjekter og fordeling av hovedansvar/oppfølging av typiske samarbeidsoppgaver. Andre relevante samarbeidsparter som Bondelaget og Bonde- og småbrukarlaget blir trukket inn ved behov.

Fagsamlinger. Faste møtepunkt, kurs, samlinger og felles prosjekt er viktig for kompetanse- og nettverksbygging, men og for å kunne ta tak i lokale utfordringer og muligheter. Det har blant annet blitt gjennomført 2 felles seminar/fagdager der vi har hatt hovedansvaret for gjennomføring «Juletre- og pyntegrønt som del av gårdens ressursgrunnlag» og «Bonde bygg i tre» I tillegg har vi en fast samling før skogkurs sesongen dras i gang med tømmeraktørene, skogkultursansvarlige og kommunene.

Nøytral veiledning og informasjon. Behovet for nøytral veiledning og informasjon har ikke blitt mindre etter at vi har fått enda mer konkurranse om tømmerstokken etter at Fjortømmer AS har etablert seg i fylke som den tredje tømmerkjøperen. Konkurranse kan være bra, men vi ser også at dette får negative følger ved blant annet den beste skogen hogges lenge før den er hogstmoden.

Tømmerkjøperne har etter vår vurdering alt for store egeninteresser i hogst og egen inntjening – kortsiktige gevinster. Dette går både utover skogeierne sitt beste og innsatsen på planting og stell av framtidsskogen. Informasjonsarbeid mot skogeiere og kommunene er et kontinuerlig og viktig arbeid for å møte denne utfordringen, spesielt i våre områder med generelt liten kompetanse og kapasitet/interesse for skog hos både skogeierne og kommunene.

Vi har samlet tematisk relevant fagstoff hjemmesiden. Men vi er avhengig av lokale nettverk og initiativ for å nå ut med målretta informasjon i større grad. Her er det mye å gå på i mange av kommunene våre som har knappe ressurser til å ta dette videre. Redusert bemanning/vakanter har gått utover det kontinuerlige og viktige informasjonsarbeidet på skog. For å bøte litt på dette har vi fått på plass et 3-årig infoprojektet Aktive Skogeier i samarbeid med Skogselskapet med fokus på skogkultur.

Kapasitet og kompetanse er under forsvarelig nivå i mange av våre kommuner. Der det finnes skogkompetanse ser vi at oppgaveløsning på andre

områder går foran. Dette etter vårt syn den største utfordringa for god måloppnåelse. Vi kan ikke se at overføring av flere oppgaver har bidratt til vesentlig flere ressurser og sterkere kommuner, med unntak av noen få kommuner som har fått inn personer med skogkompetanse. Små stillingsbrøker gir ineffektivt oppgaveløsning. Vi må ofte må veilede kommunene i detalj på enkle og elementære basisoppgaver.

Foryngingsplikten. Det kommer ingen saker inn i journalsystemet som restanser for oppfølging av foryngingsplikten i kommunene. Systemet krever at kommunen aktivt tar tak i enkeltsakene. For de kommunene som ikke følge opp ansvaret med å sikre ny skog etter hogst, ser derfor alt tilsynelatende ut til å være i beste orden. Dette bidrar ikke til at kommunene prioriterer ressurser mot den viktigste oppgaven på skogområdet for verdiskaping og CO₂-binding.

Skoglovverket er også innrettet slik at det ikke finnes sanksjonsmuligheter overfor kommunen som ikke følger opp foryngingsplikten. Statsforvalteren mangler også hjemmel til å gjennomføre forvaltningskontroller av det juridiske virkemidlene på skogområdet. Det å sikre ny skog etter hogst krever at kommunene tar aktivt tak i sakene. I tillegg kan det nevnes mangel på effektive verktøy for god oppfølging – kartfesting av hogst, skoglov – og behov for nøytral veiledning ut mot skogeierne.

En del av de økonomiske ordningene på skogområde er såpass små at det ikke er hensiktsmessig å spre disse utover. Tilskudd til skogsveier er et godt eksempel. Her kan det gå flere år før det kommer inn saker i enkelte kommuner. Det resulterer i at kommunen ikke er i stand å følge opp i tråd med ansvaret de har fått. Manglende mengdetrening er også ei utfordring på andre ordninger.

Tidlig hogst. Utfordringene rundt hogst av ikke hogstmoden skog og økonomiske konsekvenser for skogeier har ikke blitt mindre. Valg av hogstalter – ny veileder fra Skogkurs utviklet i samarbeid med Kystskogbruket, har vært nyttig for å komme ut med nøytral rettledning.

Bruk av tre. Innsatsen for å øke verdiskaping på fornybare og aller helst lokale skogressurser har vært kraftig redusert etter at tredriverprosjektet ble avsluttet i 2022. Vi har fortsatt prioritert litt innsats mot å promotere landbruksbygg i tre.

Vi har arbeidet aktivt med å få på plass en ny regional tredriver i 100 % stilling over 3 år, men vi mislyktes da IN som en av vår største pådriver og støttespiller til ny tredriver trakk sin finansiering. Det hjalp dessverre ikke at fylkeskommunen, trenæring, kommune og Statsforvalter alle var inne med finansiering i prosjektet, under forutsetning av at IN også bidrog med sin andel.

For å nå mål om vesentlig mer grønn omstilling og mer bærekraftig materialbruk vil en tredriver ha en nøkkelrolle i våre områder der stål- og betongindustri dominerer stort. Vi har ikke avskrevet ny tredriver helt ennå, men avventer litt for å se hvordan andre fylker rigger tilsvarende satsinger.

Bioenergi. Driven og interessen for flisbasert i bioenergi har avtatt. Høsting av de mest lavt-hengende fruktene gjør at det sitter litt lengre inne for å få gjennomslag i konkurranse med andre energikilder. Men også kraftig etterspørsel og prisøkning på råstoff fra skogen bidrar til å dempe etterspørsel, sammen med noe redusert strømpris. Vi ser også at usikkerhet rundt råstofftilgang, spesielt i våre minst skogrike områder, bidrar til en viss skepsis. Vi har fortsatt stort potensiale for å øke bruken i våre mest skogrike områder med rikelig tilgang på korteist flis. Men kraftkommuner her bidrar til å redusere fart og omstillingsevne.

Vi har holder fortsatt fast på vår målretta prosjektsatsing inn mot landbruket inkl. veksthusnæringa for å stimulere til økt bruk av bioenergi basert på lokalt skogsvirke. Prosjektet er samarbeid mellom Rogaland Bondelag, Norges Gartnerforbund, fylkeskommunen, Innovasjon Norge, Skogselskapet i Rogaland og Statsforvalteren. Dette er videreført med 2 nye år.

Rogaland har nå 70 gardsvarmanlegg basert på lokalt skogsvirke, og 25 større anlegg drevet av kommersielle aktører med flisbasert varmeleveranse til offentlige bygg, industri og næring. Vi henter i dag 100 GWh fra flisbasert bioenergi. Dette tilsvarer et virkesbehov på rundt 50 000 m³ og representerer en betydelig verdiskaping på den dårligste delen av tømmerstokken. For å nå ytterligere målsettinger tror vi at videreføring av vår målretta innsats over tid er rett medisin.

Juletre. I Rogaland er det for 2024 rapportert inn hogst og salg av 75 000 juletre til en bruttoverdi på 15 mill. kr (grossistpris). Dette er litt over gjennomsnittet de siste 4 årene på 70 000 juletre. Flere mindre produsenter står for salg selv, og klarer å få både 2 og 3 ganger i merverdi enn grossistpris. Rogaland har over flere år rapportert inn rundt 50 prosent av totalen for hele landet.

Det er utfordrende å anslå eksakt verdiskaping i juletrenæringa regionalt og nasjonalt da det avhenger av at produsentene rapporterer inn alt salg til VSOP slik de er pliktige til. I tillegg ser vi at plastre har tatt store markedsandeler uten at vi har gode tall for dette. Et bedre statistisk tallgrunnlag er uansett viktig for forvaltningen, men ikke minst for næringen selv for bedre oversikt over produksjon og produsenter.

Vi har etablert et godt samarbeid med næringen og interesseorganisasjonene og det kontinuerlige arbeidet for å spre informasjon om rapporteringsplikten og de gode grunnene til å rapportere er videreført. I tillegg har vi etablert et samarbeid om rekruttering i juletrenæringa og skogbruk generelt i samarbeid med Velg Skog nasjonalt.

Rogaland har et ideelt klima for juletreproduksjon. Økonomien for profesjonelle juletre dyrkere er god. Det er et generasjonsskifte på gang, det er positivt på at både næringsaktører og interesseorganisasjonene engasjerer seg for å rekruttere nye juletreprodusenter.

Rekruttering - Velg skog. Vi har gått inn med rentemidler for å støtte opp om arbeidet til Velg skog. Vi har engasjert en lokal person til å reise på skolebesøk og snakke om utdanningsmulighetene innen skog. Vi har også kjøpt utstyr til stand og har deltatt på utdanningsmesse. Vi har også en skogambassadør i fylket som bidrar med diverse innsalg på sosiale media. Det har vært god respons på aktivitetene og mange unge har fattet interesse for å utdanne seg innen skogbruk som vi ellers ikke hadde nådd ut til.

ANNET

Landbrukskonferansen i Rogaland 2024

Den årlige landbrukskonferansen er et viktig arrangement for bøndene, kommunene, næringslivet knyttet til landbruket og forvaltningen. Det var meget god oppslutning med over 200 deltakere og gode tilbakemeldinger. En viktig arena som videreføres i 2025 der beredskapsspørsmål står høyt på agenda.

Avvikling av pelsdyrproduksjon. I løpet av 2024 har 15 foretak startet riving- og oppryddingsarbeidet helt eller delvis, og det er gitt rammebevilgning på 26 842 873 kr til riving og opprydding, derav to bevilgninger som er omgjorte vedtak fra 2022. Siden oppstarten har 53 foretak fått rammebevilgning på til sammen 108 519 593 kroner. 30 foretak er helt ferdig. 17 pelsdyrforetak har investert i ny næring eller fornyet annen driftsgren.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp

Planting etter hogst. Det er fortsatt et stort behov for arbeid med å øke foryngelsesgraden i Rogaland. I 2024 er det registrert 2052 dekar nyplanting. Dette er en god økning på 71 % fra 2023 (1200 dekar). I gjennomsnitt er det nyplantet ca. 1400 dekar årlig de 10 siste årene etter barskoghogst. Hogstarealet estimert årlig for barskog er ca. 3400 dekar i gjennomsnitt for samme periode. Dette gir en foryngingsgrad på bare 40 % og et stort etterslep nedover.

Resultatkartlegging. Sammenstilling av resultatene fra resultatkartleggingen i perioden 2011-2024 viser samme trend, der over 50 prosent av hogstfeltene mangler aktive foryngingstiltak, eller skal omdisponeres til andre formål. Resultatene viser at andelen som ikke er godkjent omdisponert, spesielt til innmarksbeite er økende. Det er grunn til å reise spørsmål om hvorvidt omdisponeringen til innmarksbeite er reell på mange hogstfelt. Omdisponering til innmarksbeite har falt mellom 2 stoler da det ikke stilles krav til søknad/godkjenning for omdisponering fra skog til innmarksbeite. Ny gjødselbruksforskrift som regulerer all fosforgjødsel gir oss et bedre virkemiddel for å regulere opparbeiding av nye beiter.

Oppfølgingen av kommunene sitt kontrollarbeid med foryngelsesplikten er derfor en prioritert oppgave. Vi deltar årlig på feltkontroller sammen med kommunene og var i 2024 på befaring med 5 av 13 kommuner trukket ut til resultatkartlegging. 2 av disse kommunene har nyansatte skogansvarlige hvor vi har prioritert tid til opplæring. Formålet er å komme i dialog med kommunene og skogeierne, og sikre gode rutiner og kvalitet på gjennomføring – rapporter m.m. Kommuner med nye skogansvarlige har prioritert. Kontrollene gir oss førstehåndskunnskap om foryngelsesproblematikken og et tydelig signal til kommunen om at dette er en viktig oppgave. For ytterligere kvalitetssikring har vi etablert et fast møtepunkt i forkant av resultatkartleggingen med kommunene.

Etter grundig sjekk av kvaliteten av resultatkartleggingen ser vi at det er for mange avvik og fortsatt behov for tett oppfølging og kvalitetssikring. Vi ser at mange kommuner mangler gode og systematiske rutiner for oppfølging av foryngelsesplikten og at arbeidet blir ofte nedprioritert til fordel for andre oppgaver.

Foryngingskontrollen. Vi ser at svært mange av foryngingskontrollene ikke blir fulgt opp og sluttført av kommunene. Vi har prioritert ekstra ressurser til oppfølging, der vi har gått igjennom alle kontroller i perioden 2013-2020. Totalt 450 hogstfelt er kontrollert og verifisert status på. Det er funnet avvik på 50 % av alle hogstene i perioden. Det er gjennomført møter med alle kommuner og skogansvarlige og satt oppfølgingsdato.

Avvik/funn er også tatt opp i de kommunene vi har hatt forvaltningskontroll. Resultatene og dialogen med kommune viser at det er svært lite faste rutiner, ingen skriftlig dokumentasjon eller loggføring av det som er gjort og oppfølgningstiltak. ØKS blir i liten grad aktivt brukt for å holde orden og oversikt. Det er spesielt utfordrende å følge opp for nye som kommer inn når dokumentasjon eller loggføring på det ev er gjort mangler.

Mange av kontrollene som har blitt satt til OK er ikke OK etter kontroll.

Vi vil ta dette videre til neste år med forventning om at kommunene følger opp og får lukket flest mulig avvik.

Det er stor forskjell i oppfølging mellom foryngelseskontroll og resultatkartlegging. Det at vi er tett på resultatkartlegging hos oss sikrer høy gjennomføringsgrad de siste årene, mens foryngelseskontrollen ikke blir fulgt opp i like stor grad. Det er likevel forbedringspotensiale på kvaliteten på resultatkartleggingen. Det er enkelte kommuner med flere årganger foryngelseskontroll som ikke er fulgt opp. Selv med god kommunikasjon og påminning gjennom året blir foryngelseskontrollen nedprioritert.

Vi har utarbeidet en rutinebeskrivelse for kommunene, for god oppfølging av foryngelsesplikten så tidlig som mulig etter hogst. De fleste er for seint ute når første kontakt for oppfølging mot skogeier skjer ved 3 års kontrollen.

«Fagsamling skogkultur» er ei fast årlig fysisk med kommunene og næringsaktørene – skogkulturansvarlige. Tidspunkt er tidlig på våren før oppstart av plantesesesongen og ruller rundt om i fylket. Hovedfokus er samarbeid og gode rutiner for oppfølging av planting etter hogst, ungsogpleie, arbeidskraft, koordinering m.m.

Skogpådriverprosjekter er satt i gang for å prøve å øke aktiviteten på planting og ungsogpleie over tre år på Haugalandet og Ryfylke. Vi har fått inn flinke folk, men som har begrenset med tid til å gå tungt inn som pådrivere. Innsatsen utgjør ca 20 % av et årsverk – 200 000 kr. I et fylke med lite rentemidler så finansieres dette til nå av NMSK rammen. Direkte kontakt mot skogeier virker. Dette skal i utgangspunktet komme som ekstrainsats utover det ansvaret som kommunene har fra før, men kan bli ei sovepute for noen og det er viktig å motivere kommunen til å ta tak i dette på egenhånd.

Statsforvalteren vil jobbe med kommunene for å justere ned tilskuddssatsene på planting etter hogst av gran slik at skogeier i større grad vil bruke skogfond til dette slik at tilskuddsmidlene i større grad går til ungskogpleie, treslagsskifte og planting på nye arealer.

I tillegg har vi et samarbeid med Skogselskapet gjennom et informasjonsprosjekt «Aktive skogeier 2023 -2025» med fokus på skogkultur gjennom kurs, skogdager, artikler og ulike nettoppslag.

Etter føringer fra overordna myndigheter så avslutter vi arbeidet med meldeplikt på hogst.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekk antall felt/kontrollfelt	Antall sluttført pr. 30.6	Antall sluttført pr. 30.11	Antall ikke gjennomførte 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	20	0	19	1	11
Foryngelseskontroll	38	1	10	7	5

Foryngelse etter hogst (opplæring/oppfølging)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2024	5	17
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)	Middels, noe økt skogkultur	Middels, men venter økt aktivitet i 2025
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2025	3	20

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt

Tilskudd skogsveier, taubane o.a. Vi har vært pådriver og sekretær i prosessen med å utarbeide felles retningslinjer for alle kommunene. Dette har fungert godt, og bidrar til å sikre mest mulig lik praktisering av støtte til ellers like tiltak uavhengig av kommunegrenser. Vi vil i 2025 ta initiativ til evaluering og revisjon av ordningen.

Hovedplan for skogsveier er styrende for mobiliseringsarbeidet og bruken av veiplanleggeren. Anlegg i tråd med hovedplan har også prioritet i forhold til tilskudd.

Dette bidrar til at vi kan styre midlene mot de de beste veiprosjektene i kommunene.

Veiplanleggeren har en nøkkelrolle og er ekstra viktig da mange kommuner står uten skog- og veikompetanse. Eiendomsstrukturen med mange små eiendommer gjør arbeidet med gjennomslag for de beste fellesveiløsningene ressurskrevende. Kapasitet og kompetanse er også her flaskehals for god måloppnåelse.

Samarbeidet og prosjektorganiseringen av veiplanleggeren i kombinasjon med 50 prosent skogforvaltning i Hjelmeland kommune går ut i 2025. Vi vil jobbe for å få videreført samarbeidet med felles veiplanlegger som kan brukes inn mot større veiprosjekt i alle kommunene.

Behovet for nøytral veiledning og informasjon ut til skogeierne er stort for å sikre gode og framtidsrettede veiløsninger. Utover generelt informasjonsarbeid rundt tema, har vi deltatt aktivt på veimøter og andre større prosjekt ved behov, sammen med kommunen og vegplanleggeren. Samarbeidet med skogbruksledere har blitt bedre, der veiplanleggeren koples på før hogst for å avklare veibehov.

Skogkultur. Den faste skogkultursamlingen er nyttig for samarbeid og oppfølging av skogkulturen. Veiledende kostnadsgrenser for skogkulturtiltak revideres hvert år. Dette bidrar til å sikre en bedre forvaltning av tilskudd og skogfond.

Vi har hatt en bra økning i skogkulturaktiviteten og må helt tilbake til 2001 for å finne tilsvarende aktivitet på planting. Det er en god stund siden vi har klart å bruke tildelte rammer og ekstra tildeling til skogkultur fullt og helt.

Vi tror at vårt arbeid med ekstra innsats mot kommunene og foryngingsplikten, etablering av 2 dyktige skogpådrivere og prosjekt Aktive skogeiere gjennom Skogselskapet bidrar positivt til det løftet vi har fått i år. I tillegg bidrar gode tømmerpriser til gode driftsresultat og fornøyde skogeier som vil satse videre.

Kommunene har også blitt «presset» til å få brukt opp midlene innen en gitt frist. Dette har ført til en bedre fordeling av midlene der det er størst behov.

Med tilsvarende aktivitet i 2025 vil vi stå i fare for å ha for lite tilskuddsmidler. Vi vil ta initiativ mot kommunene for å få ned tilskuddssatsene på tiltak der skogfondet virker godt – blant annet planting etter gran. Vi vil foreslå felles tilskuddssatser for skogkultur på lik linje med skogsveier og taubane. Det passer godt å ta dette sammen med revisjonsarbeidet for tilskudd for skogsveier og taubane o.a. Satsene må sannsynligvis justeres ned, men dette vil ikke skje i år som følger av at satsene må forankres i de enkelte kommunene. Kommunene styres sine enge satser, men det kan bli aktuelt å innføre felles tilskuddssatser for fylket i framtiden.

For effektivt og god tilskuddsforvaltning har vi avtale med egen revisor som har lang erfaring og spesialisert seg på skogfondsregnskapet. Det blir kontrollert 3-4 kommuner hvert år - bilagskontroll rutinebeskrivelser og risikovurderinger. Ut fra rapporter og tilbakemeldinger fungerer dette bra. I tillegg har vi forvaltningskontroll av 2-3 kommuner på skogområde, der vi også tar opp manglende oppfølging på foryngingsplikta og at overordna NMSK-strategier er på plass.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning, resultatoppnåelse)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	11	3	8
Skogkultur	16	11	5
Miljøtiltak	1	0	1

Økonomiske virkemidler i skogbruket (opplæring/oppfølging)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Fagsamling, pådriver- og infoprojekt, veiledende kostnadsgrenser, mal NMSK strategi, relevant info samlet hjemmeside, aktiv deltakelse resultatkartlegging og foryngingskontroll, tildelingsbrev, løpende dialog gjennom året, teamsmøter, oppfølging/opplæring nye i ØKS. Rutinebeskrivelser/årshjul, foryngelsesplikt. Effekt, kompetanse og nettverksbygging, bedre tilskuddsforvaltning
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	Fagdag, ferdiggodkjenning av skogsveier i praksis. felles retningslinjer tilskudd skogsveg og taubane o.a., uttale til skogsbilveianlegg, Oppfølging flaskehalsundersøkelse TØI - møte med kommune/veieier, prosjekt flaskehals kommun- og fylkesveier, felles veiplanlegger, veimøter, synfaringer, løpende dialog og oppfølging ØKS. Effekt, kompetansebygging og bedre forvaltning av tilskuddsmidlene.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Ingen tiltak.

3.1.1.11 Bærekraftig landbruk

Bærekraft inneholder både økonomiske, sosiale og miljømessige aspekt. Vi går her inn på miljømessige aspekt.

Skog

Nedbyggingen av skogressursen de siste 15-20 åra fortsetter med uforminsket fart, der minst 50 % av hogstarealet etter barskoghogst avskoges til andre formål, eller står uten aktive foryngingstiltak. Hogst lenge før skogen er hogstmoden og manglende ungskogpleie forsterker trenden. Det er den rettvokste kvalitetsskogen på de beste arealene som går ut.

Rekordstor hogstaktivitet over lang tid og manglende foryngelse etter hogst gir grunn til bekymring for skogen som klimavinner og grunnlag for grønn næring og arbeidsplasser. Det haster med tiltak for å sikre en vesentlig bedre forvaltning av skogen i tråd med oppdraget vårt – fra nedbygging til oppbygging av skogressursene. Statsforvalteren har ikke over tid lykkes med å snu utviklinga på tross av prioritert innsats mot kontroll og oppfølging av foryngingsplikten kommunene og næringsaktørene og i tillegg til en rekke andre tiltak.

Utfordringene med å drive et bærekraftig skogbruk er sammensatt. Kapasitet og kompetanse i kommunene er største flaskehals. Behov for nøytral veiledning er stort, spesielt i et fylke med lite tradisjoner for skogbruk og lav kompetanse hos mange skogeiere. Dette forsterkes av at det er svært vanskelig å rekruttere personer med skogkompetanse. Organiseringen av tømmerkjøp bidrar i for liten grad til langsiktig og bærekraftig høsting. Tømmerkjøperne har for stor egeninteresse av i å ta på seg hogstoppdrag for naturlig nok sikre egen inntjening. Denne rolleblanding får en del uheldige utslag i våre litt umodne områder for skogbruk. Vi registrerer litt for ofte at det ikke alltid blir gitt nøytrale og gode råd om hogst. Presset på tømmerkjøperne for å levere volum – fylle båtlaster og sikre entreprenørene drifter, fører dessverre til for mange kortsiktige løsninger som ikke bidrar til å utvikle skogbruket til det beste for verdiskaping og klima.

Vi har lenge etterlyst gode verktøy for effektiv oppfølging av foryngingsplikten, blant annet krav om kartfesting av hogst, større obligatorisk trekk av skogfond, revisjon av regelverket og sanksjonsmuligheter mot kommunene som har hovedansvaret for oppfølging lovpålagte oppgaver – blant annet foryngingsplikten. Så langt har det skjedd lite.

Jordbruk

Jordbruksarealene i Rogaland er i all hovedsak i bruk og blir omsøkt produksjonstilskudd, men vi ser tiltakende gjengroing i deler av fylket. Interessen for å investere i melkesektoren har vært god i 2024. Samtidig vil vi peke på at det er klare investeringsbehov i andre produksjoner som det ikke er økonomisk handlingsrom til å prioritere for regionale investeringsmidler. Det er også stort behov for midler til elektroniske hjelpemidler for overvåking av beitedyr, som Nofence og radiobjeller.

Oppslutningen omkring de frivillige miljøvirkemidlene er økende i tråd med økte økonomiske rammer. Vi vil særlig fremheve oppslutningen omkring miljøvennlig gjødselspredning og økt interesse for drenering av jordbruksjord.

Interessen for nydyrking og oppgjødsling av nye arealer til innmarksbeite er absolutt til stede, og vi opplever som tidligere press på restarealene i de mest intensive jordbruksarealene. Det er mulig å omgå forbudet mot nydyrking av myr ved å gjødselpåvirke arealene slik at de ikke lenger treffer definisjonen av myr som er fastlagt i nydyrkingsforskriften. Vi varslet i 2024 oppheving av et kommunalt vedtak der dette var tilfelle. Etter feltundersøkelse og en samlet vesentlighetsvurdering opphevet vi ikke kommunens vedtak, men vi vil gjøre departementet oppmerksom på problemstillingen.

Klima

Klimagassutslippene fra jordbruk har vært stabil på ca 700 000 tonn CO₂-ekvivalenter siden 2009. Utslipp fra fordøyelsesprosesser står for hoveddelen av utslippene. Interessen for klimakalkulatoren er økende, men det er fortsatt en svært lav andel av bøndene som har fått gjennomført klimarådgiving på eget gårdsbruk.

Biogass

Det har vært stor oppmerksomhet omkring biogass i 2024. Flere aktører planlegger nå anlegg, og reiser rundt for å skrive avtaler med bønder om

levering av husdyrgjødsel. Vi har i 2024 lagt vekt på å være "tidlig tydelig" på både arealproblematikk og spredearealproblematikk, og har bidratt på flere informasjonsmøter, webinarer og har hatt møter med enkeltaktører. Det har oppstått en konkurransesituasjon i Rogaland om egnede tomter og råstoff. Aktørene som bak de største biogass-anleggene planlegger å basere seg alene på jordbrukets egne råstoff. Det er positivt for fosforproblematikken i fylket. Vi ser med bekymring på anlegg som vil ta inn matavfall og fiskeensillasje/fiskeslam uten å ha tilstrekkelige realitet i planer for håndtering av biorest. Det er avgjørende at biogass-aktørene i Rogaland klarer å lage løsninger for håndtering av bioresten.

Biokull

Interessen for biokull er økende. En aktør planlegger å lage biokull av husdyrgjødsel. I møter med aktøren har vi signalisert at regelverket i 2024 ikke åpnet opp for å bruke husdyrgjødsel som substrat for biokullproduksjon. I vår høringsuttalelse til ny gjødselbruksforskrift og gjødselvereforskrift reiste vi problemstillingen. Vi kan imidlertid ikke se at de nye forskriftene gir tydelige svar på spørsmålet om det er lovlig å produsere biokull av husdyrgjødsel. Vi ber departementet om å komme med føringer på området.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Virkemidler på miljøområdet bidrar til å opprettholde kulturlandskapet og redusere miljøbelastningen fra jordbruksdriften

Jordbruk

De største utfordringene på miljøområdet i Rogaland har vært og vil være todelt fremover:

1. Forurensing vassdrag ved nærings- og partikkelavrenning fra landbruksjord. Utfordringene er størst i områder med intensiv husdyrproduksjon og i åpen åkerproduksjon potet, grønnsaker og korn.
2. Tap av areal med verdifullt biologisk mangfold da mål om økt matproduksjon og skjerping på gjødselbruk gir behov for mer produksjonsareal. Utbygging er også en viktig faktor her.

Bøndene sin drift av inn- og utmark tar i større grad enn i tidligere år, hensyn til miljøverdiene i jordbrukets kulturlandskap. De har blitt mer oppmerksomme på å bruke gjødsla bedre, til rett tid og på rett måte, etter mange tiår med arbeid for å bedre vannkvaliteten på Jæren, viser at flere av vassdragene er i en sakte forbedring.

Kunnskapsgrunnlaget for å ivareta kystlynghei blir stadig forbedret slik at tiltakene blir mere målretta.

Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

SMIL ble fordelt til kommunene etter innmeldte budsjett, lokale miljøutfordringer, prioriteringer i SMIL-strategier, kommunene sin målretting og kapasitet til å behandle søknader. Statsforvalteren hadde en hovedtildeling i januar og en ekstra tildeling i juni etter søknad fra kommunene. Ubrukte midler ble omfordelt til kommuner med behov på høsten. Kommuner som var aktive på tiltak for biologisk mangfold og tiltak mot forurensing samt UKL-områdene i fylket ble prioritert ved alle tildelingene. Rogaland fikk tildelt 14,9 mill. i 2024. 1,746 mill. ble automatisk inndratt fra tiltak som ikke ble gjennomført. Alle disponible SMIL-midler i Rogaland på totalt 16,64 mill. ble brukt i 2024.

Mål og resultat for SMIL i 2024.

1 Mål om minst 35% av midlene i kommuner med vannforekomster i dårlig økologisk tilstand skulle brukes til forurensingstiltak ble nådd. Kommunene på Haugalandet og Jæren innvilget 39% av sine midler til ulike viktige vannmiljøtiltak. Av tiltak nevnes etablering og vedlikehold av fangdammer, flomdempende tiltak, erosjonssikre vassdrag, etablere vegetasjonssone langs vassdrag og tiltak i veksthus.

2. Forurensingstiltak i nedslagsfeltet rundt Hålandsvatnet var, er og blir et spesielt satsingsområde fremover. Når overordna plan for overvannsystem rundt Hålandsvatnet er ferdig vil kommunene Randaberg og Stavanger intensivere satsingen på hydrotekniske tiltak under SMIL til målretta forurensingstiltak fremover.

3. Mål at minst 30% av midlene i hele Rogaland skulle gå til tiltak for å ivareta biologisk mangfold. Med 28% innvilga tilskudd var Rogaland tett på målet i 2024. Vi nevner spesielt at 18% innvilga SMIL-tilskudd i 2024 gikk til fylkets prioriterte satsing på kystlynghei.

Restaurering av kulturminner er utenom UKL-områdene (Rennesøy, Suldal og Utsira), ikke prioritert i Rogaland. Mange varierte gamle bygg og steingarder er spredd i hele fylket. Restaurering av slike kulturminner er spesielt kostnadskrevende. At 29% av SMIL-midlene i 2024 gikk til kulturminner i Rogaland var tross redusert tilskuddssatser, som forventet.

Mål for SMIL i 2025.

Målene om 35% innvilgning til forurensingstiltak langs vassdrag i kommuner med vann i dårlig tilstand videreføres. Mål om at 30% av innvilga SMIL-midler i hele fylket går til biologisk mangfold videreføres også. Rogaland har hatt liten oppslutning om SMIL til dekke over eksisterende utvendig gjødsellager. Prosjektet "SMIL til lokk på skiten 2025" inngår i Rogaland sin satsing for å redusere utslipp av klimagasser fra eksisterende gjødsellager. Målet for 2025 er at 40% av innvilga SMIL-midler i Rogaland går til forurensingstiltak i vann og luft. Prosjekt «Bedre vannkvalitet i Hålandsvatnet» vil fortsatt bli prioritert for SMIL-midler i 2025.

Tilskudd til drenering

Økt årlig nedbør kombinert med tunge maskiner gir jordpakking som har fører til mye vassjuk innmark i Rogaland. En dårlig jordhelse hindrer god agrobiologi, hindrer gunstig næringsopptak til kulturplantene og øker jordas utslipp av klimagasser.

Rogaland fikk tildelt totalt 9,5 mill. i 2024. Med inndratt midler fra tiltak som ikke ble gjennomført ble nesten alt av de 11,4 mill. fylket hadde til disposisjon innvilget til 232 søknader i 2024 (totalt 277 søknader). Tilskuddet dekket ca. 4 865 dekar og 23% av innvilga tilskudd var på leid areal. Interessen for å drenere innmark i Rogaland er stor, og disponible midler dekker ikke behovet. Mange bønder har likevel kortvarige leieavtaler og utfører ikke dreneringstiltak på vassjuk leiejord. 36 søknader sto ubehandla ved utgangen av 2024, - med et beregna dreneringstilskudd på 2,3 mill. Vi ser allerede nå at tildelte midler til dreneringstilskudd i 2025 ikke vil dekke behovet i Rogaland.

Utvalgte kulturlandskap (UKL)

UKL kombinerer ivaretagelse av spesielle verdifulle kulturlandskap med en aktiv jordbruksdrift. Relevante verdier i UKL-områder er biologisk mangfold, kultur- landskap, historie, minner og miljøer og aktivt jordbruk. Rogaland sine tildelte UKL-tilskudd på 1,47 mill. bidrar til å gjennomføre frivillige tiltak som kan sikre og forbedre verdiene som karakteriserer hver av fylkets tre UKL-områder: UKL-Rennesøy, UKL-Suldal og UKL-Utsira. UKL-midlene for 2024 ble fordelt etter innmeldte budsjett fra kommunene knyttet til forvaltningsplaner og antall aktivt involverte grunneiere. UKL-Rennesøy fikk tildelt 580 000, UKL-Suldal 470 000 og UKL-Utsira 430 000,-. Statsforvalteren satte av ca. 31 000,- i inntrekte UKL-midler til fremtidige regionale UKL-nettverkssamlinger i Rogaland.

Statsforvalteren og Rogaland Fylkeskommune la opp til en planlagt UKL-fagdag om kulturminner på Arkeologisk museum i Stavanger. På grunn av for få påmeldte grunneiere ble fagdagen utsatt til 2025.

Regionalt miljøprogram

Vannmiljø og tap til luft

I tråd med føringene fra jordbruksoppgjøret har vi styrket tiltakene mot vannforurensing. Vi poengterer at bruk av husdyrgjødsel står for hoveddelen av fosfortilførselene i Rogaland, og at tiltak som bidrar til bedre bruk av husdyrgjødsel også må ses på som vannmiljøtiltak. Dette selv om tilskudd til nedfelling og nedlegging er kategorisert som et "tap til luft"-tiltak i RMP.

Vi har åpnet opp for at det i alle kommuner kan søkes alle vannmiljøtiltak, men for å målrette tiltaket har vi differensiert tilskuddssatsene mellom områder med mye vannproblemer og de med mindre utfordringer. Det er økt oppslutning for vannmiljøtiltak sammenlignet med tidligere. Søknadsomfanget på tilskudd til miljøvennlig gjødselspredning er jevnt økende.

Tap av biologisk mangfold

Vi er bekymret for tap av ugjødset beiteareal, og har økt tilskuddssatsene for naturbeitemark kraftig. Vi har også endret i tilskuddsordningene slik at det er mulig å søke tilskudd til skjøtsel av all myr som ligger ved jordbruksareal. Kystlynghei er prioritert i RMP, og ved rulleringen ble det innført tilskudd til brenning av kystlynghei. Vi har også i dialog med engasjerte vipebønder utformet ny tilskuddsordning for vipa, og har med dette både tilskudd til vipestriper og til "hot spot"-areal med vipe. Vi opplever også at det er interesse for "vipe-diskene" som kan legges over reirene under gjødsling, og som tåler bruk av slepeslanger.

Friluftsliv

Merkede turstier er viktig for å styre turtrafikken gjennom beiteområdene, og vi opplever at tilskuddet, sammen med gjerdekløverordningen, har en viktig funksjon for å minske interessekonfliktene mellom friluftshensyn og jordbruksdrift. Søknadsomfanget har vært stabilt i de senere årene.

Kulturminner

Søknadsomfanget er stabilt.

Miljøavtale

I 2024 var det siste året av miljøavtalene i Orrevassdraget og Håelva, og med ny gjødselbruksforskrift tredd i kraft avslutter vi miljøavtalene i sin nåværende form siden de i hovedsak gikk ut på å redusere fosfortilførselene. Vi har startet arbeidet med å utforme to nye miljøavtaler som skal gjelde fra søknadsomgangen 2026. Her vil vi ha et trinn på vannmiljø rettet mot korn og potetproduksjon og en avtale innrettet mot klimahensyn.

Jord og jordhelse

Det er liten interesse for å søke på tilskudd til bruk av biokull. I 2024 økte vi mengdebegrensingen for tilskudd fra 1000 kg spredd biokull per foretak til 4000 kg spredd biokull per foretak. Denne endringen ser vi på søknadstallene med at det er en økning i omsøkt biokull. Bruk av fangveskter har også økt etter mer informasjon om tiltaket.

Klima- og miljøprogrammet (KMP)

I klima- og miljøprogrammet (KMP) hovedvekten av søknader rettet mot vann-problem og biologisk mangfold herunder kystlynghei og vipe.

Tilskudd til drift av beitelag – organisert beitebruk

Beitelag som søker tilskudd til drift, har vært stabilt på 45 lag de siste fem årene. For søknadsomgangen i 2024 var tallet nede på 42. Trenden de fem

siste årene viser og at antall aktive medlemmer i beitelaga er svakt synkende.

Beitesesongen i 2024 bar preg av bekymring og uro grunnet dokumentert økning i antall jerv. I den forbindelse har det vært arrangert jevnlig fellesmøter for næring og forvaltning, hvor SNO har orientert om situasjonen. Vi har bidratt med å spre relevant informasjon til næringen.

Beitesesongen gikk bedre enn fryktet, med kun en svak økning i taps tall i OBB sammenlignet med fjoråret - fra en tapsprosent sau + lam på 3,35 i 2023 til 3,91. Tiltros for dette mottar vi bekymring om tap av medlemmer fra beitelag dersom situasjonen ikke bedres til beitesesongen i 2025.

Tilskudd til tiltak i beiteområde

Vi mottok 37 søknader fra 9 kommuner med et omsøkt beløp på 2 352 000 kroner i 2024. Tildelt ramme var på 480 000 kroner, av disse ble 893 kroner stående ubrukt og trukket tilbake ved årsskifte. Dette var midler inndratt fra prosjekter ferdigstilt under planlagt kostnadsramme. Vi forventet et fortsatt stort behov for tilskudd i 2025.

Omfanget av utførte tiltak gjennom ordningen har vært stigende i takt med økning i rammen. Strukturendringer i landbruket gir færre aktive medlemmer per dyr i beitelaga. Dette øker behovet - og betydningen av investeringer som gir økt effektivitet. Vi forventer derfor at antall søknader til oppgradering av sanke- og skillegrinder, samt elektronisk overvåkningsutstyr vil øke.

Det er meldt om behov for oppgradering og omfattende vedlikehold av sankehytter. Vi antar derfor at behovet er større enn innmeldt behov tilsier. Dette er tiltak som er viktig for å opprettholde rekruttering, men for at flest mulig skal få ta del i potten prioriterer vi mindre kostnadskrevende investeringstiltak som sanke- og skillegrinder, sperregjerder og elektroniske hjelpemidler.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Miljøtema	Andel av de regionale miljøtilskuddene
Friluftsliv	7 %
Kulturlandskap	37 %
Biologisk mangfold	21 %
Kulturminner og kulturmiljøer	3 %
Avrenning til vann	7 %
Utslipp til luft	22 %
Jord og jordhelse	2 %
Plantevern	0 %
Miljøavtale og klimarådgiving	2 %
Sum	100 %

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

En målretting og samordning av tilskuddsordninger er viktig for å møte miljøutfordringene. Statsforvalteren i Rogaland bidrar og koordinerer en bred samordna innsats mellom blant annet kommunal forvaltning, faglag i jordbruket, forskingsmiljø og landbruksrådgivere for å informere bredt og initiere til tiltak for å gjøre miljøordningene kjent i fylket. Jæren og Haugalandet har hatt ansatte i «Frivillige tiltak i landbruket» som har vært med å bidra med å informere om miljøordningene.

Landbruksavdelingen hos Statsforvalteren i Rogaland administrerer styringsgruppa for SMIL og RMP i fylket. Miljøvernavdelingen, representanter fra Rogaland fylkeskommune, kommunene, faglag i landbruket og landbruksrådgivingen er med i denne styringsgruppen. Innspill til RMP-tilskuddene og fastsetting av RMP-satser i fylket er viktige oppgaver i styringsgruppen. Med økt økonomisk ramme i RMP har dette gjort det mulig å øke tilskudd til de ordningene som anses som viktige og sårbare.

Tilskuddene SMIL, drenering, RMP og KMP er godt kjent blant kommunene og søkere i fylket. Ved å publisere faglig innhold på våre hjemmesider og andre informasjonskanaler har vi nådd ut til kommunene og søkere. For nye og mer omfattende temaer har vi holdt webinar og innlegg på møtepunkt for kommunene og søkere, f.eks. bondelagsmøter. Vanlige emner i Statsforvalteren sine webinarer, nettartikler og informasjon til kommuner var bl.a. nydyrking, håndtering av ulike utfordringer knyttet til husdyrgjødsel, skjøtsel av kystlynghei og kantsoner.

Kommunene har i over 10 år rullert på å være vertskap for 3-4 desentraliserte SMIL/RMP-samlinger for ansatte i kommunene på våren. Disse møtepunktene er viktige for å styrke kommunene sine oppgaver etter de nasjonale målene for landbrukspolitikken. Samlingene bidrar også til en mer lik tolkning og behandling av miljøretta oppgaver innenfor landbruksområdet i kommunene. Dette er noe som vi kommer til å fortsette med videre i 2025.

Prosjekt «Bedre vannkvalitet i Hålandsvatnet» vil fortsatt bli prioritert i 2025.

I 2024 økte de økonomiske rammene for KMP. Dette åpnet opp for å kunne støtte flere prosjekt i et bredere spekter, f.eks. fellessatsinger for miljøutfordringer i jordbruket og kystlynghei læremateriale.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	47	50	49	50	48	51	52

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom RMP har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Stabilt stigende. RMP-potten har økt, men vi ser at fordelingen mellom de ulike temaene i RMP har vært jevnt de siste fem årene.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SMIL har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Av totalt 1176 innvilga søknader fra 2020 til 2024 er 767 tiltak utført med samla utbetalt tilskudd på 44,65 mill. Antall innvilga søknader på SMIL steg jevnt fra 161 i 2020 til 277 i 2024. 263 innvilga søknader i 2021 skyldes mange søkere på prosjektet «Piggfritt landbruk». Utbetaling på utførte SMIL-tiltak steg fra 11,7 mill. i 2020 til 13,37 mill. i 2021. Innvilga SMIL-midler i perioden 2022 til 2024 økte pga. en gradvis økning i tildelingene til Rogaland. Vi forventer derfor en tilsvarende økning på utbetalinger når tiltakene i denne perioden er utført.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom KMP har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	KMP-potten har økt siste årene, og med dette har det vært rom til å tildele midler til flere prosjekter – både mindre og større. Med at flere prosjekter mottar midler fører det til flere miljøtiltak gjennomført.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom øvrige miljøvirkemidler har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Omfanget av utførte tiltak gjennom øvrige miljøvirkemidler ordningen har vært stigende i takt med årlig økning i rammene.
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad Statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	Informasjon via Statsforvalteren sine nettsider, via sosiale media, fagmøter, fagblad i landbruket og webinar med kommuner og næringen. Tema med spesiell aktualitet har til tider også resultert i avisoppslag.

3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Samarbeidsforum i Rogaland har en overordnet plan for lokal kompetanseutvikling i barnehager, grunnskoler og videregående skoler. Planen fokuserer på å tilpasse kompetanseutviklingen til lokale behov og involvere ansatte i egen profesjonsutvikling. Innramming for planen er de nasjonale sektormålene, og tiltakene i Rogaland er i stor grad innrettet mot disse. Alle kommunale barnehageeiere og skoleeiere og de fleste private eiere i Rogaland, jobber med kompetanse- og kvalitetsutvikling gjennom tilskuddsordningen. En kommune er med i Oppfølgingsordningen uttrekk 2022, og to kommuner er med i Læringsmiljøprosjektet.

638 lærere og 118 barnehagelærere tar videreutdanning gjennom Udirs videreutdanningsordning. Vi ser at kommunen nyter disse ordningene for å møte det generelle behovet for kompetanse innen spesialpedagogikk, norsk, matte, engelsk, barns språkutvikling og språklæring og pedagogisk ledelse og læringsmiljø.

Over 93 prosent av undervisningsårsverkene i grunnskolen utføres av lærere med godkjent utdanning, noe som er en liten nedgang fra året før og lavere enn landssnittet. Det er stor variasjon mellom kommunene i fylket, fra 59 til 98 prosent. Lærermangelen er størst på 1-4 trinn og har økt de siste to årene sammenlignet med resten av landet.

Også barnehagelærermangelen har økt de siste årene. Rogaland har en høyere andel barnehagelærere med dispensasjon fra utdanningskravet enn landssnittet, med 331 årsverk på dispensasjon i 2024 (11,7 prosent av alle pedagogiske ledere). Det er også her stor variasjon mellom kommunene i fylket. Samarbeidsforum tildelte i 2024 kr 7 900 000 til tilretteleggingsmidler for 158 studenter på ABLU og deltid. Barnehager og områder som har utfordringer med å rekruttere kvalifisert personale ble prioriterte.

Vi er bekymret for rekrutteringsutfordringene og de konsekvenser det på sikt kan få for kvaliteten i tilbudet til barn og unge i Rogaland. Parallelt med økt mangel på barnehagelærere og lærere var det i tillegg i 2024 en markant nedgang i antall søkere til UiS lærerutdanningene. For å møte disse utfordringene er det nå via samarbeidsforum nedsatt en partssammensatt gruppe i Rogaland i tråd med *Nasjonal strategi for rekruttering*.

Statistikken viser at Rogaland har en høyere andel elever på det laveste mestringsnivået i lesing sammenlignet med landsgjennomsnittet, mens andelen i regning er noe lavere. På 8. trinn er det en liten bedring i lesing, med færre elever på de laveste mestringsnivåene. Når det gjelder regning, har andelen elever på de laveste nivåene økt noe, men ikke like mye som landsgjennomsnittet.

Rogaland har en lavere andel elever som oppgir å bli mobbet på skolen sammenlignet med landsgjennomsnittet. Dette gjelder på alle trinn i grunnskolen. Elevene i Rogaland rapporterer generelt høy trivsel på alle trinn, men samtidig har elevenes motivasjon falt de siste årene. Motivasjonen er lavest på 7. og 10. trinn)

Statistikken viser samtidig stor variasjon mellom kommuner og mellom skoler/barnehager. Vi har derfor særskilt oppmerksomhet på hvordan eiere kan bruke tilskuddsordningene mer målrettet mot det lokale utfordringsbildet, og som bidrag til å utjevne forskjeller.

I sum er vår vurdering at barnehage- og skoleeiere i Rogaland som hovedregel har ansatte med god kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov. Vårt arbeid med tilskuddsordningen, oppfølgingsordningen og læringsmiljøprosjektet bidrar til å støtte opp om dette.

Kompetansetiltak i partnerskap med UH (fra kapittel 3.1.7.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner utvikler og gjennomfører kompetansetiltak i partnerskap med UH.

Så langt har 17 kommuner og fylkeskommunen deltatt i Kompetanseløftet i Rogaland. I 2024 har 8 kommuner og fylkeskommunen fått tilskudd i kompetanseløftet. Rapportering fra juni 2024 er fra 6 kommuner og fylkeskommunen. Tiltakene utvikles og gjennomføres i partnerskap med UIS og HVL. En av kommunene som ennå ikke har deltatt har tiltak i oppfølgingsordningen, og vi har veiledet dem om å avvente og etter hvert vurdere å koble dette arbeidet til Kompetanseløftet.

I forbindelse med behovsmeldingene i kompetanseløftet i 2023 pekte arbeidsutvalget for samarbeidsforum (AU) på en usikkerhet rundt tiltak i kompetanseløftet. De mente tiltakene og temaene var på et for overordnet nivå, og de stilte spørsmål rundt hvilke konkrete tiltak som faktisk var i gang i kommunene. Tiltakene ble utviklet og gjennomført i partnerskap, men det var få tiltak knyttet til det spesialpedagogiske og høyfrekvente vansker, og uklart hvordan kriteriet om lokal forankring var ivarettatt.

Dette samsvarte med vår bekymring om det store fokuset på inkludering har redusert oppmerksomheten på det spesialpedagogiske, og om tiltak gjennom kompetanseløftet treffer behovet for kompetanse på høyfrekvente vansker. Vi har sett gjennom klagesaker og tilsyn at fokus på systemarbeid og kompetansebygging for inkludering, har utfordret de individuelle rettighetene blant annet ved at PPT tilrår tiltak innen det ordinære som tidligere ble gjennomført som spesialpedagogisk hjelp. Noe som eksempelvis begrunnes i at de har et inkluderingsprosjekt gjennom kompetanseløftet der alle barn og elever skal inkluderes i det ordinære. I våre møter med sektor har vi derfor hatt særskilt oppmerksomhet på balansen mellom inkludering og tilrettelegging for alle, og kompetansen som trengs for å møte barn og elever med særskilte tilretteleggingsbehov.

Samarbeidsforum valgte derfor å prioritere kompetanseløftet i innstillingsmøtet i 2024. Vi hadde først en grundig gjennomgang av behovsmeldingene sett opp mot intensjonene og kriteriene sammen med AU. I innstillingsmøtet måtte partnerskapet presentere sine tiltak, og medlemmene i samarbeidsforum jobbet i grupper med å vurdere de enkelte behovsmeldingene med spesielt fokus på oppmerksomhetspunktene fra 2023.

Samarbeidsforum valgte også høsten 2024 å invitere alle kommuner og partnere fra UH til å delta på et utvidet to-dages møte i samarbeidsforum. Kompetanseløftet ble igjen prioritert som tema for fordypning. Kommuner delte erfaringer fra sitt arbeid, og vi la opp til erfaringsdeling i grupper. Fokus her var oppmerksomhetspunkter fra 2023, evalueringen av kompetanseløftet og rapporteringen fra tiltak i Rogaland;

- Hvordan greier en framover gjennom Kompetanseløftet å bevege seg fra system- og kommunenivå ut til skoler og barnehager og laget rundt barnet og eleven?
- Hvordan involveres PPT i partnerskapet?
- Lokal forankring – involvering av ulike aktører i laget rundt barnet og eleven i vurdering, planlegging og gjennomføring av tiltak
- Hvordan kan vi i Kompetanseløftet finne balansen mellom spesifikke nok tiltak på det spesialpedagogiske feltet, og generelle nok tiltak der flere kan delta?
- Sammenhengen mellom det spesialpedagogiske og allmennpedagogiske. Får vi dekke behovet for kompetanse på høyfrekvente vanskeområder?

Disse oppmerksomhetspunktene oppfordret vi også partnerskapene å bruke i arbeidet med behovsmeldingene for 2025, og vi vil hente disse frem i evaluering og gjennomgang av rapportering høsten 2025.

Vi mener at det særskilte fokuset vi har hatt på kompetanseløftet i møtene med samarbeidsforum, partnerskap og PPT både i 2023 og 2024 har bidratt til at flere tiltak er innrettet mot det spesialpedagogiske og høyfrekvente vansker.

Hovedtyngden av tiltakene er innenfor temaene inkludering, tilrettelegging for barn og elever med særskilte behov, systemrettet arbeid med PP-tjenesten, og tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barnet og eleven. Fem av partnerskapene rapporterer at tiltakene har bidratt til at den spesialpedagogiske kompetansen organiseres tettere på barna og elevene, og at tiltakene har bidratt til økt felles forståelse for spesialpedagogikk og inkludering.

Det er vår vurdering at SFRO, sammen med AU og samarbeidsforum, har lagt godt til rette for gjennomføring av Kompetanseløftet, og at partnerskapene nå i større grad gjennomfører tiltak i tråd med intensjonene. Om tiltakene i tilstrekkelig grad er i tråd med lokale vurderinger av behov har vi omtalt nærmere under neste rapporteringspunkt og rapportering på kap. 3.1.7.1.4 i TB om tilskuddsordningen.

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.1.7.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester er inkludert

For å motivere til samarbeid lokalt om utvikling, organisering og gjennomføring av ulike tverrsektorielle kompetansetiltak presenterte vi kompetanseløftet på Statsforvalterens tilskuddskonferanse i 2024. Viktig her var å synliggjøre innholdet i og mulighetene som ligger i Kompetanseløftet, og hvordan denne satsingen kan sees i sammenheng med tiltak finansiert gjennom Bufdir og Hdir.

På Statsforvalterens oppvekstkonferanse bidro en av kommunene med erfaringsdeling rundt kompetanseløftet i et tverrsektorielt perspektiv.

Erfaringene med Kompetanseløftet så langt har vist at involvering av de ulike aktørene i laget rundt barnet og eleven har vært en utfordring. Også

rapporteringen i 2024 viser at relevante støttetjenester i varierende grad blir inkludert i tiltakene. Rundt halvparten av kommunene har rapportert at barnevern, helsestasjon og skolehelsetjeneste har deltatt i partnerskapet. Tre kommuner svarer at arbeidet skjer i sammenheng med kompetansetiltak i barnevernsreformen, og i to kommuner skjer arbeidet i sammenheng med tiltak i helsesektoren. Statped er involvert i fem kommuner. Bare halvparten av kommunene rapporterer at tiltakene har bidratt til økt samarbeid på tvers av tjenestene.

Alle kommunene svarer at PPT har deltatt i partnerskapene, og seks av syv svarer at ansatte og ledere i PP-tjenesten har deltatt i vurdering av kompetansebehov. Tilbakemeldingene vi får fra PPT tyder på at de involveres i ulik grad i kommunene. Det kan tyde på at Kompetanseløftet ikke i stor nok grad har nådd ut til ansatte i PP-tjenesten.

Manglende involvering av de ulike aktørene og nivåene i kommunen, samt fravær av tidlig forankring, kan ha ført til at PPT til dels står på siden av det pågående arbeidet, og skapt uklar forståelse av hva Kompetanseløftet skal være, hvem det gjelder og ulike forventninger mellom aktørene. Det kan tyde på at PPT ikke opplever at tiltakene i Kompetanseløftet treffer deres behov, eller at inkluderingsfokus i for stor grad utfordrer deres forståelsen og ivaretagelse av individuelle rettigheter. PPT er i tillegg en presset tjeneste med kapasitetsutfordringer, noe som skaper utfordringer ved innføring av Kompetanseløftet.

Vi har derfor hatt involvering av PPT som et gjennomgående oppmerksomhetspunkt i samarbeidsforum i 2024 både i arbeidet med behovsmeldinger, erfaringsdeling og i gjennomgang av rapporteringene. I forbindelse med presentasjon av behovsmeldingene måtte partnerskapene redegjøre for hvordan tiltakene i Kompetanseløftet ses i et helhetlig perspektiv. De måtte her beskrive hvordan PPT og andre relevante støttetjenester blir inkludert i tiltakene. Vi erfarer at dette har hatt effekt, men at vi må ha ytterligere fokus på dette i 2025.

Vi har også hatt Kompetanseløftet som tema i alle møtepunktene vi har hatt med PPT i 2024. PPTs rolle i Kompetanseløftet ble særlig vektlagt på vårt kontaktmøte med PP-lederne i januar 2024, og på regelverksamlingen for PPT i mai 2024. Vi utfordret PP-tjenesten til å være proaktive og ta en mer aktiv rolle, hvis de opplever at de ikke er godt nok inkludert i det lokale arbeidet. PPT-lederne ble også utfordret på å aktivt adressere til barnehage-/skoleeier egne kompetansebehov, og de kompetansebehov de avdekker i barnehager/skoler.

Leder for PP-nettverket deltar fast på møtene i samarbeidsforum. Dette er en viktig stemme inn i samarbeidsforum for å sikre PPTs involvering i Kompetanseløftet, og for å bidra til at informasjon formidles fra samarbeidsforum til PP-ledernetverket i Rogaland.

Fem av kommunene rapporterer at tiltakene i kompetanseløftet har bidratt til at den spesialpedagogiske kompetansen organiseres tettere på barna og elevene, og at tiltakene har bidratt til økt felles forståelse for spesialpedagogikk. Seks av kommunene mener at tiltakene har bidratt til økt samarbeid mellom barnehage, skole, SFO og PPT, og styrket det profesjonelle læringsfellesskapet i laget rundt barna og elevene.

Oppsummert mener vi at tiltakene har hatt effekt og bidratt til økt samarbeid lokalt om utvikling, organisering og gjennomføring av ulike tverrsektorielle kompetansetiltak. PPT og andre støttetjenester er likevel ikke i tilstrekkelig grad inkludert i tiltakene.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har bedret sine systemer og økt sin kompetanse til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

Rogaland har en kommune i oppfølgingsordningen og forfasen avdekket at kommunen har et bredt spekter av styringsdokumenter, styringsstrukturer og styringstiltak. Samtidig avdekket analysen at kvaliteten i disse kan forbedres. Derfor startet vi gjennomføringsperioden med prosesser rundt å revidere, utvikle og endre systemene for kvalitetsutvikling og internkontroll. Implementeringskunnskap og organisasjonsutvikling var sentrale tema, og det ble gjort flere endringer både når det gjelder strukturkvalitet og prosesskvalitet.

Kommunen har fått teori om og praktisk veiledning i:

- Implementeringsteori
- Veiledning i utviklingsplaner
- Møtestruktur og gjennomføring av møter
- Pedagogisk analyse, innføring og veiledning i praksis
- Psykologisk trygghet, kommunikasjon og mestringstro
- Veiledning i arbeid i profesjonsfellesskapet

Videre har kommunen arbeidet med:

- Struktur og systemer
 - Mål og visjoner gjennom arbeid med å implementere oppvekstplan
- Endring i møtestruktur, og gjennomføring av prosesser i arbeidet
- Skoleutviklingssamtaler, mal for dialogen og erfaring i gjennomføring av samtalene, veiledning på innhold og gjennomføring
- Utviklingsplaner, ny mal for prioriterte utviklingsområder
- Videreutvikle og bygge kapasitet i de profesjonelle læringsfellesskap på flere nivå,
 - Skoleeier/barnehageeier

- Skoleleder/styrer
- Skole/barnehager
- Organisasjonsutvikling
- Ansatte prioritert i videreutdanning har bl.a studert spesialpedagogikk, norsk og begynneropplæring
- To av rektorene har fullført rektorskolen, en rektor og en inspektør tar annen lederutdanning

Utviklingsarbeidet har ført til endringer både i struktur og prosess, både i profesjonsarbeidet i ledergruppen og på enhetene.

Samtidig vil vi framheve at støtten og veiledningen i forfasen, har vært sentralt for arbeidet i gjennomføringsfasen, fordi evaluering underveis har vist hvor vanskelig det er å holde fokus når nye problemstillinger dukker opp underveis. Derfor har vi aktivt brukt utfordringsbildet når prosesser har vist tegn til å avspore når arbeidet har blitt krevende.

Vi vil særlig vektlegge analysearbeidet og prosessen i overgang til gjennomføringsfasen som mulige suksessfaktorer for at arbeidet fortsatt gjennomføres med noe framdrift. Kommunens utfordring er omfattende og handler om kultur og klima med nøkkelord som tillit, trygghet og lojalitet. Derfor har partene underveis vurdert om det har vært mulig og riktig å fortsette. Hovedutfordringen har etter vår vurdering vært manglende ledelseskapasitet forstått som kunnskaper, holdninger, rolleforståelse, manglende tillit og anerkjennelse på flere ledernivå.

Fordi vi brukte tid til å etablere tillit og legitimitet i trepartssamarbeidet i forfasen ble det etter hvert mulig å være mer åpne, ærlige og direkte i disse prosessene. Å støtte og veilede kommunen i arbeidet med organisasjonsutvikling, innebærer å arbeide med verdier, holdninger og handlinger. Dette arbeidet tar tid og krever særlig sterkt lederskap og vi mener at arbeidet i forfasen gav oss posisjon til å ta tak i disse utfordringene. Forståelsen for at utviklingsarbeid aldri er en lineær prosess, særlig ikke når kjernen i utfordringsbildet handler om organisasjonsutvikling, har både veiledere og statsforvalteren bidratt til.

Å bygge kapasiteten i ledelsen og ledergruppen, både faglig og relasjonelt er overordnet målsetting for arbeidet. Derfor arbeider vi konkret med å utvikle en kultur med bedre kommunikasjon, økt psykologisk trygghet, vektlegger involverende prosesser der det er trygt å bidra, lov å prøve og feile. Arbeidet skal bygge gode og sterke relasjoner i ledergruppen, med økt mestringstro og lojalitet i organisasjonen. I dette arbeid er kommunalsjef sentral. Kommunalsjef melder tilbake til oss at det er krevende å stå i arbeidet i oppfølgingsordningen, særlig fordi forventningene til administrativ skole- og barnehageeier er store og komplekse. Derfor vil arbeidet i fortsettelsen også omfatte mer direkte veiledning til kommunalsjef.

Veilederne har gitt oss tilbakemelding om at oppdraget i oppfølgingsordningen er noe annet og langt mer krevende enn de oppdrag UH får gjennom andre ordninger. Fra å tenke ren implementering som bygger på en kausal tenking, ser vi gjerne at arbeidet i oppfølgingsordningen må innrettes i en utviklingsmodell, der kompleksiteten synliggjøres. I vårt arbeid har vi lagt til grunn å arbeide målrettet med utvikling basert på involvering av lokal kunnskap, med påfølgende små forsøk på endring og jevnlig evaluering. Dette er en utviklingsløype som kan gi praksisendring. Denne forståelsen ligger til grunn for den støtten og veiledning som vi gir, og som på sikt kan bygge de nødvendige systemene og kapasitet til å gjennomføre gode kvalitetsprosesser i kommunen.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

For å få helheten, må rapporteringen leses i sammenheng med punkt 3.1.7.1.2.1.

Hvordan har Statsforvalteren og eksterne veiledere støttet kommunen

Kompetanse om planarbeid, implementeringsteori og organisasjonsutvikling vil kunne styrke arbeidet med barnehage- og skolebaserte utviklingsprosesser. Vi har vektlagt kapasitetsbygging i arbeid med utviklingsplaner, særlig arbeid med forankring av utviklingsområde, medbestemmelse og involvering. I tillegg har kommunen fått økt kunnskap og kapasitet til å se sitt arbeid i oppfølgingsordningen i sammenheng med arbeidet i det helhetlige kompetansesystemet, regional, desentralisert og kompetanseløftet. Vi erfarer nå at kommunen på en bedre måte forankrer sine kompetanseutviklingsbehov i lokale prosesser som involverer de ansatte i den enkelte enhet.

Vurdere om tiltakene som er iverksatt bidrar til bedre resultater

Vi mener at det er tidlig å vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommunen identifisert i 2022, har bidratt til bedret læringsmiljø og læringsutbytte. Men det er vår vurdering at arbeid med systemer og prosesser over tid kan gi bedre forutsetninger for økt kvalitet både i barnehager og skoler. Samtidig har vi under punktet over redegjort for kompleksiteten i utfordringsbildet, og vi mener at kommunen trenger at både veilederne og Statsforvalteren fortsetter med noe støtte også etter juni 2025.

Selv om vi mener at det er tidlig å vurdere varige effekter kan vi trekke fram at elevene i Elevundersøkelsen for 2024 rapporterer 0% mobbing på 10. trinn. Generelt er tilbakemeldingen fra elevene positiv på flere indikatorer og særlig fornøyde er elevene med støtte fra lærer. Faktisk scorer de motivasjon signifikant høyere enn lands- og fylkessnittet. På 8. og 9. trinn er tallene svakt positivt for alle indikatorne. På barnetrinnet er det 7. trinn som skiller seg negativt ut for alle indikatorne i undersøkelsen, mens tallene for 6. trinn til dels er signifikant bedre enn landsgjennomsnittet. Kommunen har tidligere deltatt i Læringsmiljøprosjektet, noe som kan forklare positive utviklingstrekk når det gjelder mobbing, trivsel og læringsmiljø.

Kommunen har over tid satset på elevdemokrati og medvirkning i desentralisert ordning og elevene scorer denne indikatoren noe høyere enn landssnittet på alle trinn bortsett fra 9. trinn. Det er verd å merke at motivasjonen på 6. trinn er signifikant høyere enn landssnittet 4,1 mot 3,7.

Når det gjelder læringsresultater ligger resultatene i lesing, rekning og engelsk i all hovedsak på et lavere nivå enn landsgjennomsnittet og for Rogaland. Dette gjelder målingene på alle trinn, men særlig lavt ligger leseresultatet på 9. trinn 2024 med 5 skalapoeng lavere snitt sammenlignet med gjennomsnittet nasjonalt og for Rogaland.

Skolebidraget for 1.- 4. trinn er positivt, men samtidig viser skolebidragsindikatoren for 5.-7. trinn en svært negativ utvikling. Nedgangen i grunnskolepoeng for 2024 er også betydelig, og viser det laveste resultatet på 5 år.

Dette er resultater vi vil bruke i vårt videre arbeid med å støtte og veilede kommunen. Foreløpig har arbeidet lokalt ført til at alle de tre skolene på barnetrinnet har identifisert lesing som utviklingsområde framover. Dette behovet vil kommunen også se i sammenheng med behovsmelding i desentralisert ordning for 2025. Vi har også oppfordret kommunen til å prioritere ansatte som velger videreutdanning som støtter opp under de lokale behovene.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.1.7.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for statsforvalters arbeid innenfor kompetanseutvikling. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av barnehage- og skoleeiers forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke barnehage- og skoleeiers kompetanse ved behov.

Vi viser til øvrig rapportering for fylldige beskriver av vårt arbeid innenfor tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling. Vi ser kompetansebehovet i barnehager og skoler i sammenheng og tenker at alle tiltak vi har, enten det er innenfor tilskuddsordningen, informasjon og veiledning, eller tilsyn, skal bidra til å øke kompetansen.

Barnehage- og skolemiljø

Under rapportering på kapittel 3.3.3.1.3.2 beskriver vi vårt arbeid for at barnehagemyndighet, barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. På samme måte beskriver vi vårt arbeid for at skoleeier skal ha kompetanse på trygt og godt skolemiljø under kapittel 3.3.3.1.3.1.

Vi prioriterer også å ha mye veiledning og opplæring i våre tilsyn om skolemiljø.

Spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp

Videre er kompetanseløftet for inkluderende praksis sentralt for vår prioritering og målrettede arbeid innenfor spesialundervisning og spesialpedagogikk. Som vist til under rapportering og 7.3.8.4, 3.1.7.1.1.1 og 3.1.7.1.1.2 beskriver vi nærmere hvordan vi har prioritert og løftet kompetansebehov innen spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp gjennom kompetanseløftet, samt hvilken effekt vi vurderer dette har hatt. Vi informerer også på våre hjemmesider om spesialpedagogisk tilrettelegging.

Prioritering og risikovurdering

For barnehagesektoren har vi i 2024 har vært på tilsyn med barnehagemyndighetens ansvar og oppgave med spesialpedagogisk hjelp og internkontroll etter kapittel VII i barnehageloven og barnhagemyndighetens ansvar for oppfølging av trygt og godt barnehagemiljø. Våre tilsyn har avdekket manglende kompetanse og regelverksforståelse hos barnehagemyndigheten. Vi opplever at tilsyn er en god måte å heve kompetansen til kommunene.

I vårt arbeid innenfor kompetanseutvikling prioriterer vi skole- og barnehagemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp. Det viser igjen i tema for veiledning med sektor og bruk av ressurser. Risikovurderingene vi gjør av sektor er også førende for om vi følger opp med tilsyn eller veiledning for å heve kompetansen hos den enkelte barnehage- og skoleeier, jf. rapportering på kapittel 3.3.3.1.1.1.

I og med at forskriften gir den enkelte eier oppdraget med å analyserer eget kompetansebehov og samarbeidsforum myndighet til å fordele midlene, opplever vi at det er begrenset i hvor stor grad vi kan påvirke behovsmeldingene og tildelingene. Vi er bevisste på at medarbeiderne som arbeider med tilskuddsordningen er kjent med de kompetanseutfordringene vi ser på de prioriterte områdene. På den måten har vi god og bred kunnskap om kommunene og påvirker dem så langt vi kan når vi vurderer at de har et kompetansebehov innenfor barnehage- og skolemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp,

3.1.1.13 Andre oppdrag

Alkoholoven

Oppsummering av saker og arbeid på dette feltet for øvrig:

I 2024 har vi behandlet ti klagesaker på alkoholovsfeltet.

Videre har vi svart ut tre veiledningshenvendelser, i tillegg til å ha gitt vår faglige vurdering i forbindelse med lovlighetskontroll knyttet til vedtak om tillatelse til ubetjent salg av alkohol på Coop Extra Østhusvik.

Vi hatt én sak om fastsetting av gebyr. I tillegg har vi behandlet og gitt/endret statlig skjenkebevilling til Norled og veteranskipet MS Sandnes.

Som i 2024 har vi, i samarbeid med KORUS, planlagt alkoholnettverkssamling i 2025 for kommunene, bransjen, politi og andre det var relevant for. I planleggingsfasen har vi gjennomført møte med styringsgruppen (politi, korus og Statsforvalteren), og møte med ressursgruppen (representanter fra et utvalg kommuner, bransje, politi, skjenkekontroll fra nord og sør i fylket, og vaktelskap). I år har KORUS hatt hovedansvar for planleggingen (utforming av program, kommunikasjon med hotell og foredragsholdere). Statsforvalteren har deltatt i flere møter og brukt tid på foredrag og kvalitetssikring. Arrangering av alkoholnettverkssamling oppleves som viktig. Det skaper relasjoner på tvers av offentlig og privat sektor. Samtidig er det tidkrevende.

Oppsummert har antall klage- og veiledningssaker ligget innenfor det som er normalt. Det samme gjelder søknader knyttet til statlig skjenkebevilgning og fastsetting av gebyr.

3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Vi viser til pkt 3.2.1.1.1.1 og pkt 7.3.2.10 der vi beskriver vår brede og samlede innsats som vi vurderer bidrar til gode og helhetlige tjenester til barn og unge. At vi over år har hatt barn og unge som strategisk satsingsområde har i stor grad bidratt til en mer samordnet og tverrsektoriell innsats overfor kommunene bl.a gjennom oppdrag knyttet til kompetanseløftet, barnevernreformen, plan for forebygging, det voldsforebyggende arbeidet og samarbeidsbestemmelsene.

Statsforvalteren sin samarbeidsarena for velferdsområdene har også bidratt til en samordnet innsats fra regional stat gjennom sin innsats mot ungdomskriminalitet 2024. Politi, NAV, fylkeskommunen, Husbanken, Bufetat, KS, Kriminalomsorgen og barn og ungdomspsykiatrien i tillegg til SFRO er alle involvert, og det er et tett samarbeid med aktuelle kommuner.

Sett i et flerårsperspektiv er det en positiv utvikling, ikke minst når det gjelder planarbeidet i kommunene. Tiltak som fremmer gode og helhetlige tjenester til barn og unge prioriteres i planstrategi og revidering av kommuneplaner, og det understreker kommunenes vilje til å prioritere barn og unge. Samtidig ser vi at det forebyggende arbeidet ofte er utsatt i kommuner med presset økonomi.

Samarbeid og samordning er likevel fortsatt en stor utfordring sammen med tverrsektoriell kompetanse. Vi ser utfordring i samarbeid mellom tjenester i enkeltsaker der barn blir skadelidende som følge av samarbeidsproblemer.

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier

Statsforvalteren i Rogaland har et bredt spekter av tiltak, både interne og eksterne for å bedre det samordnede tjenestetilbudet til utsatte barn og unge og deres familier i kommunene.

Barn og unge som strategisk satsing

Statsforvalteren i Rogaland har i 2024 hatt særlig oppmerksomhet på utsatte barn, unge og deres familier. Gjennom strategisk satsing Barn og unge har vi vært pådriverne for tidlig, koordinert og samordnet hjelp. Alle fagavdelinger har bidratt i en tverrfaglig arbeidsgruppe som er koordinert av utdanningsavdelingen. Fokusområde for 2024 var Barns beste og arbeidet har bidratt til at eksisterende oppgaver og oppdrag har blitt løst på tvers av fagavdelinger. Den strategiske satsingen har forent de gode kreftene i embetet og vi har på denne måten lagt til rette for at kommunene kan utvikle kompetanse og ta i bruk kunnskap fra lokalt utviklingsarbeid på tvers av sektorer. Vi har hatt flere eksterne arrangementer med bred tverrsektoriell målgruppe og på denne måten lagt til rette for at kommunene kan utøve tverrsektoriell erfaringsdeling, bygge nettverk og forståelse for oppvekstfeltet bredt.

Satsingen har gjennom flere år har ført til etablerte tiltak/arenaer for samordning og samarbeid internt med ekstern verdi, eksempelvis Bærekraftsuka som ble arrangert for 4. gang i 2024. Oppvekstkonsferansen har etter hvert lange tradisjoner hos SFRO og i 2024 samlet vi fagmiljøer fra flere sektorer som berører barn og unges oppvekst. I 2024 har hver avdeling hatt intern kompetanseheving om barnets beste.

Vi vurderer at den strategiske satsingen har bidratt til økt kompetanse og en mer helhetlig forståelse om utfordringene de utsatte barna og deres familier har. Både internt og eksternt.

Barnets beste

Arbeidsgruppa har utarbeidet metodikk og oppgaver til bruk i arbeidet med intern kompetanseheving. Vi har blant annet brukt barneombudet sitt e-læringskurs om hvordan gjøre barnets beste vurderinger. Videre har flere avdelinger brukt film som ble laget av Statsforvalternes nasjonale gruppe for arbeid med barnekonvensjonen i praksis spilte i 2023. Vi ser samhandlingen, i den nasjonale gruppen for arbeid med Barnekonvensjonen, om utvikling av kompetansemateriell og utveksling av erfaringer på tvers av embetene som betydningsfullt, og ser et utviklingspotensial i samhandlingen på tvers.

Eksternt har særlig satsingens bidrag i Bærekraftsuka belyst barns beste fra ulike fagfelt. Øvrige avdelinger har og formidlet barnets beste og barnrettighetene i sine fora hvor det har vært relevant gjennom året. På nett har vi synliggjort barnekonvensjonen og bærekraftsmålene i artikler. Vi vurderer at samordnet intern kompetanseheving hos Statsforvalteren har lagt til rette for at vi er bedre rustet til å veilede kommunene når de skal vurdere barnets beste og benytte barnekonvensjonen i sin saksbehandling. Arbeidet har også ført til at barnrettighetene og barnets beste har hatt større fokus i

eksterne arrangement.

Oppvekstkonsferansen

Konsferansen hadde tema barnerettigheter til barnets beste og frihet fra vold – med søkelys på unge som voldsutøver. Vi hadde særlig vekt på barnekonvensjonens art. 3. Barnets beste, art. 19. Frihet fra vold og art. 31. Hvile og fritid. Vi fremmet fritidserklæringen til barnets beste og meningsfull fritid som tiltak for å forebygge for vold og kriminalitet.

Gjennom involvering av kommuner og fylkeskommunen fikk vi innspill og eksempler på lokalt utviklingsarbeid og tverrsektorielt samarbeid.

Også Statsforvalterens samarbeidsarena for velferdsområdene kom med innspill knyttet til utfordringer i egen sektor.

Barneombudet hadde et innlegg om hvordan gjøre barnets beste vurderinger på system og individnivå. Dette innlegget ble også strømmet til de som ikke kunne stille stedlig på konferansen. Programmet dekket oppvekstfeltet bredt og flere innslag handlet om tverrsektorielt samarbeid, samordning og barn og unges medvirkning. Kunnskap fra lokalt utviklingsarbeid ble formidlet gjennom innleggene til Uteseksjonen i Stavanger, Barneverntjenesten i Sandnes og Sandnes kommune om Traumebevist omsorg med eksempler fra skolen. Eksempelene har støtte i flere relevante kunnskapsmiljøer, deriblant RVTS og KORUS.

RVTS og KORUS hadde egne innlegg på konferansen. RVTS om hvordan snakke med barn og KORUS i samarbeid med SFROs ungdomspanel fremleggelse av ungdataundersøkelsen. Stiftelsen tryggere var invitert på bakgrunn av sin tilnærming til ungdom bak volden og den psykologiske grunnmuren. Konferansen fremmet med dette tjenesteutvikling i samarbeid med relevante kunnskapsmiljøer til en bred målgruppe: Alle som arbeider med og for barn og unge i privat og offentlig sektor, ungdomsråd, politisk, administrativ og kommunal/fylkeskommunal ledelse.

Abbas Guhalm holdt innlegg basert på egen erfaring, gjennom et liv som ungdomskriminell. Han fremmet tidlig koordinering og helhetlig planlagt hjelp som forebyggende arbeid og betydningen av fritid og de voksnes rolle og tilstedeværelse i de unges liv.

Konsferansen satte det nødvendige samarbeidet til det beste for barn og unge i kommunen på dagsorden og viste gode eksempler på lokalt utviklingsarbeid kommunene kan hente inspirasjon fra.

Bærekraftsuka

Arbeidsgruppa koordinerte flere innlegg til sosiale medier og ekstern digital sending i Bærekraftsuka hvor hensynet til barnets beste og barnerettighetene ble belyst fra våre ulike fagavdelinger:

- Klima, miljø og barns rettigheter v/ Redd Barna
- Barns beste og retten til å bli hørt v/ SFRO
- Hvordan sikre barn og unges interesser i plan? v/SFRO
- Barnebasert skjøtsel av bydelshager v/Universitetet i Stavanger

Plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsvansker

Ny barnevernlov pålegger kommunene å utarbeide plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsproblemer. SF mener planene vil kunne bidra til at utsatte barn og unge, og deres familier mottar gode og helhetlige tjenester på ulike nivå. SF har opprettet en arbeidsgruppe bestående av kompetansesentre, fylkeskommunen og KS. Hensikten med gruppen er å samordne arbeidet ut mot kommunene. Vi ser en økning i antall planer, sammenlignet med i fjor. Ved utgangen av 2024 har 21 av 23 kommuner ferdigstilt og vedtatt, eller skrevet plan for forebygging inn i kommunens planstrategi. Enkelte kommuner er kommet så langt at plan for forebygging skal revideres i løpet av planperioden. De to kommunene som har mangler i forhold til arbeid med planen er blant Norges minste med under 1000 innbyggere.

Videre har SF, sammen med RVTS og KoRus, satt fokus på forebygging av vold og overgrep. Vi har blant annet lagt til rette for at kommunene kan utveksle erfaringer knyttet til handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Vi har videre gjennomført en spørreundersøkelse med kommunens oppfyllelse av pliktene de er pålagt når det gjelder reetablering etter opphold på krisesenter. Vi ser i den forbindelse at 22 av 23 kommuner har utarbeidet, eller planlegger å utarbeide, handlingsplaner mot vold i nære relasjoner.

Plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsvansker har også vært tema i samlinger for barnevernledere, og i dialogmøter på barnevernområdet.

Det er komplekst å vurdere i hvilken grad utviklingen kan tilskrives SFs innsats, men konkret ser vi at enkelte kommuner først har tatt plan for forebygging inn i planstrategi etter at SF har kommentert det i sin høringsuttalelse. Vi håper også at nevnte arbeid har bidratt til å sette fokus på viktigheten av å jobbe systematisk og planmessig med forebyggende arbeid rettet mot barn, unge og deres familier.

Samordning, implementering og helhetlige tjenester til barn og unge

Vi har erfart at tverrfaglig samarbeid er komplekst og krever gode strukturer. Arbeidsgruppen har sikret at et utvalg av oppdrag som må løses på tvers har blitt ivarettatt, og øvrig samordning mellom avdelinger har blitt lagt til rette for. Arbeidsgruppen har også vært knutepunkt for deling av embetets deltakelse inn i den nasjonale gruppen for arbeid med barnekonvensjonen.

Statsforvalteren ungdomspanel

Avdelingene hos SFRO har hatt ansvar for å foreslå saker til behandling i ungdomspanelet. Dette har bidratt til intern samordning i embetet og ført til at

hver fagavdeling kontinuerlig må vurdere saker som angår barn og unge. Etter forslag og i samarbeid med ungdomspanelet ble det arrangert fagdag om ungdom og sosiale medier.

Utdanningsavdelingen deltok med innlegg på Fylkeskommunens fagdag for skoleansvarlige i barnevernsinstitusjoner og hadde opplæring av alle pedagogene ved fylkets BUP-er i ny oppl. kap .11. På Statsforvalterens tilskuddskonferanse presenterte Utdanningsavdelingen innholdet i og mulighetene som ligger i Kompetanseløftet, og hvordan denne kan sees i sammenheng med tiltak finansiert gjennom Bufdir og Hdir. Dette for å motivere til samarbeid lokalt om utvikling, organisering og gjennomføring av ulike tverrsektorielle kompetansetiltak. På årets Oppvekstkonsferanse bidro en av kommunene med erfaringsdeling rundt kompetanseløftet i et tverrsektorielt perspektiv (Traumebevist omsorg- Sandnes kommune). Vi har vist til reglene i velferdslovgivningen om kommunenes plikt til samarbeid mellom tjenesteområdene for å gi barn og unge et helskaplig og samordnet tjenestetilbud og har publisert artikler på nett om samarbeid og samordning. Likevel ser vi at kunnskapen om ansvar og plikt til å samarbeide ikke er implementert i alle deler av tjenestene, og at det derfor fortsatt er barn og unge som ikke møter et hjelpeapparat som er godt nok samordnet.

For å fremme de voldsforebyggende verktøyene «snakke med barn» og «jeg vet» er det etablert et samarbeid mellom Utdanningsavdelingen og Helse-, sosial og barnevernsavdelingen, RVTS og Statsforvalteren i Vestland. Vi har formidlet digitale kurs og gjort verktøyene kjent i sektor. Flere av Rogalands kommuner deltar på kursene og verktøyene er implementert av kommuner ifb med BTI arbeidet. I samarbeid med RVTS er det også etablert et nettverk for det voldsforebyggende arbeidet der alle kommuner deltar.

I 2024 har vi sett med bekymring på økt bruk av midlertidig bolig, også for barnefamilier. Vi har derfor hatt kartleggingstilsyn med kommunenes system for oppfølging av familier etter endt krisesenteropphold når det gjelder bolig og annen oppfølging. Dette følges videre opp i 2025.

På initiativ fra SFRO har barnevernlederne etablert et eget arbeidsutvalg for læringsnettverkene i Rogaland, noe som har medført et økt eierskap til implementering og utvikling av kunnskapsbaserte metoder både når det gjelder fosterhjem og hjelpetiltak. En synergi er mer erfaringsutveksling og kompetansebygging tjenestene i mellom også på andre tema.

Nasjonalt forløp for barnevern og psykisk helse er kjent og implementert i mange kommuner, men på langt nær alle.

SFRO vurderer overordnet at kommunene og deres tjenester gjennom lokalt utviklingsarbeid er nærmere målet om samordning og tidlig innsats selv om samarbeid og samkjøring av tverrsektoriell kompetanse fortsatt er en utfordring. Flere samtidige satsinger på oppvekstfeltet og endringer i lovverk er krevende å implementere og manøvrere i.

SFRO har i 2024 hatt en betydelig samlet innsats for å få til bedre tverrsektoriell samordning både internt i egen organisasjon og ut mot kommunene. Vi ser en økt bevissthet og kunnskap om behov for tverrsektoriell innsats i kommunene i Rogaland. I statsforvalternes innspill til tverrsektorielt oppdrag om kommunenes forebyggende ansvar blir det likevel pekt på en rekke utviklingspunkt.

Vi vurderer likevel at intern samordning i embetet samt strategisk satsing på barn og unge har bidratt til å holde det lokale trykket oppe, lagt til rette for samordning og fremmet barns rettigheter etter barnekonvensjonen. Innsatsen til SFRO har med dette bidratt til at utviklingen går i riktig retning i Rogaland.

Veiledning til tjenestene i forbindelse med behandling av alvorlige enkeltsaker

I forbindelse med saksbehandling av alvorlige saker der flere tjenester er involvert, veileder vi og underviser vi tjenestene om regelverk, rammer for de ulike tjenestene og muligheter slik at det enkelte barn skal få den hjelpen de har behov for.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Statsforvalteren i Rogaland har et tilsynslag med representanter fra samtlige fagavdelinger. Laget har månedlige møter hvor vi deler tilsynserfaringer og samordner oss internt. Vi har god kontakt og dialog med andre statlig tilsynsmyndigheter og kontrollutvalgssekretariatene i fylket. Vårt årlige samordningsmøte fører til effektiv bruk av tilsyn som virkemiddel overfor kommunene, og sikrer at tilsynsbelastningen tilpasses kommunene.

Tilsyn er regelmessig på dagsorden i embetsledelsens møter. I tillegg er tilsyn tema i et utvidet ledermøte i forkant av den interne tilsynssamordningen, og her deltar også representantene i tilsynslaget. Her deles tilsynserfaringer, tilsynsplaner for kommende år, metodeerfaringer og refleksjoner over internkontrollbestemmelsen i kommuneloven. Vi har også hatt internkontrollbestemmelsen som tema i tilsynslaget internt i embetet. Dette for å arbeide for en felles forståelse av bestemmelsen på tvers av sektorer. Det er et viktig arbeid som vi holder fram med i 2025.

Vi har god dialog med kommunene i gjennomføringen av tilsyn, og opplever at de har tillit og ønsker læringen og forbedringen som tilsynene kan gi. Vi gir også veiledning i etterkant, dersom kommunene ønsker det.

For å oppnå læring og forbedring i tilsyn, har Statsforvalteren i Rogaland stor oppmerksomhet på god, tidlig og tydelig dialog i forkant og etterkant av tilsynsbesøket. Det har vært viktig for oss å legge til rette for dette både i vår interne samordning og i valg av tema for Tilsynskonferansen.

Tilbakemeldingene vi får etter gjennomførte tilsyn, både muntlig i oppsummeringsmøtene og skriftlig på de utsendte evalueringsskjemaene, viser at kommunen opplever tilsynene våre som nyttige, og at de fører til læring.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Planlagte tilsyn blir samordnet både internt og eksternt. Vi har over flere år hatt samordningsmøte med regionale statlig tilsynsetater og kontrollutvalgssekretariatene. Effekten av dette synes å være god. Vi opplever ikke at kommunene gir uttrykk for at tilsynsbelastning er for stor. Utfordringen for kommunen og for vår samordning, er at planleggingssyklusen for noen av de statlige tilsynsaktørene innebærer at det ikke lar seg gjøre å gi kommunen en fullstendig oversikt over kommende års planlagte tilsyn ved årets begynnelse. I et brev som vi sender ut i desember, oppfordres kommunene til å gå inn i tilsynskalenderen, og gi en tilbakemelding på tilsynsbelastningen før tilsynene samordnes. Det er svært sjeldent at kommunene gir tilbakemelding på at tilsynsbelastningen er for stor.

Samordningen med de øvrige regionale statlige tilsynene og mot kontrollutvalgene sine planlagte tilsynsaktiviteter, gjør at det har ikke vært behov for justeringer på grunn av tilsynsbelastningen. Vi tar også hensyn til kommunens størrelse ved vurdering av tilsynsbelastningen. Kommunen tar kontakt dersom det er behov for å flytte tilsyn i tid og vi strekker oss langt for å imøtekomme kommunene sine behov. Enkelte tilsyn kan nok oppleves som tidkrevende fra kommunen sin side, men vi har god dialog med kommunen både i forkant og etter tilsynene. Vår erfaring er at kommunen opplever tilsynene som godt planlagt og gjennomført, nyttige, og at de fører til læring.

Vi har god dialog med kommunen og andre tilsynsmyndigheter, og det er lav terskel er for å ta kontakt dersom det skulle oppstå behov for å gjøre endringer.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Helse-, sosial- og barnevernsområdet

Som et ledd i Statsforvalterens forbedringsarbeid har Statens helsetilsyn, som vår overordnede tilsynsmyndighet, utarbeidet kvalitetsmål og kvalitetsindikatorer for utførelse av systemrevisjoner på alle våre fagområder.

Kvalitetsmålene skal bidra til å prioritere tilsyn der konsekvensene av svikt er stor, og vi skal bruke kunnskap og erfaringer fra befolkningen i våre tilsyn.

Kvalitetsindikatorene skal gjelde for hele tilsynsprosessen. Fra prioritering av tema til gjennomføringen av tilsynet. Vi skal innrette tilsynet slik at det er mulig å måle hva som eventuelt svikter i praksis, hvilke konsekvenser det kan få for brukerne, og hvordan svikten henger sammen med styring og ledelse.

Landbruk

Landbruksavdelingen gjennomførte felles digitalt åpningsmøte med samtlige utvalgte kommuner til forvaltningskontroll i 2024. Målet var å gi god og tidlig veiledning om lovpålagte krav, prosess og gjennomføring. Dette var godt mottatt. Kontrollerte kommuner ga i etterkant uttrykk for at de verdsetter kontrollen, og ser på det som en læringsprosess for å bli bedre i sitt arbeid med å forvalte tilskuddsordningene.

Kommunal beredskapsplikt

Det var opprinnelig planlagt fire tilsyn i 2024. Kommunene ble valgt ut fra en risikovurdering. Samordningen av tilsyn med kontrollutvalgsekretariatene førte til at vi trakk to av tilsynene, da disse kommunene skulle gjennomføre egenkontroll med relevante deler av sitt beredskapsarbeid. Da resterende to tilsynene ble gjennomført. Vi hadde som intensjon å gjennomføre samordnende tilsyn med helseberedskap. På grunn av ressursituasjonen til Helse-, sosial- og barnevernsavdelingen var det ikke mulig å gjennomføre slike samordnende tilsyn i 2024.

Tilsyn med familievernkontor i Rogaland

I 2024 gjennomførte Statsforvalteren i Rogaland planlagte tilsyn med to familievernkontor i vårt fylke i, i Haugesund og på Bryne. Ved at vi i forkant sørget for at vi fikk oversendt relevant dokumentasjon og at tema og agenda var klargjort la vi til rette for en effektiv gjennomføring av tilsynene. Formålet med tilsyn med våre familievernkontor, er å sikre en riktig forståelse og praktisering av regelverket på området. Vi ble tatt godt imot og opplever at de ansatte ser positivt på at vi kommer, og at de ser tilsyn som en egnet arena for læring og forbedring. Vår erfaring er at tilsyn virker, rutiner og retningslinjer var på flere områder blitt bedre enn ved forrige tilsyn. Vi avdekket ikke lovbrudd.

Vi har også hatt et risikobasert tilsyn, basert på en bekymringsmelding vi mottok.

Opplæringsområdet

Alle tilsynene som Utdanningsavdelingen gjennomfører, er risikobaserte. Dette innebærer at vi legger til grunn at kommunen har feil lovforståelse eller praksis, og at dette kan ha stor konsekvens for barn, elever og deltakere. Når kommunene får pålegg om endringer, vil dette føre til læring og forbedring i kommunen som er omfattet av tilsynet.

Tilsyn som gjennomføres av utdanningsavdelingens bruker "lærende" møter i starten av tilsynet og når foreløpig tilsynsrapport legges frem. Her får ledelse og personal på skolene en grundig innføring i regelverket, og de må diskutere og reflektere over egen praksis sett opp mot regelverket. Denne

økte lovforståelsen bidrar til både læring og bedret praksis i kommunene som har fått tilsyn. Vi tilbyr også veiledning i retteperioden.

I de fleste tilsynene til avdelingen, er internkontrollbestemmelsen i kommuneloven inkludert. Dette er også lagt inn i Utdanningsdirektoratets maler for felles nasjonale tilsyn og har vært tema på tilsynssamling i Utdanningsdirektoratet.

Det har ikke vært gjennomført tilsyn med integreringsfeltet i 2024, etter anmodning fra IMDi. I 2025 skal det gjennomføres en rekke tilsyn på området, og her er det trolig et stort potensiale for å forbedre kommunenes lovforståelse.

Miljøvern

I 2024 gjennomførte Statsforvalteren i Rogaland tilsyn med alle kommunene for å kontrollere deres myndighetsutøvelse etter forurensningsloven, spesielt med fokus på forsøpling. Tilsynet ble gjennomført som en brevkontroll, og var en del av en landsomfattende aksjon koordinert av Miljødirektoratet.

Målet for aksjonen var blant annet å øke oppmerksomheten om og bevisstgjøring av arbeidet med forsøplingssaker i kommunen, samt å avdekke kommunens behov for ytterligere veiledning og virkemidler i arbeidet med forsøplingssaker.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Statsforvalteren i Rogaland gjennomførte en rekke arrangementer for å formidle de nasjonale interessene på klimaområdet. Vi opplever at kommunene har klima som et viktig tema i de fleste sammenhenger, selv om dette varierer noe fra kommune til kommune. Vi kuttet betydelig utslipp i Rogaland i 2022, men det var ikke like gode tall for 2023. Vi har også stor tro på at fylkeskommunen sin regionalplan for klima og natur vil bidra til økt samarbeid og reduserte utslipp.

Vi mener at klimahensyn tas i de fleste sektorer alle kommuner, og at klimahensyn tas i alle sektorer i de fleste kommunene. Vi har fortsatt et stykke å gå med tanke på kunnskaps- og kompetanseheving, kanskje særlig blant ledere i kommunene.

Vi mener at delmålet går i riktig retning, og vi ønsker å gjennomføre flere tiltak særlig rettet mot administrativ og politisk ledelse i kommunene for å løfte klimahensyn enda mer opp i kommunal saksbehandling og som kunnskapsgrunnlag i kommunale saker.

Vi tror og mener at vårt bidrag har vært viktig, særlig når det gjelder kunnskaps- og kompetanseheving. Vi har løftet klimasaken opp blant våre egne, og har hatt flere innsigelser og faglige råd relatert til klima og særlig reduksjon av klimagassutslipp (eller å unngå nye utslipp). Vi har en rekke arrangementer som er gratis og åpen for alle, og har hatt stor deltakelse, særlig fra kommunene i Rogaland som er vår hovedmålgruppe

Kommunale klima- og energiplaner klimatilpasning og klimagassreduksjon (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner gjennomfører tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp, og har integrert klimatilpasning i sine planer i tråd med Statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

Klimatilpasning: alle kommunene har integrert klimatilpasning i planene sine, og i de fleste tilfeller blir det henvist til SPR. Havnivåstigning, nedbør, flom og flomskred er godt ivaretatt i kommunenes planer. Klimaprofilene er også endel i bruk, men vi ser fram til at de blir enda mer differensierte/detaljerte, og enda mer brukt. De er et godt kunnskapsgrunnlag og huskeliste for hvilke klimahensyn som må tas.

Klimagassreduksjon: Alle kommuner som har sendt planstrategi på høring har fått informasjon om forventninger i SPR og nasjonale forventninger mtp. klimaendringene. I malen er det også opplyst om tilstanden i fylket, og om hvilke utslippskutt som kreves for at fylket oppfyller sin del av de nasjonale målene satt i kimaloven. Vi formidler stadig nasjonale retningslinjer og forventninger gjennom kontakt med kommunene, enten dette er kommunebesøk, gjennom egne foredrag på plan- og byggesakskonferansen, i bærekraftsuka som vi arrangerer årlig, eller gjennom våre webinarer. Webinarene arrangeres i samarbeid med Rogaland fylkeskommune.

Vi opplever at planene følges opp i kommunene, men at planene ofte mangler tiltak som sammenfaller med målsetningen i planen. Eksempelvis er det mange kommuner som har vedtatt en klimagassreduksjon tilsvarende nasjonale målet vedtatt i kimaloven, men som ikke har tiltak som vil bidra nok til å kunne nå disse målene. Det er flere kommuner som har gitt beskjed om at det ikke er viljen eller evnen det står på, men muligheten til å innføre tiltak, som f.eks. klimakrav i reguleringsplaner.

Kommunenes arbeid med klimatilpasning og klimagassreduksjon (fra kapittel 3.2.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommuner og andre myndigheter i fylket integrerer klimahensyn (både utslippsreduksjoner og tilpasning til et klima i endring) på en systematisk måte i alle sine aktiviteter og oppgaver og samarbeider for å nå klima- og miljømålene.

De fleste kommunene i Rogaland arbeider systematisk med å redusere sine utslipp og å tilpasse seg til forventede endringer i samfunnet grunnet klimaendringene (klimatilpasning). Det er likevel stor forskjell mellom kommuner, og vi ser at de mindre kommunene ofte har lavere ambisjoner og mindre kompetanse, og har større utfordringer med å takle andre oppgaver. Det er likevel flere mellom-store kommuner som i dag har egne klimarådgivere, som

ikke tidligere har hatt det. Alle kommunene i Rogaland har reduksjon av CO2 utslipp og klimatilpasning integrert i sitt planarbeid. De større kommunene har egne klimaplaner, mens de mindre kommunene ofte integrerer klimaarbeid i kommuneplanarbeider, særlig kommuneplanens samfunnsdel og delvis i planstrategier.

Vi oppfordrer til, og mener at mange kommuner kan bli bedre på å knytte klimaarbeid i sine overordnede planer opp mot økonomi- og handlingsplaner, for å sikre planlegging og gjennomføring av tiltak.

Statsforvalteren i Rogaland har vanskelig for å vurdere suksesskriterier. Vi ser at samarbeid er viktig, enten gjennom samlinger som vi eller fylkeskommunen legger opp til, eller interkommunale nettverk/samarbeid. Vi ser også at kunnskap og kompetanse er avgjørende for implementering av klima som fagfelt i kommunene. Kommuner som har egne klimarådgivere oppfattes å ha integrert klimautfordringene betydelig bedre i saksinnstillinger og annen saksbehandling.

Vi har to aktive klimanettverk (Klimanettverk Jæren for Jæren og klimanettverk Haugaland for nord-fylket). Det var planlagt et nettverk til for sør-fylket, men det er tegn som tyder på at dette enten er lagt på is eller har hatt utfordringer i startgroppen.

Vi har liten innsikt i klimanettverk Haugaland. Klimanettverk Jæren har jevnlig møter, besøk på ulike bedrifter og har bestilt flere relevante rapporter som tar for seg medlemskommunene og muligheter som ligger i samarbeid mellom disse. Blant annet ble en oversikt over potensiell solkraft presentert for ca. 1 år siden. Nettverket oppfattes av oss som svært givende, og har vært veldig aktivt. Det er flere ganger blitt sagt av særlig de mindre kommunene som er med, at det er et avgjørende moment for arbeidet de gjør, da det ofte er for lite ressurser/tid i de kommunene til å tilegne seg den nødvendige kunnskapen og kompetansen for å gjøre de riktige valgene, og å videreformidle den riktige kunnskapen.

Vi mener suksesskriterier er at nettverket er aktivt, at det fordeles ansvar og at samarbeid settes først. Vi mener at Klimanettverk Jæren viser at de mindre kommunene og de store byene ofte har en god del felles utfordringer, og at løsningene som fungerer et sted ofte fungerer andre steder.

Det kan nevnes at det vi som representerer Statsforvalteren i Rogaland får høre, særlig i nettverkssamling-sammenheng er at det er for få verktøy fra nasjonalt hold, for å stimulere til aktiv klimaomstilling på kommunenivå.

3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon

Totalforsvaret og den sikkerhetspolitiske situasjonen fikk gradvis mer oppmerksomhet i årene 2016-2018 som kulminerte med Øvelse Trident Juncture i 2018. Planlagt videreføring av dette arbeidet ble naturlig nok satt på vent under pandemiårene, men har kommet til med enda større tyngde etter invasjonen av Ukraina i 2022.

Det er stor forskjell på kommuner i Norge når det gjelder i hvilken grad de har oppfattet og forstått hvilken rolle sivilsamfunnet får og hvilke oppgaver kommunene kan bli satt til å håndtere ved hendelser i det øvre krisespekteret opp mot krig. Dette skyldes at det de siste 30 årene har vært veldig ulikt militært nærvær mellom landsdelene og at all NATO øvingsaktivitet på land er lagt til andre regioner enn Sør-Vestlandet.

Dette innebærer at læringskurven til kommunene i Rogaland nok er brattere enn f.eks. i Midt- eller Nord-Norge.

Vi har i 2024 hatt totalberedskap som tema på en rekke arenaer der vi møter kommuner og fylkesberedskapsrådet, bestillingen om hvilke forventninger som stilles til kommunene er fortsatt for lite konkrete. Foreløpig har det derfor i hovedsak være en mental prosess, at kommunene har begynt å ta inn over seg at det vil komme flere oppgaver med Totalberedskap.

For at Statsforvalteren på regionalt nivå skal kunne samordne ulike Totalberedskapstiltak er vi avhengig av at relevante regionale etater får tilsvarende oppdrag gjennom sin fagkanal. Uten dette vil vår samordningsrolle bli svært krevende.

For å være best mulig forberedt på kriser i det øvre krisespekteret har valgt vi i 2024 å opprette et fylkesberedskapsutvalg som består av de mest sentrale medlemmene i fylkesberedskapsrådet, samt en kommunedirektør fra hver region.

Det er gjennomført et sivil-militært kontaktmøte i 2024. Det er et samarbeid mellom Statsforvalteren i Vestland, Agder og Rogaland. Arrangør denne gang var Agder, men ble fysisk gjennomført i Rogaland. Her deltok både DSB, FOH, HV-områdene i regionen, sivilforsvarsdistriktene og regionale helseforetak.

Statsforvalteren er medarrangør og med i plankomiteen for en årlig samfunnsikkerhetskonferanse som gjennomføres i januar ved Universitetet i Stavanger. Dette er et samarbeidsprosjekt med universitetet, Sørvest politidistrikt, HV-08 og Helse Stavanger.

Oppdatert analyse (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har oppdatert analyse av sikkerhetspolitisk krise og væpnet konflikt i fylkesROS, inkludert oppfølgingsplan.

Statsforvalteren analyserte to scenarier i det øvre krisespekteret allerede i 2023. Dette er tatt inn som en gradert del av vår FylkesROS som kom i 2022. Det er også laget en oppfølgingsplan til disse scenarioene. Disse scenarioene er informert om og distribuert til kommuner og relevante

medlemmer av fylkesberedskapsrådet.

Beredskapsplanlegging (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterens egen beredskap og regionale samordningsansvar er oppdatert og legges til grunn i embetets arenaer og aktiviteter for det sivil-militære samarbeidet.

Prioriterte tiltak for å styrke totalforsvaret regionalt inngår i beredskapsplanleggingen.

Statsforvalterenes beredskapsplan er oppdatert og vår krisestab ble øvet i samarbeid med NKOM, NVE og SFAG i 2024. Scenarioet var omfattende svikt i ekom og kraft.

For de mest sentrale medlemmene i Fylkesberedskapsrådet, det vi kaller for Fylkesberedskapsutvalget, ble det gjennomført en to dagers samling hos HV-08 i Vatneleiren inkludert to skrivebord-øvelser.

Vi hadde tre møter med hele fylkesberedskapsrådet inkludert at det ble avholdt et møte som en del av Øvelse Sverd i Fjell (Siviltforsvarets regionale øvelse). Her tok rådet bla. stilling til hvordan håndtere internt fordrevne.

Statsforvalteren har på oppdrag fra HOD gjennomført en GAP analyse for å sjekke status for primærhelsetjenestens evne til å understøtte Forsvaret i en masseskadesituasjon.

Sivilt-militært kontaktmøte gjennomført i region Sør-Vestlandet sammen Vestland og Agder.

Vi deltar i sikkerhetsforum i regi av HV-08 med deltagelse fra alle militære enheter i fylket (KNM HH, JWC og Sola Flystasjon. Her er også PST med.

Vi er med i et Totalberedskapsprosjekt i regi av Siviltforsvaret der vi har deltatt i arbeidsgrupper for å utvikle rammeplaner for sivile beskyttelsestiltak i fylket. Vi leder en arbeidsgruppe som jobber med en rammeplan for internt fordrevne. Og vi deltar i en arbeidsgruppe for å lage en ekomROS. I disse ulike arbeidsgruppene og i prosjektet som sådan, er det bred deltagelse fra HV, politiet, brann, Helse Stavanger, fylkeskommune, frivillige organisasjoner og både store og små kommuner.

Styrket sivil-militære samarbeid regionalt (fra kapittel 3.2.1.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren legger til rette for styrket sivil-militært samarbeid regionalt, inkludert utvikling av det regionale vertslandstøttekonseptet

Rogaland var ikke en del av Øvelse Response 2024 og derfor ikke omfattet av dette rapporteringspunktet, men vi kan informere om at vi har laget et plangrunnlag for vertslandsstøtte med grunnlag i de sikkerhetspolitiske scenarioene vi har laget til FylkesROS.

Oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonenn. (fra kapittel 3.2.1.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren legger til rette for regionalt samarbeid for å ha oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonen.

Mye av grunnlaget for vår oversikt er FylkesROS Rogaland som sist ble revidert i 2023 og vår jevnlige kontakt med fylkesberedskapsrådet, både faste møter og ekstraordinære møter ved hendelser og øvelser. Ikke minst fikk vi oppdatert vår kunnskap og oversikt over status for ekom og kraft sårbarheter gjennom øvelse ekom-kraft i regi av NKOM og NVE i 2024.

I samarbeid med NFD er det gjort et arbeid med å peke ut hvilke drivstoffstasjoner som skal prioriteres ved strømbortfall og ved drivstoffknapphet.

Dette er imidlertid et veldig omfattende punkt å ha oversikt over. Det er flere ressurs- og forsyningsområder som vi burde hatt bedre oversikt over. Kanskje spesielt matforsyning som er veldig sentralregulert av NFD og satellittstyrte tjenester, datalagring og finansielle tjenester som som ofte inneholder bedriftssensitiv informasjon som private aktører holder tett om brystet.

Statsforvalteren er kjent med nyetablert ordning for lagring av legemidler og medisinske produkter men er usikker om og hvordan regionalt nivå har noen rolle i prioritering eller fordeling av ressurser fra dette lageret.

3.1.2.5 Andre oppdrag

Vi har gått gjennom evalueringsrapportene etter alle øvelser og hendelser de siste 5 årene og identifisert gjentakende læringspunkt som brukes i forbedringen av vårt arbeid med samordning av krisesituasjoner.

Vi har bistått NFD med utpeking av drivstoffstasjoner som skal brukes ved et langvarig strømbrydd eller rasjonering.

Når det gjelder oppdraget om kraftrasjonering og Statsforvalterens bistand for å kontrollere hvem som skal unntas fra rasjonering kom vi ikke i mål i 2024. Vi hadde møte med KDS og alle KBO-enhetene (nettselskapene) i fylket og har fått oversendt nødvendig lister. Vi har imidlertid ikke hatt ressurser til å følge dette opp. Bla. fordi det kom et omfattende oppdrag fra HOD om Gap-analyse mellom primærhelsetjenestens kapasitet til å understøtte forsvaret ved masseskadesituasjoner.

Vi har ikke deltatt i planleggingen i øvelse Digital pga. øvingsopplegget der Statsforvalterne ikke er en del av øvelsen, såkalt main planning audience.

Vi har bistått Forsvaret med kvalitetssikring av de kjøretøyene som er foreslått rekvirert.

3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Miljø

Miljøvernavdelingen har fokus på kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling. Våre medarbeidere deltar på et bredt utvalg av kurs og seminar for å holde kunnskapen vedlike og for å oppdatere seg på ny kunnskap. De deltar også i flere Teams-grupper på tvers av embetene for å holde seg oppdatert på relevante tema og for å sikre likebehandling på tvers av fylkene.

I 2024 deltok to medarbeidere på fysisk samling for tilsyn, og vi hadde en felles gjennomgang av den digitale tilsynsopplæringen for alle medarbeidere i foreningsgruppen. Vi har et stort fokus på å samarbeide på tvers av avdelingen, og utnytter dermed den høye kompetansen som finnes på avdelingen. Vi er også opptatt av å utvikle tverrfagligheten mellom fagområdene i avdelingen. Eksempelvis deltok en medarbeider fra naturgruppen og en fra plan på NiN-kurs i 2024.

Innenfor fagområdene har vi rutiner for å følge opp tips og ulovligheter. Her samordner vi eventuelle befaringer der mulig (f.eks. undersøker tips dersom man likevel skal på tilsyn i nærheten).

Godt samarbeid med Statens naturoppsyn og med kommuner med delegert myndighet for mindre verneområder styrker oppfølging og kontroll med verneområdene i Rogaland.

Vi har i 2024 hatt et fokus på oppdatering av maler og rutiner for å effektivisere og sikre kvaliteten i saksbehandlingen.

Landbruk

Kvaliteten i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling er høyt prioritert, og er noe vi jobber kontinuerlig med å forbedre. Vi har mange erfarne medarbeidere med ulik fagkompetanse, bl.a. husdyrhold, agronomi og planteproduksjon, miljø, juss og økonomi, og vi er flinke til å benytte kompetansen for å få best mulig kvalitet på arbeidet vi gjør.

Vi bruker mye ressurser på å veilede kommunene for å øke kvaliteten på arbeidet ute i kommunene. Vi legger stor vekt på å være tilgjengelig for kommunen via telefon og e-post, og gi raske og gode svar. Vi får gode tilbakemeldinger fra kommunene på at de får hjelp fra oss når de trenger det.

Vi har faste møtepunkt med kommunene hvert år, hvor tilskuddsforvaltning er hovedtema eller en del av programmet. Dette er gjennomført i 2024:

- To-dagers fagsamling med landbruksforvaltninga i kommunene i mai/juni
- Tre regionale samlinger om SMIL og RMP i mai – en på Jæren, en i nordfylke og en i Dalane
- Tilskuddssamling i september
- Dialogmøte med kommunene i november

Gjennom forvaltningskontrollene, klagesaker og kontakt med kommunene ellers ser vi hva kommunen trenger mer kompetanse på. På bakgrunn av dette, eller eventuelle regelverksendringer, vurderer vi behovet for møter eller webinarer i tillegg til de faste møteplassene.

Arbeidet med å bedre kvalitet i veiledning, kontroll tilsyn og saksbehandling i kommunene er et til enhver tid pågående arbeid. Vi ser at kvaliteten i arbeidet med tilskuddsforvaltningen går i rett retning i kommunene. Vi tror at vår ressursbruk på bistand og opplæring er en viktig faktor for utviklingen i kommunene. Men vi ser at kvaliteten på tilskuddsforvaltning er sårbar, særlig i de minste kommunene. Vi har flere kommuner med en person som jobber med tilskuddsforvaltning, mens andre kommuner har hatt utskifting av medarbeidere eller langvarige sykemeldinger. Vi kjenner kommunene våre godt, og har et bevisst forhold til å bruke mer ressurser på oppfølging av enkelte kommuner.

Integrering

I 2024 valgte Statsforvalteren i Rogaland å prioritere veiledning ovenfor kommunene om kapittel 6A i integreringsloven, fremfor å gjennomføre tilsyn. Ut fra hvordan situasjonen var med stadige regelverksendringer og utfordringer med praktisering av et krevende regelverk, vurderte vi at det var mest hensiktsmessig å prioritere veiledning ovenfor alle kommunene.

Et kontinuerlig veiledningsarbeid gjennom året har vært å svare på spørsmål og henvendelser fra kommunene. Vi svarer på spørsmålene i brev som sendes til kommunene, og har en intern oversikt over spørsmålene vi mottar og svarene vi sender ut.

Våren 2024 deltok vi på fysiske ledernettverkssamlinger i regi av Rogaland fylkeskommune, der vi hadde innlegg om endringer i integreringsloven kapittel 6A og integreringsforskriften 8A. Vi tok også opp aktuelle problemstillinger og fortalte om våre erfaringer med praktiseringen av regelverket. Samlingene var delt ut fra den geografiske tilhørigheten til kommunene, og i alt gjennomførte vi tre samlinger.

I november 2024 arrangerte vi et webinar om endringer i integreringsloven og integreringsforskriften der ansatte fra flyktningtjenestene, NAV og voksenopplæringssenterne var inviterte. Vi satt også av tid til spørsmål fra deltakerne på webinar. I alt var det 110 personer som var påmeldte.

Helse-, sosial- og barnevernsområdet

Vi vurderer at vi har jobbet godt med implementeringen av ny veiledning og policy på tilsyns- og klagesaksbehandling. Dette har etter vår vurdering i betydelig grad bidratt positivt til kvaliteten. Tilbakemeldingene fra kommuner og helseforetak er også svært positive når det gjelder dette. Vi har også gjennomført fagdager i våre team, og dette har bidratt direkte til å utvikle kvaliteten på vårt arbeid med veiledning, tilsyn og klagesaksbehandling. På helseområdet har vi gjennomført ett prosjekt for endrede rutiner for saksfordeling av hendelsesbaserte tilsynsklager. Dette er nå godt implementert og har gitt kortere tid fra saker kommer inn til de er fordelt til saksbehandlere.

Beredskap

Beredskapsstaben har veldig erfarne medarbeidere som er godt kjent med våre ulike oppgaver og har god kompetanse. Vi mener selv at det er god kvalitet på vår veiledning, våre tilsyn og vår generelle saksbehandling. Dette blir bekreftet i våre styringsmøter med DSB og i vår dialog med kommunene. Vår kompetanse blir brukt i flere nasjonale arbeidsgrupper bla. for utarbeiding av veiledninger i regi av DSB.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Antall saker behandlet innen fristen på 12 uker har gått opp til 80%, sammenlignet med 77% i 2023.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 20 %	80 %	347	279

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Vi har en positiv utvikling og har økt til 65%, fra 28% i 2023. Vi har høyt fokus på disse sakene, og bedre saksbehandlingstiden ytterligere.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 35 %	65 %	23	15

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Ingen slike saker i 2024.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi ferdigbehandlet én slik sak i 2024, og denne ble behandlet innen fristen. Saken var arbeidskrevende på grunn av at det ble stilt spørsmål om den

underliggende reguleringsplanens gyldighet.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	1	1

God fremdrift og kvalitet i regulering av utslipp etter forurensningsloven (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

God fremdrift og kvalitet i regulering av utslipp etter forurensningsloven, i tråd med skjerpede krav gjennom EØS-avtalen

Status oppdatering av tillatelser

WT - 34/36 er i tråd

FMP og WI - 1/1 i tråd

FDM - 5/16 er i tråd

SA - 1/10 er i tråd.

Vi har økt fokus på oppdatering av tillatelser i 2024, og arbeidet med IED-virksomheter er prioritert. Blant annet har vi månedlig møter for gjennomgang av status og setter mål som skal oppnås. Dette gir bedret fremdrift i flere saker.

WT-BREF: De to gjestående anleggene er varslet om revisjon i 2024, dette gjelder biogassanlegg hvor det nå er kommet avklaring rundt tilkobling til avløpsanlegg.

FDM-BREF: Vi merker at prosessene rundt unntak fra BAT-AEL tar tid. Det er gjennomført en del tilsyn med FDM-omfattet virksomheter i 2024 og tidlig 2025, noe som bidrar inn mot prosessen. Vi har hatt utskiftning av personell i 2024 på næringsmiddelindustri. For FDM har vi fremdeles avvik fra 4-års regelen, men vi jobber med å oppdatere flere tillatelser i 2025.

SA-BREF: Alle anleggene har fått vedtak om pålegg om opplysninger, og er varslet om revisjon av tillatelsen i tråd med IED og BAT-AEL. Et anlegg er oppdatert i tråd med SA samtidig som FDM. Vi ligger foreløpig godt an mht. 4-årsregelen.

Tilsyn i henhold til IED krav

Tilsynsgruppen vår har fokus på gjennomføring av tilsyn med IED-virksomheter i tråd med IED-kravet om frekvens på hvert tredje år. Vi har noen få avvik fra kravet i 2024, som skyldes endring av saksbehandler.

Utfordringer for arbeidet

Kapasitet: saksbehandlere har også andre saker med søknader/klager som må håndteres

Kunnskap: Det tar noe tid å bygge opp kunnskap for å kunne behandle disse søknadene, og vi har ny medarbeider i 2024 som har flere virksomheter omfattet av FDM og SA BREF.

Unntaks-søknader: Vi kunne oppdatert tillatelsene slik at myndighetene overholdt IED-kravet, men vilkårene hadde vært umulig for virksomhetene å møte, og dermed en dårlig forvaltningspraksis. Virksomhetene gir beskjed om at en søknad om unntak fra BAT-AEL krav kommer, men vi ser at dette tar tid. Vi har nå besluttet at vi vil jobber med oppdatering i tråd med IED uavhengig av unntaks-søknader, og sender utkast til gjennomlesning med mål om å få inn unntaks-søknader inn raskere.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning er noe vi også jobber kontinuerlig med gjennom egen saksbehandling og gjennom kompetanseheving i kommunene.

Produksjonstilskudd

I 2024 har vi behandlet 9 søknader om dispensasjon fra forskriften. Vi ga dispensasjon i bare én av sakene. De aller fleste av sakene gjaldt dispensasjon fra etterregistreringsfristen, og vi ser at foretak som har glemt å registrere diverse opplysninger innen etterregistreringsfristen går igjen blant dispensasjonssøknadene stort sett hvert år. Ingen avslag på dispensasjon ble påklaget.

Vi har fått 15 klager på kommunenes vedtak etter forskrift om produksjons- og avløsertilskudd. 11 saker var klager på kommunens vedtak om utbetaling av tilskudd, først og fremst klager på avslag på tilskudd fordi produksjonen ikke oppfylte kravet om vanlig jordbruksproduksjon (§ 2), eller avkortinger for brudd på annet regelverk (§ 11). Vi ga klager fullt medhold i én av sakene, og delvis medhold i to saker.

Fire av klagesakene var klager på kommunen vedtak om ikke å gi forhåndsgodkjenning til inngrep i kulturlandskapet etter forskrift om produksjons- og avløsertilskudd § 4. Disse sakene gjaldt alle riving av steingarder, som ikke har noen beskyttelse i annet regelverk. Vi opprettholdt kommunens vedtak i

samtlig av disse sakene.

Vi har bare overprøvd kommunens vedtak om utbetaling av tilskudd i ett tilfelle i 2024. I den saken hadde kommunen betalt ut fullt tilskudd til husdyrproduksjonen, selv om Mattilsynet hadde fatta vedtak om fullt aktivitetsforbud.

Vi følger særlig tett opp hva kommunene gjør i saker hvor vi har mottatt kopi av dokumenter fra Mattilsynet i henhold til rutinene for saker som skal sendes over til forvaltningen. Etter møte med Mattilsynet i desember, hvor vi sikrer at vi har fått informasjon om alle sakene som er alvorlige nok, tar vi kontakt med kommunene med dyrevelferdssaker og minner om hvordan disse sakene skal følges opp og hører om det er spørsmål. Vi følger deretter saksbehandlingen tett i estil PT, og kontakter kommunen igjen før fristen for endelig godkjenning av søknadene dersom vanlig jordbruksproduksjon ikke blir vurdert skriftlig. Kommunene har de siste åra stort sett vært flinke til å følge opp dyrevelferdssakene i henhold til rundskrivet, men når det gjelder tilskuddet for 2024 er det flere utbetalingsvedtak vi vurderer å overprøve fordi kommunen ikke har fulgt opp dyrevelferdssakene slik de burde.

Vi følger også opp hva kommunene gjør i saker hvor vi er kjent med at det har vært inngrep som forringer kulturlandskapet, eller saker hvor det har vært brudd på annet regelverk for jordbruksdrift. Disse sakene er det imidlertid vanskelige å ha oversikt over, og det er noe tilfeldig hvilke saker vi får informasjon om. Det er derfor vanskelig å følge opp om kommunen avkorter tilskuddet i slike saker, slik de ifølge forskrift om produksjons- og avløsertilskudd § 4 skal gjøre. Vi har enda ikke oversikt over saker hvor kommunen avkorta tilskuddet med hjemmel i § 4 tredje og fjerde ledd i søknadene om tilskudd for 2024. Men vi antar at det fremdeles er en del slike forhold som ikke blir fulgt opp slik de skal i henhold til § 4.

Forvaltningskontrollene gir oss et dypdykk i situasjonen i den enkelte kommunen. Et problem vi ser går igjen er håndtering av grunnvilkåret om vanlig jordbruksproduksjon, særlig i saueholdet. Vi ser det betales ut tilskudd til en del sauehold som ikke oppfyller grunnvilkåret, og vi vil ha dette som tema for en utredning i 2025 for å få bedre oversikt og grunnlag for oppfølging av kommunene videre. Et annet problem vi ser er at enkelte kommuner er for mye servicekontor, og retter søknader til gunst for søker etter rettefristen, og ikke avkorter for feilopplysning. Dette gjelder nok et fåtall kommuner, men fører til alvorlig forskjellsbehandling av søknader mellom kommunene. Vi vil fortsette å ha fokus på dette i forvaltningskontrollene og i veiledningen til kommunene.

Vi mener det overordna bildet er at utviklingen når det gjelder effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning i kommunene går i rett retning. Som beskrevet i rapporteringen under punkt 3.1.3.1 bruker vi mye ressurser på å bistå kommunene og drive kompetanseutvikling i kommunene. Vi mener vårt målretta arbeid gir resultater. Likevel ser vi at det er til dels store forskjeller mellom kommunene, og det blir gjort en del feil i tilskuddsforvaltningen i enkelte kommuner – både i håndteringen av regelverket for tilskuddsordningene og brudd på forvaltningsloven. Feil skyldes vanskelig ressursituasjon i kommunen, nye ansatte, og/eller mangelfull kompetanse i forvaltningsloven og regelverket for tilskuddsordningene.

Regionalt miljøtilskudd

Generelt er det få dispensasjonssaker og klagesaker på området. Det er gitt en dispensasjon i 2024, og vi har behandlet to klager på vedtak om avkorting.

Husdyrkonsesjon - Svin

Vi fikk nye rapport med oversikt over leveranser fra foretak med kraftfôrkrevende produksjoner i 2023. Rapportene har mangler som medfører økt ressursbruk. I samarbeid med øvrige embeter – spesielt Trøndelag, har vi utarbeidet en felles tilbakemelding om forbedringspunkt.

Regneark til beregning av standardisert erstatning for kombinert svinebesetninger

Begrepet periodens varighet gjør beregning av standardisert erstatning for kombinert besetninger krevende. I 2022 fikk Statsforvalteren utlevert et regneark til beregning av standardisert erstatning. Innstillinger i regnearket gav i enkelte tilfeller uheldige resultater i strid med formuleringer i regelverket. Vi har i sammen med Statsforvalteren i Trøndelag - og i samråd med direktoratet, i 2024 arbeidet med å forbedre regnearket.

Siste gjeldene år for midlertidig konsesjon for utrangering av purker

I Rogaland har 59 foretak innvilget midlertidig konsesjon til å utrangere flere purker i overgangsordningen. Samlet utgjør innvilget konsesjonsenheter omregnet til purker om lag 6 000. Tall fra søknad om produksjonstilskudd viser at det i 2024 ble søkt om et lavere antall innsatte avlspurker, noe som kan tyde på at flere produsenter har tilpasset seg nye konsesjonsgrenser. Vi anser at utgangen av konsesjonen allikevel kan medføre økt risiko for flere potensielle driftsfelleskapsaker.

Søknad om konsesjon

I 2024 ble det innvilget midlertidig konsesjon i særlige tilfeller til 8 foretak med kombinert svineproduksjon i forbindelse med sykdomsutbrudd. Det ble innvilget konsesjon til 2 foretak i forbindelse med overtakelse av konsesjonsregulert produksjon. En søknad om flytting av konsesjonens stedlige tilknytning fikk avslag. Denne saken er sendt til Ldir for klagebehandling.

Husdyrkonsesjon - Verpehøne produksjon

Rapportene til kontroll av verpehøneproduksjonen viser kun mengde egg levert. Dette er en usikker parameter for å kontrollere antall høner hos et foretak. Årsaken er at mengde egg rapportert ikke er korrekt mot mengde egg produsert. Vi må dermed innhente utfyllende informasjon etter risikobasert utplukk av produsenter for å konstatere antall høner. Vi har god kontroll på foretak som har produksjonen rapportert i leveransedatabasen, men for verpehøner blir kun et fåtall kontrollert. Dette medfører forskjellsbehandling mellom produksjonstypene.

Vi tilfeller av at utlevert dokumentasjon inneholder ukorrekte opplysninger om antall dyr. I kontrollen må vi dermed sannsynliggjøre antall verpehøner ut fra øvrige opplysninger. Det gjør kontrollen ressurskrevende og innebærer økt risiko for å illegge uriktig standardisert erstatning. For å kunne kontrollere

verpehøneproduksjon mer effektivt og presist, bør det bli et krav om innrapportering fra rugeri om antall bestilte høner og antall leverte høner fra oppdretter.

Verpehøneproduksjonen burde vært unntatt toårsregelen etter § 2 i forskrift Ett innsett av verpehøner varer i ca. 79 uker. For å unngå å ilegge standardisert erstatning for samme dyr to ganger, skal kontrollen baseres på; per innsett og per år. Beregning av reduksjonen påfølgende år, og/eller ved neste innsett er krevende og usikker. Verpehøneproduksjonen burde derfor vært unntatt toårsregelen, slik at man kun vurderer innsett for innsett.

Stimuleringstilskudd og veterinærdekning

Rogaland er fylket som får lavest andel av den nasjonale potten av stimuleringstilskudd til veterinærtjenester, på 1,7 %. I 2024 fikk vi 6 søknader, og differansen mellom omsøkte og tildelte midler var på 1 173 250 kroner. Rogaland er et kontrastfylt fylke med tanke på husdyrtetthet, næringsgrunnlag og infrastruktur. Det er et økende behov for støtte til distrikter som har svakt næringsgrunnlag spesielt. Det er sterk konkurranse om veterinærene, som gjør det ekstra krevende for distriktene ved rekruttering. Noen områder er spesielt sårbare, eksempelvis Sauda som kun har 1 veterinær på grunn av svakt næringsgrunnlag.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Målet er å overholde lover og regler gjennom en målrettet, effektiv og pålitelig tilskuddsforvaltning. Dette gjøres ved at landbruksdirektøren fordeler ansvarsoppgaver fra hovedinstruks og tildelingsbrev til respektive ansatte i avdelingen. Dette samles i en virksomhetsplan som gjennomgås med den enkelte to ganger i året. Den enkelte saksbehandlere og ansvarspersoner har laget rutiner og beskriver hvordan saker og tilskuddsordninger innenfor sitt ansvarsområde skal håndteres. Internkontrolldokumentene for tilskuddsordningene er samlet i et felles dokument, som vi årlig oppdaterer og avstemmer.

Ansaret for å holde disse prosessene ved like er gitt en person som følger opp de enkelte. I avdelingsmøter presentere ulike faggrupper sitt arbeid til resten av avdeling med jevne mellomrom. Det hjelper å bevisstgjøre avdelingen og den enkelte om arbeidet og ansvaret som hviler på hver og en. Vi har ikke tamrein, reinbeitedistrikt og tamreinlag i vårt fylke. Vi rapporterer til direktoratet 1.3 det påfølgende året.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	15
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	37
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	3
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	27
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	4
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	603125

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	7
Saker funnet i orden	4
Saker med feil	3
Beskrivelse av feilene	Har registrert næringsinntekt jordbruk. Ikke ferdig behandlet.

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Effekt av risikobasert kontroll
Tilskudd til tidligpensjon	Ja	Ja	Kontroll med ordningen
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Nei	
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Ja	Søkerne anstrenger seg for å søke riktig
Stimuleringsstilskudd til veterinærdekning	Ja	Nei	Få søkere. Alle 5 stk kontrolleres
Tilskudd til fylkesvise prosjekter innen klima- og miljøprogrammet	Ja	Ja	kontroll gjennom saksbehandling og ved rapportering gir bedre søknader og rapporter
Erstatning etter offentlige pålegg	Ja	Ja	Skjønnsmessige vurderinger er alltid vanskelig. Kontrollerer fysisk ved santering
Tilskudd ved produksjonssvikt	Ja	Ja	
Kompensasjon for riving og opprydding av pelsdyrhus	Ja	Nei	Få søkere. Grundig saksbehandling, likebehandling, rett, og innen tidsfrister
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Ja	Nei	Få søknader. Blir riktig innenfor formålet med ordningen. Revisor tar risikobasert kontroll.
NMSK, kommuneskog	Ja	Ja	Sikre god oppfølging uavhengig av person
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Ja	Ja	Sikre rett behandling og utbetaling
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Andre ordninger	Ikke aktuell	Nei	

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 prosent av kommunene.

Tiltak: Vi ivaretar kontroll med kommunene først og fremst gjennom forvaltningskontrollene. I 2024 kontrollerte vi 5 av 23 kommuner (21,7%). I tillegg har vi utstrakt kontakt gjennom ulike møter, webinarer, fagdager og en til en veiledning/avklaringer som gir oss supplerende innsyn i kommunenes hverdag og håndtering av forvaltningsoppgaver.

Omfang og resultat: I forvaltningskontrollen tar vi en systematisk gjennomgang av internkontrolldokumenter for de ordningene vi kontrollerer. I tillegg sjekker vi enkeltsaker for å se om saksbehandlingen er i tråd med internkontrollen. Tidligere år var det kommuner som manglet dokumentert internkontroll. Nå er vår vurdering at kommunene trenger å videreutvikle det. Det er en prosess. Vi følger også opp at kommunene gjennomfører kontroll av minst 10 % av PT søknadene og 5% av RMP hvert år. Forvaltningskontrollene sine sluttrapporter konkludere med at de kontrollerte kommunen jevnt over har kontroll på pengestrømmen

Status internkontroll i kommunen: Forvaltningskontrollene avdekker at det er store variasjoner i kommunenes utarbeiding og bruk av internkontrollsystemet, men vi ser stadig forbedringer sammenlignet med for noen få år tilbake i tid. Mangler påpekes i sluttrapporten og vi er åpne for å gi veiledning om de ønsker det.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Haugesund	PT, sykdomsavløsning, RMP, SMIL og drenering	Bør videreutvikle styrende dokumenter inkl. internkontrollen og varslinger. Små kommentarer på forvaltningen av de enkelte ordningene	Sluttrapport og tilbakemelding på den fra kommunen
Sola			Fulgt opp manglende tilbakemelding fra kontroll i 2023
Strand	PT og sykdomsavløsning	Må videreutvikle internkontrollen og etterleving av egne rutiner. Avvik på 10% kontroll.	Sluttrapport og tilbakemelding på den fra kommunen
Hjelmeland	PT, RMP og Skog	Må forbedre interkontroll dokumentet, beskrive og etterleve egne rutiner.	Sluttrapport og tilbakemelding på den fra kommunen
Tysvær	PT, sykdomsavløsning, RMP, SMIL og drenering	Bør videreutvikle styrende dokumenter inkl. internkontrollen og varslinger. Små kommentarer på forvaltningen av de enkelte ordningene	Sluttrapport og tilbakemelding på den fra kommunen
Vindafjord	PT, sykdomsavløsning, RMP, SMIL, drenering og Skog	Må videreutvikle internkontrollen. Pass på budsjett disponeringsmyndighet og varselbrev. God forvaltning	Sluttrapport og tilbakemelding på den fra kommunen

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i embetets ansvarsområde
20 %	2	22 %	5	23

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Det sendes årlig ut en liste til landbrukssjef, avdelingsleder eller tilsvarende som har ansvar for landbruk. Listen viser hvem som har tilgang til fagsystemene og hvilke tilganger de har. Kommunen sjekker opp tilgangene mot de ansvarsoppgavene den enkelte har.

I tillegg sendes det ut en test-mail til alle som har tilgang til systemet en gang i året til de oppgitte e-post adressene. På denne måten sjekker vi at den

enkelte ligger inne med en gyldig e-post adresse. De som ligger inne med en e-postadresse som ikke lenger er gyldig har enten sluttet i kommunen, eller fått endringer på sin adresse. Ny korrekt e-post blir funnet og lagt inn. De som eventuelt har sluttet blir slettet og mister dermed sine tilganger.

Utenom dette rapporterer kommunene inn endringer i tilgangene fortløpende gjennom året når saksbehandlere har sluttet, og når nye saksbehandlere som skal inn i systemet. Sistnevnte står for mesteparten av endringene, mens de årlige kontrollene fanger opp eventuelle avvik og mindre justeringer på tilgangene.

Det er størst risiko å glemme å slette tilgangen til de som fases gradvis ut av stillingen ved overlapping. Disse skal gjerne ha tilgang i en periode parallelt med den som kommer inn. Når overlappingsperioden er over skal de miste tilgangen. Spesielt de som går av med pensjon har størst risiko for å bli glemt. Ved interne omrokkinger av personal og korte vikariat i kommunen hender det at de som som går over til andre arbeidsoppgaver beholder tilgangen inntil den årlige gjennomgangen av tilgangene. Da vil de normalt blir oppdaget.

Tilgangsliste sendes ut november/desember, og kontroll av korrekt e-postadresse blir gjort i april/mai.

Vanlige feil som blir avdekket er personer som har sluttet/personer med endrede arbeidsoppgaver ikke er innmeldt til SF.

Kontroll med tilgangene til Ldirs fagsystemer

Betegnelse på rapporteringskrav	Kortfattet beskrivelse
Hvordan gjennomføres periodisk kontroll/revisjon og hvilke risikovurderinger ligger bak?	Utsending av lister til hver kommune med oversikt over tilgangene som er gjeldende. Svar fra kommunene blir brukt til å korrigere eventuelle avvik.
Hvor ofte gjennomføres kontrollen?	Detaljkontroll årlig. Eventuell gjennomgang av enkeltkommuner ved større omrokkinger i kommunen for å klargjøre hvem som gjør hva. For eksempel ved skifte av leder.
Hvilke avvik er eventuelt avdekket?	Det vanligste aviket er at personer som har sluttet ikke har mistet tilgangen. Mangel på fjerning av tilganger til de som har fått endret sitt ansvarsområde.

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Kommunene har rutiner som sikrer at grunnvilkåret om "vanlig jordbruksproduksjon" er oppfylt når vedtak om produksjons- og avløsertilskudd fattes.

Vi ser, og får tilbakemelding om, at kommunene syntes det er utfordrende å følge opp grunnvilkåret om å drive vanlig jordbruksproduksjon.

Vi ser at enkelte kommuner nå tar fatt i flere saker som gjelder vanlig jordbruksproduksjon basert på avdrått/produksjon, men vi mener flere av kommunene våre må bruke mer ressurser på å følge opp vilkåret. Vi registrerer at kommunene i større grad er klar over, og bruker, rapportene som er tilgjengelige i estil PT. Men vi ser fremdeles at det er varselmeldinger som ikke blir fulgt opp skikkelig. Det er særlig sauehold hvor det leveres få eller ingen dyr til slakt som er problemet når det gjelder husdyrhold. Men vi ser også at kommunene syntes det er vanskelig å vurdere vanlig jordbruksproduksjon (evt. aktiv drift) når det gjelder arealer. Hovedgrunnen til at kommunene ikke tar fatt i sakene er trolig at de kan være både er vanskelige og ressurskrevende å følge opp.

Vanlig jordbruksproduksjon har vært et tema på samtlige forvaltningskontroller i 2024. Vi har de siste åra hatt fokus på vanlig jordbruksproduksjon både i husdyrhold og planteproduksjon på webinar og samlinger, og i 2024 har vi bl.a. hatt gruppearbeid om konkrete saker på tilskuddsamlingen i september.

Vi kommer til å ha søkelys på vanlig jordbruksproduksjon også i 2025. Vi planlegger et prosjekt for å få oversikt over sauehold med ingen eller lave leveranser, og dette vil bli et tema for tilskuddsamlingen med kommunene til høsten. Mattilsynet regionalt har utfordret oss på et tettere samarbeid rundt oppfølging av sauehold med dårlig drift, men hvor eventuelle brudd på dyrevelferdsregelverket ikke er så alvorlige at Mattilsynet skal sende kopi av dokumenter til forvaltningen i henhold til avtalen. Siden tilskudd er en så stor del av økonomien i sauehold, ser vi at vi og kommunene har en viktig rolle i arbeid med å «løfte opp eller løfte ut» de med dårligst drift. Vi opplever at flere kommuner er frustrerte over økende antall foretak som slakter lam etter 1. mars, og dermed får utbetalt tilskudd til disse årsgamle dyra. Ofte er dette foretak med dårlig drift. En utfordring er at det rundskrivet definerer som ikke vanlig jordbruksproduksjon i saueholdet, er så lave slaktevekter og lammetall at mange med svært dårlig drift likevel vil komme inn under vanlig jordbruksproduksjon. Utfordringene med overføring av lam til neste vår ville blitt redusert dersom tilskuddet ble endret tilbake til å gjelde sau over 1 år. Eventuelt kan det gis tilskudd til 25% påsettlam.

Vi har i flere år brukt mye ressurser på å følge opp dyrevelferdssakene vi får oversendt fra Mattilsynet – både ved å heve kompetansen i kommunene, aktivt følge opp sakene vi får fra Mattilsynet ovenfor kommunene, og som siste utveg oppheve vedtak i saker vi mener kommunen ikke har fulgt opp riktig. Se rapportering under eget punkt.

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har Statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	- Har hatt søkelys på dette i flere år - Tema på alle forvaltningskontroller - Tema vanlig jordbruksproduksjon/aktiv drift av arealer på tilskuddsamling, med gruppearbeid, i september 2024 - Vi fortsetter arbeidet med å styrke kommunene i dette arbeidet i 2025 - Skal utrede vanlig jordbruksproduksjon i saueholdet i 2025
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	- Kommunen virker å bruke rapportene tilgjengelig - Ser kommunene er mer bevisste på grunnvilkåret i planteproduksjon. Ser kommuner som kontrollerer fruktproduksjon. - Ser kommunene har blitt mer bevisste kravene til avdrått/produksjon husdyrproduksjonen, men vi er usikre på om tilskudd blir avslått i flere saker - Kommunene har blitt flinkere til å følge opp dyrevelferdssaker

Oppfølging av saker om dyrevelferd og produksjons- og avløsertilskudd (fra kapittel 3.3.1.2.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bidrar til at kommunen har god kompetanse på, og oppfølging av, dyrevelferdssakene som oversendes fra Mattilsynet i tråd med rutinen for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen.

Statsforvalteren har regelmessige møter med Mattilsynet for å gjennomgå dyrevelferdssaker som kommer inn under rutinen for utveksling av informasjon. Dyrevelferd er også et jevnlig tema på våre samlinger for kommunen. Vi har også etablert rutine for å sjekke opp hvordan alle innmeldte saker blir fulgt opp av kommunene ved behandling av søknad om produksjonstilskudd og søknad om regionalt miljøtilskudd. For søknadsåret 2023 med utbetaling i 2024 erfarte vi at kommunene i all hovedsak følger opp dyrevelferdssakene i tråd med føringene i rundskrivet. Vi tror vår tette oppfølging av kommunene kan forklare den positive trenden.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Helse-, sosial-, og barnevernavdelingen

Helse-, sosial-, og barnevernsavdelingen får vi mange henvendelser fra befolkningen. De fleste henvendelsene skal besvares skriftlig. Antall henvendelser øker fra år til år. Den største økningen ser vi på helse- og omsorgsområdet. Avdelingen har også saksbehandlingsoppgaver knyttet til petroleumsområdet til havs.

Vi mener at utviklingsarbeid når det gjelder tilsyn og klagesaker, inkludert ny policy og veiledning på hendelsesbaserte saker i betydelig grad har bidratt til å gjøre våre aktiviteter mer målrettede, relevante og til å oppnå formålet med arbeidet vi gjør. Tilbakemeldinger fra tjenestene støtter dette. Det er samtidig grunn til å peke på at mye av utviklingsarbeidet som skjer fra Helsetilsynet, i tillegg til å bedre kvaliteten på arbeidet vårt, øker ressursbruken på hver enkelt sak. Når dette kommer samtidig med en markant økning i antall saker vi får, og uten at målkrav fra oppdragsgiver blir justert, står vi i en situasjon med betydelig avvik mellom de ressursene vi får, og de krav som blir stilt til oss.

Barneverntjenester

Statsforvalteren sin måloppnåelsen er god på barnevernsområdet. Vi har gjennomført 71 av 71 forskriftsfestede tilsyn med barneverninstitusjoner og vi har gjennomført tilsyn med Barne-, - og familiesenteret som er et av våre to Foreldre-, og barn senter. I tillegg har vi gjennomført de tilsynsaktivitetene som skulle gjennomføres i Landsomfattende tilsyn i løpet av 2024. Når det gjelder saksbehandling av rettighetsklager er også krav til saksbehandlingstid innfridd.

Vi har tett kontakt med barneverntjenestene i fylket gjennom saksbehandling, tilsyn, samlinger og møter. Vårt hovedinntrykk er at barneverntjenestene i vårt fylke er veldrevne og i hovedsak har forsvarlig saksbehandling.

Det er bekymringsfullt at vi det siste året har vi sett at kommuner har endret praksis til ulempe for fosterbarn i saker om samvær med biologiske foreldre og i tilbakeføringssaker. Vi er bekymret for at det har svekket tilliten til barneverntjenestenes saksbehandling og at utfordringen med å skaffe fosterhjem øker. Det er også bekymringsfullt at barneverntjenester synes å ha hevet terskelen for å undersøke saker etter mottatt bekymring og at henleggelsesprosenten til tider er for høy. Vi ser at det er forskjell på kommunene når det gjelder evne og vilje til samhandling om barn som har behov for hjelp fra flere tjenester og at noen barn kan bli skadelidende på grunn av det.

Det er en kjent sak at det i hele 2024 var utfordringer knyttet til tiltaksapparatet i Bufetat region vest og i andre regioner. Kommunene i Rogaland har benyttet klageretten og vi behandler klager i på brudd på bistandsplikten i tråd med retningslinjer fra Statens helsetilsyn. I de fleste sakene er det mangel på akutt plasser som er utfordringen. Statsforvalteren i Rogaland har i 2024 mottatt 9 klager og vi har konkludert med brudd i de fleste sakene. Antall klager har gått ned, men kommunene kjenner til situasjonen i tiltaksapparatet og vi er kjent med at kommuner unngår å klage av den grunn. Antall klager står nok ikke i forhold til antall saker der BUFetat har utfordringer med å finne tiltak. Vi ser at Bufetat tilstreber å innfri sin bistandsplikt og at de ofte klarer å fremskaffe tiltak forholdsvis kort tid etter at fristen er overtrådt. Det er alvorlig for det enkelte barn som ikke får den hjelpen det har behov for og det er alvorlig for familier som barna blir overlatt til. I en del tilfeller må også politi håndtere barn som helst skulle blitt ivaretatt av barnevernet. Denne situasjonen med manglende tiltak kan svekke tilliten til barnevernet og det kan få alvorlige følger for barnet selv og andre.

Helse-, og omsorgsfeltet

Statsforvalteren har betydelige rettsikkerhetsoppgaver på helse-, sosial- og barnevernsområdet. Vi behandler tilsyns- og klagesaker på alle områdene og vi overprøver og kontrollerer tvangsvedtak. Videre fører vi tilsyn for å undersøke om tjenestene overholder lov- og forskriftskrav.

Vi prioriterer saker som gjelder tvang høyst

Statens helsetilsyn er vår overordnet på alle fagfelt og har ansvar for overordnet faglig styring. De utarbeider veiledere for tilsyn og saksbehandling på alle fagfelt og de gjennomfører kurs for ledere og saksbehandlere for å heve kompetansen for å sikre at embetene i størst mulig grad arbeider enhetlig og med god kvalitet i saksbehandling og tilsyn.

Flere av våre saksbehandlere arbeider på tvers av helse-, sosial- og barnevernsfeltet. Vi kan derfor i saksbehandling- og tilsynsarbeid dra nytte av erfaringen og kompetansen den enkelte har om både fag og metode på en måte som bidrar til at saksbehandlingen internt blir mer enhetlig. Det bidrar også til en bedre forståelse av de sårbare barnas og unges utfordringsbilde og behov for tverrfaglige helse- og omsorgstjenester.

Sosialfeltet

Statsforvalteren sin måloppnåelse når det gjelder rettighetsklager på området er innenfor frist. Økningen i saksmengde i 2023 har holdt seg i 2024. Vi har sett med bekymring på at tiden kommunen bruker på behandling av rettighetsklager har økt i noen kommuner. Dette har vi fulgt opp i egne møter med NAV- kontoret.

Vi gjennomfører 3 av 4 landsomfattende tilsyn. Det er fortsatt få tilsynssaker på området og 50% er av disse er behandlet innen frist. Vi har fokus på tilsynssakene, og at nye medarbeidere får opplæring i helsetilsynet sin metodikk.

De største utfordringene for Nav-kontorene i forståelsen av regelverket og forvaltning av de sosiale tjenestene:

Selv om vi har sett en positiv utvikling i Nav sin kartlegging og vurdering av barns behov er dette likevel en av de hyppigste grunnene til at rettighetsklager som omhandler barnefamilier blir opphevet.

Vi ser videre at det er utfordringer med forståelsen av regelverket omkring bruk av vilkår og særlig sanksjonering ved vilkårsbrudd. Det vises til pkt.

7.3.1.2

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Vi gjennomfører tilsyn med barneverninstitusjoner på ettermiddags/ kveldstid etter at barna er ferdige med sine dagaktiviteter. Alle barna som bor i institusjonen på tilsynstidspunktet får tilbud om samtale, enten gjennom brev ved meldte tilsyn i tillegg til at vi tar kontakt med dem under tilsynet, eller ved at vi tar kontakt med dem under tilsynet når det er uanmeldt. De blir informert om tema for tilsynet og at de kan snakke med oss om det de er opptatt av. Dersom barnet ikke er til stede på uanmeldte tilsyn, ber vi de ansatte om å informere om at vi har vært der og ønsket å snakke med dem og gir kontaktinformasjon. Vi gir informasjon om at vi kan komme på et nytt besøk dersom barna ønsker det, eller vi kan snakkes på teams eller på telefon. Dersom det vurderes som særlig nødvendig, tar vi kontakt med barnet selv i etterkant av tilsynet med tilbud om ny samtale. Barna gir oss informasjon om at de vet hvordan de kommer i kontakt med oss dersom de ønsker det. Dersom barn tar kontakt gjennom Barnas barneverns klage, har vi som mål å ta rask kontakt med dem, helst i løpet av neste arbeidsdag. Disse henvendelsene prioriteres og vi ringer barna opp igjen i tråd med rutine.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Saksbehandling av tilsynssaker:

- Behandlingsmåte 1 (avslutning med veiledning) og 2 (oversendelse til virksomheten/helsepersonellet): 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- Behandlingsmåte 3 (virksomheten følge opp og rapporterer) og 4 (møte med virksomhet og pasient): 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- Behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Antall tilsynssaker øker jevnlig for hvert år og fra 2023 til 2024 økte antall saker fra 742 til 809 og vi behandler de fleste sakene innen fastsatte frister. Krav til saksbehandlingstiden for tilsynssaker som blir behandlet etter behandlingsmåte 5 er ikke innfridd.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	10 %	90 %

Vi har behandlet 299 saker som er 37 % av den totale mengden tilsynssaker.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	5 %	85 %

Vi har behandlet 281 saker som er 35% av den totale mengden tilsynssaker. I 39 av disse sakene har vi bedt tjenesten om en tilbakemelding.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	16 %	96 %

Vi har behandlet 99 saker som er 12 % av den totale mengden tilsynssaker.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %		

Behandlet bare en behandlingsmåte 4 sak. Den er registrert på barnevern.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	-26 %	54 %

Vi har behandlet 130 saker som er 16% av den totale mengden tilsynssaker.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker AID (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker innen sosiale tjenester behandlet etter ny behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 5 måneder eller mindre

Vi har ikke klart å behandle mer enn 50 % av få saker innen fastsatte frister. Vi ser at det er behov for å bruke tid på å bli bedre kjent med hvordan tilsynssakene skal behandles på sosialtjeneste området. Vi vil bruke tid på veileder for de ulike behandlingsmåtene og være observant på fastsatte frister.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	-50 %	0 %

Vi har realitetsbehandlet 16 tilsynssaker.

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)**Rapportere på**

Avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pasient- og brukerrettighetsloven § 2-6): Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Rettighetsklager på helse,- og omsorgsfeltet blir prioritert høyt. Total mengde saker øker, men vi behandler de fleste sakene innen tre måneder.

Saksbehandlingstid - avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	0 %	90 %
Helse/omsorg	90 %	2 %	92 %

Vi har mottatt 743 saker. Av disse er 670 saker realitetsbehandlet. 92 % av sakene er behandlet innen tre måneder.

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)**Rapportere på**

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Vi har ikke klart å behandle vedtak om bruk av tvang og makt innen fastsatte frister. Vi må heve kompetansen på tilsyn i avdelingen og i 2024 deltok en av saksbehandlerne på kap. 9 sakene på tre landsomfattende tilsyn med kommunal helsetjeneste. Tilsyn er tidkrevende og prioritering av tilsyn medfører mindre tid til saksbehandling.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	-30 %	60 %

Vi har overprøvd 215 vedtak og 60 prosent av disse er behandlet innen tre måneder.

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)**Rapportere på**

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

Disse sakene prioriteres og behandles innen en måned.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	0 %	90 %

Resultatmål - stedlig tilsyn tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.4.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal ha oversikt over alle brukere med vedtak om tvang, og skal utarbeide en plan for gjennomføring av de lovpålagte stedlige tilsynene for den enkelte bruker. Med utgangspunkt i denne planen skal stedlig tilsyn etter overprøvede og godkjente vedtak om bruk av tvang og makt prioriteres ut fra tvangsbrukens omfang og mulige konsekvenser for den enkelte bruker.

Vi har god oversikt over alle brukerne med vedtak i Rogaland. I januar og august gjennomgår vi alle vedtakene. Har lister over nye vedtak, saker der vi er bekymret for tvangsbruken på grunn av omfang og type tvangstiltak og gjennomførte tilsyn. Vi planlegger for tilsyn i januar og evaluerer planen i august. Har på grunn av ressurssituasjonen prioritert å overprøve vedtak og har derfor gjennomført forholdsvis få tilsyn i år og tidligere. Har ikke laget en plan for gjennomføring av tilsyn fordi det er lite hensiktsmessig når vi på grunn av ressurssituasjonen ikke vil klare å gjennomføre et stort antall tilsyn i årene som kommer. Har gjennomført syv tilsyn i 2024.

Resultatmål SFRO og SFTF (fra kapittel 3.3.1.3.5.5 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 245 poeng

Vi har gjennomført flere systemrevisjoner i kommunal helse-, og omsorgstjenester både i 2023 og i 2024. Det har vært mulig fordi vi de siste årene har fått økt tilsynskompetansen i avdelingen. Ansatte har deltatt på basiskurs og andre kurs i regi av Statens helsetilsyn og flere har fått deltatt i revisjoner som revisor eller observatør. Vi har på grunn den totale ressurssituasjonen ikke nådd kravet på 245 poeng, som anses høyt og urealistisk gitt ressursene vi får på området.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
245	- 111	134

Vi har gjennomført 9 systemrevisjoner og har fått ekstra poeng for oppfølging av tilsyn som er gjennomført tidligere år.

Resultatmål SFRO (fra kapittel 3.3.1.3.6.5 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 60 poeng

Vi har i 2024 bare gjennomført en systemrevisjon med spesialisthelsetjeneste. Det var tilsyn med rusinstitusjon der vi brukte veileder som er utviklet på embete.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
60	- 47	13

Resultatmål SFRO og SFTF (fra kapittel 3.3.1.3.7.5 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 85 poeng

Vi har ikke nådd krav satt i tildelingsbrevet. Tre landsomfattende tilsyn er gjennomført i 2024. Kravet var fire. Erfarne medarbeidere med erfaring med systemrevisjoner har gått av med pensjon de siste årene. Vi har i 2024 økt tilsynskompetanse for andre medarbeidere.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
85	- 43	42

Vi har gjennomført tre landsomfattende tilsyn og har fått ekstra poeng for brukemedvirkning og spredning.

3.1.3.4 Andre oppdrag

Statsforvalteren i Rogaland har fokus på internkontrollbestemmelsen i kommuneloven § 25-1. Vi har et internt tilsynslag i embetet som møtes jevnlig og vi har internkontrollbestemmelsen på agendaen i dialog med kommunene våre. Vi arbeider for en helhetlig og felles forståelse av hva som ligger i bestemmelsen.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning

Årsrapport 2024 – vergemål

2024 har vært et utfordrende år med tanke på ressurser for vergemålsarbeidet. Vi har hatt flere svangerskapspermisjoner og sykemeldinger som ikke fullt ut er erstattet.

Vi har likevel oppfylt målkravene for 2024, så nær som i klagesakene der vi oppnådde 79 %.

Vårt fokus har vært, og er, å legge til rette for en effektiv og velfungerende vergemålsordning. Vi har stadig fokus på hvilke arbeidsoppgaver som kan gjøres mer effektivt uten at det går ut over kvalitet eller rettssikkerhet. Vi opplever at vi nå er i et grenseland der vi satser på effektivitet og saksbehandlingstid, men at dette kan gå ut over kapasiteten til å følge opp opplæring av vergenes håndtering av retten til selvbestemmelse.

Opprettelse av vergemål for voksne

Utviklingen i sakstilfang og kompleksitet på alle saksfelt øker. Dette følger trenden for de siste årene. Saker om opprettelse av vergemål og stadfesting av fremtidsfullmakter står i en særstilling.

Vi har i 2024 hatt en økning i antall opprettede vergemål, sammenlignet med 2023, på 29,6%. Antall løpende vergemål er økt med 6,5% fra 2023 til 2024. Vi behandlet 84% av sakene innen fristen på 90 dager.

Fremtidsfullmakter

Økningen i stadfestede fremtidsfullmakter er på 50,7% fra 2023 til 2024. Vi stadfestet 452 fremtidsfullmakter i 2024. Til sammenligning stadfestet vi 67 fremtidsfullmakter i 2019. Dette feltet, der Statsforvalteren i utgangspunktet skal ha en begrenset rolle, er i ferd med å kreve like mye ressurser som saker om opprettelse av vergemål. Pågangen fra publikum er også betydelig i disse sakene, både behov for veiledning, men også forventninger om kort saksbehandlingstid. Vi har vurdert å nedprioritere behandlingen av disse sakene, men frykter at det vil føre til økt pågang fra publikum.

Selv om vi har hatt økning i antall saker, har vi klart å behandle 93% av sakene innen 30 dager i 2024.

Fratakelse av rettslig handleevne

Saker om fratakelse av rettslig handleevne krever fortsatt store ressurser. Sakene er kompliserte og krever mye arbeid både i innledende fase og ved domstolsbehandlingen. Antall saker ført for domstolen viste en nedgang i 2024. Vi har likevel tatt et stort antall saker til vurdering. Totalt har vi hatt 51 saker til vurdering, eller konkludert, i 2024. Av disse er 4 ført til hovedforhandling (+ 2 som er berammet i 2025) og 3 er behandlet som forenklet i tingretten. 2 saker ble trukket før hovedforhandling. I tillegg er det prosedert én sak for lagmannsretten.

Særlig om tilsyn med verger

Tilsyn med verger er en oppgave vi ønsker å bruke mer tid på. Vi har i 2024 hatt en tilsynskoordinator som har ansvar for alle tilsynssaker. Flere av disse sakene har vært omfattende og tidkrevende. Det er ikke avdekket straffbare forhold, men forhold vi likevel ser alvorlig på. Tilsyn har ført til tap av vergeoppdrag i 2 saker.

Kontroll av vergeregnskap er den isolert mest ressurskrevende tilsynsoppgaven vi gjennomfører. Vi kontrollerte også i år alle regnskap innen fristen. Vi fikk gode tilbakemeldinger fra revisor og ingen vesentlige merknader. Revisor bemerket særlig vår samordnede praksis, noe vi har hatt lagt stor vekt på bl.a. med ukentlige møter for å samkjøre praksis.

Klagesaker

Vi har hatt en økning på 50% på antall klagesaker fra 2023 til 2024. Vi behandlet 79 % av disse innen fristen på 60 dager.

Saker om Statsforvalterens godkjenning (større disp)

Vi har hatt stort trykk på saker som krever Statsforvalterens godkjenning. Mange av disse sakene kan være kompliserte og reise vanskelige spørsmål. Vi har prioritert saker som gjelder bil fra NAV og skiftesaker. Vi har forsøkt å prioritere ned saker om forskudd på arv, men ser at det skaper mer pågang fra publikum. På grunn av svangerskapspermisjoner har det vært vanskelig å opprettholde god nok kapasitet på dette feltet. Det er krevende oppgaver med stor variasjon i saksområde og det er derfor vanskeligere å sette inn ekstra saksbehandlerkapasitet på dette feltet.

Mindreårige

Vi har hatt økning i saker som gjelder nye midlertidige vergemål for mindreårige. Økningen er på 71,25 % fra 2023 til 2024. Samtidig har vi hatt en nedgang på omtrent 17 % i saker som gjelder nye vergemål for mindreårige (ikke midlertidige). I totale tall har vi hatt en økning fra 328 saker i 2023 til 413 saker om mindreårige i 2024 – en økning på ca 26 %.

I saker som gjelder tilrettelagt avhør ble det overlatt til vergene å søke om voldserstatning der det er aktuelt. Tilbakemelding fra verger er at dette er et svært krevende arbeid som fordrer innhenting av dokumenter som vergene i utgangspunktet ikke har tilgang til. Vi har ikke oversikt over hvor mange saker om voldserstatning som er sendt inn av verger. Vi ser at det er behov for opplæring på dette feltet og vil følge det opp i 2025.

Annet

Vi har, i 2024, sagt nei til utadrettet foredragsvirksomhet. Informasjon om vergemålsordningen og fremtidsfullmakter opplever vi er viktig, men vi har ikke hatt kapasitet til å prioritere dette i 2024.

Statsforvalteren i Rogaland arrangerte én vergesamling for faste verger i 2024. Hovedtema i samlingen var CRPD og fokus på hvorfor denne konvensjonen er viktig for vergene å være oppmerksom på. Vi gjennomgikk også lovendringene som handler om vergehavers selvbestemmelse.

Vi har også hatt oppfølgingssamtaler med flere av våre nye faste verger. Dette som et ledd i kartleggingen av vergenes kompetanse og rolleforståelse.

Vi informerer om e-læringskurs i våre vedtak om oppnevning av verger. Vi ser en økning på omtrent 16 % i antall gjennomførte e-læringskurs fra 2023 til 2024. Dette er noe vi vil fortsette å følge med på også i inneværende år.

Vergemålslaget har bred og god kompetanse innen feltet. Vi er en sammensatt gruppe både hva gjelder alder og erfaring, men også formell kompetanse. Vi har både økonomisk, helse- og sosialfaglig, samfunnsfaglig og juridisk kompetanse. Vi etterstreber tverrfaglig samarbeid og deler og gjør oss nytte av den ulike kompetansen i laget. Dette gjør at vi klarer å holde god kvalitet på arbeidet og høy måloppnåelse.

Opprett vergemål for voksne (fra kapittel 3.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål for voksne – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 90 dager.

Vi har i 2024 hatt en økning i antall opprettede vergemål, sammenlignet

med 2023, på 29,6%. Antall løpende vergemål er økt med 6,5% fra 2023 til 2024. Vi behandlet 84% av sakene innen fristen på 90 dager.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
84 %	80 %	4 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Vi har hatt en økning på 50% på antall klagesaker fra 2023 til 2024. Vi behandlet 79 % av disse innen fristen på 60 dager.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
79 %	80 %	- 1 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Vi har behandlet alle regnskap innen fristen. Totalt behandlet vi 376 regnskap. Av disse ble 251 godkjent, 84 godkjent med merknad, 23 ikke godkjent og 18 hadde ikke regnskapsplikt/vergeholder død/byttet verge.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Vi legger stor vekt på, i kontakt med vergene, at vergen skal respektere vergehavers behov og vilje. Vårt inntrykk er at dette blir gjort i stor grad. I tilfeller der vergehaver melder tilbake at det ikke oppleves respekt for egen vilje, vil vi ta dette opp med vergen. Vi har ikke tallfestelse av denne type henvendelser.

Vergene skal være bevisst på at vergerollen både innebærer å gi beslutningsstøtte til vergehaver samt å representere personen utad. Når vi engasjerer nye faste verger, har vi en samtale på 1 –1,5 time (møte) der vi gjennomgår ulike typer vergeoppdrag og hva disse kan innebære. Tema for samtalen er vergens rolle og oppgaver, vergehavers selvbestemmelsesrett, «dulting», regnskapsplikt, godtgjøring, taushetsplikt, samarbeidet med Statsforvalter,

informasjonen vi har på nettsidene våre og oppfordring om e-læringskurs. I disse opplæringssamtalene informerer vi om hva et vergeoppdrag går ut på, samt om vilkårene for at en person kan få oppnevnt verge og selve saksgangen fra vi mottar begjæring til evt. fratakelse av vergeoppdrag. Det vises til eksempler på ulike saker der man kan bli spurt om å være verge og informerer særskilt om vilkåret som gjelder samtykke og at et vergemål i utgangspunktet er basert på frivillighet og samarbeid. Vi opplyser om at sakene er svært differensiert slik at man må kunne stå i krevende saker, være ryddig og strukturert, men samtidig mild når det trengs. Det blir fokusert på samtalemotodikk og at man hele tiden må anerkjenne vergehavers behov og vilje for å kunne skape et godt samarbeidsklima. Vi informerer om godtgjøring og godtgjøringssatser og redegjør for det årlige vergeregnskapet og hva som kreves i den forbindelse. Ellers har vi utarbeidet liten kortfattet brosjyre som en huskeliste og gode tips til nye verger. Vanligvis har vi en til to samlinger per år for de faste vergene. Her tar vi opp ulike tema som vergene gjerne har meldt inn eller som vi erfarer at vi ofte får spørsmål om. Samlingene gir også mulighet for erfaringsutveksling.

Vergers kompetanse (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett. Alle verger har fått tilbud om god opplæring og flere verger har gjennomført e-læringskurs.

Vi har inntrykk av at alle faste verger i Rogaland har god rolleforståelse. Vi bruker tid i rekrutteringssamtaler på å informere om vergerollen og hva som ligger utenfor rollen. Nye verger får tilbud om oppfølgingssamtale etter tildelt vergeoppdrag. Det blir arrangert årlige samlinger for verger. I 2024 arrangerte vi én samling om høsten, der tema var CRPD og selvbestemmelse.

I alle vedtak om oppnevning av verge informerer vi om e-læringskurs og oppfordrer vergene til å benytte seg av kursene. I 2024 økte antall gjennomførte e-læringskurs med 16 %.

Avslutning av vergemål (fra kapittel 3.3.2.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Saker hvor vergehavere ikke lenger ønsket verge er avsluttet raskt.

Saker der vergehaver ikke lenger ønsker verge avsluttes raskt. Unntaket er enkelte saker der vi mottar bekymring fra pårørende, verge eller offentlige instanser (eks kommune eller helsepersonell) at vi starter vurdering av om vergehaver bør fratas rettslig handleevne. Disse sakene krever en utredningsperiode og noen får derfor litt lengre saksbehandlingstid.

Midlertidig vedtak om fratakelse av rettslig handleevne (fra kapittel 3.3.2.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Vedtak om midlertidig fratakelse av rettslig handleevne er straks bragt inn for tingretten.

Vi har et internt mål om at stevning skal sendes til retten innen 7 dager etter midlertidig vedtak er fattet. I noen få tilfeller har det gått noe lengre tid på grunn av ferie og andre forhold.

3.1.3.7 Barnehogemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Kunnskapsgrunnlaget vårt viser at det er variasjon mellom kommuner, men også mellom enheter innad i kommuner, på forståelsen og etterlevelsen av regelverket. Vi har grunn til å tro at det er ulik forståelse og varierende arbeid med å sikre regeletterlevelse, jf. internkontrollbestemmelsen.

På barnehageområdet erfarer vi at i spesielt mindre kommuner mangler barnehogemyndighetene tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å sikre at barnehageeiere følger barnehagelovens bestemmelser. Dette gjelder både barnehagefaglig kompetanse, kompetanse i rollen som myndighet og forvaltningskompetanse. Flere kommuner opplever også utfordringer med å skille rollen som barnehogemyndighet fra rollen som kommunal barnehageeier.

I tråd med prioriteringer i oppdragsbrev har vi i 2024 hatt et særskilt fokus på barnehageloven kapittel 8 og individuell tilrettelegging, samt skille eier myndighet. Vi har avdekket regelverksbrudd under alle tilsynene med barnehogemyndighet, både når det gjelder etterlevelse av barnehageloven og forvaltningsloven. Vi avdekket også gjennom tilsynene manglende forståelse og etterlevelse av regelverket hos barnehageeierne.

Vi har også på skoleområdet prioritert skolemiljø og spesialundervisning i samsvar med oppdraget. På begge områdene avdekker vi at elever ikke får det de har rett på og at det er behov for både universelle og mer målrettede tiltak også i det videre.

Innføringen av ny opplæringslov har naturligvis medført at regelverket på skole har fått mye oppmerksomhet i 2024. Vi har informert og veiledet mye og bredt med mål om å sikre riktig forståelse og god praksis. Veiledningen har vært rettet mot skoleeierne, skolelederne og PPT, vært lett tilgjengelig og vi har hatt stor oppslutning i både møter og samlinger. I tillegg har sektor hatt lav terskel for å ta kontakt med oss, og vi opplever at de har «brukt» oss mye og godt i lovfortolkningsarbeidet.

Felles for barnehage- og skoleområdene er at vi ser en tendens til at fokuset på inkludering har gått på bekostning av de individuelle rettighetene på spes.ped området. Noen kommuner har utviklet en praksis hvor det legges til grunn en høyere terskel for rett til individuell tilrettelegging. Vi har som en følge av dette hatt fokus på å formidle til sektor at terskelen for sakkyndig vurdering og vedtak er lik som før.

Vi arbeider kontinuerlig for å bidra til riktig forståelse og praktisering av regelverket på skole- og barnehageområdet på grunnlag av det kunnskapsgrunnlaget vi har. Vi følger opp de kommunene vi ser har mangelfull forståelse og de områdene som har størst risiko for lovbrudd. Tilsyn, veiledning, rollen som håndhevsmyndighet og klagebehandling er de viktigste oppgavene vi utfører for å bidra til regeletterlevelse og ivareta barn og unges rettssikkerhet.

Vi redegjør nærmere for valg av virkemiddel, de ulike tiltakene og effekten vi mener disse har hatt i de ulike rapporteringspunktene under hovedmål 3.

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barneha (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barnehagemyndigheter, barnehageeier og skoleeier.

Statsforvalteren i Rogaland har et innarbeidet system for å øke og oppdatere sektorkunnskapen. Vi samler inn statistiske kilder og registrerer informasjon fra saksbehandlingen, henvendelser, medieoppslag og andre informasjonskilder. Vi får på denne måten god oversikt over grunnskoleområdet, men noe mindre innenfor videregående opplæring og barnehageområdet.

Hvordan bruker vi kunnskapen til å velge mellom veiledning og tilsyn?

Vi vurderer fortløpende om informasjonen gir grunn til oppfølging straks, eller om det skal være en del av kunnskapsgrunnlaget. Bla. gjør saksbehandler en risikovurdering om hvorvidt det er avdekket så store eller alvorlige brudd i klagesaken at det bør følges opp ytterligere med enten tilsynsaktivitet eller veiledning. Et annet eksempel er at vi følger opp mobbetallene fra elevundersøkelsen når de foreligger. I 2024 ba vi om redegjørelse fra to kommuner som vi ikke allerede hadde oppfølging av gjennom tilsyn eller andre ordninger. Informasjonen økte kunnskapsgrunnlaget vårt for å vurdere behovet for tilsyn eller veiledning overfor kommunene. En av disse kommunen har vi valgt å følge opp med tilsyn i 2025.

Hvordan vi skal innrette tilsyns- og veiledningsaktiviteter, blir hovedsakelig bestemt senhøstes. Vi danner oss da et oversiktsbilde av ståsted og utvikling i alle kommunene. Vi involverer hele avdelingen i prosessen og sørger for å se all informasjon i sammenheng.

I valg av virkemiddel gjør vi en helhetlig vurdering som er basert på flere faktorer.

- Kunnskap om regeletterlevelse, opp mot enkeltområder og samlet sett
- Kunnskap om kommunens egne prioriterte områder og evt. pågående, nylig gjennomførte eller planlagte tiltak overfor kommunen
- Egenskaper ved kommunene. Hva har kommunen kapasitet til?
- Informasjonens egenart. Hva egner seg for tilsyn vs. veiledning?
- Hva vi har kapasitet til

Vår vurdering er at vi har god sektorkunnskap. Vi har god oversikt over risiko avdekket i kvantitative og kvalitative kilder og vi bruker kunnskapsgrunnlaget aktivt. Vi har derfor et godt grunnlag for å vite hvem vi skal rette tiltak mot og til å velge mellom tilsyn eller veiledning.

Vi mener at vi bruker virkemidlene målrettet, og at det er en styrke av vi vurderer både fortløpende og i årsplanleggingen hvilke virkemiddel som er best egnet for å sikre regeletterlevelse i sektor. Samla sett mener vi at vi velger riktig virkemiddel til riktig tid, avhengig av situasjonen til den enkelte kommune og risikoforholdene i sektor samlet sett.

Våre valg av virkemiddel beskriver vi nærmere under rapporteringen på «Valg av tilsynsaktiviteter».

Virkningen av tilsyn

Vi har som mål at tilsynene skal være lærende og vektlegger derfor også veiledning i både gjennomføringsfasen og retteperioden. Vi erfarer at veiledningen har vist seg særlig viktig i rettefasen overfor kommuner med lavere kapasitet. I 2024 har vi valgt å gi ganske omfattende veiledning i to tilsyn. Vår vurdering er at veiledningen bidrar godt til regelverksforståelse og for å sette skoleeierne i stand til å følge opp egne skoler i det videre.

Vårt inntrykk er at kommunene er fornøyde med hvordan våre tilsyn blir gjennomført, og ser på tilsyn som et viktig virkemiddel for økt regeletterlevelse.

Ettersom vi ikke avslutter et tilsyn før det er sannsynliggjort at kommunen vil få en praksis som er i tråd med regelverket, bidrar tilsyn direkte til at barn og unge får oppfylt sine rettigheter.

Valg av veiledning til skolesektor og virkningen av den

Som følge av innføringen av ny opplæringslov vurderte vi at det i 2024 var særlig behov for informasjon og veiledning til «alle». Det var naturligvis behov

for å bidra til regeletterlevelse og å redusere risiko for regelbrudd på endringene i ny lov. Samtidig gav dette oss en god mulighet til å veilede «alle» på områder vi vet det forkommer regelbrudd på.

Som følge av dette gjennomførte vi bla. flere større teams-samlinger, samt månedlige teams-møter høsten 2024. Målgruppen har vært skoleeiere, skoleledere, tillitsvalgte og PPT, fra offentlig og privat sektor. Oppslutningen har vært stor.

For å forankre, tilpasse og målrette veiledningen best mulig etablerte vi en gruppe med kontaktpersoner fra de tre utdanningsregionene, fylkeskommunen og privatskolene. Kontaktpersonene har gitt oss verdifull informasjon til både innretningen og innholdet i veiledningen.

Vi har oppfordret sektor til å sende inn spørsmål til ny opplæringslov og har mottatt mange spørsmål som vi har svart ut skriftlig. På denne måten har vi fått veiledet direkte og målrettet og i tillegg fått verdifull informasjon til planleggingen av annen veiledning.

Veiledning på endringene i lov og forskrift og på opplæringslovens kap. 10, 11 og 12 er prioritert på grunnlag av både våre risikovurderinger og etter innspill og forespørsler fra sektor.

Vi har også valgt å prioritere veiledning til PPT i 2024, på grunnlag av endringene i kap. 12 og risiko og konsekvens ved regelbrudd på området. Se rapportering på punkt 3.3.3.1.5.1 og 3.3.3.1.5.2 for detaljer. Vi mener at vi på denne måten bidrar til felles forståelse og sammenheng i arbeidet til sakkyndig instans, skoleeier- og skolenivå.

Vi valgte også å invitere skolesektor til samling om oppfølging av fravær og aktivitetsplikten ved kjennskap til eller mistanke om voksenkrenkelser. Dette gjorde vi på grunnlag kjennskap til at sektor synes det er krevende å jobbe med og at vi vurderte at risikoen og konsekvensen ved regelbrudd er stor. Den supplerende tildelingen til støtte til innføringen gjorde det mulig for oss innhente eksterne fagpersoner og å gjennomføre denne samlingen stedlig for også å kunne legge til rette for erfaringsutveksling og refleksjon i grupper.

Midlene har vi også brukt til å stimulere til arbeid med opplæringsloven på tvers av skoler og/eller kommuner. Midlene er tildelt etter søknad og har bidratt til at de fleste kommunene i Rogaland jobber med områder i opplæringsloven, i nettverk og basert på lokale vurderinger av behov. Fylkeskommunen er tildelt midler til regelverksamlinger i regi av dem, men med innhold utarbeidet i fellesskap med oss og hvor vi har stått for det faglige innholdet. Private skoler har også deltatt. Virkningen av tiltaket vil vi etterspør våren 2025 og vi har også planer om å invitere kommunene til å dele ny praksis som følge av arbeidet.

Det kan være vanskelig å måle effekten av veiledningstiltak, men på grunnlag av tilbakemeldingen fra sektor vet vi at veiledningen vår på ny opplæringslov har vært relevant, har gitt sektor har god oversikt over hvilke endringer som er komst og at de har fått belyst aktuelle problemstillinger innenfor risikoutsatte områder. Samtidig har vi fått viktig informasjon til kunnskapsgrunnlaget vårt.

Vi mener at vi har bidratt godt til både økt engasjement rundt opplæringsloven, til regelverksforståelse og til å etablere lovlig praksis til beste for eleven. Samtidig vet vi at innføringen vil ta tid og at vi må fortsette med informasjon og veiledning for at barn og unge får det de har krav på i samsvar med regelverket.

Veiledning barnehagesektor

Ut fra kunnskapsgrunnlaget og i tråd med prioriteringer i tildelingsbrev har vi hatt særlig fokus på psykososialt barnehagemiljø og individuell tilrettelegging. Vi har blant annet hatt en samling for barnehagemyndighet slik at de i større grad blir i stand til å sikre at barnehageeierne følger regelverket. Vi ser at kompetansen hos barnehagemyndighet knyttet til f. eks risikovurderinger bedres. Vi opplever at myndighetenes tilsyn er blitt mer profesjonalisert.

Med bakgrunn i dette er vår vurdering at våre virkemidler samlet sett fører til bedre regelverksetterlevelse i barnehagene.

Vi viser til 3.3.3.1.3.2 og 3.3.3.1.5.2 for mer detaljer.

Valg av tilsynsaktiviteter (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal velge de tilsynsaktivitetene som er best egnet til å gjenopprette etterlevelse av regelverket på en rask og effektiv måte. Statsforvalteren kan gi veiledning istedenfor å føre tilsyn, der det vurderes som best egnet virkemiddel.

Statsforvalterens risikobilde er basert på tilgjengelig statistikk, informasjon gjennom klagesaker og tilsyn, samt henvendelser fra sektor, media, og annen informasjon fra medarbeidere i avdelingen.

Spesialundervisning/ITO og spesialpedagogisk hjelp

Risikobildet ved starten av året

På det spesialpedagogiske området opplever vi kommuner med svak forvaltningskompetanse, særlig på barnehageområdet. Flere PP-tjenester har lang behandlingstid. Flere kommuner har utfordringer med å skaffe riktig kompetanse til utførere, særlig på barnehageområdet. Vi opplever også en del mangelfull saksbehandling og forvaltningskompetanse i enkeltsaker.

Bruk av tilsynsaktiviteter eller veiledning som er gjennomført for å håndtere risiko

Vi har gjennomført FNT på områdene spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning.

Vi har prioritert tett dialog med PP-tjenestene gjennom samlinger og månedlige møter, se punkt 3.3.3.1.5.1 og 3.3.3.1.5.2 for detaljer.

Vi har også publisert en rekke nettartikler rettet mot skoleeier, foresatte og barnehageeier- og myndighet. Vi veileder foresatte i regelverk og klageadgang, når de tar kontakt.

Risikobildet ved slutten av året og planlagte tiltak for restrisikoen

Hyppige samlinger og webinarer har gitt økt forståelse for nytt regelverk i opplæringsloven, og vi vil fortsette med dette i 2025. Vi har planlagt tilsyn med en kommune hvor det er bekymringer knyttet til PP-tjenesten. Det vil også bli gjennomført et tilsyn med små kommuners rutiner og internkontroll knyttet til ITO.

På barnehageområdet har vi planlagt tilsyn med en kommune hvor vi opplever feil lovforståelse knyttet til individuell tilrettelegging, og hvor veiledning ikke har ført frem.

Læringsmiljø/ Trygt og godt barnehagemiljø

Risikobildet ved starten av året

Vi får få henvendelser knyttet til trygt og godt barnehagemiljø, og har sånn sett lite informasjon om risikobildet. Tilsyn på området avdekker at barnehagemyndighet ikke har tilstrekkelig kunnskap om hvordan barnehagene oppfyller pliktene, og at det ikke gjennomføres tilstrekkelige risikovurderinger knyttet til det psykososiale barnehagemiljøet.

For grunnskoler har vi et klarere bilde, både på grunn av håndhevingsordningen, andre henvendelser, og læringsmiljøundersøkelser. I fylket er det enkeltkommuner og enkeltskoler med vedvarende høye mobbetall. Elevundersøkelsen i 2024 viste økning i mobbing på alle trinn, i likhet med landet ellers.

Bruk av tilsynsaktiviteter eller veiledning som er gjennomført for å håndtere risiko

Vi har gjennomført to FNT skolemiljø, og ett tilsyn knyttet til trygt og godt barnehagemiljø. På bakgrunn av informasjon i en skolemiljøsak, har vi åpnet tilsyn med gratisprinsippet i en kommune.

På bakgrunn av resultater fra Elevundersøkelsen, har vi fulgt opp to kommuner, og bedt om redegjørelse for hvordan resultatene skal følges opp.

Endringer i regelverk er presentert på webinar, samt i rektormøter i for videregående skoler.

Risikobildet ved slutten av året og planlagte tiltak for restrisikoen

Rogaland følger den nasjonale trenden vi ser i elevundersøkelsen, og økningen i andel elever som melder om mobbing har stagnert. Det er likevel mange skoler og noen kommuner med bekymringsfylt stor andel elever som melder om mobbing. Dette følges opp med oppfordring til deltakelse i læringsmiljøprosjektet, egne brev til enkeltkommuner hvor vi tilbyr veiledning, og gjennom planlagte tilsyn

En av kommunene som ble fulgt opp etter forrige elevundersøkelse skal, følges opp videre med FNT skolemiljø i 2025.

Minoritetsspråklige elevers rettigheter

Risikobildet ved starten av året

Gjennom GSI-rapporteringen får vi innblikk i tilbudet til minoritetsspråklige elever. Forrige skoleår var det flere kommuner som kun tilbød elevene særskilt norskopplæring, til tross for at kommunene hadde mange nyankomne elever. Dette er en særlig sårbar elevgruppe, og det er viktig at disse raskt får adekvate norskferdigheter. De aktuelle kommunene tilbød heller ikke annen tilpasset opplæring (på grunn av mangel på morsmåls lærere), og vi var derfor usikre på om retten til tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring ble vurdert.

Bruk av tilsynsaktiviteter eller veiledning som er gjennomført for å håndtere risiko

Vi gjennomførte tilsyn med kommunene som verken hadde elever med vedtak om tospråklig fagopplæring, morsmålsopplæring eller annen tilpasset opplæring dersom morsmåls lærer ikke kan skaffes. Vi mener at tilsynet har økt regelverksforståelsen, og sikrer at kommunene nå vurderer rettene som ligger i særskilt språkopplæring.

Risikobildet ved slutten av året og planlagte tiltak for restrisikoen

Det er utfordrende for mange kommuner å sikre lærere med riktig kompetanse, både lærere med andrespråkspedagogikk og morsmåls lærere. Det kommer stadig flere muligheter for fjernundervisning, noe som reduserer sårbarheten. Vi mener også at kommunene har en bedre forståelse av regelverket, og vurderinger av elevenes rettigheter knyttet til særskilt språkopplæring. I ny opplæringslov er bestemmelsen om annen tilpasset opplæring dersom kommunen ikke kan skaffe egnet personale, tatt ut. Dette fører til at vi har mindre informasjon om kommunenes vurderinger av rettene i særskilt språkopplæring, og det gir minoritetsspråklige elever færre vedtaksfestede rettigheter.

Læringsresultater

Risikobildet ved starten av året

Noen kommuner og enkeltskoler har en stor andel av elevene på laveste mestringsnivå i lesing og regning på de nasjonale prøvene. Noen av disse

kommunene er i oppfølgingsordningen.

Bruk av tilsynsaktiviteter eller veiledning som er gjennomført for å håndtere risiko

Embetet har vært på kommunebesøk til kommuner hvor fagavdelingene mener det er risiko. I 2024 har Statsforvalteren vært på kommunebesøk til to kommuner med vedvarende svake læringsresultat. I disse er resultater fra de nasjonale prøvene presentert for administrasjon og formannskap.

Tidligere år har vi ført tilsyn med skolebasert vurdering og tidlig innsats, hvor vedvarende svake læringsresultater var et vesentlig utvalgsriterie. På grunn av ny opplæringslov, valgte vi å ikke føre tilsyn på disse områdene i 2024.

Risikobildet ved slutten av året og planlagte tiltak for restrisiko

Det er fremdeles enkeltskoler med vedvarende store andeler på laveste mestringsnivå. Vi har ikke planlagt konkret tiltak i 2025, men følger med og veileder når kommunene velger satsing i kompetanseordningene.

Strukturelle forhold

Risikobildet ved starten av året

Andel årsverk uten tilsettingskompetanse er høyere i Rogaland, enn landssnittet. Læremangelen er størst på 1-4 trinn, noe som kan delforklares med at det utdannes flere grunnskolelærere for 5-10 trinn, enn 1-7 trinn.

Barnehagelæremangelen er også større i Rogaland enn landssnittet. Over 10 prosent av årsverk til pedagogiske ledere har dispensasjon fra utdanningskravet, i tillegg til at noen få barnehager bryter pedagognormen, og andre har dispensasjon fra pedagognormen.

Bemanningsnormene i skole og barnehage oppfylles i hovedsak, og vi vurderer at skoleeier og barnehagemyndighet har kontroll på de små bruddene som er.

Selv om en del mindre kommuner samarbeider om tilsynsoppgavene som barnehagemyndighet, så er vi kjent med at dette er utfordrende mange steder. Og selv der eier- og myndighetsrollen er tydelig adskilt, er vi usikre på hvor godt ivarettatt den er. Vi ser blant annet at myndighetsoppgavene kan være lagt til avdelinger og personer uten tilstrekkelig kompetanse. I de fleste kommuner er imidlertid hovedproblemet at rollene ikke er tilstrekkelig adskilt, og i tråd med barnehageloven.

Bruk av tilsynsaktiviteter eller veiledning som er gjennomført for å håndtere risiko

Vi er bekymret for rekrutteringsutfordringene og de konsekvenser det på sikt kan få for kvaliteten i tilbudet til barn og unge i Rogaland. Parallelt med økt mangel på barnehagelærere og lærere, var det i 2024 en markant nedgang i antall søkere til UiS lærerutdanningene. For å møte disse utfordringene er det nå via samarbeidsforum nedsatt en partssammensatt gruppe i Rogaland i tråd med Nasjonal strategi for rekruttering. Samarbeidsforum tildelte i 2024 tilretteleggingsmidler for 158 studenter på ABLU og deltid.

Som nevnt har vi gjennomført tilsyn med barnehagemyndighet. Vi har også hatt webinar og regelverkssamling for barnehagemyndighet.

Vi har blitt varslet om manglende oppfylling av elevenes timetall, og fulgt opp dette gjennom tilsyn og veiledning. Vi har også blitt varslet om mangelfull vurderingspraksis ved en videregående skole. Her har vi veiledet skoleeier, som nå følger dette opp. Det kommer stadig informasjon om mulige brudd på gratisprinsippet, og dette følges opp gjennom tilsyn eller veiledning. I forbindelse med en søknad om skjønnstilskudd, fant vi informasjon som kunne tyde på brudd på ordningen med gratis kjernetid i barnehagen. Vi har innhentet kommunens forståelse av regelverket, og vurderer nå videre virkemiddel.

Risikobildet ved slutten av året og planlagte tiltak for restrisiko

På barnehageområdet er risikobildet tilsvarende som ved forrige årsskifte. BASIL-rapportering viser en liten økning i mangel på barnehagelærere. Vi er fremdeles av den oppfatning at eier- og myndighetsrollen ikke er tilstrekkelig adskilt, og at risikovurderinger på barnehageområdet er en stor utfordring for kommunene.

Vi har planlagt 2 tilsyn på barnehageområdet. Vi planlegger også en ny regelverkssamling for barnehagemyndighet.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skolene har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Informasjon og veiledning

Statsforvalteren i Rogaland legger stor vekt på at god regelverksforståelse i sektor fører til økt kompetanse om hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Kapittel 12 i opplæringsloven, sammen med Udirs rundskriv om skolemiljø, gir utfyllende informasjon om hva som må til for å oppfylle rettighetene til elevene og etterleve regelverket.

Som en del av innføringen av ny opplæringslov har vi arrangert og deltatt på ulike arrangement for å veilede og informere sektor om regelverket. Vi har valgt ut tema fra våre erfaringer fra håndhevingsordningen og henvendelser fra sektor, samt områder der mangler kan få store konsekvenser for den

enkelte eleven. Vi har derfor hatt innlegg om aktivitetsplikten på rektormøte i Rogaland fylkeskommune, med særlig vekt på pliktene til å melde i fra, undersøke og sette inn tiltak. Vi har arrangert fagdag for grunnskolen med ca 250 deltakere fra skoleledelse og skoleeiere, der temaene var regelverk for oppfølging av fravær og voksenkrenkelser, i tillegg til innlegg fra eksterne kompetansemiljøer om temaene. Vi har også informert skoleeiere om deres plikter i forhold til aktivitetsplikten og internkontroll samling for dem og hatt innlegg om elevens beste på skoleledersamling i en kommune.

På våre månedlige møter om ny opplæringslov har vi informert om endringer i håndhevingsordningen, elevens beste og elevens rett til å bli hørt.

Vi informerer også om kompetansepakkene til Udir og ressursidene deres i vår kontakt og veiledning med sektor.

Læringsmiljøprosjektet

Vi har kommuner med i pulje 7 og 8 i Læringsmiljøprosjektet, og har en tett oppfølging av begge kommuner gjennom styringsgruppemøter og deltakelse på lokale og nasjonale fagdager. Statsforvalteren har også, på forespørsel fra veilederne, hatt innlegg om regelverket på fagdager i kommunene. På denne måten bidrar vi til kompetanseheving hos skoleeier og skoleleder, og forsterker veilederens jobb inn mot kommunene. Vi ser at særlig kommunen i pulje 7 har synkende mobbetall som indikerer at de har utbytte av å delta i Læringsmiljøprosjektet.

Tilsyn

Vi har i 2024 gjennomført felles nasjonalt tilsyn med temaet «Skolemiljø og internkontroll» i to kommuner. Vi ønsker at møtene vi har med kommunen, både ved oppstart og avslutning, skal være lærende. Vi tilstreber å skrive tilsynsrapportene slik at de også kan gi skoleeier og skoleledere økt kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Vi legger vekt på bred deltakelse fra de enkelte skolene som deltar i tilsynet, i tillegg til at skoleledere fra andre skoler i kommunen blir også til å delta.

Vi tilbyr også veiledning til kommunene i "rettefasen" og dersom kommunene har utfordringer med å lukke påleggene. Tilsyn gir både kommunen og oss en god analyse og status og forståelse i kommunen og det gir oss derfor en unik mulighet til å gi presis veiledning. Vi legger mye ressurser inn i veiledning i tilsyn og vurderer at kombinasjonen av tilsyn og veiledning er nyttig.

Som oppfølging av tallene fra Elevundersøkelsen, ba vi også om redegjørelse fra to kommuner. Kommunene viste i sine svar hvordan de planla å jobbe for at elevene skulle få det trygt og godt, og vi åpnet derfor ikke tilsyn.

Håndhevingsordningen

Vi er bevisste på å ha dialog med skolelederne i håndhevingsordningen og vi prioriterer å bruke tid på å veilede der vi vurderer at kompetansebehovet er størst.

Fra dialog med rektorer, skoleeiere og mobbeombud, vet vi at vedtakene våre blir brukt aktivt både av skoler og kommuner til å lære utover den enkelte sak og skole. Kommunene sier at de lærer mye av vedtakene våre, at de er utfyllende og holder høy kvalitet. Vi ser også at skoleledere, som følge av at vi viser til blant annet ressursidene Udir.no, i større grad benytter seg av disse ressursene, og at arbeidet med et trygt og godt skolemiljø da får høyere kvalitet. Vi oppfordrer også skoleledere til å benytte seg av Udirs kompetansepakker og trygt og godt miljø og inkluderende praksis.

Vår vurdering av tiltakene

Vi har gjennomført både universelle og målrettede tiltak for å heve kompetansen hos skoleeiere og skoleledere på hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Vi mener at de mest virkningsfulle tiltakene er veiledning gjennom tilsyn og håndhevingsordningen, fordi det er risiko for at disse skolene/kommunene trenger å heve sin kompetanse. Veiledning gjennom disse aktivitetene kan tilpasses skolens/kommunens behov og egenart. Vi følger også opp skolen/kommunen over noe tid og får informasjon om hvordan veiledningen har fungert når vi avslutter håndhevingssaken og lukker et tilsyn.

Statsforvalteren i Rogalands bidrag til sektors kompetanse er i hovedsak å vedlikeholde etablert kompetanse, og videreformidle informasjon fra kvalitetssikrede kilder som forskningsmiljø og Utdanningsdirektoratet. Vi mener også at vi har benyttet innføringen av ny opplæringslov til å legge stor vekt på kompetanse på trygt og godt skolemiljø, og at vi i år har variert måtene vi har informert og veiledet på slik at vi når mange, og ulike behov.

På kort sikt kan vi ikke si at generell informasjon og veiledning har stor effekt. Vi mener imidlertid at over tid vil tiltaket ha effekt fordi vi ser at sektor i økende grad har en bredere tilnærming til hva trygt og godt miljø innebærer. Vi ser også at sektor i økende grad gjennomfører bredere og grundigere undersøkelser i skolemiljøsakene. Håndhevingssakene er også generelt mer komplekse nå enn tidligere, og vi antar at det handler om at skolen i økende grad klarer å løse de mindre komplekse sakene selv. I tillegg veileder vi i mange henvendelser at foresatte skal ta kontakt med skolen. Størstedelen av disse henvendelsene ender ikke opp som ny sak i håndhevingsordningen, og vi mener at det er grunn til å tro at skolen har tatt tak i saken.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Vi har også i 2024 brukt vår webinarserie om kapittel VIII i barnehegeloven for å styrke kompetansen til barnehageeiere og ansatte om hva som skaper et trygt og godt barnehagemiljø. Serien er delt inn i tre deler:

- Barns rettigheter
- Nulltoleranse og forebyggende arbeid
- Plikt til å sikre et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø

De ulike delene er korte og lett anvendelige, og kan brukes samlet eller hver for seg på personalsamlinger, planleggingsdager, avdelingsmøter, foreldremøter eller individuelt. Webinarene er tilgjengelige på vår nettside om trygt og godt barnehagemiljø og ble sendt ut på e-post til alle barnehager og barnehageeiere i starten av 2024, sammen med lenker til Udirs kompetansepakker og vår temaside om regelverket i kapittel VIII. De ulike delene av webinarne har hatt mellom 400 og 630 avspillinger, med flest avspillinger på delen om aktivitetsplikten. Våre erfaringer fra både fra 2023 og 2024 er at disse webinarne har vært nyttige verktøy for eiere, ledere og ansatte i arbeidet med å gjøre innholdet i kapittel VIII kjent og øke kompetansen om hva som gir et trygt og godt barnehagemiljø. Vi har fått positive tilbakemeldinger, blant annet fra styreere som bruker webinarne som refleksjonsverktøy for nyansatte og som årlig gjennomgang for alle ansatte.

Våre erfaringer gjennom tilsyn er at barnehageeier og ansatte har kompetanse og fokus på det forebyggende arbeidet, men at det til dels er store variasjoner når det gjelder etterlevelse av §§ 42 og 43. Flere knytter aktivitetsplikten direkte mot hvorvidt det er mobbing eller krenkelse. Det er høy terskel for å iverksette tiltak og utarbeide en skriftlig plan. Det er klare indikasjoner på at det er behov for en tydeliggjøring av hva den skjerpede aktivitetsplikten innebærer, og at det per i dag kan forekomme situasjoner der en som arbeider i barnehagen krenker et barn, uten at dette meldes fra om til styrer, eller at styrer håndterer slike saker i tråd med regelverket.

I tillegg er det store variasjoner med hensyn til hvorvidt barnehagene formidler informasjon til foreldrene om barnehageloven kapittel VIII. Manglende kunnskap om hva man kan forvente av barnehagenes arbeid, og hvilke krav man kan stille til oppfølgingen dersom et barn ikke har det trygt og godt, medfører risiko for at foreldre ikke gir beskjed verken til barnehagen eller til andre aktører dersom de er bekymret eller mener barnehagen ikke følger opp en sak i tilstrekkelig grad. Barnehagemyndighetens rolle og ansvar er ikke tydelig i regelverket.

Det er barnehagemyndigheten som gjennom sine risikovurderinger skal ha oversikt over kompetanse og regelverksetterlevelse hos den enkelte eier og barnehage. Vår erfaring er at barnehagemyndigheten generelt har for liten kapasitet og kompetanse til å påse at barnehagene etterlever reglene i barnehagelovens kapittel VIII. I tillegg ikke god nok oversikt over kompetansen i sine barnehager. Vi har vurdert et behov for økt kunnskap hos barnehagemyndigheten om deres ansvar for oversikt, risikovurdering, tilsyn og veiledning for å bidra til at eiere oppfyller sine plikter på dette området. Vi har derfor både i 2023 og 2024 prioritert tilsyn med barnehagemyndighetens ansvar og oppgave med å påse regelverksetterlevelse etter kapittel VIII i barnehageloven. Våre tilsyn har avdekket manglende kompetanse og regelverksforståelse hos barnehagemyndigheten.

Funn i tilsynet viser blant annet:

- Manglende kompetanse hos barnehagemyndigheten om regelverket
- Manglende kompetanse hos barnehageeiere om regelverket
- Manglende kompetanse hos barnehageansatte om regelverket
- Svak risikovurdering fra barnehagemyndigheten
- Uklar rolleforståelse mellom myndighet og eier
- Manglende forståelse for forskjellen på eier og myndighet

Hvis barnehagene ikke oppfyller lovkravene på dette området, og barnehagemyndigheten ikke påser regelverksetterlevelse, kan det få store konsekvenser for enkeltbarn og barnegruppen. Barnehagemyndigheten skal fungere som et sikkerhetsnett når barnehagen og barnehageeier svikter på dette området. Vi er bekymret for om dette fungerer etter intensjonen, og vi har per i dag ikke gode nok felles verktøy for å takle denne utfordringen. Vi kan innrette våre tilsyn mot temaet slik det er nå, men vi mener det hadde vært fornuftig med et felles nasjonalt tilsyn knyttet spesifikt til kapittel VIII. Tilsynsopplegget bør utarbeides både for Statsforvalteren og for kommunen som barnehagemyndighet.

Vi arrangerte regelverkssamling høsten 2024 for barnehagemyndigheten, der vi gikk gjennom lovbrudd i gjennomførte tilsyn på myndighetsrollen inn mot kapittel VIII, sammenstilt med kravene til risikovurdering og regelverket i kapittel VIII. Kommunen vi hadde tilsyn med i 2023 delte sine erfaringer rundt retting av tilsynet, med spesielt fokus på tiltak iverksatt på risikovurdering. Vi brukte i tillegg evalueringen fra Deloitte, *Barnehagesektorens forståelse, implementering og etterlevelse av barnehageloven kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø*, som inngang til drøftinger. Mobbeombudet deltok på samlingen og hadde innlegg om utfordringene i sektor sett fra hennes ståsted. Tilbakemeldingen i etterkant var at samlingen hadde høy nytteverdi.

I tillegg hadde vi en gjennomgang av regelverket i § 43 på en samling i kommunalt barnehageeierforum våren 2024.

Vi har prioritert kapittel VIII i alle våre samlinger med barnehagemyndigheten siden endringen i barnehageloven kom, og vil fortsette å ha fokus på dette i tråd med vår risikovurdering og Udirs prioriteringer i 2025.

Vi har ikke noen samlet informasjon om i hvilken grad kommunene gjennomfører tilsyn med kapittel VIII, eller resultatene av disse tilsynene. Likevel vurderer vi at våre tiltakene samlet har bidratt til økt kompetanse om hva som gir et trygt og godt barnehagemiljø blant barnehageeiere og barnehageansatte. Vi mener at vår prioritering av barnehagelovens kapittel VIII koblet til myndighetsrollen har bidratt til økt kompetanse og risikovurdering inn mot på kap. VIII i kommunene.

For å kunne bidra til økt etterlevelse og måloppnåelse for bestemmelsene i barnehageloven kapittel VIII om psykososialt barnehagemiljø, trengs det bedre innsikt i om regelverket fungerer etter intensjonene, og en felles prioritering og innsats, spesielt inn mot barnehagemyndigheten som skal påse regelverksetterlevelse. Vi er bekymret for om rettsvernet til barn er godt nok ivarettatt på dette området.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Etter økende saksmengde de siste årene, fikk vi i 2024 inn omtrent like mange saker som i 2023. Vi tar kontakt med melder samme dag eller påfølgende dag. Så snart melder har gitt oss utfyllende informasjon, enten skriftlig eller muntlig, tar vi kontakt med rektor. I noen få saker må vi bruke tid for å komme i kontakt med melder som forsinker saksbehandlingen. Ca ¼ av meldingene resulterer i veiledning, enten angående skolemiljø eller andre områder som spesialundervisning og klasseinndeling. Vi prioriterer derfor å bruke tid på å avklare innholdet i meldingen i vår første kontakt med melder. Rektor får i utgangspunktet en uke på å sende inn dokumentasjon, og vi oppfordrer til å ta kontakt i denne perioden dersom noe er uklart. For å ha raskest mulig saksbehandlingstid, legger vi vekt på å få riktig informasjon fra skolen, og er derfor tilgjengelige for veiledning, i tillegg til at vi bruker skjema for hjelp til skolens redegjørelse.

Allerede før innføringen av ny opplæringslov, begrenset vi vurderingen vår til pliktene "å undersøke" og "å sette inn tiltak" i de sakene skolene ikke oppfyller aktivitetsplikten i de sakene informasjon fra melder tilsa dette.

Vi har hatt praksis å høre elevene i sakene våre, enten fysisk eller digitalt. Samtalene har gitt noe lengre saksbehandlingstid, men vi mener at samtalene har gitt høyere kvalitet og likebehandling i saksbehandlingen, og ivarettatt elevens rett til å bli hørt. Derfor mener vi at samtalene har veid opp for tidsbruken. Etter ny opplæringslov vurderer vi i større grad om det er behov for at vi selv hører eleven, eller om vi veileder skolen i vedtaket til selv å høre elev når vi konkluderer med at saken ikke er opplyst godt nok til at vi kan vurdere om tiltaksplikten er oppfylt.

Saksbehandlerne samhandler for å fordele saker etter kapasitet. Det gjelder særlig ved fravær og andre oppgaver. Alle saksbehandlerne har flere oppgaver utover håndhevingsordningen. Dette kan i noen tilfeller påvirke saksbehandlingstiden, men vi mener at variasjon i oppgaver bidrar til økt kompetanse som veier opp for denne ulempen. I 2024 har vi hatt stabil og god kapasitet blant saksbehandlerne.

Innføring av ny opplæringslov har gjort at vi har brukt tid på å utvikle nye maler og rutiner. Vi har også hatt en midlertidig praksis med å veilede på hverandres vedtak for å sikre at vi utvikler ny felles praksis. Dette kan ha påvirket vår saksbehandlingstid negativt på kort sikt, men vi mener at det er nødvendig for å få effektiv og sikker saksbehandling på lengre sikt.

Medianen på saksbehandlingstiden der skolen har brutt aktivitetsplikten og eleven fremdeles går på skolen er 35 dager for året under ett, og 33 for saker behandlet etter ny opplæringslov. Samtidig var medianen 49 dager i 2023. Vårt mål i forrige rapportering var 40 dager, som vi nå har nådd med god margin.

Arbeide systematisk for å behandle skolemiljø saker (fra kapittel 3.3.3.1.3.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å behandle skolemiljø saker innen rimelig tid.

Vi har fortsatt og videreutviklet tiltakene fra tidligere år. Det innebærer at vi har mal for samtale med melder og elev, e-post til rektor og vedtak. Organiseringen i faggruppe gjør at vi kan omfordele saker for å utnytte saksbehandlerne kapasitet best mulig. Videre diskuterer vi konkrete saker på forberedte saksmøter fremfor faggruppemøter. Vi vurderer konkret i hver enkelt sak hvordan det er best å høre eleven, både med tanke på elevens rett til å bli hørt og hensynet til elevens beste, og vår ressursbruk. Vi anonymiserer gode vurderinger og samler disse slik at saksbehandlerne kan bruke og tilpasse disse til den enkelte sak. Dette gjør at vi sparer tid på å finne referanser til fagressurser.

Vi synliggjør nå saksbehandlingstiden vår på enkeltsaker i vår oversikt. Behandlingstid under 30 dager blir markert med grønt, mellom 30 og 40 gul, og rød over 40. Dette gjør saksbehandlerne bevisste hvor lang saksbehandlingstid de har i den enkelte saken.

I år har vi arbeidet særlig med å implementere ny § 12-6. Selv om vi har brukt mye ressurser på å utvikle felles forståelse og praksis, samt nye maler, kan vi ikke se at det har påvirket saksbehandlingstiden i stor grad.

Vi mener at vi behandler sakene innen rimelig tid, og at det systematiske arbeidet vårt bidrar til dette gjennom stadig forbedring og effektivisering av saksbehandlingen vår.

Rettsanvendelse og forståelse av saksbehandlingsreglene i vedtak (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra skoleeier reduseres

Det er gjennom vår klagebehandling vi kan avdekke feil i skoleeiers vedtak.

Flest saker har vi innenfor skoleplassering, skyss og individuelt tilrettelagt opplæring. I tillegg er omfanget av standpunktklager stort. Flest feil ser vi i at sakene ikke er tilstrekkelig opplyst av førstestans, både hva klagen gjelder og hva grunnlaget for vedtaket er. I tillegg er mange vedtak mangelfulle når det gjelder vurderinger av barnets beste, herunder barnets stemme.

Dersom feilen er av mindre forvaltningsmessig karakter som ikke påvirker vedtakets innhold, påpeker vi feilene og gir veiledning i behandling av klagen.

Vi registrer alle feil som en del av risikovurderingen vår. Når vi ser hvilke feil som går igjen, bruker vi det som grunnlag for valg av senere virkemidler, eksempelvis veiledning til flere skoleeiere eller i valg av tilsynsobjekter. Dersom feilen kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold, opphever vi saken og gir grundig veiledning til kommunen.

Når sakene er for dårlig opplyst opphever vi og sender tilbake, eller innhenter nødvendig dokumentasjon selv. I begge tilfelle gir vi veiledning slik at praksisen bedres. Også her registrerer vi type saker og typiske mangler, slik at vi kan sette inn målrettede tiltak.

Vi er i økende grad blitt bevisste på mangelfulle vurdering av barnets beste. Vi har derfor sørget for at veiledningen i forbindelse med innføring av ny opplæringslov, har hatt mye om hvordan vurderinger av barnets beste bør være. Vi har både vært generelle, vi har vist til barneombudets og Udirs opplæringsmateriell, og vi har vist hvilke momenter som kan være mest aktuelle i barnets beste vurderinger direkte knyttet opp mot de ulike sakstypene for kommunens vedtak.

Gode maler i vår klagebehandling gir også god veiledning i hvilke krav som stilles. Blant annet har nye maler behandling av standpunkt karakterer gjort det lettere for skolene å vite hva som kreves.

For klager på spesialundervisning/individuell tilrettelagt opplæring, skyldes ofte feilen for dårlig opplysning fra PPT, eller at vurderinger av barnets beste er mangelfull. Vi ser også manglende forståelse fra vedtaksmyndighet for hvilke krav som stilles til vedtak ved negativ tilrådning, ved opphør av spesialundervisning, hvor lenge vedtak gjelder for og i behandlingen av klager på gjennomføringen av spesialundervisning. Vi har vurdert at vi i tillegg til vår veiledning i behandling av klagesaken, er det viktig å gi god informasjon til PPT. Vi har derfor jevnlig møter med PPT, både på ledernivå og årlige samlinger for nyansatte. Vi vurderer at dette gir god effekt i og med at PPT er så sentrale i opplysningen av disse sakene.

Vi vurderer at tiltakene våre har effekt, men ser at vi må fortsette å prioritere dette arbeidet.

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra barnehagemyndigheten reduseres

Statsforvalteren jobber systematisk for å bidra til at antallet feil i vedtak fra barnehagemyndigheten reduseres.

Feilene som ble avdekket i 2024 knytter seg særlig til:

- Manglende opplysning av sakene fra førsteinstans
- Mangelfulle vurderinger av barnets beste
- Mangelfull forståelse av forvaltningsloven
- Manglende oppfølging av vedtak om spesialpedagogisk hjelp

I klagebehandlingen gir vi fylldig veiledning om manglene som er avdekket, samt hvordan de kan rettes. Vi opplever at denne veiledningen er nyttig, og tilbakemeldingene fra kommunene er positive.

For å redusere feil i vedtak knyttet til barnehageopptak har vi sendt brev til barnehagemyndigheten og publisert en artikkel på vår nettside om kommunens krav og plikter.

Vi har også hatt systematisk kontakt med PPT (Pedagogisk-psykologisk tjeneste) gjennom samlinger for nyansatte og ledere. Her har vi grundig gjennomgått utarbeidelse av sakkyndige vurderinger og vurderinger av barnets beste. Målet er å styrke PPTs arbeid, slik at dette gir et bedre grunnlag for vedtak fra barnehagemyndigheten. Tilbakemeldingene fra deltakere – både nyansatte og erfare – er svært gode, og vi har nå ventelister for å delta på samlingene.

Videre publiserer vi jevnlig artikler om tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp. Kombinasjonen av artikler, webinarer og fysiske samlinger gjør at vi når ut til flere aktører. Det er mange som abonnerer på nyheter hos Statsforvalteren.

For å sikre systematikk i arbeidet registrerer vi svakheter, feil og mangler i en samlet oversikt over klagen. Denne registreringen inngår i vår risikovurdering og hjelper oss å prioritere tiltak. For eksempel var denne oversikten avgjørende da vi høsten 2024 valgte kommuner for tilsyn i 2025.

Den tverrfaglige gruppen Faggruppen Barnehage, etablert i 2023, fortsetter sitt arbeid i 2025. Arbeidet med kapittel VII i barnehageloven er en del av gruppens ansvar. Et viktig oppdrag er å gi barnehagemyndigheten nødvendig veiledning for å redusere feil i vedtak. Vi ser at denne organiseringen gir oss god oversikt og innsikt i barnehagesektoren.

Selv om klager på vedtak fra barnehagemyndigheten er relativt lavt, vurderer vi våre tiltak som både målrettede og effektive.

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven

Også i 2024 har vi prioritert å ha mye kontakt med PPT for å sikre god forståelse av regelverket og hva som kreves av sakkyndig instans. Vi vurderer at

en kompetent PP-tjeneste, som har kunnskap om regelverket, leverer bedre sakkyndige vurderinger og veiledning. Dette føre igjen til bedre enkeltvedtak, som i neste omgang sikrer at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har rett på. Gjennom at PPT har god kjennskap til opplæringsloven sikrer vi at både foresatte/elever, kommunene, fylkeskommune og private skoleeiere, får korrekt veiledning fra PPT, i forhold til regelverket og rettighetene om individuelle tilrettelegginger. Vår kontakt med PPT er kjent for skoleeier i kommunene og fylkeskommunen. Slik vi ser det er tiltakene på området egnet til å sikre riktig forståelse for regelverket, bedre utredningene av elevers behov for spesialpedagogisk tilrettelegging, og vår mulighet for å avdekke risiko for manglende etterlevelse av regelverket. Vi vurderer at vår jevnlige kontakt med PPT-lederne også bidrar til bedre kunnskap om rettighetene, hos skoleeiere og skoleledere.

Vi gjennomførte samarbeidsmøte med PPT-lederne i januar 2024. Der informerte vi om sentrale føringer i ny opplæringslov, og drøftet konkrete problemstillinger knyttet til retten til individuelle tilrettelegginger. I tillegg arrangerte vi i 2024 en regelverksamling på området opplæringslov, for PPT-ledere og rådgivere. I regelverksamlingen hadde vi særlig fokus på kapittel 11 i ny opplæringslov.

Våren 2024 hadde vi opplæring i samarbeid med fylkeskommunen, av barneverntjenesten og de skoleansvarlige ved alle fylkets barnevernsinstitusjoner. Vi opplever at det er stort behov for kunnskap om regelverket etter opplæringsloven, og hvordan dette skal etterleves for elever som bor i barnevernsinstitusjoner. Vår opplæring gitt i denne sammenhengen, vurderer vi bidrar til at elever i barnevernsinstitusjoner også får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven.

I mars 2024 deltok vi med innlegg om ny opplæringslov særlig kapittel 11, på en landssamling for alle fylkeskommunale PPT-ledere. Vi vurderer at dette bidro til å sikre at alle landets fylkeskommunale PP-tjenester, i mars 2024 ble klar over hvilke endringer som ville tre i kraft fra 1. august. Blant annet hadde de mange innvendinger og spørsmål knyttet til kompetansekravene etter § 11-9. Noe som kan tyde på at ny opplæringslov krevde en omlegging for at elever i videregående skal få den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på.

Vi har gjennomført månedlige møter på Teams høsten 2024, hvor implementering av ny opplæringslov, inkludert rettighetene etter kapittel 11 har stått på agendaen. Både kommuner, fylkeskommunen, privatskoler, rektorer og ansatte i PPT deltatt. Det er vært 400-500 deltakere på hvert møte. Vår vurdering er at vårt fokus på implementering av ny lov og nytt regelverk for spesialpedagogisk tilrettelegging, har sikret og lagt grunnlag for rett lovforståelse og sikring av at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på.

Vi ser også at mange av de spørsmålene vi har fått i forbindelse med ny opplæringslov er om spesialpedagogisk tilrettelegging. Vi har brukt spørsmålene både til generell veiledning og konkrete svar.

I 2024 møttes saksbehandler på fagområdet spesialpedagogisk tilrettelegging fra Statsforvalterne i Vestland, Agder og Rogaland til felles fagdag i Sør-Vest-samarbeidet. Dette vurderer vi bidrar til å sikre at de tre embetene har lik forståelse av regelverket, noe som igjen kan sikre iverksetting av tiltak, for å følge opp skoleeieres arbeid med å sikre at elever får det tilbudet de har krav på.

Høsten 2024 gjennomførte vi opplæring i ny opplæringslov med fokus på kapittel 11, for alle pedagoger ved alle fylkets BUP-er. Dette anser vi nå som svært viktig kunnskap for BUP å ha, fordi nå er pedagogene ved BUP ofte alene/først inne i saker, hvor elever har behov for for eksempel personlig assistanse etter § 11-4. Vedtaksmyndighet må nå selv opplyse saken godt nok, og da gjerne ved hjelp av dokumentasjon fra BUP. BUP har derfor fått en ny rolle i forhold til å sikre at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven.

Vi arrangerte en fagdag om håndtering av skolefravær og voksne som krenker, for skoleeiere og skoleledere, høsten 2024. Et av temaene der var sammenhengen mellom skolefravær, tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging. Å spre denne kunnskapen mener vi sikrer at flere elever får oppfylt rettighetene etter kapittel 11.

Gjennom 2024 har vi publisert 20 artikler på vår hjemmeside som omhandler spesialpedagogisk tilrettelegging. Dette mener vi både gir elev/foresatte, rektorer, skoleeiere, PPT m.fl. lett tilgjengelig informasjon om regelverket. I artiklene har vi lenker til annen relevant informasjon til for eksempel Udir sine sider, og vi har oppdaterte opplysninger om hvem hos oss som har fagansvar på området inkludert kontaktopplysninger. Artikler og kontaktopplysninger til oss mener vi bidrar til at både elev/foresatte og ansatte lett tar kontakt ved spørsmål og problemstillinger.

Vi har gitt konkret veiledning til skoleeiere i enkelte saker om lovforståelse knyttet til individuell tilrettelegging. Vi erfarer blant annet at det er en del usikkerhet omkring terskelen for rett til individuelt tilrettelagt opplæring, sett opp mot retten til personlig assistanse. Vi erfarer også at det er krevende for skolene og PPT å jobbe langs to spor samtidig, både øke kompetansen på inkluderende opplæring innen ordinær opplæring, og samtidig sikre individuelle rettigheter gjennom rett til individuell tilrettelegging (§§1-4, 11-5 og 11-6). At kompetanseløftet for inkluderende praksis og spesialpedagogikk og målsettingen om at PPT i større grad skal støtte skolene i det forebyggende arbeidet og bidra til tidlig innsats og inkludering, ikke kan gå på bekostning av individuelle rettigheter er ikke alltid forstått korrekt. Vi vurderer at konkrete avklaring av og veiledning om terskelen for rett til individuelle rettigheter, bidrar til bedre rettssikkerhet for elevene.

Gjennom klagesaker og foresattes kontakt med oss, ser vi at tiden fra henvisning til PPT til ferdigstilt sakkyndig vurdering, fortsatt er bekymringsfull lang i mange kommuner. Vi har pekt på denne utfordringen i våre regelverksamlinger og vist til kommunens ansvar for å ha en forsvarlig saksbehandlingstid fra henvisning til vedtak. Vi har gjennomført FNT med internkontroll ITO i en kommune i 2024, og har planlagt 3 nye tilsyn på området i 2025. Bedre internkontroll på området vurderer vi vil bidra til at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven.

Spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven (fra kapittel 3.3.3.1.5.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på etter barnehageloven.

I 2024 har vi arrangert to regelverksamlinger for ledere og rådgivere i PPT (Pedagogisk-psykologisk tjeneste) innen det spesialpedagogiske området. Én av samlingene hadde et særskilt fokus på regelverket om spesialpedagogisk hjelp. Vi ser at dette bidrar til økt etterlevelse av regelverket i vedtak om spesialpedagogisk hjelp. De faste møtepunktene med PPT styrker kvaliteten på tilrådinger i de sakkyndige vurderingene, som igjen bidrar til at kommunene gjennomfører vedtakene i tråd med regelverket. Tilbakemeldingene fra deltakerne, både nyansatte og erfarte, har vært positive.

I tillegg til vårt direkte arbeid med kapittel VII i barnehageloven, har vi i 2024 valgt en bredere tilnærming for å sikre at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på. Vi arrangerte regelverksamlinger for barnehagemyndigheten med fokus på myndighetsoppgaver, forvaltning, risikovurdering og "påserollen". Kommunene har etterspurt flere liknende samlinger i 2025 der de ønsker med fokus på internkontroll og spesialpedagogisk hjelp.

Vi har 2024 hatt ett tilsyn med barnehagemyndighetens ansvar og oppgave med spesialpedagogisk hjelp og internkontroll etter kapittel VII i barnehageloven. Tidligere tilsyn har avdekket manglende kompetanse og regelverksforståelse hos barnehagemyndigheten. Vi opplever at tilsyn er en god måte å heve kompetansen til kommunene.

Videre ser vi verdien av å informere bredt om rettigheter og krav etter kapittel VII i barnehageloven. Kombinasjonen av informasjon og veiledning gjennom artikler, webinarer og fysiske samlinger gjør at vi når ut til flere nivåer i kommunene.

På Oppvekstkonferansen i november 2024, som hadde barnerettigheter og barnets beste som tema, var blant annet Barneombudet foreleser. De presenterte en ny modell for vurdering av barnets beste. Konferansen er også et tiltak som bidrar til å sikre at barn får det tilbudet de har krav på.

Vi har også publisert informasjon på våre nettsider rettet mot foreldre, der vi gjør oppmerksom på retten til å klage på gjennomføring av vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Statsforvalteren mottar imidlertid få klagesaker på dette området. Dette kan tyde på at kommunene i stor grad gjennomfører vedtakene i tråd med regelverket. Samtidig ser vi et behov for bedre oversikt over forholdene i barnehagesektoren når det gjelder gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp.

Samlet sett har vi fått gode tilbakemeldinger på både informasjon på nettsidene og samlingene vi har arrangert. Deltakerne rapporterer om nyttig læring, relevant informasjon og godt samarbeid med Statsforvalteren. Vi vurderer derfor at tiltakene våre har bidratt til at barn i større grad får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på.

Fritak for fag (fra kapittel 3.3.3.1.5.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at alle skoleeiere følger regelverket om fritak for fag.

Vi har hatt økt og vedvarende fokus på regelverket for fritak for opplæring i fag i møte med skoleeiere, rektorer og PPT-ledere/PPT-rådgivere. Vi har kommunisert at alle avvik fra LK2020 må være tilrådd i sakkyndig vurdering og fastsatt i enkeltvedtak om individuelt tilrettelagt opplæring, for at fritak for hele/deler av fag, skal være lovlig.

I vår kontakt med kommunene, både i klagesaker, regelverksamlinger og veiledning, har vi informert om regelverket som gjelder for fritak for fag. Vi formidler at opplæring i grunnskolen og i videregående skole skal være i samsvar med gjeldende læreplan for fag. Skoleeier må derfor ha rettslig grunnlag for å gi elever opplæring som avviker fra læreplanverket. Vi kommuniserer at utgangspunktet er at læreplanen også gjelder for elever med individuelt tilrettelagt opplæring, og at de skal ha det samme totale undervisningstimetallet som andre elever. I tilfeller der det er behov for avvik fra læreplanen, skal disse tilrås av PPT, før det kan fattes vedtak om avvik. Vi vektlegger at barnets beste må være et grunnleggende hensyn ved et eventuelt fritak, og ikke hensynet til kommunen og skolen. Vi har også presisert at det er viktig at foresatte og elev gjøres kjent med hvilke konsekvenser et eventuelt fritak fra opplæring i fag kan få for eleven på lengre sikt.

Vi har hatt økt og vedvarende fokus på dette i vårt samarbeid med PPT. Vi ser det som helt sentralt at PPT har god nok kompetanse om regelverket. Vi erfarer at PPT ikke alltid er tydelige i sakkyndig vurdering når de tilråder avvik fra hele/deler av fag, eller tilråder avvik fra trinnets kompetansemål i fag. Vi vurderer at kunnskapsbygging og forståelse hos PPT-ledere og PPT-rådgivere, er helt sentralt for at alle skoleeiere skal følge regelverket om fritak fra opplæring i fag når de fatter vedtak. Samarbeidet med PPT og vår vurdering av tiltakets effekt er nærmere beskrevet i punkt 3.3.3.1.5.1.

Videre har vi gjennomført månedlige møter på Teams høsten 2024, hvor implementering av ny opplæringslov, inkludert rettighetene etter kapittel 11, har vært på agendaen. Reglene om fritak for opplæring i fag har vært et tema i møtene. Vi har også gitt opplæring i rettigheter etter kapittel 11 til skolefaglige ansvarlige ved alle fylkets barneverninstitusjoner og pedagoger i BUP. Tiltakene og vår vurdering av tiltakenes effekt er nærmere beskrevet i punkt 3.3.3.1.5.1.

Vi har gitt konkret veiledning til skoleeiere og foresatte om lovforståelse knyttet til fritak fra opplæring i fag. Vi har videre publisert artikkel på hjemmesiden om praktisering og forståelse av regelverket om fritak for opplæring i fag. Vi vurderer at konkrete avklaringer og veiledning om terskelen for fritak, bidrar til bedre rettssikkerhet for elevene.

Vi vurderer at våre tiltak, det vedvarende fokuset på hvordan regelverk for fritak for opplæring i fag skal forstås og praktiseres, hjelper skoleeier/vedtaksmyndighet/rektor i større grad til å følge regelverket om fritak fra opplæring i fag.

Spesialundervisning i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.5.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever i videregående opplæring får spesialundervisning i tråd med regelverket

Vi har hatt særlig oppmerksomhet på å sikre riktig regelverksforståelse- og etterlevelse etter kapittel 11. Også i 2024 prioritert å ha mye kontakt med PPT for å sikre god forståelse av regelverket og hva som kreves av sakkyndig instans. Dette inkluderer også fylkeskommunal PP-tjeneste. Videre har vi gjennomført månedlige møter på Teams høsten 2024, hvor implementering av ny opplæringslov, inkludert rettighetene etter kapittel 11, har stått på agendaen. Vi har også gitt opplæring i rettigheter etter kapittel 11 til skolefaglige ansvarlige ved alle fylkets barneverninstitusjoner og pedagoger i BUP. Vi har videre gitt konkret veiledning til skoleeier og rektorer når vi har mottatt henvendelser om lovforståelse knyttet til regelverk om individuell tilrettelegging. Samtidig har vi publisert en rekke artikler på vår hjemmeside som omhandler temaet spesialpedagogisk tilrettelegging. Tiltakene og vår vurdering av tiltakenes effekt er nærmere beskrevet i punkt 3.3.3.1.5.1.

Vi har også satt i verk tiltak spesifikt rettet mot fylkeskommunen. Vi har holdt innlegg på en samling for alle landets PPT-ledere i fylkeskommunene våren 2024. Temaet for innlegget var ny opplæringslov og hvordan iverksettelsen av den ville påvirke de fylkeskommunale PP-tjenestene sitt arbeid. Videre holdt vi et webinar om ny opplæringslov i samarbeid med fylkeskommunen våren 2024. Et av temaene her var reglene om individuell tilrettelegging i ny opplæringslov. Ledere på de videregående skolene og ledere og rådgivere i fylkeskommunen deltok på webinaret. Vi holdt videre et innlegg på rektorsamling i regi av fylkeskommunen høsten 2024, hvor et av temaene var vurderinger av elevens beste og casearbeid som omhandlet individuelt tilrettelagt opplæring.

Vi benytter også faste møtepunkter med ledelsen i opplæringsavdelingen i fylkeskommunen til å ha oversikt over status og orientere om regelverket.

Vår vurdering er at disse tiltakene har vært med på å sikre riktig lovforståelse hos fylkeskommunen, som igjen er med på å sikre at elever på videregående opplæring får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på etter loven.

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bidra til at skoleeiere, skoler og lærebedrifter forstår og etterlever Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S).

Evalueringen av fagfornyelsen viser at det er god oppslutning om de nye læreplanene og at læreplanene nå har blitt en naturlig del av lærernes undervisningspraksis. Samtidig går det frem at det er relativt stor variasjon i skoleeieres og skolelederes strategier for det lokale læreplanarbeidet og at det er vanskelig for informantene å bedømme hvorvidt de «realiserer» intensjonene i LK20. Vi legger til grunn at evalueringen speiler tilstanden i Rogaland. Forskerne anbefaler nasjonale myndigheter å gi skolene tid, men samtidig å sikre skoleeiers og skoleledelsens fortsatte engasjement i arbeidet med LK20 og å styrke engasjementet der det er mangelfullt eller fraværende.

Behovsmeldingene og rapporteringen i tilskuddsordningen viser at skolene i Rogaland jobber godt med bruk av LK20 i praksis, med tematikk fra overordnet del og fra fagfornyelsen. I den forbindelse bidrar vi som sekretariat for samarbeidsforum til utviklingen ved å informere, legge til rette for erfaringsdeling og å fremme skolebaserte prosesser og arbeid i profesjonsfelleskap. Eksempler på tema for erfaringsdeling i år er «Eleven som deltaker i læreres profesjonsutvikling» og «Kompetanse for inkluderende praksis». Vi mener at vi slik bidrar til både å holde oppe engasjementet og til utvikling i arbeidet med LK20.

Vi bidrar også jevnlig til etterlevelse av læreplanverket ved å besvare spørsmål fra sektor og ved å arrangere og bidra på fag- og regelverkssamlinger. Vi publiserer nettartikler som har sammenheng med læreplanen og regelverk for opplæring. I saksbehandlingen og vedtakene våre, for eksempel i skolemiljø saker, peker vi på sammenhenger med overordnede prinsipper og verdier i læreplanen.

I dialogen med skoleeierne om tilstanden har vi satt på dagsorden resultater fra det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet. Vi mener at vi slik også bidrar til at kommunene følger med på og jobber med områder i læreplanen som krever oppmerksomhet og utvikling.

I oppdraget fra departementet om å styrke skolenes arbeid med LK20 har vi koblet på lærerutdanningene ved UiS og HVL. Dette for å styrke UHs samarbeid med skolene i arbeid med fagfornyelsen lokalt og regionalt, og spesielt for å støtte opp om der behovet er størst. Mer om dette under.

I evalueringen av fagfornyelsen anbefales det bla. å ansvarliggjøre skoleeier når det gjelder skolenes digitale opplæring. Dette skal vi ta med oss i det videre arbeidet med oppdraget. Det blir i den forbindelse interessant å følge det videre arbeidet med NOU 2024:20 Det digitale livet – balansert oppvekst i skjermens tid.

I vårt utvidede ansvar for klagebehandling på sluttvurdering vil vi få økt kjennskap til vurderingspraksis i VGO. Dette blir også viktig informasjon i det videre arbeidet.

Vår vurdering av virkningen av arbeidet

Vi mener at vi bidrar på flere og varierte måter til forståelse og etterlevelse av læreplanverket. Tilbakemeldingen fra sektor tilsier at oppfølgingen er til god hjelp i det lokale arbeidet. Vår kjennskap til sektor tilsier at skoleeiere og skoler i Rogaland prioriterer læreplanarbeidet, at de arbeider godt med innføringen og er på god vei til å forstå og etterleve læreplanverket. Det er vår vurdering at vi har bidratt godt til både engasjement og etterlevelse av LK20.

I det videre har vi skrevet mer utfyllende ift. sluttvurderinger og oppdraget med å styrke arbeidet med LK20.

Særlig om læreplanverket og standpunktvurdering

Vi har over tid opphevet en stor andel av karakterene i vår klagebehandling, og hovedårsaken etter innføringen av ny læreplan er at standpunkt karakteren ikke er basert på en vurdering av elevens samlede kompetanse ved avslutningen av opplæringen.

På grunnlag av denne kunnskapen har vi de siste årene gjort om malen vår for vedtak, med mål om å tydeliggjøre kravene til standpunktvurdering i vedtakene våre enda bedre. I tillegg veileder vi og viser til ressurser på udir.no i vedtakene våre. Vi har også lagt ut veiledningsskriv til skolene på hjemmesiden vår, med samme mål og for å bidra til at vi får riktig informasjon til saksbehandlingen. Vi har grunn til å tro at vi med dette har oppnådd å kommunisere vurderingene og regelverket bedre, og at vi slik bidrar til økt forståelse og etterlevelse.

På samme grunnlag har vi også i år gjennomført fagsamlinger om standpunktvurdering for grunnskole. Alle kommunene deltok på skoleledernivå, og de fleste skoleeiere var representerte. Våre innlegg og tilrettelagte prosesser med eksempler og case hadde som formål å vise sammenhengen mellom fagplanene, underveisvurdering og standpunktvurdering, og slik skape forståelse for kompetansebegrepet og hva samlet vurdering er. Tilbakemeldingene fra deltakerne tilsier at vi bidro til at deltakerne fikk økt sin kunnskap og forståelse.

I forbindelse med vår støtte til innføring av ny opplæringslov har vi vært i jevnlig dialog med fylkeskommunen for å avdekke behov for veiledning. Som resultat av dette samarbeidet har vi også planlagt tilsvarende samling for videregående skole i januar 2025. Vi mener at dette blir et viktig bidrag for å sikre god standpunktvurdering og klagebehandling, og at vi slik også bidrar til engasjement i læreplan- og vurderingsarbeidet i VGO.

Våren 2024 behandlet vi i overkant av 90 klager på fastsettelsen av standpunkt karakter i fag. Skolenes redegjørelser viser at skolene uten unntak har tatt i bruk de nye læreplanene. Flere faglærere gir en beskrivelse som sannsynliggjør at faglærer har løftet blikket og sett kompetansemålene i sammenheng i vurderingen av elevens kompetanse. Hovedårsaken til opphevingen er likevel at faglærere ikke sannsynliggjør at karakteren er et uttrykk for kompetanse som samlet dekker kompetansemålene i faget, og at det ikke er sannsynliggjort at faglærer har vurdert underveisvurderingens betydning. Vi mener at noe av forklaringen kan være at det er en krevende øvelse for faglærer å beskrive hvordan dette er oppfylt.

Antall klager gikk betraktelig ned dette året i vår største kommune. I dialogen med kommunen er vi gjort kjent med at de bruker vår veiledning og regelsamlinger aktivt i det lokale arbeidet med standpunktvurdering. Vi har derfor grunn til å tro at vi har bidratt til endring i praksis i denne kommunen.

På grunnlag av tilbakemeldinger samlet sett fra sektor og den kvalitative forbedringen på skolenes redegjørelser, mener vi at vi har bidratt godt til skoleeier og skolenes arbeid med økt forståelse og etterlevelse av læreplan og forskrift. Endring tar tid, men vi mener at skolene i Rogaland er på god og riktig vei.

I dialogen med sektor er vi gjort kjent med at det er krevende å vurdere om det er grunnlag for å sette standpunkt karakter, og ta stilling til om det skal fattes vedtak om å ikke fastsette standpunkt karakter (IV). Utfordringen med å få tilstrekkelig grunnlag settes i sammenheng med økt fravær og sykemeldinger fra elevene. På grunnlag av dialogen vi har hatt om dette, mener vi at det kan være risiko for at standpunkt karakterer settes på feil grunnlag, men også at det ikke fattes vedtak om IV når det er påkrevd. Vi vil derfor ta med oss denne problemstillingen i veiledning til neste år og ber også Utdanningsdirektoratet om å vurdere oppfølging på dette.

Avslutningsvis har vi lyst til å si at vi har tro på at arbeid med standpunktvurdering i den nasjonale gruppen vil kunne bidra til bedre og likere veiledning til sektor. På grunnlag av en forholdsvis stor variasjon av andel opphevet og stadfestede standpunkt karakterer, er det også grunn til å tro at arbeid i tolkningsfellesskap mellom embetene er nødvendig. Vi ser derfor frem til det videre arbeidet i gruppen.

Særlig om læreplanverket og sikker gjennomføring av eksamen

I begynnelsen av 2024 gjennomførte vi tilsyn med Rogaland fylkeskommune der temaet var sikker eksamensgjennomføring. Her gav vi ingen pålegg, men dialogen gjennom tilsynet gav oss god oversikt over og kommunikasjon rundt Rogaland fylkeskommune sin planlagte gjennomføring.

Vi opplevde få utfordringer knyttet til gjennomføring av årets eksamen. Vi opplever ikke å mangle sensorer, men ser stor forskjell på antall tilgjengelige fagpersoner mellom fagene. For norskfagene i videregående opplæring hadde vi ønsket oss flere tilgjengelige fagpersoner. Vi samarbeider med Rogaland fylkeskommune og Statsforvalteren i Agder/Agder fylkeskommune for å øke rekrutteringen, og ser behov for å opprettholde dette tiltaket. Å ha et stort «pool» å hente sensorer fra gjør det lettere å sikre god kvalitet på sensorer og klagebehandlere. I realfagene har vi særlig mange fagpersoner som ønsker å være sensorer.

Utfordringer knyttet til oppdateringer for programmer til Mac-maskiner førte til problemer med hjelpemidler for noen elever under eksamen i norskfagene. Det gjaldt særskilt for elevene med bruk for støttende programvare. Det ble søkt om annullering i de tilfellene der dette ikke kunne/ble kompensert. Fra dialog med skoleeier ser vi at dette er vanskelig å få avverget når oppdateringene kommer rett før eksamensgjennomføringen.

Vi har faste møter/samlinger med både kommuner og fylkeskommunen der nytt regelverk blir gjennomgått, dialogkafe der aktuelle problemstillinger blir diskutert og man kan reflektere over egen praksis og utveksle erfaringer. Der elever blir meldt opp til eksamen etter fristen skriver kommunene begrunnelse for dette avviket til SFRO. Vi opplever at Rogaland var godt forberedt på eksamen våren 2024. Ut fra annulleringer, tilsyn, fagdager og spørring til sektor, ser vi at kommuner og skoler foretar risikovurderinger og setter inn fornuftige tiltak som trykker eksamensgjennomføringen i Rogaland.

Vi mener etter dette at vi ser god virkning av arbeidet vårt på eksamensfeltet.

Høsten 2024 opprettet vi nasjonal gruppe for nye arbeidsoppgaver på eksamensfeltet. Her bidrar alle embetene til felles tolkninger på regelverksområdet. Vi har jevnlig møter på Teams der vi også deler eksempler på praksis. Her har vi blant annet utarbeidet felles mal for klagesaker på formelle feil ved lokalt gitt eksamensgjennomføring for muntlig/praktisk eksamen og digitalt skjema for kommunene til innsendelse av klagesakene. Vi har fått til faglig samarbeid mellom saksbehandlere på området for hele landet. Vi ser fram til å fortsette det gode samarbeidet i 2025 og har tro på at samarbeidet kan bidra til mer ensartet praksis embetene imellom.

Vårt bidrag i arbeidet med oppdrag fra departementet om å styrke skolenes arbeid med LK20/LK20S

Som skissert i oppdragsbrevet valgte å involvere aktørene, men vi valgte å ha regien på oppdraget selv. Det ble derfor en relativt lang prosess før vi tildelte midlene i oktober 2024. Prosessene og innspillsrundene ble avgjørende for vår videre avgrensning av oppdraget. Et argument for ikke å fordele til partnerskapene var at midlene ville kunne bli brukt bedre ved få tiltak. Vi var i dialog med AU for samarbeidsforum, nøkkelpersoner identifisert av samarbeidsforum og samarbeidsforum. Vi mener at prosessene faktisk bidro til at noe av intensjonen i oppdraget, bidra til at arbeid med læreplanverket fortsatt settes på agendaen lokalt og regionalt, ble ivarettatt.

Vi var opptatt av kjernen i oppdraget, styrke skolenes arbeid med fagfornyelsen og bidra til refleksjon og styrke en felles forståelse av intensjonene med fagfornyelsen, og ikke minst ta tak i verdiløftet og de tverrfaglige temaene. I Rogaland viser rapporteringen for desentralisert ordning i 2024 at 94 % av partnerskapene bruker midler til "bruk av LK 20 og LK20 i praksis" og 88 % til "overordnet del av læreplanen". Vi mente det var viktig å bygge på disse rapporteringene og allerede igangsatte tiltak i arbeidet med å løse oppdraget vi fikk. Statsforvalteren ble i oppdraget gitt stort handlingsrom til å vurdere hvilke tiltak som var best for oss i Rogaland. I vår vurdering la vi derfor vekt på følgende to momenter:

- at midlene kan brukes til å styrke UHs samarbeid for å styrke skolens arbeid med fagfornyelsen lokalt og regionalt, og
- at midlene skal benyttes til skoleeiere og skoler som har størst behov for støtte til arbeid med å oppfylle intensjonene i læreplanverket.

Vårt valgt ble derfor å koble på lærerutdanningen. Vi ønsket å gi UiS og HVL, våre lokale UH-miljø, insentiver til å samarbeide. Vi ser for oss at midlene kan støtte opp om arbeidet i partnerskapene i regionen, slik at de i samarbeid identifiserer kommuner/skoler som trenger ekstra oppfølging. I tildelingsbrevet har vi presisert at det som ledd i arbeidet er en forutsetning at Universitet i Stavanger, i samarbeid med Høgskulen på Vestlandet, inviterer partnerskapene i tilskuddsordning for desentralisert kompetanseutvikling i Rogaland til erfaringsdeling i løpet av 2025.

Konkret jobber UiS og HVL med disse tiltakene:

1. Stipendordning for masterstudenter som vil arbeide med overordnet del av LK 20
2. Samarbeid mellom masterstudenter og skoler med særskilte behov
3. Bærekraftdidaktisk verksted
4. Mastertorg

SFRO vil følge opp dette arbeidet i 2025 gjennom arbeidet med erfaringsdelingen i partnerskapene.

Klager på standpunkt karakterer

Hvor mange klager på standpunkt karakterer i fag har dere behandlet etter vårens standpunktvurdering (totale antallet)?	Antall behandlede klager på standpunkt karakterer hvor karakteren ble opphevet/klageren fikk medhold (totale antallet)?	Hvilke fag utmerker seg med høy klageandel og/heller høy medholdsprosent?
93	66	Mat og helse (13 medhold av 15), Kroppsøving (8 medhold av 13), Fysisk aktivitet og helse (7 medhold av 11), Musikk (7 medhold av 10)

Rammeplan for SFO (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skoleeiere og skoler forstår og etterlever rammeplanen for SFO.

Tidligere år har vi meldt at vårt inntrykk er at rammeplanen er godt kjent blant de ansatte. Vi har registrert at rammeplanen gir status og legitimitet til arbeidet i SFO. I tillegg har vi i dialogen med sektor fanget opp at rammeplanen har gitt retning og oppmerksomhet rundt kompetanseutvikling i SFO. Sluttrapporten fra evalueringen av de første årene med rammeplan peker imidlertid på noen hovedfunn som vi antar også beskriver status i Rogaland. Det overordnede bildet viser at rammeplanen ikke har blitt den integrerte delen av arbeidet i SFO som den var ment å være.

Endringen fra 2022 – 2024 beskrives slik:

- Ledere har i stor grad fremdeles en positiv holdning til rammeplanen
- Tilbakegang i andelen ansatte som oppgir å kjenne rammeplanen godt.
- Færre ansatte som oppgir å arbeide med rammeplanen i kobling mot andre prosesser i skolen og færre ansatte som opplever at rammeplanen prioriteres og er kjent i skolen
- Færre ansatte og ledere som oppgir å kjenne støttematerialet godt, og kvaliteten på SFO vurderes som dårligere enn i starten av evalueringen
- Troen på at rammeplanen fører til endringer i deres SFO har også gått ned
- I tillegg vurderes kvaliteten på SFO som dårligere av både ansatte og ledere
- Ansatte mener i mindre grad enn i starten av perioden at rammeplanen fører til endringer i deres SFO

Begrensede ressurser og mangel på tid til å arbeide med rammeplanen trekkes frem som en hovedforklaring bak disse funnene. Økte forventninger til SFO kan også ha ført til at ansatte har strengere vurderinger av egen innsats, og til kvaliteten på SFO generelt. Videre beskrives gratis deltids plass som et tveegget sverd. På den ene siden bidrar gratis SFO til inkludering, fordi det skaper et fellesskap også etter skoletid. Samtidig viser forskerne til at færre benytter heltidsplass, noe som har bidratt negativt og endret rammene for enkelte SFO.

Vi har registrert at SFO ledere i Rogaland beskriver en situasjon med flere barn per voksen, plassmangel, mindre tid til planlegging og arbeid med rammeplanen. Dette betyr at noen opplever at gratis kjernetid gir lavere kvalitet i tilbudet, fordi det er færre voksne til å lede aktiviteter som eksempelvis

måltider, turaktivitet, mindre utstyr og leker. Noen peker også på at de har utfordringer med å få ansatt kvalifisert personale.

I likhet med funn i sluttrapporten har vi fått melding fra sektor om at det er relativt stor interesse for de studietilbudene som rettes inn mot ansatte i SFO.

Vi registrer med bekymring at sluttrapporten viser til en negativ trend i de ansattes vurdering av tilfredshet med samarbeid med andre instanser, og at vurderingen av samarbeid mellom skole og SFO har særlig negativ utvikling. Vi finner også gjennom arbeidet med håndhevingsordningen og tilsyn på skolemiljø og internkontroll at kompetanse, informasjonsflyt og samhandlingen mellom skole og SFO på skolemiljøområdet varierer. Dette kan få betydning for arbeidet med at eleven skal få det trygt og godt.

Sluttrapporten peker på at foresattes tilfredshet stort sett er som før, mens foreldre med barn med spesielle behov ligger på et lavere nivå og trenden er synkende. Videre vises det til at lav bemanning særlig påvirker de ansattes mulighet til å gi barn med spesielle behov et trygt, godt, og inkluderende tilbud

I Stavanger kommune er det diskusjon om bemanningsnorm. Ledere på SFO er bekymret for at den foreslåtte normen tildekker det reelle behovet. De trekker fram at barn i SFO med spesielle behov ikke får samme oppfølging som i skolen, og at dette kan gå ut over den totale kvaliteten.

I 2024 har vi gjennom vårt arbeid i samarbeidsforum brukt muligheten for å sette innføringen av rammeplanen på agendaen. I utvidet møte i oktober 2024 var alle skoleeiere og partnere fra UH til stede da vi løftet fram at vi sjelden ser behovsmeldinger i tilskuddsordningen hvor arbeid i SFO er valgt som tema. I rapporteringen desentralisert ordning levert i juni 2024, har ingen partnerskap arbeidet med kompetansebehov i SFO. Når vi da vet at det er stor variasjon i om rammeplanen for SFO blir forstått og tatt i bruk, er det vår vurdering at det finnes et slikt behov lokalt hos skoleeiere og i enkelte enheter.

Noen skoleeiere i Rogaland inkluderer SFO i tiltak i Kompetanseløftet. Rapporteringen viser at tiltakene øker ansattes forståelse for spesialpedagogikk og inkludering, at de fører til økt samarbeid mellom barnehage, skole, SFO og PPT og til samarbeid på tvers.

Vi har også i 2024 publisert nytt om SFO på vår hjemmeside. Vi vet at alle kommuner abonnerer på nyheter fra Statsforvalteren, og mener at vi slik har bidratt til økt fokus på arbeidet med innføring av rammeplanen. Samtidig har vi i liten grad fått spørsmål om forståelsen og praktiseringen av rammeplanen. De få henvendelsene vi har hatt har stort sett handlet om forståelsen av gratis kjernetid. Vi ser imidlertid en økning i spørsmål om kvalitet og trygt og godt SFO miljø, særlig fra foresatte som har barn med spesielle behov.

Vi mener at vi har et ansvar for å se til at SFO og rammeplanen blir arbeidet med i ordninger der vi er tettere på, i oppfølgingsordningen og læringsmiljøprosjektet. Dette vil vi følge opp i 2025.

Oppsummert er det vår vurdering at kommunen bruker rammeplanen, men at finansiering og bemanning ikke er høyt prioritert i mange kommuner. Vi mener at vårt arbeid for at rammeplanen for SFO blir forstått og tatt i bruk, har bidratt til at kommunene bruker den.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.3.3.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for arbeidet innenfor rettssikkerhet. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av barnehage- og skoleeiers forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke barnehage- og skoleeiers kompetanse ved behov.

Barnehagemiljø:

Som vist til under rapportering på 3.1.3.7 og 3.3.3.1.3.2, har vi prioritert kapittel VIII i alle våre tilsyn og i samlinger med barnehagemyndigheten siden endringen i barnehageloven. Under rapportering 3.3.3.1.3.2 redegjør vi nærmere for arbeidet med regelverket knyttet til psykososialt barnehagemiljø ut mot barnehageeier og ansatte og effekten av dette.

Skolemiljø:

Håndhevingsordningen og tilsyn er våre viktigste virkemiddel for å ivareta elevenes rettssikkerhet på området. Vi har ført 2 tilsyn med skolemiljø og internkontroll i 2024. Risikovurdering avgjør om vi fører tilsyn, og det er dermed målrettet mot de skoleeierne som har behov for kompetanse. I tillegg har vi informert sektor om endringer i kap. 12 på samlinger og i månedlige møter. Vi viser til rapportering på kapittel 3.3.3.1.3.1 for beskrivelse av vårt arbeid.

Spesialundervisning:

Vi har hatt stor aktivitet i veiledning av PP-tjenesten og skoleeier ved innføringen av ny opplæringslov, og har også ført 1 tilsyn med spesialundervisning og internkontroll. Vi viser til rapportering på kapittel 3.3.3.1.5.1. og 3.3.3.1.1.1.

Spesialpedagogisk hjelp:

Vi har hatt samlinger og veiledninger med PP-tjenesten og barnehagemyndighet dette året. I tillegg har vi gjennomført 1 tilsyn med barnehagemyndighetens ansvar og oppgave med spesialpedagogisk hjelp og internkontroll. Vi viser til rapportering på kapittel 3.3.3.1.5.2.

Prioritering og risikovurdering

Vi prioriterer ressurser på områdene gjennom håndhevingsordningen, klagebehandling og tilsyn. Vi har redusert vår behandlingstid etter § 12-6 med nesten 10 dager, og vi har gjennomført 5 tilsyn på disse områdene i 2024. Vi bruker tilsynene aktivt for å veilede om regelverket for å styrke kompetansen på regelverket hos barnehagemyndighet og skoleeier.

Statsforvalteren har prioritert regelverket om skolemiljø og spesialundervisning i vårt arbeid med innføring av ny opplæringslov. Regeletterlevelse er en grunnleggende forutsetning for barn og elevers rettssikkerhet. Vi viser til rapportering på 3.3.3.1.1.1.

Risikovurderingene vi gjør av sektor er også førende for om vi følger opp med tilsyn eller veiledning for å heve kompetansen hos den enkelte barnehage- og skoleeier, jf. rapportering på kapittel 3.3.3.1.1.1.

Støtte arbeidet med realkompetansevurdering av voksne (fra kapittel 3.3.3.1.9.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal støtte skoleeier i arbeidet med realkompetansevurdering av voksne.

Statsforvalteren i Rogaland har løpende henvendelser fra kommuner og fylkeskommune om bestemmelser i regelverket om plikt og rett til RKV, og vi svarer ut disse fortløpende.

Statsforvalterne i Agder, Rogaland og Vestland arrangerte den 24.09.2024 et webinar om RKV for ansvarlige i kommuner og fylkeskommuner

Foredragsholdere var foruten en tilsatt fra vårt embete, Hk-Dir, Oslo Met, et voksenopplæringssenter fra en kommune i Rogaland samt Agder fylkeskommune. Innholdet var rettet mot regelverk, hensikten med reglene, utdanningen innen RKV på Oslo Met, og erfaringer i praksisfeltet.

Vi fikk gode tilbakemeldinger. Evalueringen viser at 97% synes det var relevant eller svært relevant. 85% mente at det hevet egen kompetanse om RKV, og 93% ønsket flere samlinger i regi av Statsforvalterne om dette emnet.

Antallet deltakere var rett i underkant av 300. Webinaret ble tatt opp og sendt ut til deltakere for å bidra til ytterligere spredning.

Vi anser læringsutbyttet som svært godt for sektor. Og får tilbakemeldinger om at stadig flere læringssentre tilbyr videreutdanning på Oslo Met i RKV for egne lærere.

Samtidig er det vår vurdering at spesielt kommunen finner det utfordrende å foreta realkompetansevurderinger. Fylkeskommunene gjør dette i større grad, men også her tror vi det er mangelfullt. Vi får få klager på selve RKV, men vi ser i enkelte klager om inntak at elev/deltaker ikke er realkompetansevurdert i forkant. Vi tror at nye rettigheter i ny opplæringslov setter RKV på dagsorden og etterlyser mer veiledningsmaterieell fra Udir/Hk-dir.

3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Kommunene i Rogaland bosetter i stor grad i tråd med anmodningen fra Imdi.

Vi har tett og god kontakt med fylkeskommunen og kommunene om bosetting og integrering. Vi vurderer at bosettingen i Rogaland er god, selv om det rapporteres om mangel på bolig, press på kommuneøkonomi og i helsetjenestene.

SFs innsats har ikke vært avgjørende for fylkeskommunens og kommunenes arbeid med bosetting. De har tatt samfunnsoppdraget sitt på alvor.

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting. (fra kapittel 3.3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting av nyankomne flyktninger.

Statsforvalteren i Rogaland gjennomfører beredskapsmøter annenhver måned med aktuelle aktører om situasjonen rundt flyktninger fra Ukraina. Her deltar IMDi, Politiet, NAV på fylkesnivå, Rogaland fylkeskommune, kommuner og Statsforvalter. Møtene er svært verdifulle for oss når det gjelder informasjon om situasjonen i de ulike kommunene i fylket fra andre etater enn vår egen, og som er nyttig i vurderingen av kapasitet for bosetting i kommunene.

Utdanningsavdelingen deltok i arbeidsgruppe for forsøksordningen om overføring av oppgaver fra Husbanken til Statsforvalteren fram til avvikling av forsøket i september 2024. Alle avdelingene i embetet var representert i denne gruppen. Utdanningsavdelingen fikk svært viktig informasjon om situasjonen i kommunene også på andre områder enn våre egne. Blant annet om kommunenes kapasitet på opplæringsområdet/introduksjonsprogram, innen helse-, sosial- og barnevern og kommunenes arbeid med reguleringsplaner for boliger til flyktninger.

Arbeidsgruppen gjennomførte kommunemøter med politisk og administrativ ledelse i kommuner med lav kapasitet, eller som vedtok færre bosettinger enn anmodning. Spørsmål knyttet til mottak og integrering ble hovedtema på disse møtene, da enkelte kommuner opplever til dels store utfordringer med å tilby forsvarlige tjenester for flyktninger. Vi var her i direkte posisjon til å oppfordre kommunene til å bosette flyktninger i tråd med anmodningen fra IMDi.

Faggruppen for integrering i utdanningsavdelingen har ca 4 møter årlig med integreringsteamet i Rogaland fylkeskommune. Her deler vi kunnskap om kommunene i fylket fra tilsyn, klagebehandling, rapporter fra Rogaland revisjon, informasjon om kommunenes økonomiske robusthet og andre relevante temaer som har betydning for fylkeskommunens anbefaling til IMDi om bosettingstall.

På disse møtene drøfter vi også behov for felles samlinger med temaer innenfor integrering og bosetting.

Vi gjennomførte 3 samlinger sammen i mai/juni i 2024 med tema integrering og arbeid for minoritetsspråklige. Her deltok ledere i NAV, voksenopplæringen og flyktningtjenesten. Disse samlingene gav oss viktig informasjon om kommunenes opplevelse av å kunne tilby gode tjenester til minoritetsspråklige, noe som vil spille inn på bosettingstallene som vedtas av kommunen.

Bosetting er også tema på når Statsforvalterens ledergruppe er på kommunebesøk og treffer formannskapet og administrativ ledelse i kommunene i Rogaland.

Vi opplever at kommunene i Rogaland i stor grad bosetter som anmodet. Det har derfor ikke vært nødvendig med ekstra virkemidler fra vår side og vi mener at vår veiledning på disse områdene bidrar til relativt høye bosettingstall i vårt fylke.

3.1.4 Gjennomførte evalueringer

Beredskap

Beredskapshendelser og øvelser: Statsforvalteren skal gjennomføre evalueringer av alle øvelser og hendelser.

Evaluering av hendelser:

- Evalueringrapport etter værhendelsen "Jakob" okt/nov.
- Evalueringsmøte etter stengte veier og isolerte bygder i Suldal og Sauda.
- Evalueringrapport etter brudd på hovedvannledningen til IVAR.
- Evalueringsmøte etter svikt i ekom som påvirket nødnumrene.

Evaluering etter øvelser:

- Evaluering etter diskusjonsøvelse "Hybrid Rogaland 2025". Øvelse for 17/23 kommuner og syv regionale beredskapsvirksomheter. Øvelsestemaet var sammensatt virkemiddelbruk.
- Evaluering etter diskusjonsøvelse "Atomsnø" for fylkesberedskapsutvalget. Øvelsen var tematisk todelt. Ett snøvær-scenari og ett atomscenari i en sikkerhetspolitisk krise/krig scenario.
- Evaluering etter diskusjonsøvelse i fylkesberedskapsrådet under øvelse "Sverd i fjell". Temaet var mottak av internt fordrevne i sikkerhetspolitisk krise/krig.
- Evaluering etter spilløvelse "Ekomkraft". Øvelsen var en samvirkeøvelse sammen med NKOM, NVE, SFAG og en rekke regionale ekom- og krafttilbydere. Temaet var ekstremvær som fører til strøm og ekombrudd på tvers av Rogaland/Agder.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Beredskap

Vi kom ikke i mål med oppdraget om kraftrasjonering og Statsforvalterens bistand for å kontrollere hvem som skal unntas fra rasjonering, jf. 3.1.2.5. Vi har hatt KDS og alle KBO-enhetene (nettselskapene) i fylket og har fått oversendt nødvendig lister, men ikke hatt ressurser til kvalitetsikre nettselskapene sine lister mot kommuner og andre aktører. Mye skyldes et omfattende oppdrag fra HOD om utarbeide en Gap-analyse mellom primærhelsetjenestens kapasitet til å understøtte forsvaret ved masseskadesituasjoner.

Vi har heller ikke revidert oppfølgingsplanen etter FyllkesROS som ble utarbeidet i 2023 i 2024.

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Vi har ikke full måloppnåelse når det gjelder tilsyn med sosiale tjenester i Nav.

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Ingen avvik

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Vi har ikke full måloppnåelse for planlagte tilsyn og vi har for lang saksbehandlingstid på noen felt. Vi viser til registrering under 3.3.1.3 for detaljer.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Vi er gjennom instruks pålagt å ha et system for på kort varsel kunne videreformidle viktig informasjon, både ugradert og gradert.

I en endret sikkerhetspolitisk situasjon er det utfordrende å kommunisere gradert informasjon til andre enn de få som har digitale graderte kommunikasjonsløsninger. Dette gjelder både til regionale aktører, men spesielt til kommunene.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

HI 5.1.4.2 og TB 3.1.4.1.11 Bevaring verdifull natur. Som varslet i jevnlige samordningsmøter med Miljødirektoratet om arbeid med bevaring av verdifull natur, så har vi avvik på fremdrift i verneprosess på 4 av områdene: Årabrot (Haugesund), Karmøy vestkyst, Søyla ved Avaldsnes (Karmøy) og Klostervågen (Stavanger). Det krever fortsatt mye godt og langsiktig arbeid fremover for å få verneprosessene i havn på en god måte.

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gjøre rede for

- de største utfordringene i NAV-kontorenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet og hva statsforvalteren gjør med utfordringene.
- resultatet av statsforvalterens oppfølging av NAV-kontor som har særlige utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet.

Hvilke utfordringer Nav-kontorene møter i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet (KVP) varierer blant annet med kommunestørrelse og geografi.

Enkelte kommuner med få innbyggere og store avstander kan ha særskilte utfordringer med kollektivtilbudet, noe som begrenser deltakernes mulighet for å være med på ulike aktiviteter og tiltak. Statsforvalteren erfarer også at mindre kommuner/Nav-kontor i større grad ikke har egne veiledere som kun arbeider med kvalifiseringsprogrammet, men har dette som en del av en større og bredere portefølje. Statsforvalteren vurderer at dette kan være utfordrende med tanke på å opparbeide seg tilstrekkelig kompetanse på området og å prioritere deltakerne i tilstrekkelig grad.

Når Nav-kontorene gir tilbakemelding om hvilke utfordringer de møter i sitt arbeid med kvalifiseringsprogrammet, ser vi at det er flere av de samme utfordringene som går igjen hvert år. Vi trekker fram noen av disse her:

* Manglende språkferdigheter er uttalt som en av hovedutfordringene i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet. Konkret nevnes blant annet at det er vanskelig å skaffe aktuelt arbeid. Språk er fortsatt den hyppigste avslagsårsaken i KVP.

* Flere kontor enn tidligere mener at det er utfordrende og tungvint at det er flere datasystem som ikke kommuniserer med hverandre, det er tekniske problemer i forhold til personvern. Brukere som er registrert med KVP i media er blant annet ikke tilgjengelig for kandidatsøk. Dette oppleves som en svakhet i systemet, og gir manglende tilgang til rekrutteringsbistand.

* Som tidligere meldt, er det også særskilte utfordringer i Rogaland med at enkelte statlige tiltak ikke er tilgjengelige for KVP-deltakere.

* Enkelte kontor melder også om utfordringer med å identifisere KVP-deltakere. Det kan blant annet handle om helse- eller andre utfordringer som ikke er tilstrekkelig kartlagt før innvilgelse av program. I tillegg er ikke KVP godt nok kjent i hele NAV-kontoret. Det oppleves fremdeles som at det er potensiale i samhandling internt i Nav-kontorene da brukere som allerede har hatt lang oppfølging i Nav har mangelfull kartlegging og/eller arbeidsevne vurdering når brukere søkes inn til KVP. Det gjør det tidkrevende å behandle søknader, og kan påvirke den interne samhandlingen.

* Fortsatt er det noen kontor som rapporterer at det ikke er tilstrekkelige ressurser til å jobbe med KVP, at det er en økt søkermengde og at det er en økning i antall avslag på KVP.

* Det blir trukket fram at det er en utfordring at kommunene ikke leverer tilstrekkelig med arbeidstrenings plasser og tilbud om oppfølging, med unntak av helsefagarbeidere, og at kommunen ansetter for få ufaglærte etter arbeidstrening.

* Det trekkes fram at dette er brukere som står langt fra arbeid og at motivasjonsarbeid og det å holde på arbeidshåpet er krevende. Konkret gis det tilbakemelding om at tiden i KVP blir fort kort for en del deltakere og at det er vanskelig å stanse eller gi avbrudd, da det kan føre til at livssituasjonen forverrer seg.

Statsforvalteren har i 2024 hatt to fagsamlinger for ansatte i Nav-kontorene som jobber med kvalifiseringsprogrammet (KVP). Innholdet i samlingene

bygger på tilbakemeldinger fra Nav-kontorene om behov og ses opp mot det som vurderes av Statsforvalteren og Nav fylke som aktuelle temaer å adressere. En arbeidsgruppe bestående av deltakere fra Nav fylke og enkelte Nav-kontor planlegger innholdet i samlingene i samarbeid med Statsforvalteren, for å i størst mulig grad treffe behovene ute i kontorene. Erfaringsdeling er en viktig del i disse samlingene, og veilederne melder om at de både har stor nytteverdi og gir motivasjon. Det oppleves som sentralt for veilederne at de har arenaer for diskusjon, og dette vil etter Statsforvalterens mening bidra til å begrense sårbarheten i mindre kontor med færre ansatte som arbeider med KVP.

Evalueringsene fra fagsamlingene viser at de ansatte som arbeider med KVP har ulik erfaring og kompetanse, og vi har sett et behov for en mer grunnleggende opplæring som spesifikt retter seg mot disse veilederne. Statsforvalteren i Rogaland inngikk i 2024 i samarbeidet med Statsforvalteren i Vestland, Innlandet og Trøndelag om webinarrekke på KVP som vil sikre økt grunn og videregående kompetanse til Nav-kontorene i Rogaland. Dette kommer i tillegg til fagsamlingene.

KVP er en av tjenestene vi gjennomgår når vi har halvårlig opplæring av nyansatte i Nav-kontorene. Dette er et tiltak for å sikre at alle nyansatte i Nav skal ha nok kunnskap om tjenesten til å kunne bidra til å identifisere deltakere. Informasjon om hvor en finner aktuelt materiell i kompetansekassen er sentralt her.

Flere av problemstillingene som er meldt inn fra NAV-kontorene, har vi videreformidlet til AV-dir. Andre utfordringer søker vi løst ved å tilføre kompetanse og gi råd og veiledning til enkeltkontor, i hovedsak per telefon.

Statsforvalteren har alltid KVP på agendaen i Nav-ledersamlinger. Dette er sentralt for å sikre forankring og holde oppmerksomheten oppe om tjenesten. Konkret vil en her også adressere betydelige endringer fra statistikk på området på kommunenivå.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal, på bakgrunn av innsikt og opplæringstiltak, gi en overordnet vurdering av kommunenes bruk av aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år i fylket. I tillegg skal det beskrives hva slags aktiviteter det stilles vilkår om å delta i.

Statsforvalteren har mottatt få henvendelser om aktivitetsplikt fra Nav-kontorene i 2024. Vi har kun behandlet to klagesaker etter STL § 20a i 2024. Dette i seg selv gir et lite grunnlag, men på bakgrunn av dialog med Nav-kontorene, og tilbakemeldinger på Statsforvalterens opplæringsarenaer ser vi fremdeles at det er utfordringer med saksbehandlingen omkring sanksjonering av vilkårsbrudd.

Nav-kontorene melder om at det blir stilt vilkår om ulike aktiviteter, hvor de mest sentrale er:

- * Avklaring og kursaktiviteter i type jobbverksted og andre kommunale avklaringstiltak
- * Tett arbeidsrettet oppfølging ved samtaler med jobbveiledere, og krav om å være aktiv arbeidssøker
- * Tiltaksdeltakelse (avklaring, oppfølging, AMO, lønnstilskudd, arbeidstrening mv)
- * Utdanning, utnytte skolerett og fullføre skoleløp
- * Noen Nav-kontor har klart å etablere lavterskeltilbud i samarbeid med eksempelvis frivillig sektor og andre kommunale instanser som lavterskel psykisk helse. Her tenker Statsforvalteren at det er et potensialet hos flere kommuner.
- * Det trekkes fram betydningen av god kartlegging for å klare å gi individuelt tilpassete aktiviteter og tilby KVP tidlig i kontakten.

Statsforvalteren vurderer at det fremdeles er en utfordring at aktivitetene ikke i stor nok grad blir tilpasset til den enkeltes behov og utfordringer. Det er noe variasjon fra kontor til kontor noe som også har sammenheng med kommunestørrelse, geografi og tilgang på et variert aktivitetstilbud.

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en overordnet vurdering av hvilke behov kommunen har for kurs og opplæring innenfor økonomisk rådgivning. Statsforvalteren må identifisere hvilke fagfelt i NAV og øvrige tjenester i kommunen som deltar på kursene de gjennomfører.

Det er fremdeles et behov for å øke kompetansen på økonomisk rådgivning i Nav-kontorene og instanser som barneverntjeneste, rus og psykisk helsestjeneste, bo-oppfølgingstjeneste, primær og spesialisthelsetjeneste mv.

Statsforvalteren i Rogaland har gjennomført basiskurs i økonomisk rådgivning i 2024. På kurset deltok ansatte fra barneverntjeneste, rus og psykisk helse tjenester, boligkontor og veiledere i Nav som arbeider med arbeidsrettet oppfølging. Vi klarte i 2024 og i større grad nå ut til de samarbeidende tjenestene til Nav enn tidligere år. På bakgrunn av tilbakemeldinger fra gjeldsrådgivere i Nav mener Statsforvalteren at det fremdeles er et stort behov for opplæring om økonomisk rådgivning i kommunen for å komme tidligere inn i gjeldssakene.

Vi mener fremdeles at samhandlingen mellom ansatte i primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten, og ansatte som arbeider med økonomisk rådgivning har et utviklingspotensial. Dette for å komme tidlig inn og avdekke økonomiske bekymringer under helse oppfølgingen. Stortinget ba, i anledning behandlingen av opptrappingsplanen på psykisk helse, regjeringen sikre at tiltak for å avdekke og håndtere gjeldsproblematiske og økonomiske

problemer får en plass i det selvmordsforebyggende arbeidet. Det er etter Statsforvalterens mening avgjørende at det er et samarbeid på overordnet nivå for å få til den prioriteringen som er nødvendig i denne anledning.

Når det gjelder deltakelse fra andre fagfelt på grunnkurs, videregående kurs og ekspert kurs vises det til regionkontaktenes ansvar og rapportering. Statsforvalteren i Vestland har et regionalt ansvar for blant annet Rogaland. Statsforvalteren i Rogaland mottar ingen systematisk rapportering på hvem som deltar, eller evaluering av kursene.

Kompetansehevende tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gjøre rede for kompetansehevende tiltak som de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i NAV-kontoret. Det bes også om en vurdering av om statsforvalterens tilrettelegging for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i NAV i samarbeid med NAV Fylke, har effekt.

Statsforvalteren gjennomfører halvårlige samlinger om barneperspektivet i Nav. Oppfølging av ungdom er et av temaene som ble adressert der. I denne sammenheng var blant annet samarbeidsbestemmelsene med tilhørende veileder sentral, i tillegg til retningslinjer for samarbeid mellom Nav og barneverntjenesten.

Statsforvalteren i Rogaland inviterte ressurspersoner fra to embeter, involvert i kompetansesatsingen barn og unge, i regi av Arbeids- og velferdsdirektoratet, og gjennomførte workshop i to Nav-kontor. Tilbakemeldinger fra Nav-kontorene ble tatt tilbake til direktoratet i det videre utviklingsarbeidet.

På Nav-leder/enhetsledersamling som ble arrangert i samarbeid med Nav Rogaland var ungdomsgarantien et tema. Vi vurderer at vi har et utviklingspotensial i samhandlingen med Nav fylke for å i større grad koble på de sosiale tjenestene i oppfølgingen av Nav kontorene i anledning ungdomsgarantien.

Det er noe usikkerhet i Nav-kontorene når det kommer til journalføring i media av henvendelser fra bruker, som handler om eksempelvis økonomi og bolig. Det er en utfordring når veileder skal gi et helhetlig tilbud til ungdommen, og for eksempel gi veiledning om økonomi for å forebygge økonomiske problemer. Tilsynet på økonomisk rådgivning har vist at det i liten grad blir journalført veiledning på økonomi og bosituasjon i media, da dette blir vurdert som en del av de sosiale tjenestene i Nav, selv om det er knyttet til mer forebyggende veiledning.

Det vises til rapportering på *Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)* hvor det framgår at ungdomskriminalitet var et av temaene på oppvekstkonferansen i 2024. Nav fylke er representert i samarbeidsarena på velferdsområdet, og konferansen er et tilbud til velferdstjenestene som arbeider med og for barn og unge, inkludert Nav ansatte.

Statsforvalteren har ikke tilstrekkelig grunnlag til å kunne vurdere effekten av tilrettelagt erfaringsutveksling i samarbeid med Nav Rogaland. Statsforvalteren var ikke koblet på et konkret samarbeid med Nav fylke om oppfølging av ungdom og ungdomsgarantien i 2024.

Tilgjengelighet til sosiale tjenester (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal vurdere hvordan NAV-kontorene sørger for tilgjengelighet til sosiale tjenester for brukere som har ulike behov og forutsetninger. I tillegg skal statsforvalteren gjøre rede for hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

DIGISOS har hatt en positiv påvirkning på tilgjengeligheten til de sosiale tjenestene i Nav. Dette er en tydelig tilbakemelding fra alle Nav-kontorene i Rogaland. DIGISOS har gjort det enklere å sende vedlegg og ettersende dokumenter. Det gir videre brukerne, som kan benytte seg av dette systemet, bedre informasjon og kontroll i egen sak.

Som tidligere rapportert, er det flere som etterspør muligheten for en toveis digital kommunikasjonskanal med brukerne. Dette vil gjøre kommunikasjonen enklere og mer lik den som gis tilbud i den arbeidsrettede oppfølgingen i Nav.

Det blir trukket fram at det er utfordrende å bruke digitale tjenester for ny bosatte flyktninger, og at dette handler om språk og mangel på bank ID.

Det er en utfordring når bruker er folkeregistrert i annen kommune- Det tar tid før saken kommer til riktig kontor. Det kan også være utfordrende når det gjelder søknad om midlertidig bolig og hjelp i en nødsituasjon.

Det blir trukket fram fra Nav at søknad om kvalifiseringsprogram med fordel kunne blitt digitalisert.

Statsforvalteren er kjent med at mange av Nav-kontorene i Rogaland har begrenset åpningstid for drop-in, men at det er iverksatt flere tiltak for å sikre tilgjengelighet til de sosiale tjenestene, også for brukere som ikke har tilstrekkelig digital kompetanse:

Det kan nevnes; Veiledning av brukere for å kunne sende digital søknad, postkasse utenfor kontoret, at en tar i mot muntlige søknader og at en har vakttelefon

Noen kommuner trekker fram betydningen av et samarbeid med andre kommunale instanser, som har søknadskjemaet tilgjengelig ha seg og kan hjelpe til

med å fylle ut søknad som et supplement til Nav sin veiledning.

Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort, overordnet vurdering av måloppnåelsen i arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret.

Statsforvalteren vurderer at vi har høy måloppnåelse i oppfølgingen av arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene. I 2024 gjennomførte vi tilskuddskonferanse der flere aktuelle tilskudd ble presentert og informert om sammen med tilskudd på sosialtjenesteområdet. Nav-kontorene har i tillegg fått individuell råd og veiledning der det har vært behov.

I samarbeid med alle landets Statsforvaltere har vi også i 2024 gjennomført webinarer i prosjektledelse. Dette er noe vi vurderer har god effekt ved at vi ser at de ansatte i de ulike prosjektene har fått verktøy til å lede arbeidet med prosjektene, og således vil dette etter vår mening gi bedre kvalitet på utviklingsarbeidet. Vi vurderer videre at webinarene gir et svært godt grunnlag for erfaringsdeling på tvers av fylkene, da deler av undervisningen skjer i gruppearbeid, hvor deltakerne er delt inn i tilfeldige grupper på tvers av fylkene.

Også i 2024 har vi, sammen med Statsforvalterne i Agder, Innlandet og Vestland, og Nav Innlandet, Vestland og Rogaland arrangert en felles erfaringskonferanse for alle prosjektkontorene i disse fire fylkene. De overordnede temaene for samlingen var blant annet utenfor regnskapet og innsikts arbeid. KS var en aktiv bidragsyter inn i plenums delen, og innovasjonsguiden var relevant i dette. Konferansen ble organisert med to plenuminlegg og 16 læringsverksted over to dager, noe som gav deltakerne tilgang til økt innsikt og kompetanse om ulike prosjekter. Deltakerne evaluerte konferansen som svært nyttig for deres arbeid.

Samlet sett vurderer vi at det er høy grad av måloppnåelse på arbeidet med tilskuddsforvaltningen, og at oppfølgingen av kontorene, da særlig individuell veiledning der det er behov og etablerte samlinger på tvers av fylkene ved webinar og erfaringskonferanse samlet sett har bidratt til god kvalitet på arbeidet.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

Statsforvalteren i Rogaland har i løpet av 2024 behandlet 57 klager i forbindelse med introduksjonsordningen etter introduksjons- og integreringsloven. 2 av klagen er behandlet etter introduksjonsloven og 55 er behandlet etter integreringsloven, der 39 av dem gjelder ukrainere etter midlertidig kapittel 6A. Utfallet har vært 52 ikke medhold, 3 medhold og 2 avvist. Vi har gitt medhold i 3 klager og ikke medhold i 52 klager.

Forordningen av hva klagen gjelder og utfallet av dem er som følgende

Type klage	Lovverk	Resultat
Forlengelse og varighet av program	Integreringsloven 13 femte ledd	35 ikke medhold (33 kap. 6A) 1 medhold (kap. 6A)
Stans av program	Integreringsloven § 18	7 ikke medhold (3 kap. 6A) 1 medhold (kap. 6A)
Deltakelse i program	Integreringsloven §§ 8 og 9	3 ikke medhold
Introduksjonsstønad	Integreringsloven §§ 21 og 22	2 ikke medhold 1 medhold
Permisjon	Integreringsforskriften § 15	1 ikke medhold 1 avvist
Innhold i program	Integreringsloven § 13	2 ikke medhold 1 avvist (kap. 6A)
Stans av program	Introduksjonsloven § 7	1 ikke medhold
Forlengelse og varighet av program	Introduksjonsloven § 7	1 ikke medhold

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

Statsforvalteren i Rogaland har i løpet av 2024 behandlet 4 klager på området opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter integreringsloven. Fordelingen av hva klagen gjelder og utfallet av dem er som følgende:

Type klage	Lovverk	Resultat
Fritak fra prøver/opplæring	Integreringsloven §§ 29 og 37	1 medhold 1 ikke medhold 1 avvist
Forlengelse og varighet av opplæring	Integreringsloven § 37 d, kapittel 6A	1 ikke medhold

Rapportering på statsborgerseremonier (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på statsborgerseremonier.

Statsforvalteren i Rogaland sendte ut ca 1900 invitasjoner til de nye statsborgere. Statsforvalteren sender enda ut digitalt til alle de nye statsborgerne. Nærmere 300 nye statsborgere deltok på seremonien.

Statsforvalteren skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven.

Læringssentrene på kommunalt og fylkeskommunalt nivå i Rogaland tilbyr opplæring i norsk og samfunnskunnskap for 8544 deltakere innenfor og utenfor introduksjonsloven.

Årsverk i fylket er 302 samlet sett for opplæring etter integreringsloven og introduksjonsloven.

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven, gi en vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet til kvinner, menn og barn.

Statsforvalteren har gjennomført tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesentertilbudet i alle Rogalands 23 kommuner høsten 2024. Vi har kartlagt kommunene i Rogaland sin oppfyllelse av pliktene pålagt etter krisesenterloven og boligsosial lov når det gjelder reetablering etter opphold på krisesenter, med et særlig fokus på bolig. Vi har undersøkt hvordan kommunene følger opp voldsutsatte kvinner, menn og barn sin rett til bistand knyttet til bolig i reetableringsfasen, og om tiltakene og tjenestene er samordnet, slik at brukerne får en helhetlig oppfølging. Tilsynet er gjennomført som et kartleggingstilsyn.

Tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet påvirkes av i hvilken grad kommunene har forankret tilbudet i sine planer, hvordan de samarbeider med krisesentrene og hvordan tjenestene er samordnet i reetableringsfasen. Det oppleves et stort press på boligmarkedet og at det er færre tilgjengelige egnede boliger. Dette påvirker både tilgjengelighet og kvalitet på valg av bolig. Dette er en problemstilling som begge krisesentrene bekrefter.

Gjennom kartleggingstilsynet fant vi at de fleste kommunene har handlingsplan for vold i nære relasjoner og boligsosial handlingsplan. Enkelte kommuner har tatt voldsutsatte inn i oversikten over boligbehov for vanskeligstilte, og flere kommuner vurderer å ta det inn i oversikten. De aller fleste kommuner har samarbeidsavtale med krisesenteret. Et flertall av kommunene sier at de ikke har rutiner for oppfølging av voldsutsatte i reetableringsfasen. Flertallet av kommunene har utpekt en konkret stilling som har ansvaret for samordningen og koordinering av boligoppfølgingen i reetableringsfasen, og de fleste har en person som er ansvarlig for å følge opp samarbeidsavtalen med krisesenteret. Statsforvalteren vurderer at et forbedringspunkt er å strukturere samarbeidet med krisesentrene enda mer, og tydeliggjøre rollefordelingen. Dette gjelder særlig for de kommunene der samordningsoppgavene ikke er plassert.

Samordningsverktøy som individuell plan blir fortsatt brukt i svært liten grad. Tolketjenester tilbys i alle kommuner men kartleggingen gir oss ikke opplysninger om tilgjengeligheten og kvaliteten på denne tjenesten. Midlertidig bolig blir brukt i liten grad, noe som vi vurderer som positivt.

Barnets beste er i mange kommuner i for liten grad et tema i vurderingen av boligtildelingen etter opphold på krisesenter. Statsforvalteren viser til at kommunene etter boligsosial lov § 6 er forpliktet til å gi individuelt tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet. Voldsutsatte barn er en særlig sårbar gruppe, og det er derfor en forventning at kommunene jobber med å kartlegge barnas behov i disse sakene, samt å tydeliggjøre at dette skal gjøres, og hvordan, i kommunens planer og rutiner.

Flere mindre kommunene rapporterer at de ikke har hatt innbyggere som har hatt behov for oppfølging i reetableringsfasen etter opphold på krisesenter. De har derfor ikke rutiner eller tiltak for oppfølging i reetableringsfasen, men forklarer at de vil finne løsninger dersom det er nødvendig. Statsforvalteren vurderer at til tross for at flere kommuner er små, er det likevel en forventning om at kommunen har tilstrekkelige planer og rutiner for å håndtere disse sakene dersom de oppstår. Et alternativ kan være at flere mindre kommuner går sammen om å utarbeide noen felles rutiner.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	23
Antall krisesentertilbud i fylket	2
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2022	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2022	22
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2023	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2023	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2024	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2024	22

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova.

Vi ser en økning i antall separasjon og skilsmisse sammenlignet med 2023. Økningen i utenlandske saker er tidkrevende, da med tanke på verifisering av dokumenter og krav om tilknytning.

Ekteskapssaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	928	912	0	16	92 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	775	755	19	1	90 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	42	35	2	5	70 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamilielem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	10	5	5	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	89	73	16	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Statsforvalteren i Rogaland har i 2024 besvart 12 skriftlige henvendelser knyttet til barneloven, og har utover det besvart en god del telefonhenvendelser. De fleste henvendelsene vi mottar knyttet til bl. § 55 avsluttes uten vedtak, fordi vilkårene ikke er oppfylt. Vi har fattet vedtak i 1 sak, som ble avvist grunnet manglende kompetanse og gjaldt klage over registrert foreldreansvar. Vi har og hatt en sak om anmodning om tvangskraft for samværsavtale der vi etterspurte om barn var hørt i saken, men ikke mottok svar og som derfor ble avsluttet uten behandling.

Statsforvalteren i Rogaland har ikke behandlet vedtak etter bl. § 47.

De fleste henvendelsene vi mottar gjelder gjennomføring av samvær, registrering/ending av foreldreansvar, utstedelse av pass og bankkort osv. Vi har sett en økning i sistnevnte henvendelser der en av foreldrene er bosatt i utlandet og ikke vil medvirke til at barnet får pass eller bankkort.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	0
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	0
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	0

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område.

Statsforvalteren mottar mange forespørsler på ekteskapsfeltet. Henvendelsene kommer ved telefon, e-post og sikker melding. Mange etterspør veiledning om selve søknadsprosessen. Det kan også være spørsmål knyttet til vilkårene for å få innvilget separasjon, for eksempel krav om meklings for barn under 16 år, eller spørsmål om tilknytning til riket, der en eller begge parter er utenlandske borgere. Når det gjelder søknad om skilsmisse er spørsmålet om atskillelse i separasjonstiden et gjennomgangstema.

Når det gjelder godkjenning av utenlandske skilsmisser etter lov om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser og separasjoner, er spørsmålet ofte om vi har mottatt tilstrekkelig og god nok dokumentasjon.

På barnerettsfeltet mottar Statsforvalteren flest henvendelser knyttet til samvær, fordeling av reisekostnader og henvendelser om registrering og endring av foreldreansvar. Dette gjelder ofte saker med felles foreldreansvar. Vi får også spørsmål om søknad om pass og oppretting av bankkonto for barn i tilfeller der det foreligger felles foreldreansvar, og den ene forelderen ikke vil medvirke. Videre får vi også spørsmål knyttet til opplysningsrett etter barneloven § 47, og vi har siste året hatt en del veiledning etter denne bestemmelsen.

Tilsyn med familievernkontorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Statsforvalteren i Rogaland har gjennomført tilsyn med familievernkontoret på Haugalandet og familievernkontoret i Sør-Rogaland, avd. Bryne høsten 2024. Under tilsynet ble det særlig sett på de lovpålagte oppgavene til familievernkontoret, samt taushetsplikten, opplysningsplikten og meldeplikten. Det ble ikke avdekket lovbrudd.

Neste tilsyn planlegges i 2027.

Vi mottok 2 klager knyttet til familievernkontorene i 2024. Det er ellers gitt råd og veiledning pr. telefon.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2024	Antall gjennomførte tilsyn i 2023	Antall gjennomførte tilsyn i 2022
2	2	0	0

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Alle barnevernstjenestene i fylket har organisert akuttberedskap utenfor ordinær arbeidstid. Enten i egen kommune eller sammen med andre kommuner i en interkommunal ordning.

Statsforvalteren har et godt samarbeid med barnevernlederne i fylket. Barnevernlederne i Rogaland arbeider også godt og tett sammen. De har godt fungerende nettverk som også vi bidrar inn i.

Det vurderes som en styrke. Vi erfarer også at det har utviklet seg en svært positiv delingskultur i fylket. Ulike tiltak og prosjekter deles med andre kommuner.

Barnevernlederne har, med noen få unntak, gjennomført videreutdanning i barnevernledelse. Det har vært relativt stabilt på ledersiden i barneverntjenestene i 2024.

Alle kommunene er involvert i læringsnettverk både på fosterhjemsområdet og på andre selvvalgte utviklingsområder. Statsforvalteren har tatt initiativ overfor kommunene for å etablere varige strukturer for kommunesamarbeid på barnevernområdet også etter 2024. Det er fra 2023 opprettet et arbeidsutvalg som skal representere alle barneverntjenestene i fylket, for å samarbeide med Statsforvalteren om viktige fokusområder i barnevernet. Kommuner deltar i Tjeneste støtteprogram og i Veilednings team.

Kvartalsrapporteringer i 2024 viser at barneverntjenestene i Rogaland rapporterer få brudd på frister knyttet til gjennomgang av meldinger og gjennomføring av undersøkelser. Halvårs rapporteringen viser stabile tall på oppfyllelse av lovkrav når det gjelder oppfølging av hjelpetiltak og oppfølging av fosterbarn og tilsyn i fosterhjem. Vi har ikke hatt en særlig oppfølging av kommuner i Rogaland i

2024 på disse områdene.

Landsomfattende tilsyn med tema undersøkelsesarbeid går over årene 2024 og 2025. Alle kommunene i Rogaland har valgt å delta i tilsynet. I 2024 har kommunene blant annet gjennomført en egenvurdering av undersøkelsesarbeidet og har utarbeidet plan for forbedring.

Gjennom 2024 har kommunene meldt om flere brudd på

Bufetats bistandsplikt i barnevernssaker. Flest saker på brudd på akutt bistand. Noen kommuner lar være å klage fordi de er kjent med manglende kapasitet i tiltaksapparatet. Vi har mottatt og fulgt opp henvendelser og klager fra kommunene og det er vår vurdering at det er klare brudd på bistandsplikten. I flere tilfeller gis bistand forholdsvis kort tid etter brudd. Til tross for at antall plasser øker ser vi at flere barn og unge ikke får rett hjelp til rett tid. Det skyldes blant annet at flere barn har behov for hjelp enn tidligere og flere av dem har omfattende behov. Brudd på bistandsplikten fører til at barn, unge og deres familier ikke har fått den hjelpen de har vært i behov av. I noen saker blir situasjonen svært kritisk. Kommunene som har ansvar for barnet, har måttet finne alternative løsninger, noe som har utgjort store merkostnader for kommunen både økonomisk og i form av merbelastning for ansatte. Det er bekymringsfullt.

Det er vanskelig å finne fosterhjem for de barna som har behov for det. Kommunene i Rogaland, Bufetat og kommunene jobber målrettet for å rekruttere fosterhjem i barnas slekt og nettverk. Vi har et godt samarbeid med Bufetat vedrørende rekruttering av fosterhjem og vi informerer også om behov for rekruttering på alle aktuelle arenaer.

Vi deltar jevnlig i møter med Bufetat og kommunene der Bufetat gir oss oppdatert informasjon om status i tiltaksapparatet. Har også et jevnlig møte med Statsforvalteren i Vestland og Bufetat region vest der utfordringer blir diskutert. Informasjonsutveksling er viktig og møtene fremmer samarbeid både mellom kommuner og Bufetat og mellom oss og Bufetat.

I enkeltsaker ser vi at utfordringer i samarbeid mellom barneverntjenesten og andre tjenester kan føre til at barn med store behov ikke får den hjelpen de har behov for. En del barn og ungdommer vil ha behov både for barnevernstjenester og helse,- og omsorgstjenester. Vi mener at både helse,- og omsorgstjenesten og barneverntjenesten har behov for økt kunnskap om hverandres rammebetingelser og om regelverk som har betydning for at samarbeid skal fungere.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

183 saker totalt - 165 har fått tillatelse og 18 har fått avslag

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall dispensasjonssøknader, avslag og innvilgelser, jf. § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred. Statsforvalteren skal rapportere på antall søknader om typisk turiststed, avslag og innvilgelser.

Statsforvalteren i Rogaland har behandlet 3 søknader om dispensasjon etter § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred, der to søknader ble innvilget og én avslått. Vi har ikke mottatt søknader om typisk turiststed. Vi har ellers gitt en del veiledning, både skriftlig og muntlig, knyttet til regelverket, søknadsprosessen osv.

Godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)

Rapportere på

Statsforvalter skal gjøre en kort, overordnet vurdering av i hvilken grad kommunene har et godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier, herunder hvorvidt lovbestemmelsene om samarbeid og samordning i velferdslovgivningen er kjent og implementert. Det skal gå frem av vurderingen om kommunene ivaretar ansvaret med å beslutte hvilken instans i kommunen som skal ha koordineringsansvaret. Statsforvalter skal også gi en kort vurdering av kommunenes kompetanse om utsatte barn og unge og kommunenes behov for kompetanseutvikling for å sikre et mer samordnet tjenestetilbud.

Det skal fremgå hvordan embetet vurderer hovedutfordringene når kommunene ses under ett. Statsforvalter skal videre gi en kort omtale og vurdering av embetets innsats på området.

Statsforvalteren har siden lovbestemmelsene om samarbeid og samordning i velferdslovgivningen ble vedtatt arbeidet systematisk for å gjøre bestemmelsene kjent i kommunemøter, konferanser og nettverk. Vi vurderer samarbeidsbestemmelsene er kjent, men ikke fullt ut implementert i alle kommuner. Erfaringsmessig tar implementering av lovendringer tid, og i dette tilfellet er flere tjenester involvert. En konsekvens er at vi fortsatt ser samarbeidsutfordringer når det gjelder barn som i stor grad har behov for et samordnet tjenestetilbud. Det er derfor viktig at staten fortsatt bidrar med opplæring og implementeringsstøtte. Veilednings- og støttmateriell som kan bidra til at kommunene styrker sin tverrfaglige kompetanse er svært viktig. Som vi formidlet i innspill både til Bufdir og Rambøll må også de statelige innsatsene knyttet til barnevernreform, OP psykisk helse

,kompetanseløft, forebyggings og behandlingsreform for rusfeltet, innsats mot vold mv understøtte kommunenes ansvar på oppvekstfeltet, prioritere og peke retning. Innsatsene bør vedvare over tid.

Vi har foretatt en kartlegging av kommunenes organisering av barnekoordinatorrollen og i hvilken grad innholdet i veilederen «Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier» er kjent i kommunene. Kommunene gir tilbakemeldinger som gir oss et inntrykk av at tjenesten er ulikt organisert og at kommunene har ulik ressurstilgang. Mange kommuner opplyser om økt etterspørsel etter tjenester og enkelte kommunene opplever å ha kapasitetsutfordringer og har ventelister på tjenesten. Arbeidsbelastningen/antall saker pr barnekoordinator varierer, men mange sier at deres kapasitet er sprengt. Mange opplyser at barnekoordinatorer deltar i fagnettverk og opplever at det gir faglig og kollegial støtte i en rolle med mye ansvar. Mange kommuner har iverksatt gode opplærings tiltak for sine barnekoordinatorer. De fleste kommuner opplever likevel at det er behov for kompetansetiltak rettet mot barnekoordinatorfunksjonen.

Det er viktig at staten i samarbeid med kompetansesentrene legger til rette for kompetanseheving, kunnskaps - og erfaringsdeling.

Barnekoordinatorer i Rogaland spiller inn en lang rekke tema der det er behov for økt kunnskap og erfaringsutveksling bl.a lovverk, relevante rettigheter for barn og foreldre, individuell plan(gode verktøy), roller og ansvar mellom de ulike tjenestene og nivå, samarbeidsmodeller og tverrfaglig kompetanse.

SFRO ser fram til det videre arbeidet i kjernegruppesamarbeidet og imøteser oppdrag som er samordnet på tvers av sektor, prioritering og samordning av statelige innsatser som gjelder barn, unge og deres familier og en kompetansestrategi for oppvekstsektoren.

For beskrivelse og vurdering av SF sin samlede innsats viser vi til pkt

3.1.2.2 og pkt 3.2.1.1.1.1 i TB

Psykisk helse og rus (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalter skal gi en kort og overordnet vurdering av hvorvidt kommunenes arbeid på psykisk helse- og rusfeltet utvikles i tråd med Opptrappingsplanen for psykisk helse og Forebyggings- og behandlingsreformen på rusfeltet.

Årsverk

Rogaland har i 2024 hatt en nedgang på 2,8 % i årsverksinnsatsen per 10 000 innbyggere sammenliknet med 2023. På tross av nedgangen, ligger Rogaland i front på dette område på nasjonalt nivå. Det er ingen god forklaring på nedgangen. I rapporteringen for tilskudd til kommunalt rusarbeid - overgangsordningen - rapporteres nesten gjennomgående at stillingene er blitt videreført i kommunens budsjett.

Rekruttering

Omtrent halvparten av kommunene opplever rekrutteringsutfordringer. Det er imidlertid positivt at det er en liten nedgang fra 2023. Viser til rapporteringspunkt 3.1.1.1.6.1 - Rekruttering og kompetanseplanlegging innen helse- og omsorgsområdet

Bruker- og pårørende medvirkning

Nettverket for bruker- og pårørendeorganisasjoner i Rogaland har to møter i året. Som et direkte resultat av samarbeidet, har det i 2024 blitt jobbet med en opplæringspakke som skal sikre nødvendig kompetanseheving både for brukere, pårørende og kommunene. Hensikten er å rekruttere og å bidra til trygge og dyktiggjøre både brukere, pårørende og kommuneansatte til å legge til rette for reell og god medvirkning. Kommunene sikrer i hovedsak god brukermidvirkning på individ og tjenestenivå. Det er spesielt på systemnivå kommune rapporterer om vansker med å finne tak i representanter fra bruker- og pårørende organisasjoner. Honorering av bruker- og pårørende er et tilbakevendende spørsmål som må løses i samarbeid med HOD.

Rogalandskommuner har tradisjonelt vært gode på recoveryarbeid. Det fortsettes det med i 2024.

ACT/FACT/FACT-ung

ACT/FACT/FACT-ung har vært en av de store satsingene i Rogaland i 2024, slik det også var i 2023. Team er dessverre lagt ned, også i 2024. Rekruttering av nødvendig fagkompetanse er en av hovedårsakene. Kompetansesentrenes ansvar for dette feltet i 2024 er en forbedring av tilbudet til etablering og oppfølging av de ulike FACT teamene. Det bør vurderes om ordningen med tilskudd til FACT bør utvides.

Bolig

Selv om vi vurderer at Rogalands kommuner i middels til høy grad ivaretar boligsosiale hensyn i sitt planarbeid, er bosituasjonen for personer med ROP lidelser fortsatt utfordrende. Viser til rapporteringspunkt 3.1.1.1.5.1 - Boligsosiale hensyn i plan

Lavterskeltiltak

I Rogaland har kun 6 kommuner etablert tilbud om RPH. 13 har ikke dette tilbudet, mens 3 kommuner rapporterer at RPH er under planlegging. Det er totalt satt av 25 årsverk til RPH i fylket i 2024. Dette utgjør 4,2 årsverk i gjennomsnitt for de kommunene som har tilbudet.

Med lavterskeltiltak mens tilbud/tjenester som gir direkte hjelp uten henvisning, venting eller saksbehandling. 3 av kommunene har verken RPH eller andre lavterskeltilbud. Disse andre lavterskeltilbudene allokterer 63 årsverk med et gjennomsnitt på 4,2 årsverk også her.

To av kommunene som rapporterer om andre lavterskeltilbud har ingen årsverk tilknyttet tilbudet, som kanskje tyder på vakante stillinger.

15 kommuner har også andre lavterskeltilbud enn RPH som er relevant for målgruppen innen rusarbeid. Dette utgjør 4 årsverk i gjennomsnitt for de kommunene som har tilbudet for denne målgruppen.

I 2024 søkte flere kommuner om tilskudd til dette arbeidet.

Eldre

Alle, bortsett fra en, av Rogalands kommuner har rapportert at de ikke kartlegger tjenestebehovet innen psykisk helse og rus til den eldre befolkningen. Det er foruroligende med tanke på befolkningsframskriving og økning i rusbruk blant den eldre befolkningen. Statsforvalteren har i sitt arbeid også fokus på eldre og rus.

Opptappingsplan for psykisk helse følges opp på flere områder hos SFRO.

SFRO gir opplæring i økonomisk rådgivning for å forebygge og håndtere gjeldsproblematikk hos mennesker. Det er fortsatt et utviklingspotensiale på dette område, både i NAV, i spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten. Selvmord blant mennesker med gjeldsproblemer er forholdsmessig overrepresentert blant gruppen.

Rett personell i rett jobb gir gode tjenester. Kommuner melder om utfordringer med rekruttering av personell på helse- og omsorgsområdet. Det framheves at helsesykepleier er utfordrende å rekruttere til helsestasjon, mens ungdommene (Statsforvalterens Ungdomspanel) mener at lavterskel tilgjengelighet er avgjørende for ungdom som trenger oppfølging.

Gjennom planverket til kommunene, ser vi at kommuner i større grad er bevisst på behov for samarbeid på tvers av tjenesteområder. Utviklingen går i riktig retning, og spesielt brukere innen psykisk helse- og rusområdet tjener på dette samarbeidet.

De aller fleste kommuner har utarbeidet plan for forebygging og omsorgssvikt og atferdsvansker. Systematisk og planmessig fokus på sårbare barn og unge, samt lavterskel tilbud, bidrar til bedret psykisk helse blant denne delen av befolkningen.

Nettverket for forebygging av vold og seksuelle overgrep gir rom for å sette søkelys på temaet, samt kompetanseheving. Erfaringsdeling mellom kommunene bidrar til økt bevissthet om hvor viktig det er å jobbe forebyggende.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, herunder hvordan den regionale koordinatorfunksjonen som ble etablert i 2023 har understøttet kompetanse- og tjenesteutviklingen. Samlet vurdering skal videre inkludere allmennlegetjenestene, svangerskapsomsorgen og helsestasjon- og skolehelsetjenesten, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. Herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Opprettelse av regional koordinator har gitt mulighet for å være tettere på kommunene med oppfølging, råd og veiledning. Vi har hatt møter med alle kommunene i fylket om strategisk kompetanseutvikling. Vi har vært tydelige på at kompetanseutvikling innebærer utvikling av kunnskap, ferdigheter, evner og holdninger for å dekke fremtidige kompetansebehov. Videre at utviklingen må støtte målene og oppgavene i virksomhetene. Kompetansearbeidet må følges opp på systematisk og helhetlig vis.

Koordinator har vært pådriver for å ta i bruk statistikk, analyseredskap og gjøre kjent nasjonale satsinger og utredninger. Dette for at kommunene skal kunne oppdatere kunnskapsgrunnlaget og ha det som utgangspunkt i når det skal utarbeides strategier for å møte behov og etterspørsel. I forbindelse med at planstrategi har vært til høring, er det gjort oppmerksomt på viktigheten av å utarbeide planer som handler om å rekruttere personer med etterspurt kompetanse. Koordinator har hatt oppgaver med å forvalte tilskudd og har vært tett på med veiledning og oppfølging av tildelt midler. Det har vært stor søking til tilskuddsmidler kompetanse og tjenesteutvikling. Gjennom tett oppfølging og rådgiving, ser vi at søknadene er blitt mer målrettede. Yrkesgrupper det søkes kompetanseheving for og type videreutdanning er ut fra behov og etterspørsel. Når det gjelder tjenesteutviklingsprosjektene ser vi at søknadene i større grad utformes i tråd med utfordringer, at mål og effekt er uttalt og viser at anerkjente metoder skal benyttes. Prosjekt for å prøve ut tiltak som viser lite gevinst, er ikke blitt prioritert. Kommunene ser nødvendigheten av å gjøre omstillinger og bruke personell på nye måter. Rett personer på rett plass, og samarbeid på tvers av kommuner og internt på tjenesteområder, ser vi har fått økende fokus. Halvparten av kommunene i fylket er med i et av KS sine TØRN prosjekt. Enkelte kommuner er også opptatt av å utforme botilbud slik at kompetent personelle kan benyttes mer tidseffektivt.

Gjennom rapporter og i dialog med kommunen, kommer det fram at det er utfordrende å rekruttere kvalifisert personell til helsestasjoner, da det er få

søkere med ferdig utdanning. Det er flere kommuner som har ansatt helsesykepleier-studenter. Men de fleste kommunene har alle sine stillinger besatt. Vi har spurt Statsforvalterens ungdomspanel om hva som er viktig for ungdom for at skolehelsetjenestene skal være til hjelp. De svarer at tilgjengelighet er viktig – de må vite hvem som er helsesykepleier på skolen. Helsesykepleier må være synlig, gjerne på So-me. De ønsker opplæring, og nevner psykisk helse, rus og seksualitet. Helsesykepleierdekningen i de videregående skolene i Rogaland er lavere enn i resten av landet.

Faslegedekningen er ulik fra kommune til kommune. Det er flere som har dekket sine fastlege-hjemler, mens andre fortsatt bruker mye vikarer for å dekke mangel på fastleger. Kommunene opplever \ rekrutteringsutfordringene ulikt, og det er kommuner som har betydelige merforbruk p.g.a. de er nødt til å få inn fastlegevikarer.

Jordmorrekruttering og svangerskapsomsorgen er blitt styrket, både i kommunene og ved Stavanger universitetssjukehus. Det antas at den nye jordmorutdanningen ved Universitet i Stavanger, fra 2019, har bidratt til dette.

Vi har årlig møter med offentlig tannhelsetjeneste. Vi går gjennom samfunnsoppdrag, utveksler informasjon og tar opp enkeltsaker ved behov. Vi har inntrykk av det forebygging og folkehelse har fokus. Den offentlige tannhelsetjenesten i Rogaland har inngått samarbeidsavtaler med samtlige kommune. Dette blant annet for å sikre at ordninger for spesielle grupper blir kjent. Vi har også inntrykk av at kvalitet og pasientsikkerhet har fokus. Tilgang til personell i den offentlige tannhelsetjenesten ser ut til å være ganske stabil, og SSB tall viser økning i antall ansatte i tjenesten.

Tilgangen til en deltidsutdanningstilbud er blitt mer tilgjengelig. Deltidstudium og mulighet for digital opplæring, har gjort det mulig for flere å tilegne seg formell kompetanse. Fagskolene har økt porteføljene og gir et bredt tilbud. Universitet og høyskolene i fylket er tilgjengelige med studietilbud der det er undervisning på campus, og enkelte desentraliserte tilbud. Universitetet i Stavanger tilbyr et opplegg med fleksibel og desentralisert sykepleierutdanning. To slike opplegg er pågående. Det som er i Ryfylke er inne i det tredje og siste året. Det rapporteres at dette har vært vellykket. Det har krevd innsats både fra universitetet som har ansvar for utdanning, og fra kommunene som skal stille med praksisplasser og veiledning. Kommunene i Ryfylke vurderer at etterspørselen er imøtekommet for noen år. Det er startet opp et opplegg i Dalane høsten 2024. Det var et etterspurt tilbud, og interessen for å starte opp som student var stor. Kommunene opplever både at det får økt kompetanse hos egne ansatte og det får med dette tilbudet økt rekruttering.

Menn i helse har vært en suksess i Rogaland, og rekordmange gjennomførte opplæring i 2024. Mange har benyttet seg av de mange fagskoletilbudene, og en del ønsker kompetanseheving uten krav om å gjennomføre eksamen. For disse har ABC opplæring vært et godt tiltak.

Det kan se ut som at det er en større utfordring å få søker til de ulike studietilbudene enn å få tilgjengelige studieplasser.

Tilsyn (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten redegjøre for tilsyn med verger og blant annet beskrive:

- risikovurderinger i forkant av tilsyn
- funn i tilsyn
- oppfølging av verger og tiltak statsforvalteren har iverksatt på bakgrunn av tilsyn

Statsforvalteren i Rogaland har registrert 61 tilsynssaker i 2024. Av disse er det bare byttet verge i to saker. Det alt vesentlige av saker har ikke endt med tiltak i noen form.

I noen tilfeller følger vi opp med veiledning til vergen.

I de aller fleste tilsynssaker er det bekymringsmeldinger utenfra som leder til åpning av tilsyn. Det kan være vergehavere som ikke er fornøyd, men også pårørende og offentlige instanser som reagerer.

Det blir også vurdert tilsyn i forbindelse med vergeregnskap der regnskap mangler eller er mangelfullt. Vi har ikke registrert bytte av verge etter regnskapskontroll i 2024.

Vi har også lister over vergemål som trekkes ut til regnskapskontroll. Risikovurderingen blir gjort i samråd med saksbehandler eller på bakgrunn av tidligere erfaringer i forbindelse med innlevering av regnskap.

I 2024 opprettet vi en tilsynskoordinator som skal behandle alle saker om tilsyn. Dette ble gjort for å styrke tilsynet med verger. Vi fortsetter dette arbeidet i 2025.

Vergers kompetanse (fra kapittel 7.3.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten gi en overordnet vurdering av vergers kompetanse og opplæringsbehov. Risikovurderinger, gjennomførte og planlagte tiltak skal beskrives, samt opplevde og forventede effekter.

Statsforvalteren skiller mellom faste verger og alminnelige/nærstående verger. Vi har ingen overordnet vurdering av alminnelige/nærstående vergers kompetanse. Dette er verger vi i svært liten grad er i kontakt med og der fellestrekket er at de kun har ett eller, i noen få tilfeller, to oppdrag. I forbindelse

med uttrekk av vergeregnskap regner vi at det er større risiko knyttet til alminnelige/nærstående vergers forvaltning av vergeoppdraget. Det er imidlertid ikke gjort store funn ved gjennomgang av vergeregnskapene.

En stor andel av de faste vergene i Rogaland har lang og bred erfaring som verger. Flere har vært med fra oppstarten i 2013. Vår overordnede vurdering er at de faste vergene har god kompetanse. Dette er også noe vi har fokus på ved rekruttering. Vi anerkjenner likevel at det også kreves erfaring for å takle de utfordringer som ethvert vergeoppdrag kan medføre.

Målet vårt er å gjennomføre oppfølgingssamtaler med alle nye verger etter at de er tildelt oppdrag. Nye verger får mye informasjon før selve oppstarten med utførelsen av vergeoppdraget. Tanken er at vergene tilegner seg bedre kunnskap når de er i gang med oppdrag og har da mer spørsmål til praktisk gjennomføring.

Vi informerer også i vedtak om oppnevning av verge og vi oppfordrer alle verger, også alminnelige og nærstående, til å gjennomføre e-læringskurs. Vi har sett en økning på gjennomførte e-læringskurs i 2024 sammenlignet med 2023.

Opplæringsbehovet vil i første rekke knytte seg til praktisk gjennomføring av vergeoppdraget. Det kan være disponering av bankkonti, innsyn i skattemeldinger, endring av postadresse der det er nødvendig eller kontakt med ulike offentlige kontor.

Vi noterer oss type henvendelser vi får fra vergene, og setter det som temaer for vergesamlingene. I 2024, var ett av temaene bl.a. hvordan gå frem når vergehaver har betydelig gjeld. Vi hadde godt oppmøte og samlingen ble også filmet og gjort tilgjengelig for alle våre faste verger.

Det er nødvendig med opplæring i regler for utøvelse av vergeoppdraget, viktigheten av å respektere retten til selvbestemmelse og forhold som krever Statsforvalterens samtykke. Dette er også temaer vi tar opp i vergesamlinger som vi arrangerer en til to ganger pr år for de faste vergene.

Dette er tiltak vi tenker å gjennomføre også i 2025. Det er planlagt to vergesamlinger for inneværende år. I tillegg ønsker vi å holde et informasjonsmøte for verger som tar oppdrag i forbindelse med tilrettelagt avhør (TA) og som skal søke om voldserstatning. Vi har fått tilbakemelding på at det er en komplisert prosess som bl.a. krever god dokumentasjon.

Vi forventer at våre tiltak skal styrke vergenes kompetanse på viktige områder som selvbestemmelse og gjennomføring av vergeoppdraget.

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader i 2023, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Statsforvalteren skal i tillegg rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og antall restanser.

Statsforvalteren skal i årsrapporten også redegjøre for sine vurderinger av overordnet status på rettshjelpsfeltet. Rapporten skal inneholde en analyse av effektene av de endrede inntekts- og formuesgrensene som kom i i 2022 og 2023.

Vi legger til grunn at det menes at vi skal rapportere for 2024, selv om det står 2023 ovenfor.

Vi opplevde en veldig økning av saker og utbetalinger i 2023, men det har i stor grad stabilisert seg i 2024. Vi hadde i 2024 et forbruk på kap. 470.01 på ca. 12,6 millioner, som kun er en liten økning fra året før. Effektene av økningen av inntekts- og formuesgrensene ser dermed ut til å ha stabilisert seg - noe som var forventet.

Restansene har gått ned fra 190 i 2023, til 159 for 2024.

Rettshjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkomne søknader	1 261	1 230	31
Innvilgede søknader	1 119	1 110	9
Avslåtte søknader	143	122	21

Rettshjelp 1.2 - Saksbehandlingstid og antall restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid	42
Antall restanser	159

1 - 3 uker for saker som ikke krever vedtak, 3 - 12 uker for saker som krever vedtak

Forliksråd (fra kapittel 7.3.4.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten

- gi en overordnet redegjørelse for arbeidet som er utført i forbindelse med oppnevning av medlemmer til forliksråd og tilsyn med forliksråd.
- gi en overordnet vurdering av eventuelle forhold som departementet bør være kjent med i forbindelse med utredningen av forliksrådsordningen, jf. Stortingets vedtak nr. 445 (2022-2023).

Statsforvalteren i Rogaland har 15 forliksråd, av disse er 5 felles forliksråd. Ett forliksråd er opprettet på tvers av fylkesgrensene - felles forliksråd for Vindafjord kommune i Rogaland og Etne kommune i Vestland.

Vi har kontrollert kommunenes valg av medlemmer/varamedlemmer for 2025-2028 og at valget er skjedd i samsvar med reglene i domstolloven og kommuneloven.

Det har vært nødvendig å etterlyse innberetning av valg fra noen kommuner som ikke hadde meldt inn valget før fristen gikk ut.

Flere kommuner sender inn valget som melding ved bruk av elektronisk skjema "Valg av forliksrådsmedlemmer". I skjemaet krysses det av for at medlemmene fyller valgbarhetsvilkårene. Statsforvalteren i Rogaland erfarer at kommunene likevel ikke alltid kontrollerer valgbarheten til det enkelte medlem tilstrekkelig. På bakgrunn av dette har vi rutinemessig etterspurt informasjon om blant annet alder og stilling. Ved oppnevningen for 2025-2028 ble en kommune først oppmerksom på at et av medlemmene ikke oppfylte alderskravet, etter at vi hadde bedt om opplysninger i saken. Vi etterspør også opplysninger om alder og stilling fra kommuner som ikke benytter skjemaet, dersom dette ikke er oppgitt i oversendelse av valget.

Ved dette valget har vi også hatt et tilfelle der vi påla nytt valg grunnet et medlem som ikke var valgbar grunnet sin stilling.

Videre har vi som rutine å etterspørre kommunestyrets vedtak. Under oppnevning av medlemmer for 2025-2028 avdekket vi et tilfelle der valg av medlemmer var delegert til ordføreren. Vi påla da kommunen om å avholde nytt valg. Videre har vi sett at kommunene ikke alltid sjekker statsborgerskap for valgte medlemmer. Noen kommuner virker også usikre på hvordan de skal innhente opplysninger omandel.

Statsforvalteren i Rogaland finner det ressurskrevende å måtte innhente opplysninger i sakene, og at særlig bruk av nevnte skjema ikke fungerer etter sin hensikt om vi ikke kan legge til grunn at kommunene rent faktisk kontrollerer valgbarheten til de valgte medlemmene. Et skjema med krav om alle relevante opplysninger for valgbarheten må legges inn før innsending (alder, stilling, statsborgerskap,andel osv.) hadde forenklet vår behandling betraktelig.

Vi ser også at valg av felles forliksråd kan by på utfordringer når kommunene ikke i tilstrekkelig grad samkjører seg. Ett av de felles forliksrådene vi har i Rogaland er felles forliksråd for hele fire kommuner.

Vi mottar ellers regelmessig suppleringsvalg. Et spørsmål i den forbindelse har vært om også et slikt valg av ett enkelt medlem må behandles av kommunestyre, eller om dette kan delegeres til formannskapet. Vi får også jevnlig en del stedfortreder oppnevninger.

Vi gir ellers en god del veiledning, både når det gjelder regulære valg hvert fjerde år, men også mer jevnlig, i forbindelse med suppleringsvalg, stedfortreder oppnevninger osv.

Vi har i 2024 mottatt 4 klager. Klagene gjelder forhold som manglende habilitet, partiskhet, mangel på kontradiksjon, at det har vært utøvet press i forsøk på å få i stand et forlik osv. Flere av klagene vi mottar gjelder imidlertid selve utfallet av saken.

Statsforvalteren i Rogaland opplever at det hersker tvil om hvilken rolle og myndighet Statsforvalteren har tilsynsmyndighet overfor forliksrådene. Noen parter tror at Statsforvalteren kan endre avgjørelsen i saken, at Statsforvalteren er en ankeinstans. Hva som nærmere ligger i Statsforvalterens tilsynsansvar og hvilken kompetanse vi har, bør derfor tydeliggjøres gjennom informasjon via forliksrådene.

Samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)**Rapportere på****Samfunnssikkerhet i plan**

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven er formidlet til kommunene?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivarettatt i kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet etter plan- og bygningsloven?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivarettatt i integrering av funn fra helhetlig ROS i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel?

- Vi formidler de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging, samt forventninger i SPR-klima. Vi forventer at alle planer skal ha en ROS-analyse som analyserer alle viktige risikoforhold, også klimaendringene. I stadig større grad forventer vi også at tilsiktede hendelser vurderes.
- Statsforvalteren i Rogaland har et godt og relativt forutsigbart samarbeid med administrasjonen i kommunene. Våre innspill blir for det meste tatt til

følge, og veiledning er etterspurt. Der det er uenighet må vi gå sammen, også med andre etater og finne ut hvordan det skal løses.

- Det varierer hvordan dette med oppfølging av HROS i pbl-saker utføres, noen bruker det ukritisk der de prøver å inkludere alle HROS-tema i arealplan, andre ser lite nytte i HROS-vurderingene på arealplan, der den helhetlige ROS er mer fokusert på helhetlig arbeid og system. Likevel går det i retning av at kommunene fokuserer mer på at dette skal henge sammen i en helhet, fra HROS til disp. søknad. Det er fortsatt en del arbeid og veiledning som må gjøres på dette feltet. Også her har vi hatt lite kapasitet til direkte oppfølging ute i kommunene, så det er stort sett i innspill til planer (og på tilsyn) at dette tas opp.
- Når Statsforvalteren og ledergruppen er på kommunebesøk der vi møter administrativ og politisk ledelse (ofte hele formannskapet) er samfunnssikkerhet og beredskap alltid tema. I 2024 har viktigheten av å bruke den helhetlige ROS-analysen til kommunene som grunnlag for utarbeiding av planer etter plan- og bygningsloven vært tema i disse møtene. Dette for å følge opp det som kommunene selv rapporterer i den årlige kommuneundersøkelsen til DSB og våre erfaringer når vi får inn kommuneplaner, områdeplaner og reguleringsplaner på høring.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva er status for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos kommunene som har storulykkevirksomheter?
 - Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivarettatt dette tilstrekkelig på annen måte).
 - Hvilke tiltak gjør statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter, herunder etablering av nye storulykkevirksomheter?
- De aller fleste har hensynssoner i kommuneplankartet, rundt veletablerte virksomheter. De resterende har fått formidlet i oppstartsvarsel og på tilsyn at dette er noe de må få til, ved neste kommuneplanrulling. Store virksomheter der hensynssonen ikke berører annet enn sitt eget område har ikke alltid hensynssone i plankart. Vi har generelt sett innsigelser til kommuneplaner som mangler hensynssoner rundt storulykkevirksomheter. Dette gjelder ikke for eksplosivlagre o.l. i periferien, der vi vanligvis ikke krever hensynssone.
- Statsforvalteren minner kommunene på dette med hensynssoner i våre uttalelser til planer, til oppstart der det vurderes nye virksomheter og har innsigelse til arealplaner der de utelates. Dersom det enda ikke er på plass tar vi det opp i dialog, på tilsyn eller i andre fora. Vi har og dialog med DSB der det er uklart hva eller hvor virksomhetene faktisk befinner seg (feil i kart).

FylkesROS og oppfølgingsplan (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)

Rapportere på

FylkesROS

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
 - Redegjøre for om uønskede hendelser i en sikkerhetspolitisk situasjon og/eller væpnet konflikt er inkludert i fylkesROS.
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for egen beredskap?
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for samordnet beredskapsplanlegging i totalforsvaret regionalt?
 - Redegjør for hvordan nye risikoer som følge av overgang til nye energibærere er inkludert i fylkesROS
- FylkesROS for Rogaland 2023-2026 ble revidert i 2023.
- Oppfølgingsplan er også revidert, og foreligger som internt og upublisert arbeidsdokument i påvente av oppdatering av eksisterende scenario, og nye scenario
 - Vi laget to nye scenarioer i slutten av 2023 som gjelder sikkerhetspolitisk krise og krig med tilhørende oppfølgingsplan (gradert del av FylkesROS), men har ikke hatt ressurser nok til å lage nye andre scenario, som etter planen skulle være ett pr. år. De to nye scenarioene er delt med kommuner og fylkesberedskapsrådet og er grunnlaget for arbeidet med totalforsvaret i fylket.
- i kapittel 4.3.4 risiko -Industriulykker er risiko ift nye energibærere nevnt spesifikt, men også andre steder. Ny risiko ved overgangen fra bensinstasjoner til energistasjoner, nye drivstoffformer (skipstrafikk spesielt) nye energikilder og domino/kaskadeeffekter der det er ulike stoff/energibærere samlet.

Kommunal beredskapsplikt - overordnet beredskapsplan (fra kapittel 7.3.4.7 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for om beredskapsplaner for storulykkevirksomheter er samordnet og integrert med overordnet beredskapsplan.

Selv og det går fram av § 4 i forskrift om kommunal beredskapsplikt at overordnet kommunal beredskapsplan skal være samordnet med relevante private kripeplaner kan vi, med noen få unntak, ikke se at slik samordning og integrering er på plass. Det er alltid tema når vi er på tilsyn, men en slik mangel har frem til nå ikke vært vurdert å være alvorlig nok til, på selvstendig grunnlag, til å være et avvik. Manglende samordning og integrering blir ofte omtalt i våre tilsynsrapporter kun som et forbedringspunkt eller faglig råd. DSB sin veiledning av statsforvalterne på forskrift om kommunal beredskapsplikt har ikke gitt føringer om noe annet.

Svakheten i dette systemet er at det ikke er definert hva samordning av beredskapsplaner egentlig betyr i praksis og at storulukevirksomheten (som DSB har et direkte tilsynsansvar for) ikke har tilsvarende krav til seg om å la seg samordne mot kommunen. Vi ber om veiledning fra DSB på hva som er god nok samordning og integrering.

Avfallsplan i havn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere en oversikt over havner som med nytt regelverk (forurensningsforskriften kapittel 20) vil falle utenfor kravet om avfallsplan.

Antall kommuner som har sendt oversikt: 12

Antall kommune som ikke har sendt eller som har sendt utilstrekkelig oversikt: 8

Miljøkriminalitet (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd.

Statsforvalteren i Rogaland har anmeldt én sak i 2024 (forurensningsregelverket). Vi viser til tabell sendt til Miljødirektoratet 07.02.2025.

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst pr. miljøtema for 2023 (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst per miljøtema for 2023.

Rapportering gjøres i tabell og i samsvar med veiledning på Statsforvalternett.

Rapportering sendes i egen tabell, jf. veiledning på Statsforvalternett.

Spesifikk omtale av arbeid med fornying og innovasjon (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Det skal:

- Gis en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- Redegjøres kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- Gis en omtale av resultater av prosjektene.

I 2024 ble 12 millioner kroner utbetalt til fornyings- og innovasjonsprosjekter. Vi la i utlysningen for 2024 særlig vekt på tre prioriterte områder for tilskudd: barn og unge, klima og bærekraftige velferdssamfunn. I tillegg skulle prosjektene relatere seg til FNs bærekraftsmål. Prosjekter der flere kommuner samarbeidet ble spesielt prioritert.

Ordningen med prosjektskjønn blir hvert år presentert på Statsforvalterens tilskuddskonferanse for kommunene. Her forteller vi om retningslinjer og kriterier, formål, frist for søknad m.m.

Prosjektskjønn er også et fast tema på våre regionale møter med økonomisjefene i september hvert år.

Vi mottok 31 søknader fra kommunene høsten 2023 for 2024, hvorav 10 ble tildelt midler. Statsforvalteren i Rogaland valgte å prioritere større beløp til færre prosjekter sammenlignet med tidligere år. Det ble satt i gang flere spennende prosjekter i 2024.

Fra rapporteringen i 2024

Vi har fått inn gode rapporteringer fra flere prosjekter som fikk tilskudd i 2023. Rapporteringsfristen for disse prosjektene var 1. mars 2024.

Prosjektene som fikk midler for 2024 har rapporteringsfrist 1.mars 2025. Vi har for første gang invitert prosjektledere til et møte i forkant av fristen for å dele erfaringer, samt stille spørsmål knyttet til rapporteringen. Dette skal vi nå teste ut som en ny måte å være tettere på prosjektene og prosjektlederne.

Møte vil være i midten av februar 2025. Her har vi i forkant tatt kontakt med tre av prosjektlederne for noen av de største prosjektene i 2024 som skal fortelle om prosjektene og rollen som prosjektleder.

Fra rapporteringen i 2024 vil vi særlig trekke frem følgende prosjekter:

Haugesund kommunes prosjekt "Rett hjelp der barnet bur" i samarbeid med Karmøy (Rogaland) og Stord (Vestland). Gjennom prosjektet har kommunene arbeidet med å etablere det evidensbaserte tiltaket Multisystemic therapy - child abuse and neglect (MST-CAN) i et samarbeid mellom tre barnevernstjenester. Kommunedirektørene har signert avtalen på vegne av sine samarbeidskommuner. Det har vært tett samarbeid med NUBU og MST UK & Ireland i arbeidet med å forberede organisasjonen for etablering og oppstart. Prosjektet fikk også midler i 2024 og skal rapportere på den videre fremgangen innen 1. mars 2025.

Sola kommune har arbeidet med prosjektet "Fremtidens arbeidsprosesser" sammen med Klepp, Randaberg og Time. Prosjektet ble opprettet som et interkommunalt samarbeid. Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) Rogaland var i tillegg samarbeidspartner i prosjektet. Gjennom prosjektet har hver kommune gjennomført og implementert nye oppgaveløsninger. Ansattinvolvering og grundig informasjon har vært en nøkkel til å få til endring. Store deler av midlene ble brukt i 2023, mens en mindre sum ble overført til 2024. Dette ble brukt til gjennomføring av en inspirasjonssamling for Fremtidens arbeidsprosesser.

Arbeidet med tildeling av midler

Statsforvalteren i Rogaland har søknadsfrist for å søke om midler til utvikling og innovasjon 1. november for det kommende året. Dette betyr at vi høsten 2024 har arbeidet med fordeling av midler for 2025. I forbindelse med at vi åpnet portalen for søknader og lyste ut prosjektmidlene fra august av inviterte vi til et åpent møte på Teams. Her deltok 62 personer. Vi fortalte om hva prosjektskjønn er, og hva som forventes av innhold i søknadene. Vi ga også eksempler fra tidligere prosjekter som har fått midler og oppfordret til å ta en kikk på den offentlige siden for inspirasjon.

I etterkant av dette infomøte åpnet vi opp en bookingløsning i Deltager hvor personene som arbeidet med søknader kunne booke individuell veiledning i forkant av søknadsfristen. Dette erfarte vi som svært positivt. Vi ble bedre kjent med prosjektene i forkant av vurderingen av søknadene, og vi så en økt kvalitet på søknadene som kom inn sammenlignet med tidligere år. Denne typen lavterskeltilbud med individuell veiledning i forkant av søknadsfristen planlegger vi å tilby også før neste frist.

Kommuneøkonomidagen 2024 - en arena for deling

Hvert år arrangerer vi kommuneøkonomidagen for våre økonomisjefer, kommunedirektører og ordførere. Dette arrangementet er nærmere omtalt under "God økonomiforvaltning". Denne arenaen er en fin mulighet for deling av erfaringer i de ulike kommunene. Derfor inviterte vi to kommuner til å holde innlegg denne dagen. Sokndal kommune fortalte om hvordan de aktivt hadde arbeidet for å redusere sykefravær. Karmøy kommune var invitert til å snakke om prosjektet "Kommunalt legemiddelteam - eit lønnsamt prosjekt" som hadde fått prosjektskjønn. Prosjektet ønsket å belyse om et legemiddelteam bestående av apoteketeknikere og farmasøyter kunne benyttes til oppgaver rundt legemidler som i dag ivaretas og utføres av skole- og barnehagelærere, sykepleiere, vernepleiere, leger og helsefagarbeidere i sykehjem, hjemmetjeneste, legekontorer, skoler og barnehager. Vi fikk gode tilbakemeldinger fra deltakerne som synes det er nyttig å høre om prosjekter i andre kommuner.

Andre prosjekter som har fått midler til fornying og innovasjon

I tillegg til at 12 millioner kroner ble fordelt til fornying og innovasjon i 2024 hadde vi restskjønn for 2024 til overs på slutten av året. Resultatet av dette ble at to prosjekter ble tildelt restskjønn: Bærekraftsfylket Rogaland (Randaberg søkte på vegne av flere kommuner og fylkeskommunen) og Oppsøkende ungdomsteam på Nord-Jæren (Sandnes søkte på vegne av flere kommuner). Vi ser frem til å følge med på hva disse prosjektene får til i 2025.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

En rekke av lovlighetskontrollkravene Statsforvalteren i Rogaland har behandlet har vært utfordrende og arbeidskrevende. Flere av sakene har hatt betydelig medieinteresse og våre avgjørelser har bidratt til rettsavklaring.

Et eksempel er lovlighetskontroll av et vedtak om ølsalg i ubetjent butikk. Statsforvalteren i Rogaland har registrert at andre embeter har hatt lignende saker. For denne sakstypen kunne det vært hensiktsmessig at direktoratet sørget for avklaring av hjemmelsgrunnlag, også for å oppnå ensartet praksis.

En annen sak med stor oppmerksomhet var et kommunalt vedtak hvor kommunens bruk av egne retningslinjer ved utdeling av økonomisk støtte til kulturarbeid reiste problemstillinger hvor sentrale menneskerettigheter stod mot hverandre. Statsforvalteren i Rogaland fikk til slutt god tolkningsbistand fra Kunnskaps- og likestillingsdepartementet til bruk i vår vurdering.

I saker med stor medieinteresse har Statsforvalteren i Rogaland god erfaring med aktivt å bruke vår hjemmeside for å informere om kravet, hva saken gikk ut på, vår konklusjon og vi legger ved en lenke til vårt vedtak.

Statsforvalteren i Rogaland har behandlet 20 saker om lovlighetskontroll av eget tiltak, tilsvarende tall som for 2023.. De fleste av disse er utredet på bakgrunn av skriftlige anmodninger om lovlighetskontroll. To saker vurderte Statsforvalteren i Rogaland innledningsvis av eget tiltak, før det etter hvert kom anmodninger utenfra. I de to sakene snudde kommunen selv slik at lovlighetskontroll likevel ikke ble nødvendig. Anmodningene om lovlighetskontroll har kommet både fra privatpersoner, fra media og fra folkevalgte.

Statsforvalteren i Rogaland har ikke åpnet lovlighetskontroll i noen av sakene. Generelt har arbeidet med anmodninger i 2024 likevel vært tidkrevende. I flere saker har det vært nødvendig med relativt grundige utredninger både med hensyn til faktum og juss for å kunne ta stilling til om det var grunnlag for å gjennomføre lovlighetskontroll. Flere av sakene har også hatt betydelig medieinteresse.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	7	3	10
På eget initiativ	0	0	0

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Statsforvalteren i Rogaland har gjennom året gitt løpende veiledning i en rekke kommunalrettslige temaer, både skriftlig og muntlig. Fortsatt er det behov for veiledning om habilitetsregelverket for folkevalgte og administrasjon. Spørsmålene omhandler både den generelle forståelsen av regelverket og konkrete saker. Saksbehandlingsreglene i kommuneloven er en annen gjenganger, typisk møteoffentlighetsprinsippet, delegering, muligheten for å behandle saker som ikke står på sakslisten, fritaksreglene, krav til forsvarlig utredning av saker mv. Regelverket for medvirkningsorgan er også et tema som går igjen, både ved henvendelser om veiledning og anmodning om lovlighetskontroll. Regelverket for lovlighetskontroll er også noe vi veileder jevnlig om. Spørsmålene handler både vilkårene for å fremme krav, hva som kan kontrolleres, samt spørsmål fra kommunens administrasjon om saksforberedelsen ved mottak av slike krav.

Kommunale garantier

Kommunale garantier er et område der det er mye behov for veiledning av kommunene. Det er ikke mange saker i løpet av året, men de blir tidkrevende både for kommunene og for oss. Ute i kommunene er det ofte lite kunnskap og kompetanse om å behandle søknader om kommunal garanti. Det gjør at det blir ekstra arbeid for embetet når mangelfulle søknader, og vedtak i kommunestyrene gjort på et svakt beslutningsgrunnlag, sendes inn fra kommunene for godkjenning.

Det er laget et nasjonalt søknadsskjema for kommunene med veiledende hjelpetekster som er nyttige. Utfordringen er å få kommunene til å bruke skjema, og aller helst støtte seg til hjelpetekstene i skjemaet mens de jobber med å forberede saken til politisk behandling. Vi savner en oversikt over søknader om kommunale garantier som har vært behandlet i andre embeter, og utfallet av disse. Det ville vært nyttig siden det er relativt få saker for det enkelte embete og ikke minst for den enkelte kommune. En slik oversikt kunne gitt mye læring både for oss og for kommunene.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Det skal også gis en kortfattet omtale av utviklingstrekk, muligheter og utfordringer, fordeler og ulemper statsforvalterne ser i det interkommunale samarbeidet i fylke.

Statsforvalteren erfarer at det er et utstrakt samarbeid mellom kommunene i fylket, og at samarbeidsformene er mange.

Når det gjelder interkommunalt samarbeid har så godt som alle kommuner avtalebaserte samarbeid uten en spesiell hjemmel. Dette er gjerne regionale råd, læringsnettverk og andre fagnettverk.

De fleste kommunene har administrativt vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 20-2. Det er interkommunalt samarbeid i form av vertskommunesamarbeid på barnevernområdet i alle deler av fylket.

Bare noen få kommuner har vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd etter kommuneloven § 20-3.

Noen kommuner har interkommunalt råd etter kommuneloven kapittel 18. Mange kommuner har kommunalt oppgavefellesskap etter kommuneloven kapittel 19.

De aller fleste kommunene er med i interkommunale selskaper (IKS). Dette er på områder som vann og avløp, renovasjon, brann og redning, idrettsanlegg (folkehaller), havner m.m.

Mange kommuner eier også bedrifter sammen organisert som AS, som strøm og nettselskap, arbeidsmarkedsbedrifter m.fl.

Flere kommuner har i tillegg interkommunalt samarbeid gjennom stiftelser.

Vi kjenner ikke til at noen kommuner i Rogaland har et interkommunalt samarbeid ved bruk av ansvarlig selskap (ANS/DA). Et par kommuner har interkommunalt samarbeid ved bruk av samvirke (SA).

Se punkt 7.3.6.1.1. "Spesifikk omtale av arbeid med fornying og innovasjon", for rapportering om spennende samarbeidsprosjekt mellom kommuner i fylket i 2024 som har fått skjønnsmidler til fornying og innovasjon.

Behov for å utfordre kommunene på samarbeid om stedsuavhengige tjenester:

Vi erfarer at det er kommuner som ønsker mer samarbeid med nabokommunene, men som opplever at det i liten grad er en reell vilje til å finne forpliktende og vedvarende interkommunale samarbeid som kan bidra til å effektivisere driften. Det kan være behov for å utfordre kommunene til å samarbeide ut over de nærliggende kommunene, og da om mer stedsuavhengige tjenester.

Behandling av klager på kommunenes vedtak etter offentliglova (fra kapittel 7.3.6.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av eventuelle klagesaker etter offentliglova som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren, og inntrykket av totalomfanget av klagesaker etter offentliglova.

Statsforvalteren i Rogaland prioriterer behandling av innsynsklagesaker høyt og klarer stort sett å holde saksbehandlingstiden kort.

Nokså jevnt tilfang av klagesaker. Klagesakene gjelder ofte spesifikke saksområder hvor Statsforvalteren i Rogaland ikke har inngående bransjekunnskap, noe som kan gjøre det tidkrevende å vurdere sakene.

Særlig saker fra to kommuner om innsyn i avvik i helsetjenestene, har vært krevende. Svært store dokumenter, mye som må vurderes, vanskelige juridiske vurderinger. I tillegg en utfordrende sak om hvorvidt et IKS er omfattet av offentligloven.

Vi opplever stor økning i generelle henvendelser. Kommunene er usikre på taushetsplikten, og går ofte langt i å unnta dokumenter fra innsyn fordi de kan tenkes å inneholde taushetsbelagt informasjon. Behov for veiledning både generelt og i konkrete saker. Vi planlegger i 2025 nytt kurs for kommunene.

Statsforvalterembeter som samordner statlig innsigelse (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

Antall planer hvor innsigelser er sendt til oss for samordning, og antall innsigelser som er fremmet for kommunene fremgår av tabellen.

Vi har registrert 10 plansaker i 2024 der statlige etater har sendt innsigelser til Statsforvalteren for samordning. Vi har ikke oversikt over om det er sendt noen innsigelser direkte til kommunene, men vi har liten grunn til å tro det. Ordningen med at statlige innsigelser først skal sendes direkte til Statsforvalteren er godt kjent og etablert.

Tidlig og tett kontakt - lite motsetninger

I det statlige samordningsprosjektet vårt legger vi stor vekt på tidlig og god dialog mellom de ulike statsetatene i sakene slik at vi kan samarbeide og støtte hverandre i arbeidet. Vi har i særlig grad en slik tidlig dialog med NVE, men også med Fiskeridirektoratet, Kystverket, Mattilsynet og Statens vegvesen der det er aktuelt. Vi har jevnlig kontakt med flere av de statlige etatene via regionalt planforum.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	10	0	0	49
Statsforvalteren	0	0	0	47
Avinor				
Direktoratet for mineralforvaltning				
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap				
Fiskeridirektoratet	4	0	0	4
Forsvarsbygg				
BaneNor	2	0	0	2
Kystverket	4	0	0	4
Luftfartstilsynet				
Mattilsynet				
NVE	8	0	0	8
Oljedirektoratet				
Politiet				
Riksantikvaren				
Statens vegvesen				
Statsbygg				

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)
Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM - rapporteringsløsningen for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

I 2024 ferdigbehandlet Statsforvalteren 347 saker, mot 437 saker i 2023. Av disse var 64 settesaker.

Klager ble gitt medhold i 116 av de totalt 347 byggesakene Statsforvalteren i Rogaland behandlet i 2024. Samlet sett ble det dermed gitt medhold i 33 % sakene. I 2024 ble 68 saker ikke behandlet innen fristen, mot 102 i 2023, noe som er en nedgang på 34 saker. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden har gått ned til 71 dager, mot 87 dager i 2023. Gjennomsnittlig overskridelse i saker som ikke er avgjort innen 12 uker, har gått ned fra 49 i 2023 til 27 i 2024.

Statsforvalteren i Rogaland har hatt en positiv utvikling fra 2023 til 2024. Den gode utviklingen skyldes at vi har hatt stabile ressurser de siste tre årene som har opparbeidet seg god kompetanse over tid. Videre har vi jobbet systematisk med restansenedbygging, og hele tiden evaluert hvordan vi skal jobbe mest mulig effektivt.

Statsforvalteren i Rogaland har også i 2024 sammen med Rogaland fylkeskommune arrangert en 2 dagers plan- og byggesakskonferanse for kommunene. I år deltok også personer fra byggebransjen. Vårt inntrykk er at deltakerne var godt fornøyd med det faglige innholdet på konferansen.

Vi har over flere år mottatt svært mange settesaker fra Vestland og ønsker en vurdering av hvordan fordelingen av settesaker skal gjøres sett opp mot ressurser embetene har tilgjengelige. Enkelte embeter oppgir å nesten ikke motta settesaker, mens vi i Rogaland opplever at sakene tar mer enn ett årsverk.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
347	116	68	27	1	3	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten for 2024 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

I 2024 ferdigbehandlet Statsforvalteren i Rogaland 73 plansaker, noe som var en oppgang på 17 saker fra 56 ferdigbehandlede saker i 2023. Av disse sakene ble 14 ikke behandlet innen fristen, mot 13 i 2023. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var 70 dager i 2024, mot 88 dager i 2023. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har dermed gått ned med 18 dager fra 2023 til 2024.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	73
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	70
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	14
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	7

Samarbeid om prioriterte innsatsområder i 'Alle trenger et trygt hjem (2021 – 2024) (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Det bes om en vurdering av samarbeidet mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene i den nasjonale strategien for sosial boligpolitikk, Alle trenger et trygt hjem (2021-2025):

- Ingen skal være bostedsløse
- Barn og unge skal ha gode boforhold
- Personer med nedsatt funksjonsevne skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de bor

Hjelpetekst:

Statsforvalteren bes gi en kort, overordnet vurdering av måloppnåelsen og kort vurdere:

- I hvilken grad den statlige dialogen med kommunene er helhetlig og effektiv.
- Sett i et flerårsperspektiv: går utviklingen i riktig retning?
- I hvilken grad kan utviklingen tilskrives statsforvalterens innsats?
- Hvilke andre aktører har påvirket utviklingen?
- Hva kan statsforvalterne gjøre bedre framover

Statsforvalteren i Rogaland fikk fra 1.9.2021 tre stillingsressurser/medarbeidere fra Husbanken. Forsøket opphørte 31.08.2024 etter en politisk beslutning og råd og veiledningsressursene ble fra 1.9.2024 tilbakeført til Husbanken. Forsøket ble evaluert av Menon og resultater fra forsøket og tydelige tilbakemeldinger om at forsøket var av for kort varighet til reelt sett å måle effekt ble ikke hensyntatt.

Fram til forsøket ble avsluttet har SFRO hatt fokus på samarbeidet mellom stat og kommune om de prioriterte innsatsområdene i den nasjonale strategien for boligpolitikken gjennom en strategisk og samordnet innsats etter en plan med god forankring i embete og med involvering fra alle avdelinger i en tverrfaglig arbeidsgruppe.

Arbeidet har tatt utgangspunkt i de boligsosiale suksessfaktorene oppsummert i " Bolig for velferd".

Statsforvalteren har også i 2024 gjennomført kommunemøter med politisk og administrativ ledelse, og deltakelse fra SFRO i møtene har vært planlagt og organisert ut fra de behov kommunene har meldt. Spørsmål knyttet til mottak og integrering av flykninger ble et hovedtema i møtene fordi flere kommuner opplever både mangel på boliger og utfordringer med å tilby forsvarlige tjenester. SF sin rolle har både vært å utfordre kommunene på muligheter, og å melde fra om virkninger av statelig politikk. I møtene har vi også hatt fokus boligsosiale hensyn i plan/planarbeid, helse, arbeidsliv, barnevern, CRDP og kommuneøkonomi. Vi har hatt et tett samarbeid med Husbanken som har deltatt i møter der konkret bruk av virkemidler knyttet til boligprosjekter for målgruppene i strategien har vært tema.

SFRO og Husbanken har også samarbeidet om den årlige startlansamlingen som har som mål å bidra til stabile boforhold for målgruppene strategien. Det er også etablert et samarbeid omkring Bo trygt hjemme.

På det boligsosiale feltet hadde vi i 2024 også knyttet til oss en referansegruppe bestående både av statelige aktører, bruker og pårørendeorganisasjoner, elderråd, forsknings og utdanningsinstitusjoner og kommuner som i sum ga oss viktig innspill på tiltak for å nå målene i strategien.

Oppstart av flere forskningsprosjekter der bolig og tjenester ses i sammenheng er en direkte følge av samarbeidet med UIS knyttet til strategien. Prosjektene gjelder særlig ROP gruppen.

Noen av de positive tilbakemeldingene i evaluering av forsøket er at man i Rogaland i større grad har evnet å se bolig og tjenester i sammenheng, noe som er helt sentralt fordi andelen som har behov for en tilrettelagt bosituasjon og samtidig vil ha behov for tilrettede tjenester øker i takt med den demografiske utviklingen. At denne utviklingen i fylket har gått i riktig retning mener vi kan tilskrives den samlede tverrfaglige innsatsen vi har hatt i arbeidet med strategien, noe som er positivt inn arbeidet med Bo trygt hjemmereformen.

Vi har i 2024 har tilsyn med kommunenes oppfølging av familier /personer som har hatt opphold i kriesenter og hvordan disse blir fulgt opp når det gjelder bolig og oppfølging fra de kommunale tjenestene. Vurderingen knyttet til prioritering av tilsynet var tilbakemelding om økende bruk av midlertidig bolig til en sårbar gruppe. Tilsynet følges opp i 2025.

SFRO er på bakgrunn av egen kartlegging (§27 vedtak) bekymret for en betydelig økning i venteliste på kommunal bolig og bruk av midlertidig bolig i perioden fra 2021 og til dag. Dette inkluderer også sårbare barnefamilier.

Bosetting av flyktninger har bidratt til et presset og støvsugd boligmarked i mange kommuner, noe som gjør at de andre målgruppene i strategien har en enda lengre vei til varige og stabile boforhold.

Vi har i 2024 hatt fokus på boligsosiale hensyn i plan i kommunenes planstrategi og vi ser at dette er noe kommunene tar inn samtidig som de fleste kommunene også ruller boligsosiale planer jfr pkt 3.1.1.1.5 i TB.

Vi har gitt opplæring og gir veiledning når det gjelder boligsosial lov i samarbeid med flere andre embeter. Vi ser likevel at flere kommuner ikke ennå har bestemt hvilken instans i kommunen som har vedtaksmyndighet etter ny lov. Vår bekymring er at personer som henvender seg og skulle blitt vurdert etter ny lov, ikke blir det. SF vil følge opp kommunene med veiledning også i fortsettelsen. Se ellers pkt 7.3.6.7.1

Av opplæring har vi som et ledd i at bolig skal være et trygt alternativ også hatt et seminar i regi av SFRO, Husleietvistutvalget og namsfogden.

Klagesaker etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, saksbehandlingstid og resultatet av behandlingen av klager etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Statsforvalteren i Rogaland har i 2024 ikke behandlet noen klager etter boligsosial lov. Vi har gitt utstrakt råd og veiledning til både brukere og ansatte i kommunene.

Veiledning og informasjon universell utforming (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Universell utforming ble videreført som hovedfokus i embetets strategiske satsingsområdet Bærekraftige velferdssamfunn i 2024. Arbeidet med universell utforming ble satt i sammenheng med prosjektgruppen for CRPD. Denne sammenslåingen har gitt en fornuftig tilnærming i arbeidet internt og i tiltak rettet ut mot kommunene. Vi har gjennom nettverkssamlinger for CRPD kontaktpersonene i kommunene bidratt til økt kompetanse på dette området og hvordan universell utforming bidrar til å muliggjør ivaretagelse av rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne.

Vi har i 2024 samarbeidet med Rogaland fylkeskommune og KS ambassadører for Universell utforming med mål om å gjenoppta aktiviteten i det kommunale uu-nettverket i Rogaland. Vi arrangerte en Kick off samling våren 2024, der kommunene fikk melde inn hva som var deres behov. På grunn av en viss nettverkstretthet ute i kommunene ble det besluttet å tilby fagsamlinger og koble oss på aktuelle målgrupper i kommunene og rette invitasjonene inn mot eksisterende nettverk på nærliggende områder. Det er planlagt to fagsamlinger for 2025. Målet er å nå ut bedre på tvers av sektorene i kommunene. Å få til den tverrsektorielle tilnærmingen som kan være utslagsgivende for effekten av tiltakene. Vi oppfordrer kommunene i Rogaland til å delta i KS sitt nasjonale uu-nettverk som er godt etablert nettverk som har fungert over tid.

Vi har i samarbeid med fylkesbiblioteket fått fotoutstillingen «Digital inkludering», produsert av Senter for likestilling, Universitetet i Agder, til Rogaland. Utstillingen settes opp på flere bibliotek i Rogaland våren 2025. Vi håper at dette tiltaket vil være med å løfte fokuset på digital inkludering i befolkningen.

Årets bærekraftsuke belyste tema universell utforming av friluftsliv, som en opptrapping til friluftslivets år i 2025. Dessverre var det få eksterne deltagere på de digitale sendingene vi arrangerte. Vi vurderer at effekten av tiltaket har vært mest virkningsfullt internt i eget embete, men ikke som vi hadde håpet ut mot eksterne deltagere i kommunene.

Et mål for det interne arbeidet i 2024 er å være pådriver for at universell utforming er kjent i eget embete og at vår kompetanse videreutvikles. Alle ansatte har gjennom 2024 gjennomført obligatorisk e-læringskurs i forhold til universell utforming for saksbehandlere. Til tross for at tiltaket ikke bidrar til

informasjon eller veiledning ut mot kommunene vurderer vi at god kompetanse om gjeldende krav til universell utforming av informasjon og kommunikasjon er av betydning for kvaliteten på arbeidet vårt ut mot innbyggerne våre.

Vi har gjennom kontakt med kommunene et inntrykk av at kommunene har ulik kompetanse og ulike ressurser på arbeidet med universell utforming. Behovet for informasjon og veiledning er varierende. SF rolle i samarbeidet med fylkeskommunene er å være en god støttespiller og medvirke til å nå oppdraget vårt i den nasjonale handlingsplanen for universell utforming. Målet vårt har vært å bidra med viktig kunnskap, informasjon og veiledning til kommunene der det er behov, og på en måte som supplerer eksisterende aktiviteter fra andre kompetansemiljøer på området. Universell utforming er et bredt fagfelt og inngår i svært mange av kommunens sektorer. Det er mange som har et ansvar for å sikre universell utforming blir ivarettatt, det krever en tverrsektoriell tilnærming og samarbeid for å nå målet. Dette gjør arbeidet med informasjon og veiledning krevende men også interessant.

Vi ser at samarbeidet mellom Statsforvalteren og Rogaland fylkeskommune har resultert i økt fokus og innsats på oppdraget vårt ovenfor kommunene. Fylkeskommunen har fått økt fokus på arbeidet med universell utforming etter at det har lagt nede i en periode. De arbeider aktivt med ny regional planstrategi hvor universell utforming inngår i innsatsområdet helsefremmende og inkluderende samfunn.

CRPD-prosjektet

I CRPD-prosjektet har vi hatt to fysiske samlinger for CRPD kontaktpersonene i kommunene der universell utforming har vært ett av temaene. Samlingene har vært på Statens hus, en i mai og en i november. Til samlingen i november var også ledere av de kommunale rådene for mennesker med funksjonsnedsettelse invitert med. Det var god deltakelse på disse samlingene fra kommunene.

På samlingen i juni hadde vi en praktisk øvelse der vi testet ut hvor universelt utformet det var i Statens hus (1. etasje) og i utearealene foran Statens hus. Deltakerne ble delt inn i grupper, der noen fikk teste ut ulike funksjonsnedsettelse og andre var ledsagere. Dette var en øvelse som ga mye nyttig læring, og ikke minst viktige tilbakemeldinger på utformingen av våre lokaler og uteområder her på Statens hus. På samlingen i november presenterte Rogaland fylkeskommune sitt arbeid med Utviklingsplanen 2025 - 2028, med et fokus på det som handlet om universell utforming i planen.

Universell utforming i planer etter plan- og bygningsloven

Hensynet til universell utforming ivaretas løpende gjennom våre uttalelser til kommunale planer. Vi opplever at kommunene i fylket er oppmerksomme på denne problemstillingen i sine overordnede planer, og også hovedsakelig i detaljreguleringer. I november arrangerte vi en to dagers plan- og byggesakskonferanse sammen med Rogaland fylkeskommune, der vi hadde innlegg som var rettet mot temaer som kan ses i sammenheng med universell utforming. I plenumsdelen av konferansen hadde vi et innlegg om helsefremmende og inkluderende samfunn, og i parallellsesjon om plan- og byggesaksjuss hadde vi innlegg om CRPD og vurderingen av individuelle hensyn i vurderingen av dispensasjonssøknader.

Fremme likestilling og hindre diskriminering (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i sin rolle som arbeidsgiver og som offentlig myndighet, og redegjøre for arbeidet.

Statsforvalteren i Rogaland hadde vinteren 2024 gleden av å få engasjere en bachelorgradstudent fra UiS i praksis. Hun arbeidet tilsvarende en femti prosentstilling i 16 uker i perioden fra februar til mai. Studenten fikk i oppdrag å kartlegge og formidle i hvilken grad kommunene i Rogaland etterlever sin aktivitets- og redegjøringsplikt slik den er nedfelt i likestillingsloven §§ 24-26. Hun gjorde også en grundig vurdering av rapporteringen til fire utvalgte kommuner, som ble ett av temaene da Statsforvalteren skulle på besøk hos de våren 2024. Studentens arbeid munnet ut i en skriftlig rapport. Rapporten har gitt oss et godt verktøy for å arbeide videre med våre kommuner på dette feltet.

Statsforvalteren i Rogaland har god dialog med Statsforvalteren i Agder, som er et foregangsfylke på området. Vi har også et godt samarbeid med Senter for likestilling ved UiA. I februar måned inviterte vi alle kommuner i Rogaland til et webinar om ARP i regi av senteret. Her deltok 11 av våre kommuner og fikk gode praktiske eksempler på hvordan arbeidet med ARP kan gjøres ute i kommunene. ARP var for øvrig et fast punkt på våre kommunebesøk.

CRPD-prosjektet i 2024

Statsforvalteren fikk i oppdrag i punkt 2.1.8.8 å gjennom vår samordnings- og veiledningsfunksjon overfor kommunene arbeide aktivt, målrettet og planmessig for at rettighetene for personer med funksjonsnedsettelse blir oppfylt, slik de er nedfelt i FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Oppdraget ble tydeligere beskrevet i belastningsfullmaktsbrevet fra Bufdir datert 16. februar 2024. Vi velger å rapportere tilbake på dette oppdraget her.

Vi har hatt følgende aktiviteter i CRPD-prosjektet i 2024, fordelt på interne og eksterne aktiviteter:

Interne aktiviteter

- CRPD har vært koplet til arbeidet i to viktige satsingsområder i embetet i 2024: Bærekraftig velferdssamfunn og Husbankforsøket (til ut september 2024).

- Vi har gitt mange høringsinnspill til overordnede planer i kommunene, og tar der med CRPD.

- Avdelingsdirektørene har ansvaret for å iverksette CRPD i saksbehandlingen i egen avdeling, og alle har hatt CRPD som tema i avdelingen i 2024.

- E-læringskurset til Bufdir om CRPD har vært obligatorisk for alle ansatte i embetet å ta i 2024, og det er også lagt inn i den pakken av e-læringskurs som nyansatte nå må ta. I tillegg har det vært obligatorisk for alle ansatte i 2024 å ta kurset "Universell utforming. E-læringskurs for nettedaktører". Et kurs med fokus på universell utforming i digital kommunikasjon.

- Vi har en prosjektgruppe i embetet som består av representanter fra fire fagavdelinger: samfunnsavdelingen, miljøvernavdelingen, utdanningsavdelingen og helse-, sosial- og barnevernsavdelingen. CRPD-prosjektet er forankret i samfunnsavdelingen ved avdelingsdirektør som prosjektansvarlig. Assisterende avdelingsdirektør i samfunnsavdelingen deltar i den nasjonale styringsgruppen.

- Vi delte ut en intern CRPD-pris.

- vi har hatt flere samarbeidsmøter med de som jobber med CRPD-prosjektet hos statsforvalterne i Agder og Vestland.

- vi har også hatt flere samarbeidsmøter med Likestillingssenteret KUN, felles med statsforvalteren i Agder og Vestland.

- som eneste embete i landet leverte vi inn høringssvar på "Utredning om inkorporering av FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD).

Eksterne aktiviteter

-CRPD har vært med i den faste innledningen som presenterer embetet i eksterne sammenhenger. Embetsledelsen har i 2024 vært på kommunebesøk til kommunene Hjelmeland, Suldal, Randaberg, Strand, Sola, Hå, Lund og Sokndal. Implementering av CRPD har vært ett av temaene på kommunebesøkene.

- Det viktigste vi har gjort er å gi god støtte til og oppfølging av CRPD kontaktpersonene i kommunene. Dette er engasjerte og dyktige fagpersoner. Til CRPD kontaktpersonene har vi sendt ut månedlige nyhetsbrev (CRPD kontaktpost) for å holde dem oppdatert på hva som skjer nasjonalt og regionalt, prosesser som det er viktig å følge med på og aktuelle ressurser.

- Vi har også hatt digitale møter og fysiske samlinger med CRPD kontaktpersonene. Det er likevel utfordrende for CRPD kontaktpersonene å få til forankring i kommunen og nødvendig spredning av kunnskapen om CRPD. Det er bare en kommune som ikke har deltatt på noen av våre digitale møter eller samlinger for CRPD-kontaktpersonene i kommunene i 2024, og det er Bjerkreim kommune.

- På en fysisk samling for kontaktpersonene høst 2024 inviterte vi også med ledere for de kommunale rådene for mennesker med funksjonsnedsettelse.

- CRPD var hovedtema på samling i november 2024 for faste verger i Rogaland.

- Vi har vært representert på alle aktuelle møter og samlinger for embetene i det nasjonale CRPD-prosjektet i regi av Bufdir.

- Vi har også deltatt i møte for å gi innspill til ny e-læringsmodul/kursdel om CRPD som Bufdir utvikler og som skal lanseres våren 2025.

Nyhetsartikler på vår nettside relatert til CRPD i 2024

10.04.2024: FN konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

06.06.2024: CRPD bør inkorporeres i den norske menneskerettsloven

06.06.2024: Individuell tilrettelegging

11.07.2024: Bærekraftsuka, digitale sendinger

19.07.2024: Her finner du e-læringskursene om å fjerne samfunnsskapte barrierer

26.09.2024: Fritak for fag i skolen

19.09.2024: Prøveprosjekt for utlån av strandrullestol og strandrullator på Solastranda

30.10.2024: Tiltak for å bedre levekårene og livskvaliteten til personer med funksjonsnedsettelse (CRPD)

Vi har også postet flere innlegg om CRPD i våre sosiale medier i løpet av 2024, spesielt i forbindelse med og under Bærekraftsuka 2024.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på saksbehandlingstiden i håndhevingssakene per 31.12.

Brutt aktivitetsplikt

- der eleven fremdeles går på den skolen som skolemiljøaksen gjelder
 - § 9 A-6: gjennomsnitt 45 dager, median 41 dager
- der eleven har sluttet på skolen som skolemiljøaksen gjelder
 - § 9 A-6: gjennomsnitt og median 91,5 dager

Ikke brutt aktivitetsplikt

- der eleven fremdeles går på den skolen som skolemiljøaksen gjelder
 - § 9 A-6: gjennomsnitt 32 dager, median 21 dager
- der eleven har sluttet på skolen som skolemiljøaksen gjelder: ingen saker

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på gjennomførte tilsyn der dere minimum har skrevet foreløpig rapport

Vi har i 2024 gjennomført tilsyn omtrent i samme omfang som tidligere år. Tilsynsobjekter er valgt ut fra risikovurderinger. Vi har en viss økning i andre tilsynsaktiviteter og ikke planlagte tilsyn

Funn fra foreløpig rapport i tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven

Tema	Deltema	Kommune	Kommunestørrelse: S:20000+ M:5000-20000 L:-5000	Barnehage- eller skolenavn	Type tilsyn	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på i foreløpig rapport	Kommentare
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sandnes	S	Iglemyr skole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at varslingsplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sandnes	S	Iglemyr skole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at undersøkelsesplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Sandnes	S	Iglemyr skole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at tiltaksplikten blir oppfylt når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sandnes	S	Lura skole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at varslingsplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sandnes	S	Lura skole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at undersøkelsesplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Sandnes	S	Lura skole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at tiltaksplikten blir oppfylt når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Annet	Annet	Sokndal	L	Sokndal skole	Kun skriftlig dokumentasjon	2	Annet	Tar skolen initiativ som krever egen- eller foreldrebetaling for tur som er en del av opplæringen og elevene?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Klepp	S	Bore skule	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at varslingsplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Klepp	S	Bore skule	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at undersøkelsesplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Klepp	S	Bore skule	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at tiltaksplikten blir oppfylt når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	

Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Klepp	S	Bore ungdomsskule	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at varslingsplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Klepp	S	Bore ungdomsskule	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at undersøkelsesplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Klepp	S	Bore ungdomsskule	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at tiltaksplikten blir oppfylt når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Annet	Annet	Hå	S	Nærbø ungdomsskule	Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Kommunen skal at skolen gir opplæring i trå fag- og timefordeling, opplæringslov 3, forskrift til opplæringslov og kommunek 25-1.
Annet	Annet	Strand	M		Tilsynsbesøk	1	Annet	Strand kommune barnehagemy må påse at no pedagogisk bemanning bli alle kommunale private barne Kravet følger i barnehagelov og 26, jf. forsk pedagogisk bemanning og dispensasjon barnehager §
Ansvar for gjennomføring av eksamen	Annet	Rogaland fylkeskommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	3		Ingen brudd a stedlig lærend åpningsmøte.
Særskilt språkopplæring	Annet	Sauda kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	4	Følger rektor opp at skolen i tillegg vurderer om eleven har rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Sauda kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	4	Inneholder vedtaket opplysninger om a) hva slags særskilt språkopplæring eleven skal ha b) antall timer særskilt språkopplæring c) organiseringen av den særskilte språkopplæringen, herunder om opplæring skal foregå på en annen skole	
Særskilt språkopplæring	Annet	Sauda kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	4	Annet	
Særskilt språkopplæring	Annet	Suldal kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	4	Følger rektor opp at skolen i tillegg vurderer om eleven har rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Suldal kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	4	Inneholder vedtaket opplysninger om a) hva slags særskilt språkopplæring eleven skal ha b) antall timer særskilt språkopplæring c) organiseringen av den særskilte språkopplæringen, herunder om opplæring skal foregå på en annen skole	
Særskilt språkopplæring	Annet	Suldal kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	4	Annet	
Særskilt språkopplæring	Annet	Strand kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	4	Følger rektor opp at skolen i tillegg vurderer om eleven har rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler?	

Særskilt språkopplæring	Annet	Strand kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	4	Inneholder vedtaket opplysninger om a) hva slags særskilt språkopplæring eleven skal ha b) antall timer særskilt språkopplæring c) organiseringen av den særskilte språkopplæringen, herunder om opplæring skal foregå på en annen skole	
Særskilt språkopplæring	Annet	Strand kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	4	Annet	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Stavanger kommune	S		Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at skolen henviser eleven til PPT uten ugrunnet opphold i de tilfellene opplæringsloven krever det?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Stavanger kommune	S		Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger uten ugrunnet opphold?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Stavanger kommune	S		Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger med et innhold i samsvar med regelverket?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Stavanger kommune	S		Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at saken er tilstrekkelig opplyst før de fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Stavanger kommune	S		Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at de fatter vedtak uten ugrunnet opphold i alle sakene der PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Stavanger kommune	S		Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at de fatter vedtak med et innhold i samsvar med regelverket?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Vindafjord kommune	M		Tilsynsbesøk	5	Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehaeloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Vindafjord kommune	M		Tilsynsbesøk	5	Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeiere oppfyller sine plikter etter barnehaeloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Vindafjord kommune	M		Tilsynsbesøk	5	Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehagemyndighetens godkjenning av barnehager	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Vindafjord kommune	M		Tilsynsbesøk	5	Er barnehagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehaeloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Vindafjord kommune	M		Tilsynsbesøk	5	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - veiledning	Vindafjord kommune	M		Tilsynsbesøk	1	Er barnehagemyndighetens veiledning basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehaeloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Vindafjord kommune	M		Tilsynsbesøk	1	Bruker barnehagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverkssetterlevelse etter barnehaeloven hos barnehageeier?	

Annet	Annet	Vindafjord kommune	M		Tilsynsbesøk	1		Bhg.loven § 1 Organiserer kommunen oppgavene de som barnehagemy adskilt fra opp den har som barnehageeie dette er egnet ivareta tilliten i kommunens upartiskhet so barnehagemy 1 kontrollspør et brudd
-------	-------	--------------------	---	--	--------------	---	--	--

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Det er ingen store forskjeller i antall og resultat av klagebehandling i 2024 sammenliknet med tidligere år.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	0				
Barnehageloven § 53	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	2	0	2	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Barnehageloven § 35	4	1	0	2	1
Barnehageloven § 37	2	2	0	0	0
Barnehageloven § 38	0				
	8	3	2	2	1

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	8	0	4	4	0
Skyss, § 3-7	1	0	1	0	0
Standpunkt i orden og oppførsel	1	0	1	0	0
Psykososialt skolemiljø, privatskolelova § 2-4, jf. oppl § 9a-4 og § 9a-5 (ny opplæringslov) § 12-4 og § 12-5	7	6	1	0	0
Lokalt gitt muntlig eksamen	1	0	1	0	0
	18	6	8	4	0

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, § 3-21 i forskrift til opplæringsloven (privatskoleloven)	1	0	1	0	0
	1	0	1	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Fremskutt skolestart, § 2-1 tredje ledd (ny lov § 2-1 første ledd, jf. § 2-4 første ledd)	3	0	3	0	0
Utsatt skolestart, jf. § 2-1 tredje ledd (ny lov § 2-1 første ledd, jf. § 2-4 andre ledd)	2	2	0	0	0
Særskilt språkopplæring, § 2-8 (ny lov §§ 3-6 og 3-7)	2	0	2	0	0
Bortvisning, § 2-10 (ny lov § 13-1)	1	0	0	1	0
Permisjon fra opplæringen, § 2-11 (ny lov § 2-2 fjerde ledd)	10	0	10	0	0
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2 (ny lov § 19-5)	1	0	1	0	0
Spesialundervisning, § 5-1 (ny lov §§ 11-5 og 11-6)	17	8	2	6	1
Skyss, § 7-1 (ny lov § 4-1)	34	15	19	0	0
Skoleplassering, § 8-1 (ny lov § 2-6)	48	15	31	2	0
Fysisk skolemiljø, § 9a-2 (ny lov § 12-2)	1	1	0	0	0
Standpunkt i fag	92	0	26	66	0
Standpunkt i orden og oppførsel	3	1	2	0	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	78	29	49	0	0
Lokalt gitt muntlig eksamen	2	0	2	0	0
Sum	294	71	147	75	1

Klagebehandling - Vidaregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd (ikke videreført i ny lov)	6	0	6	0	0
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3 (ny lov § 18-3)	9	0	9	0	0
Fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, § 3-21 i forskrift til opplæringsloven (Kapittel 9 i ny forskrift til opplæringsloven)	15	15	0	0	0
Spesialundervisning, § 5-1 (ny lov §§ 11-5 og 11-6)	1	0	1	0	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	500	78	422	0	0
	531	93	438	0	0

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling og redegjøre for hvordan det er lagt til rette for måloppnåelse jf. retningslinjene for tilskuddsordningen. Statsforvalteren skal videre vurdere i hvilken grad tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage.

Vi har i stor grad videreført arbeidet med tilskuddsordningen som i fjor. Vi har fått til en god struktur og rutine rundt arbeidsutvalget (AU) og samarbeidsforum. AU er nå godt forankret, og de ulike rollene i samarbeidsforum er tydelige. Samarbeidsforum har hatt fem møter i 2024, hvorav ett var et to-dagers arbeidsmøte med fokus på oppmerksomhetspunkt fra rapportering, og erfaringsdeling fra partnerskapene. På bakgrunn av erfaringene fra tilsvarende møte i 2023, inviterte samarbeidsforum i år med alle kommuner og partnere fra UH i fylket i tillegg deltok flere representanter fra PPT. Tilbakemeldingene var at dette hadde stor nytteverdi. Vi mener dette var et viktig grep for styrke relasjonen mellom samarbeidsforum og kompetansenettverkene, noe som blant annet ble pekt på som utfordrende i Oslo-Met sitt temanotat 5: *Samarbeid og involvering i tilskuddsordningen for kompetanseutvikling*.

Gjennom møtene med AU og samarbeidsforum har vi formidlet nasjonale intensjoner, rammer og føringer for ordningen, og sørget for at kriteriene for tildeling er kjent for aktørene i samarbeidsforum, regionale kompetansenettverk, eiere og partnere fra UH. Strukturen i årshjulet for samarbeidsforum med årlige presentasjoner og vurderinger av behovsmeldinger, samt gjennomgang av rapporteringer og erfaringsdeling, har vært med på å skape økt forståelse for kriteriene og formålet med ordningen.

Vi vurderer at møtene vi har hatt med AU i 2024 har vært konstruktive. Vi bruker mye ressurser på forberedelse og gjennomgang av sakene, slik at AU skal ha en god forståelse og et godt grunnlag til å legge disse frem for samarbeidsforum. Ved å forankre saker, forslag til innstilling, agenda osv. i AU, erfarer vi at ordningen har fått større legitimitet og samarbeidsforum har fått større eierskap til sakene. Ved at medlemmene i AU har fått økt forståelse og kunnskap, overføres dette til medlemmene i samarbeidsforum. AU har på denne måten blitt en støttespiller i forvaltningen av ordningen, og vår rolle som sekretariat er blitt tydelig.

Vi erfarer at det nå løftes inn saker til samarbeidsforum som ikke bare handler om tilskuddsordningen. Rekruttering er et eksempel. Det uttrykkes ønske om at samarbeidsforum skal utvide sitt mandat til å ta flere oppgaver. Dette tror vi handler om at strukturen og arbeidet i samarbeidsforum fungerer bra, at det i større grad har blitt et reelt og strategisk beslutningsorgan, og oppleves som et relevant og nyttig fora for aktørene i ordningen.

I det årlige digitale informasjonsmøte om tilskuddsordningen formidlet vi nasjonale intensjoner, rammer og føringer for ordningen, inkludert kriteriene for tildeling og hvordan melde behov i Rogaland. På denne måten når vi bredt ut til alle eiere og aktører i ordningen. Dette webinaret ble publisert i desember og markerte første fase for behovsmeldinger for 2025. I etterkant publiserte vi en nyhetssak med informasjon om søknadsfrister. I år sendte vi ut også ut opptak av webinaret til alle skoleeiere og barnehageeiere i Rogaland. Dette har gjort at vi i år har fått flere henvendelser fra private eiere som ønsker å koble seg på ordningen.

Gjennom AU og samarbeidsforum har vi lagt til rette for lokalt samarbeid mellom barnehager og skoler og universiteter og høyskoler. Med et fast årshjul, en overordna plan med operasjonalisering av kriteriene og prinsipper for tildeling, mener vi ordningen er forutsigbar for partnerskapene. Selve arbeidet i partnerskapene kommer blant annet til uttrykk i tekstsamlingen publisert av UiS våren 2024, [Profesjonsutvikling i partnerskap](#). Tekstsamlingen løfter frem erfaringer og kunnskap fra partnerskap i tilskuddsordningen i fylket. Denne presenterte vi for AU som valgte å bruke tekstsamling som utgangspunkt for erfaringsdeling på to-dagers møtet for samarbeidsforum. Presentasjon av tiltak i de ulike artiklene bidro til en praksisnær og forskningsbasert tilnærming til kriteriene, og synliggjorde i tillegg tydelig det doble formålet.

Gjennom nettsiden vår sikrer vi transparens gjennom oversikt over tiltak, planer og rapportering. Her ligger oversikt over medlemmer i samarbeidsforum, langsiktig plan for Rogaland, skjema for behovsmelding, skjema for rapportering og vedtak om tildeling av midler. Teams-kanal for AU er tilgjengelig for alle medlemmene i samarbeidsforum, observatører og bisittere. Her ligger alle møteinnkallinger, referat og saksdokument til AU. Vi gjennomgår rapporteringen årlig med AU, som videre spisser oppmerksomhetspunkter som presenteres og jobbes med i samarbeidsforum i forkant av nye behovsmeldinger.

Vår vurderinger er vi gjennom vårt arbeid har lagt godt til rette for måloppnåelse jf. retningslinjene for tilskuddsordningen.

Vurdering av partnerskapenes innsats og måloppnåelse

Vi vurderer at partnerskapene i stor grad fungerer godt, og vi opplever fortsatt en positiv utvikling hos aktørene i regionene. Samarbeidet mellom skoleeiere, skoleledere, barnehageeiere, barnehagestyrere, lærere og universits- og høyskolesektoren er styrket, og det er etablert flere møteplasser for erfaringsdeling og læring.

Rapporteringen viser at tiltakene stort sett er gjennomført som planlagt. Vi ser flere eksempler på hvordan tiltak gjennomføres barnehage- og skolebasert, både gjennom tekstsamlingen "Profesjonsutvikling i praksis", og gjennom rapporteringen. Ved å fremheve disse tiltakene som «god praksis» har vi bidratt til økt forståelse for hvordan barnehage- og skolebaserte tiltak i partnerskap med UH skal forstås. Dette har igjen økt forståelsen iblant aktørene for hvordan tilskuddsordningen kan bidra til å styrke kompetansen og kvaliteten i barnehager og skoler gjennom, målrettede og lokalt forankrede tiltak. Positivt i år er også at UH i stor grad bidrar i vurdering av kompetansebehov, og vi får gode eksempler på hvordan UH bruker erfaringene gjennom partnerskapet til å videreutvikle lærerutdanningene.

Ca. 70 % rapporterer at tiltakene har bidratt til praksisendring. Vi har bevisst løftet opp konkrete eksempler fra rapportering på dette punktet i samarbeidsforum. Et partnerskap skriver: *Evalueringene viser at alle lærere som har deltatt, eksperimenterer med ulike måter å organisere undervisningen på for å sikre mer elevaktiv metodikk, lystbetont læring og relevans, både i og utenfor klasserommet. Lærere rapporterer om mer motiverte og engasjerte elever, bedre innsikt i elevenes læringsprosesser, arbeid med kompetansemål i flere fag gjennom samme utprøving, inkluderende arbeidsmetoder, varierte skoledager og redusert behov for individuell hjelp og støtte.* Ved å løfte disse eksemplene bidrar vi til å holde fokus på at tiltakene skal nå helt ut i praksis i møte med barn og elever.

De regionale nettverkene har en lang tradisjon i Rogaland, og det jobbes systematisk og godt i styringsgruppene for disse nettverkene. Dette arbeidet krever imidlertid betydelige ressurser, både i form av tid og penger, fra både fra eiere og UH. Det kan i tillegg være vanskelig å balansere lokale behov med regionale prioriteringer. Tiltak som prioriteres regionalt, kan noen ganger ikke være godt nok forankret i de spesifikke behovene til barnehager, skoler og kommuner. Selv om rapporteringen tyder på at tiltak er forankret i lokale behov, med involverende prosesser, får vi meldinger fra sektoren som ikke nødvendigvis sier det samme. For eksempel har flere private barnehageeiere trukket seg ut av tiltak fordi de opplever at tiltakene de er koblet på gjennom regionen ikke treffer deres behov. Vi vurderer at likevel at vårt fokus på lokal forankring og skole- og barnehagebaserte tiltak som oppmerksomhetspunkt i samarbeidsforum, har hatt effekt. Det er nå færre tiltak for hele regioner, og økt oppmerksomhet på hvilke behov den enkelte eier har for kompetanseutvikling på utvalgte områder. Samarbeidsforum har nå vedtatt at de i 2025 ønsker å evaluere strukturen med regionale nettverk og tiltak, da dagens struktur ikke gir eierne tilstrekkelig mulighet til å spisse tiltakene inn mot egne behov.

Vi mener fortsatt at eiere ikke i stor nok grad nytter tilskuddsordningen til å møte sine mest presserende behov. Tiltakene samsvarer ikke alltid med utfordringsbildet i kommunene. I dagens retningslinjer slås det fast at sektormålene er innramming for ordningen. Dette bør tydeliggjøres slik at kartlegging og analyse av behov i større grad innrettes inn mot både det nasjonale og lokale utfordringsbildet. Vi ser for oss økt oppmerksomhet på dette i arbeid med implementering et nytt helhetlig system for kompetanse og karriereutvikling.

Fremover vil vi fortsatt ha fokus på den lokale forankringen, og involvering av ansatte og tillitsvalgte. I tillegg økt oppmerksomhet på hvordan tiltakene fremmer kollektiv utvikling helt ute i barnehager og skoler. Skal ordningen føre til praksisendring i arbeidet med barn og elever, mener vi at eiere i større grad må prioritere partnerskap i utvalgte skoler og barnehager, i stedet for å tenke kollektive tiltak for alle barnehager og skoler. Dette vil gi eierne mulighet til å bruke ordningen til å utjevne kvalitetsforskjeller.

Vurdering av i hvilken grad tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform

Vi mener at vår veiledning og informasjon om ordningen og mulighetene som ligger her til å søke midler ut fra sine behov, gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling. Som tidligere nevnt har vi i år fått flere henvendelser fra private barnehageeiere som ønsker å melde egne behov etter at vi sendte ut opptak av det digitale informasjonsmøtet til alle eiere. Selv om de private i stor grad involveres i tiltak i kommunene, viser henvendelsene at vi må sikre at informasjon når helt ut til styrene slik at de kan nyttiggjøre ordningen ut fra sine behov.

Regionene skal i sine samlede behovsmeldinger ta hensyn til geografi, størrelse og eierform. Vi har tidligere rapportert at noen nettverk fortsatt har vært bundet til en tradisjon med forholdsmessig fordeling mellom eierne. Gjennom vårt arbeid over tid ser vi nå en positiv endring på ved at regioner prioriterer enkeltkommuner, og beveger seg gradvis bort fra tanken om å fordele jevnt til alle.

I tillegg til geografi, størrelse og eierform vil vi også i år trekke frem et utvidet kapasitetsbegrepet som en utfordring. For å kunne nyttiggjøre seg av ordningen kreves kapasitet hos eiere til å drive systematisk og helhetlig utviklingsarbeid, og det trengs mekanismer som ivaretar eiere med lav kapasitet. Dette handler ofte om mer enn bare størrelse, geografi og eierform. Regionene/nettverkene kan ivareta noe av dette gjennom samarbeid ved at "sterke" kommuner kan fungere som lokomotiv og drahjelp i de konkrete tiltakene, men det bidrar ikke alltid til å bygge kapasitet og på sikt utjevne kvalitetsforskjeller. Manglende kapasiteten hos noen eiere gjør at de i liten grad klarer å utnytte mulighetene og på sikt bygge nødvendig kapasitet for kvalitetsutviklingsarbeid.

Avsatte midler i tilskuddsordningen som SF kan styre ut fra risikovurdering, kan være et verktøy for å utjevne noe av dette. Samtidig vil en slik endring kreve tettere oppfølging inn mot enkelte partnerskap fra vår side jf. erfaringene våre med oppfølgingsordningen. Som vi påpekte i fjorårets rapportering, støtter vi Udirs anbefalinger i forbindelse med NOU 2022:13 om å inkludere målsetting i ordningen om å utjevne kvalitetsforskjeller. Dette vil kunne gi en tydeligere retning til de lokale kompetansenettverkene og eierne, i tillegg til å gi Statsforvalteren legitimitet til å styrke innsatsen på bakgrunn av risiko.

Samlet sett vurderer vi at strukturen i tilskuddsordningen slik vi har organisert det i Rogaland gir alle likeverdige muligheter. Samtidig må vi jobbe videre for at alle blir i stand til å nyttiggjøre seg av ordningen, spesielt eiere med lav kapasitet.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget			0
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere			0
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	84	74	158
Totalt	84	74	158

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget		
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere		
Barnehagefaglig grunnkompetanse		
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	7 900 000	30
Totalt	7 900 000	30

Rapportering på tilskuddsmidler fra Statsforvalter

	Navn og tema for tiltaket	Tilskuddsmottaker UH	Beløp	Tilskuddsmottaker eier/nettverk	Beløp	Tilskudd koordinator	Beløp
Regional ordning	Trygt og godt barnehagemiljø/ledelse i alle ledd	Universitetet i Stavanger	69 623	Sokndal kommune	69 623		0
Regional ordning	Kvalitet i hverdags situasjonene	Universitetet i Stavanger	264 737	Gjesdal kommune	264 737		0
Regional ordning	Høy kvalitet og kompetanse, samhandling og medvirkning, tidlig innsats, nettverk og familie og trygt og inkluderende lokalmiljø.	Universitetet i Stavanger	407 134	Klepp kommune	407 134		0
Regional ordning	Videre implementering inkluderende og trygt barnehagemiljø, digital praksis i barnehagen	Universitetet i Stavanger	385 073	Time kommune	385 073		0
Regional ordning	Utviklingsstøttende barnehager	Universitetet i Stavanger	69 623	Lund kommune	69 623		0
Regional ordning	Et inkluderende barnehagetilbud der barna opplever læring og mestring hver dag	Universitetet i Stavanger	378 387	Hå kommune	378 387		0
Regional ordning	Godt språkmiljø for alle barn. Godt og trygt barnehagemiljø. Relasjonsbygging.	Universitetet i Stavanger	69 623	Bjerkreim kommune	69 623		0
Regional ordning	Utviklingsstøttende barnehager	Universitetet i Stavanger	1 645 916	Sandnes kommune	1 645 916		0
Regional ordning	Læringsmiljø og pedagogisk analyse - lek og tilknytning	Universitet i Stavanger	256 381	Eigersund kommune	256 381		0
Regional ordning	"Språk og kommunikasjon med særlig vekt på samisk kultur, språk og tradisjon."	Steinerhøyskolen	48 511	Steinerbarnehagen Bukkene Bruse, Steinerbarnehagen Biå, Soria Moria Steinerbarnehage	45 000		0
Regional ordning	Barnehagebasert vurdering som grunnlag for kompetanse- og kvalitetsutvikling. Lærende nettverk, partnerbarnehager	Høgskolen på Vestlandet	1 941 915	Karmøy kommune på vegne av region Nord (Sauda, Suldal, Vindafjord, Tysvær, Karmøy, Bokn, Haugesund, Utsira)	1 580 629	Regional kompetanse- og utviklingsveiledning. Prosessledelse	361 286
Regional ordning	Lærende nettverk for alle bgh i region midt. Struktur og arbeidsform som bygger kapasitet for ledelse og læring i tråd med satsningsområder i regionen og mot målene i Kompetanseløftet	Universitetet i Stavanger	1 470 134	Stavanger kommune på vegne av utdanningsregion Midt-Sola, Randaberg, Kvitsøy, Strand, Hjelmeland.	1 527 411	Regional prosessledelse, nettverksledelse, kompetanse- og utviklingsveiledning	1 145 559
Regional ordning	Partnerbarnehage.	Universitetet i Stavanger	2 205 200	Stavanger kommune på vegne av utdanningsregion Midt-Sola, Randaberg, Kvitsøy, Strand, Hjelmeland.	1 002 364	Regional prosessledelse, nettverksledelse, kompetanse- og utviklingsveiledning	0
Desentralisert ordning	Elevmedverknad for eit godt læringsmiljø	Høgskolen på Vestlandet	380 416	Sauda	380 416		0
Desentralisert ordning	Læring i aldersblanda grupper	Høgskolen på Vestlandet	270 151	Bokn kommune	270 151		0
Desentralisert ordning	Profesjonsfaglig digital kompetanse i møte med intensjonen i LK20	Høgskolen på Vestlandet	818 171	Karmøy kommune	818 171		0
Desentralisert ordning	Skulebasert vurdering og tett oppfølging som grunnlag for kompetanse- og kvalitetsutvikling i regionen	Høgskolen på Vestlandet	716 727	NordR: Haugesund, Karmøy, Vindafjord, Tysvær, Bokn, Sauda, Suldal	716 727	Regional prosessledelse, nettverksledelse, kompetanse- og utviklingsveiledning	0
Desentralisert ordning	Elevengasjement og elevmedvirkning i lys av ny opplæringslov og nytt system for kvalitetsutvikling.	Universitetet i Stavanger	301 288	Sandnes, Eigersund, Gjesdal Hå, Klepp, Time, Bjerkreim, Sokndal, Lund	301 288		0

Desentralisert ordning	Elevegassjement og elevmedvirkning gjennom arbeid med fagfornyelsen og pedagogisk læringsteknologi i Sandnes.	Universitetet i Stavanger	1 366 873	Sandnes kommune	1 366 873		0
Desentralisert ordning	Elevegassjement og elevmedvirkning gjennom arbeid med fagfornyelsen og pedagogisk læringsteknologi i Jærskulen.	Universitetet i Stavanger	1 219 319	Gjesdal, Time, Klepp og Hå	1 219 319		0
Desentralisert ordning	Elevegassjement og elevmedvirkning gjennom arbeid med fagfornyelsen og pedagogisk læringsteknologi i Dalane.	Universitetet i Stavanger	2 024 868	Eigersund, Bjerkreim, Sokndal, Lund	2 024 868		0
Desentralisert ordning	1. Læringsfremmende relasjoner, elevmedvirkning og vurdering 2. Flerkulturell skole	Universitetet i Stavanger	2 687 500	Rogaland fylkeskommune	2 687 500		0
Desentralisert ordning	Synliggjøring av egenart i møte med læreplan, undervisningspraksis og vurderingsarbeid	NLA Høgskolen	372 912	Tryggheim Strand, ,Vatneli skole, Tryggheim ungdomsskule, Tryggheim Forus, Sørhåland Barneskole AS, Stavanger Kristne Grunnskole, Sandnes Friskole AS, Samfundets Skole Egersund, Norlights Montessoriskole Stavanger AS, Kvalavåg Montessoriskole AS, Kristen Friskole AS ,Kongstun Kristne Friskole ,Kristen Friskole Klippen AS ,Jærthun Lutherske Friskule, Gamleveien skole, Danielsen ungdomsskole Karmøy AS, Danielsen ungdomsskole Haugesund AS	372 912		0
Desentralisert ordning	Inkluderende praksis og kultur for mangfold	Steinerhøgskolen	35 088	Steinerskolen Haugesund	35 088		0
Kompetanseløftet	Hjernerennlig skolehverdag	Universitetet i Stavanger	640 000	Stavanger kommune	640 000		0
Kompetanseløftet	Laget rundt barnet - Sammen om det beste for barnet og familien	Høgskolen på Vestlandet	800 000	Tysvær kommune	800 000		0
Kompetanseløftet	"Spesialpedagogikk og inkluderende praksis i Vindafjord "	Høgskolen på Vestlandet	500 000	Vindafjord	500 000		0
Kompetanseløftet	Inkluderende og tilrettelagt praksis for barn og unge	Universitetet i Stavanger	450 000	Hå kommune	0		450 000
Kompetanseløftet	Kompetanseløftet i Eigersund	Universitetet i Stavanger	750 000	Eigersund kommune	750 000		0
Kompetanseløftet	Hvordan skape en inkluderende overgang mellom barnehage og skole, hvor alle barn opplever trygghet, glede og mestring	Universitetet i Stavanger	625 000	Gjesdal kommune	175 000		450 000
Kompetanseløftet	Laget rundt elevene på de videregående skolene i Rogaland	Universitetet i Stavanger	1 400 000	Rogaland fylkeskommune	1 400 000		0
Kompetanseløftet	Trygg, aktiv og nysgjerrig - Et inkluderende barnehage- og skoletilbud for alle	Høgskolen på Vestlandet	1 000 000	Karmøy kommune	2 000 000		0
Kompetanseløftet	Et helhetlig støttesystem i utdanningsløpet	Universitetet i Stavanger	400 000	Sandnes kommune	400 000		0
Desentralisert ordning	Ledernetverk	Universitetet i Stavanger	94 986	Stavanger, Sola, Randaberg, Kvitsøy, Strand, Hjelmeland	569 919		0
Desentralisert ordning	Skolebasert partnerskap	Universitetet i Stavanger	3 324 527	Stavanger, Sola, Randaberg, Kvitsøy, Strand, Hjelmeland	2 279 676		0
Desentralisert ordning	Såkomfond for lærere	Universitetet i Stavanger	94 986	Stavanger, Sola, Randaberg, Kvitsøy, Strand, Hjelmeland	664 905		0

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

Viser til oppgave 5.1.2.3 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere hvordan deres innsats bidrar til å støtte kommunene i oppfølgingsordningen i deres utviklingsarbeid og vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

For å vurdere vår innsats, vil vi først beskrive den rollen vi har tatt i arbeidet. Statsforvalteren i Rogaland er særlig opptatt av at vi i alt vårt arbeid skal møte kommunene med respekt, og å anerkjenne deres rolle og selvstendighet. Samtidig kan vi gjerne innta rollen som partner, og møte kommunene i «øyehøyde» og dermed bygge opp under deres mulighet til å mestre alle sine oppgaver. Selv om vi skal opptre som partnere er det viktig at vi samtidig setter klare forventninger ved å være tydelige på hva lovverket krever, og hvordan statlige føringer setter rammer for kommunen løser sine oppgaver og møter sine innbyggere. I oppfølgingsordningen er det særlig viktig å opptre på denne måten.

Kommunene som blir identifisert i oppfølgingsordningen er kommuner som har komplekse utfordringer, og derfor er timingen for deltakelse viktig.

SFRO prioriterer arbeidet i oppfølgingsordningen. Vi avsetter godt med ressurser og bruker ansatte med både skolefaglig og barnehagefaglig kompetanse i arbeidet. I tillegg vektlegger vi at oppfølgingsordningen ses i sammenheng med kompetanseordningene som helhet. Samordningsoppdraget innad i embetet har vi ikke lyktes like godt med.

Vi har over tid arbeidet målrettet og profesjonelt for å finne vår rolle i oppfølgingsordningen. Vi har opparbeidet oss erfaring som er svært viktig i arbeidet med å få tillit og legitimitet for å fylle rollen som aktiv samarbeidspart for å støtte og veilede kommunen gjennom hele innsatsperioden.

Vi mener at vi i vårt arbeid klarer å balansere forholdet mellom SFs rolle som tilsynsmyndighet på den ene siden og støttespiller på den andre. Vi er

bevisst på at vi har en utvidet rolle og ansvar i oppfølgingsordningen, og vi mener at vi benytter oss av fleksibiliteten i ordningen til å gi tilpasset oppfølging av kommunene. Dette samsvarer med de funnene som kommer fram i delrapport 3, Evaluering av ny kompetansem modell fra Oslo Met.

Ikke minst har vi brukt tid for å hjelpe ansatte fra UH til å bli gode veiledere i ordningen. Den kompetanse man må ha for å ha oppdrag i oppfølgingsordningen er langt mer krevende enn andre oppdrag UH inngår i. Vi har bedt både kommune og veiledere om kritisk vurdere vår innsats, og vi får positive tilbakemeldinger på den rollen vi tatt og den jobben vi utfører. Vi er særlig bevisste på å klargjøre rammeverket i forfasen og bidra til involverende prosesser. Vi er bevisst av vår rolle er å se til at hele laget rundt barn og elever, blir involvert i å utarbeide utfordringsbildet. Elev- og foreldrestemmen er også blitt trukket inn etter våre innspill. Vi ser også til at barnehage og PPT bidrar og vi vektlegger betydningen av tillitsvalgte i alle prosessene. Vår rolle er også sikre at kommunen arrangerer stoppunkt med politikerne som skoleeier.

I delrapport 3, Evaluering av ny kompetansem modell beskriver forskerne det problemkomplekset og utfordringsbildet vi erfarer i vår 2022-kommune. For eksempel så kan de underliggende utfordringene knyttet til lesing vise seg å handle om konflikter og mistillit (...). Slike utfordringer tar det tid å avdekke, og de fremkommer sjelden via kvantitative indikatorer. Det kan også være ubehagelig å innvie utenforstående i denne typen problemer.

Dette er svært viktig, men også krevende fordi verken kommune eller veiledere klarer å se rekkevidden av arbeidet. Derfor blir vår rolle ekstra viktig i hele perioden og vi mener at vi bør ha en aktiv rolle også i gjennomføringsfasen. Vi forstår det slik at noen Statsforvaltere inntar en mer tilbaketrukket rolle i gjennomføringsfasen, vårt valg er å være tett på i hele perioden.

I og med at vi har få kommuner i oppfølgingsordningen har vi valgt å benytte lokalt UH, ikke minst for at også arbeid i oppfølgingsordningen skal bidra til det doble formålet. Relevant og treffsikker kompetanseutvikling i både skole, barnehage og UH-sektoren.

Vi mener at veilederrollen i ordningen krever en særlig kompetanse, og foreløpig har vi ikke et godt nok system som sikrer at vi har veiledere som kan ta slike oppdrag. Vi legger vekt på å være i dialog med dekan og sentrale ansatte ved UH for å få forståelse for hvem vi trenger til oppdraget. Samtidig erkjenner de ansatte ved UH at de tradisjonelt vært koblet til undervisning og forskning og derfor har mindre erfaring i prosessveiledning.

Det ideelle veilederteamet bør ha kjennskap til «småkommuneproblematikk», erfaringer fra og kompetanse om kommunal forvaltning og skole- og barnehagepedagogikk, men ikke minst formen for kvalitetsutviklingsarbeid som oppfølgingsordningen legger opp til.

I evalueringsrapporten står følgende, *forståelse for at vi er likeverdige partnere i en utviklingsprosess der vi alle lærere, er avgjørende*. Samtidig står det i rapporten at oppfølgingsordningen styrker mest sannsynlig UH-miljøet som allerede er rigget for denne type oppdrag. Vi vil bidra til at ansatte på UH tilegner seg erfaring og kompetanse for å møte arbeidet i ordningen, og vi har derfor valgt å tenke langsiktig og bidra til å bygge opp kapasitet i UH i oppdraget. Dette krever en aktiv Statsforvalterrolle, og når det er nødvendig inntar vi rollen som veiledere også overfor de ansatte i UH. Dette vil vi også gjøre i fortsettelsen.

Hovedmålet med oppfølgingsordningen handler om å utvikle gode systemer som kan bidra til bedre læringsmiljø og læringsutbytte, ved hjelp av økt kvalitet både i struktur og prosess. Først når disse har bidratt til endring i praksis kan vi vurdere resultat-kvalitet.

Vår 2022-kommune er en kommune som over tid har fått oppfølging innen ulike ordninger. Noe som kanskje har bidratt til at arbeidet har vært ekstra krevende. Opplevelsen av nok en gang å bli identifisert på bakgrunn av dårlige resultater er krevende for de ansatte, klimaet og kulturen i kommunen.

Fram til nå har vi derfor prioritert system og lederutvikling framfor direkte tiltak i klasserommet. Om arbeidet har gitt kvalitativt bedre prosesser i profesjonsfellesskapet på de enkelte enhetene kan vi vanskelig si noe om. Men vi vet at de fleste skolene og barnehagene har et mer strukturert og målrettet arbeid i profesjonsfellesskapet. Arbeid med analyse av resultater er blitt tydeligere, kvalitet i utviklingsplanene har økt og det helhetlig arbeidet mer blitt mer systematisk.

Har oppfølgingsordningen gitt positive resultater i barnegrupper, klasserom og skolegård? Resultatene når det gjelder trivsel og læringsmiljø peker i riktig retning. Ledergruppen som består av både barnehage- og skoleledere peker på at målrettet arbeid på flere elementer i arbeidet for trygt og godt barnehage- og skolemiljø nå gir resultater. Resultatene i Elevundersøkelsen for 2024 har skapt positive overskrifter i media. Vi mener det er svært viktig at SFRO anerkjenner og framsnakker denne positive utviklingen.

Samtidig ligger læringsresultatene stort sett under landsgjennomsnittet. Dette er områder som både enkeltskoler og kommunen nå tar tak i. Dette gjøres på en mer systematisk og kvalitativt bedre måte enn før deltakelsen i oppfølgingsordningen.

Vi vil trekke fram at vi ser økt kompetanse i lederrollen på alle nivå og vi vil understreke viktigheten av å jobbe for en kulturendring i likhet med det som trekkes fram i Oslo Met sin rapport. Å bidra til kulturendring handler mye om lederatferd og endring kan *handle om å egen kommuneledelse signaliserer interesse for hva som foregår på den enkelte skole, og «endelig faktisk kommer på besøk»*.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2024.
- Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

Tre nye personer har tiltrådt i fast stillinger i 2024 som følge av personalendringer tilbake i 2023. Vi har kun mottatt en oppsigelse i 2024, og personalsituasjonen har vært relativt stabil. Vi har hatt inne student fra UiS for praksis, og en person har vært inne gjennom NAV, arbeidstrening.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2024.	23.2
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2024.	0.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	5.5
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på reindriftsområdet.	0.0
Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	6.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2024 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	13.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2024 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	0.0

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Vi opplever at kommunens kontinuerlige arbeid med ajourhold av AR5 går godt. De aller fleste kommunene benytter AR5Web aktivt. Det ble gjennomført feltkurs i AR5 i regi av NIBIO våren 2024 hvor de aller fleste kommuner deltok. Det har vært en liten utfordring med at 2-3 kommuner har stilt spørsmål ved behov for periodisk ajourhold, men det er kommet til enighet om at dette var nødvendig og er nå gjennomført.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	0	0	23

En kommune har ikke hatt kontinuerlig ajourhold av AR5 i 2024 på grunn av manglende kapasitet som skyldes vakanser. Vil ordne seg i 2005.

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)

Rapportere på

Rapportere om bruk av anmeldelser.

Vi har ikke hatt noen saker på landbruks- og matdepartementets område som vi har anmeldt i 2024. Vi har heller ikke hatt noen saker som har vært så alvorlige at vi har vurdert anmeldelse.

Vi kjenner ikke til saker i kommunene hvor de har vurdert anmeldelse.

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)

Rapportere på

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

Vi har et godt samarbeid med Mattilsynet regionalt når det gjelder dyrevelferdssaker som er så alvorlige at de skal sendes over til forvaltningen. Det er viktig at Mattilsynet regionalt har en god, felles forståelse for hvor lista ligger for å sende over saker og hva oversendelse av saker fører til – de har stor makt i å definere hvilke saker som blir fulgt opp i tilskuddsforvaltningen. Vi mener at de sakene vi får oversendt stort sett er så alvorlige at drifta ikke kan regnes for å være vanlig jordbruksproduksjon. Mattilsynet har blitt bedre til å huske å sende både Statsforvalter og kommune kopi av saker, selv om vi ser det glipper innimellom enda.

Vi har rutinemessig 2-3 møter om utveksling av dyrevelferdssaker med Mattilsynet hvert år. Blant annet har vi et møte i desember for å sikre at vi og kommunene har fått nødvendig informasjon om aktuelle saker før vedtak om utbetaling av tilskudd på nyåret. De fleste sakene får vi oversendt undervegs i løpet av året, men flere saker blir hvert år oversendt etter møtet i desember, når Mattilsynet ser hvordan en del saker har utvikla seg i løpet av året. Utenom møtene har vi en god del kommunikasjon med ansvarlige for sakene i Mattilsynet for å være oppdaterte – særlig når det nærmer seg ferdigbehandling av søknadene om tilskudd. Godt samarbeid gjennom disse møtene og kontakt utenom er helt vesentlig for å kunne følge opp de rette sakene på rett måte. Vi oppfordrer også kommunene til å ha direkte kontakt med Mattilsynet i enkeltsaker.

Ellers har vi følgende kommentar til tallene i tabellen under punkt 283: Utveksling av informasjon om dyrevelferd – 2024:

Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (aktivitetsforbud):

- 2 av de 7 sakene gjelder foretak som ikke søker om tilskudd.

- I de to sakene hvor det er fatta aktivitetsforbud, hvor kommunen ikke har avslått tilskudd, vurderer vi å overprøve kommunens vedtak. Vi har ikke konkludert når dette skrives.

Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlig dyrehold):

- 3 av de 12 sakene gjelder foretak som ikke søker om tilskudd til aktuelt dyrehold

- Av de 3 saken hvor kommunen ikke har avslått tilskudd, er 1 av søknadene ikke ferdigbehandlet, i 1 av sakene vurderer vi det som ok å betale ut tilskudd, og i 1 sak vurderer vi å overprøve kommunens vedtak.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	7	3	0	2
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avvikling)	1	1	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	12	6	0	2
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)	0	0	0	0
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3	0	0	0	0

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	2	2	2	2

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

I løpet av 2024 har 15 foretak startet riving- og oppryddingsarbeidet helt eller delvis, og det er gitt rammebevilgning på 26 842 873 kroner til riving og opprydding, derav to bevilgninger som er omgjorte vedtak fra 2022. Siden oppstarten er det 53 foretak som har fått rammebevilgning på til sammen 108 519 593 kroner. 30 foretak er helt ferdig. 17 pelsdyrforetak har investert i ny næring eller fornyet annen driftsgren.

Kompensasjon og erstatninger etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Presaksbehandling for erstatning etter avvikling av pelsdyrhold	0	0	0	0
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	18	0	3	15
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	0	0	0	0
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	18	0	3	15

Forutsetninger - rapporterer på saker som er behandlet i 2024. Når det gjelder rivingssaker, så betyr ferdig behandlet at vi har gitt rammebevilgning. Selve rivingstiltaket er ikke ferdig

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Ikke relevant for Rogaland.

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.9 i TB)

Rapportere på

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2024.

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet	Opphevet/avvist
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	1	0	1	0
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	9	0	9	0
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	5	1	4	0
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0	0	0	0
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	3	0	3	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	0	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	0	0	0	0

Statsforvalteren i Rogaland har gjennomført ei spørreundersøkelse hos kommunal landbruksforvaltning om hvordan de forvalter regelverket etter jordloven, med særlig vekt på oppfølging av driveplikta. Bakgrunnen for undersøkelsen var oppdrag fra HI og Riksrevisjonens rapport om «Matsikkerhet og beredskap på landbruksområdet», der det går fram at arealressursene i jordbruket ikke blir forvaltet på en fullt ut bærekraftig måte. Svarene i spørreundersøkelsen er langt på vei samsvarende med Riksrevisjonens rapport. I følge Riksrevisjonen er 50 % av alt landbruksareal leid, men bare 30 % av drenerings-aktiviteten skjer på leid jord. Trenden i Rogaland er den samme. Tall fra søknad om dreneringstilskudd viser at det skjer vesentlig mindre dreneringstiltak på leid jord enn på eid jord.

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Opphevet/avvist	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	1	0	0	1	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	1	0	0	1	0	0	0	0	
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	9	0	0	9	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven § 12	2	1	0	1	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	4	0	0	4	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	5	1	1	3	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	3	0	1	2	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	6	2	1	3	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0	0	0
Hytte ol.	1	1	0
Forretn., kontor, industri	0	0	0
Off./priv. tjenesteyting	0	0	0
Andre byggeområde	1	0	1
Skogplanting	0	0	0
Samferd. og tekn. infrastruktur	0	0	0
Grønnstruktur	0	0	0
Golf	0	0	0
Forsvaret	0	0	0
Andre landbruksformål	0	0	0
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet	Avvist
Vedtak	6	5	1	0
Påklaget til Landbruksdirektoratet	1	1	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	2	0	0	2	0
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	1	0	0	1	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	40	7	3	8	22

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Opphevet/avvist	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	3	2	0	0	2	0	0	1	0	Sakene som er innvilget har også vilkår og en som følge av tap av andre produksjonsarealer.
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	14	0	14	13	0	13	1	0	1

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker	4	26	0	26

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Avvist	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0	0	0	0	Ingen saker

Det todelt målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelt målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Rogaland tilhører rovviltregion 1 og regionen er prioritert for beitebruk. 2024 var et uvanlig år, med et lengre besøk av skadegjørende ulv. I tillegg opplevde mange beitebrukere, bosatt i Rogaland, unormalt høye tap på fjellbeite i Agder. Jerv er en sannsynlig årsak.

Det ble gitt totalt 5 skadefellingstillatelser på ulv i perioden 26. juli til 11. september. Det ble ikke felt rovvilt på lisensjakt eller kvotejakt i Rogaland i 2024. Beløpene til godtgjøringen i fellingsforsøkene var meget lave, på grunn av et lite økonomisk handlingsrom. Dette reduserte også budsjettet for FKT-tiltak. Med denne bakgrunn var det ikke mulighet til å sette inn tiltaksmidler utover det helt nødvendige knyttet til skadefelling.

Det kom inn én søknad om FKT-midler i Rogaland i 2024. Søknaden kom fra det interkommunale skadefellingslaget. Midlene ble brukt på innkjøp av utstyr.

Rovviltkontakt i SNO undersøkte totalt 112 kadavre. 33 lam/dyr er dokumentert eller sikkert tatt av ulv og 6 lam/sau er tatt av kongeørn. Kongeørn er den eneste arten av freda rovvilt med fast tilhold i fylket, og bestanden og skadebildet er stabilt.

Statsforvalteren i Rogaland har hatt god dialog med bondelagsorganisasjonene, interkommunalt fellingslag og SNO gjennom hele året. Vi avholder et årlig dialogmøte og har deltatt på møte for berørte grunneiere i Dalane etter besøket av ulv.

Utlagte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.1.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utlagte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen på landbruks-, natur- og kulturmiljøområdet.

Rogaland har tre områder i kommunene Stavanger, Utsira og Suldal som er inkludert i ordningen. Se tabell.

Utlagte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	Rennesøy: UKL-midlene bidrar, men dekker ikke bredden av verdier i området. SMIL-midler er et viktig tilskudd for tiltak innen rammen av SMIL-ordningen. Suldal: Ja, og dekker til en viss grad opp tiltak som ikke er innenfor SMIL-ordningen. SMIL-midler bidrar til ytterligere tiltak for å bevare gamle bygninger og tilrettelegging for friluftsliv. Utsira: Ja, - og SMIL-midler bidrar ytterligere for å fjerne fremmede arter (sitkagran) på Utsira
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?	Rennesøy: Natur- og kulturmiljøverdiene er styrket på de fleste grunneiendommene på UKL-Rennesøy. Suldal: Styrket da høsteskog i større grad bli ivarettatt. Mange gamle bygninger blir i større grad vedlikeholdt. Utsira: Styrket da Utsira har en god satsing på å fjerne sitkagran på øya. Dette kan fremme nyetablering av kystlynghei og naturbeitemark.
Er det positive trender i områdene?	Rennesøy: UKL-statusen er viktig for at areal med viktig biologisk mangfold ikke blir redusert i forhold til økt behov for produksjonsareal. Suldal: I Suldal har nye generasjoner tatt over og tatt del på både møter og nettverkssamlinger. Det er fortsatt mye og ny aktivitet i Suldal, og det prates mye om grensene og å innlemme et eventuelt nytt område. Utsira: Utsira kommune positiv, har en nylig oppdatert plan og kan vise god oversikt over hva pengene har godt til. De har litt vansker med å engasjere lokalbefolkningen, og dette med å opplyse hvem som kan søke UKL-midler
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	Rennesøy: Behov for mere spredeareal på grunn av gjødselbrukforskrift kan øke presset på areal med verdifullt biologisk mangfold. En mye brukt klatrevegg på Asmarvik kan være uheldig for verdifullt fugleliv i brattskråningene. Følges opp i 2025. Sirdal: Nei Utsira: Nei
Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift?	Rennesøy: UKL-avtale med Sjøberg ferie, som blant annet bruker råvarer fra UKL-grunneiere ved servering til gjester. De har brosjyrer om UKL-Rennesøy som deles ut til interesserte. Suldal: Flere grunneiere legger til rette for friluftsliv, blant annet i fjellområdene. Dette bidrar til flere besøkende hos UKL-grunneiere (Jarle Tveit og Eirik Moe) som satser aktivt på næringsutvikling. Utsira: Turisme er en av de største enkeltnæringene på Utsira. UKL-statusen styrker for tilreisende turister og fuglekikkere.
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	Rennesøy: Ja, Suldal: Er under oppdatering og ferdigstilles i 2025 Utsira: Ja
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Ja
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	Rennesøy: Manglende person-ressurser i Stavanger kommune ga redusert kommunal oppfølging på UKL i 2024. Med ny jordbrukssjef på plass vil UKL-satsingen og dialog mellom kommune og regional forvaltning for 2025 bli styrket. Statsforvaltere og Rogaland Fylkeskommune har god kontakt og godt samarbeid. Suldal: Tilfredsstillende kontakt og dialog mellom Statsforvalter og UKL-ansvarlig i kommunen. Statsforvaltere og Rogaland Fylkeskommune har god kontakt og godt samarbeid. Utsira: Ja, På Utsira er det noe lite, men tilstrekkelig kommunikasjon mellom statsforvalter og kommune. Statsforvaltere og Rogaland Fylkeskommune har god kontakt og et godt samarbeid.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

SFRO sin budsjettfordelingsmodellen følger den overordnede budsjettfordelingsmodellen og fagavdelingen får tildelt budsjett i tråd med oppdragene de ivaretar.

Mindreforbruk vårt i 2024 er på kr 7184,0 og utgjør 4,3 prosent. Justert for lønnsoppgjøret i 2024 utgjør mindreforbruket kr 3846,0 som utgjør **2,3 prosent av totalrammen på 167,041 mill.** I 2023 gikk vi i balanse.

Vi har styrt strengt på rammene i år grunnet strammere økonomisk situasjon. Vi har dessverre også hatt høyere sykefravær enn ønsket og økte refusjoner fra NAV.

Grunnet veksten i oppgaver i forhold til den økonomiske situasjonen har vi satt i gang med et internt arbeid under overskriften "Ny normal 2024". Hensikt er å prioritere mellom oppdragene i hver sektor, slik at oppgavene til medarbeiderne er håndterbare å løse. Samtidig som vi styrker medarbeidernes kompetanse, og jobber kontinuerlig med å videreutvikle gode arbeidsmetoder for å effektivisere arbeidet.

Kommentar til forbruk 2024 og endringer fra 2023 til 2024

AID: Samlet økning ca. 1 mill. Økte utgifter på alle områder, dvs. både sosialtjeneste, tilsyn/klagebehandling (NAV) og integrering.

BFD: Mindreforbruk grunnet sykefravær og økte refusjoner, -3 mill.

HOD: Økt ramme for 2024 til «tilsyn offshore» + 0,4 mill.

JD: Økning på ca. 13,1 mill. Skyldes i hovedsak overføring av bevilgningen til vergemål til drift.

KLD: Samlet økning ca. 0,5 mill. Mindre utgifter til forurensing og mer til naturmangfold.

KDD/DFD: Reduksjonen på rammen fra KDD skyldes opprettelsen av DFD og overføring av midler til drift av SF. Vi fikk i 2024 en tilleggsbevilgning på 300.000,- for nedbygging av restanser på PBL fra KDD.

KD: Nedgang på 0,8 mill. Skyldes primært flytting av stilling til resultatområde 770 integrering av innvandrere (AID).

LMD: Marginal nedgang fra fjoråret 0,1 mill.

Andre oppgaver: liten endring.

Ressursrapportering

Departement	Driftskapittel 2024	Driftskapittel 2023	Fagdep. 2024	Fagdep. 2023
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	4 887	3 802	1 695	1 902
Barne- og familiedepartementet	6 730	9 677	1 323	1 184
Helse- og omsorgsdepartementet	26 991	26 573	11 978	10 287
Justis- og beredskapsdepartementet	20 774	7 622	748	14 238
Klima- og miljødepartementet	18 409	17 879	7 351	7 585
Kommunal- og distriktsdepartementet	17 052	49 204	701	245
Kunnskapsdepartementet	11 203	12 055	25 307	24 270
Landbruks- og matdepartementet	19 115	19 236	0	0
Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet	34 340	0	0	0
Andre	354	283	390	384
Sum	159 855	146 331	49 493	60 095

Beløpene stemmer med regnskapet. De største avvikene kommenteres i punkt 3.4

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Vi har i hovedsak utført embetsoppdraget på en god måte med de rammene vi får tildelt til å utøve oppdragene.

De fleste oppdrag blir levert tilfredsstillende, men det er fortsatt ikke samsvar mellom oppdrag og ressurser fra flere av våre oppdragsgivere og det er svært utfordrende. Særlig gjelder dette oppdrag fra HOD. Utfyllende kommentarer og avvik er beskrevet i det enkelte rapporteringspunkt.

For detaljert regnskapsresultat henvises det til kapittel VI i årsrapporten.

3.6 Andre forhold

Kongelige påskjønnelser

I 2024 ble to innbyggere i Rogaland tildelt Kongens fortjenstmedalje. Disse ble også invitert til mottakelse på Slottet.

Kongelige besøk

Vi har hatt tre offisielle kongelige besøk i Rogaland i 2024.

- 23. april kom H.K.H. Kronprinsesse Mette-Marit til Egersund for å gå første etappe av kystpilegrimsleia.
- 28.–30. mai var Kongeparet på fylkesbesøk i Lund, Randaberg og Vindafjord. Dermed har Kongeparet vært på offisielt besøk i alle kommunene i Rogaland.
- 26.–27. august deltok H.K.H. Kronprins Haakon under åpningen og jubileumsarrangement til ONS 2024.

5.3.3.2 Informasjon om biologisk opphav

Oppgave i hovedinstrukten - BLD Familier, barn og unge,

Informasjon om biologisk opphav.

Statsforvalteren skal gi ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor statsforvalteren har gitt adopsjonsbevilling, jf. forskrift 22. juni 2018 nr. 960 punkt IV om delegering av myndighet til statsforvalterne

Statsforvalteren i Rogaland behandlet i 2024, 42 saker som gjelder informasjon om biologisk opphav. Det er en merkbar oppgang av slike henvendelser. Dette er en følge av endring i adopsjonsloven som gir bamebam rett på opplysninger om biologiske besteforeldre, der den adopterte selv er død.

4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Vi har etablerte styringsprinsipper og styringssystem, basert på mål-, resultat- og risikostyring. Vi har også Økonomi og anskaffelses-retningslinjer oppdatert 29.08.2024, som gjelder for alle som er involvert i økonomiforvaltningen i embetet. Strategisk arbeid i embetsledelsen, og i budsjettmøtet vi gjennomfører etter at vi har mottatt de foreløpige styringsdokumentene, er viktig for vår planlegging på kort og lang sikt.

Overordnet styring skjer gjennom ledergruppa/embetsledelsen. Ledergruppen er embetets øverste strategiske, samordnende og besluttsende organ og har faste ukentlige møter. Ledergruppen utgjør også Statsforvalterens beredskapsledelse. Ledermøtet består av statsforvalter, assisterende statsforvalter, avdelingsdirektørene, kommunikasjonssjef og administrasjonsleder. I gitte situasjoner tiltrer fylkesberedskapssjef møtet, jf. SFRO sin beredskapsplan.

For å sikre god involvering har vi også møter i utvida ledergruppe en gang i måneden. Formålet er å sikre god involvering og gjensidig orientering – og for å drøfte og forankre aktuelle saker. Møtet er sammensatt av medlemmene av ledermøtet, samt assisterende direktører, personalsjef, økonomisjef og fylkesberedskapssjef.

Vi har også en nestledergruppe som møtes minst månedlig. Nestledermøtet er vårt sikkerhets- og personvernvalg og vår arena for samordning av praksis innen HR og økonomi. De kan også få særlige oppdrag fra ledergruppa og resultatet av slike oppdrag presenteres i utvida ledergruppe.

Informasjonssikkerhet har stor oppmerksomhet i embetet. Vi deltar i, og har ledelsen av, Fagutvalget for informasjonssikkerhet ved assisterende statsforvalter Lone M. Solheim. I fagutvalget deltar samtlige embeter, STAF og personvernombudet. Representant for DFD har deltatt som observatør i fagutvalget. Fagutvalget sitt formål: Fagutvalget for informasjonssikkerhet og personvern skal være en arena for samordning, kunnskapsdeling og erfaringsutveksling og skal bidra til å sikre god og felles praksis i embetene og god samhandling med STAF innen informasjonssikkerhet, personvern og informasjonshåndtering. SFAU kan be om faglige råd og fagutvalget kan på eget initiativ gi faglige råd. Fagutvalget er viktig for å nå Digitaliserings- og IKT-strategiens hovedmål nr. 2 om at SF skal ivareta informasjonssikkerhet og personvern i de digitale tjenestene.

Vi har etablert overordnede styringssystem og i 2023 ble samtlige overordnede styrende dokumenter gjennomgått og revidert og vedtatt i embetsledelsen/ledergruppa. I 2024 har vi hatt et omfattende arbeid med å revidere personalplanen, så de overordnede dokumentene våre blir revidert i 2025. Avdelingsvis styring skjer gjennom bl.a. måldokumentene og virksomhetsplan. Avdelingene utarbeider også egne styrende dokumenter på grunnlag av våre overordnede dokumenter. FNs bærekraftsmål er forankret både i våre overordnede dokumenter og i fagavdelingenes styrende dokumenter. Risiko vurderes både i sammenheng med budsjettarbeidet og ved virksomhetsplanleggingen avdelingsvis.

Embetsledelsen har med utgangspunkt i overordnede styrende dokumenter oppfølgingsmøter med avdelingsledelsen i fagavdelingen og stabene hvert tertial der bl.a. måloppnåing og ressursbruk og risikostyring er faste tema. Dette er også tema i ledermøtene.

Ledergruppen har fastsatt følgende strategiske satsinger: Barn- og unge, Klima og Bærekraftige velferdssamfunn. I tillegg har vi hatt Beredskap som internt satsingsområde. Disse strategiske satsingsområdene er forankret i FNss bærekraftsmål og i Barnekonvensjonen.

Det overordnede målet med å ha strategiske satsingsområder er at embetet sammen skal få til noe mer enn det hver avdeling kan klare alene. Samtidig innebærer satsingsområdene en klar felles prioritering av tema og oppgaver som skal ivaretas i embetet.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Vi har gjennom våre styrende dokumenter etablerte styringsprinsipper og styringssystem, basert på mål-, resultat- og risikostyring.

Avdelingsvis blir risiko vurdert og tilbakemelding gitt i internt budsjettmøte som gjennomføres etter at vi har fått foreløpige oppdragsdokumenter. Helhetlige vurderinger av risiko for måloppnåelsen blir vurdert på bakgrunn av tilbakemeldingen i budsjettmøtet og i de tertialvis møter med avdelingsledelsen i fagavdelingen og stabene. Avdelingsvis utarbeides det både Måldokumenter for året og Virksomhetsplaner som også blir risikovurdert og tiltak blir iverksatt for å redusere risikoen for avvik. Virksomhetsplanene blir revidert og måloppnåelse og risiko vurdert dynamisk gjennom året.

Embetsledelsen har tertialvise møter med fagavdelingen med bakgrunn i våre styrende dokumenter. I disse møtene er blant annet, status for måloppnåelse, ressursbruk, økonomi, personal og risikostyring er faste tema. Regnskapstallene blir også fulgt opp og gjennomgått tertialvis i ledermøtet.

Vi har stort fokus på struktur og styring. Vi har også godt vernearbeid og HMS-koordinator til å bistå ledelsen og verneombudene i sitt arbeid.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vi har i 2024 gjennomført en svært god og involverende prosess for å revidere hele personalplanen. Vi har forhandlet nytt lønnskapittel med våre tillitsvalgte, som vi alle er fornøyde med.

Vi har styrende dokumenter for økonomiforvaltningen i embetet. Delegeringsreglement både overordnet, avdelingsvis og for stabene, som god kontroll med forvaltningsvedtakene og tilskuddsforvaltningen vår.

Assisterende statsforvalter-nettverket har også i 2024 fokus på erfaringsdeling og internkontroll.

Fra 1. januar 2023 har SFRO hatt en ny Elements-struktur for styrende dokumenter, med bakgrunn i vår kanalstrategi, som beskriver hvor vi lagrer våre ulike dokumenter. Vi kal revidere dette dokumentet og øvrige styrende dokumenter i 2025.

Dokumentene i RM har i 2023 blitt flyttet over til Styringsbiblioteket.

Det er ikke noe felles verktøy for risikoanalyser, men vi gjennomfører fortsatt risikovurderinger ved behov, særlig innenfor HMS.

SFRO har hatt en svært aktiv deltakelse i utvikling av nytt system for avviksmelding og behandling i 2024, sammen med STAF.

Felles styringssystem for informasjons- sikkerhetsområdet mellom samtlige embeter og STAF gjøre det også påkrevd å få på plass en god avviks modul og det må legges til rette for at også personvernombudet kommer inn i sløyfen for avvik som gjelder informasjonssikkerhet og personvern. I fagutvalget kan vi nå ha felles gjennomgang av avvikene på en bedre måte enn tidligere.

Vi har også i 2024 hatt oppmerksomhet på avvik på informasjonssikkerhet og HMS og har fått en liten økning i mengden meldte avvik.

Tilgangsstyringen går gjennom SAMS og blir brukt, men vi opplever det som et tungt system som kunne blitt forbedret.

Vi tok i bruk DFØ sin lønnsforhandlingsmodul i 2023 og for 2024 og opplevde noen utfordringer, men vi har god tro på at dette blir forenkende og effektiviserende for lønnsforhandlingsarbeidet for alle involverte parter.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Vi har fortatt utfordringer med måloppnåelse på enkelte saksfelt, særlig på helse-, sosial- og barnevernsområdet. Klagesaksbehandlingen etter pbl. fra KDD er også utfordrende grunnet omfanget av settesaker fra SFVE.

Vi har god og variert alderssammensetning og god kompetanse på samtlige fagområder.

Totalt sykefravær har økt fra 5,5 prosent i 2023 til 6,1 prosent i 2024. Vi hadde et svært høyt sykefravær i første kvartal 2024 med 9 prosent og satte derfor inn tiltak for å øke nærværet. Dette har gitt resultater. Vi hadde i fjerde kvartal 4,4 prosent fravær. Kvinner har et markant høyere sykefravær enn menn.

Turnover i 2024 er på samme nivå som i 2023. Det var ni ansatte som pensjonerte seg i 2024. Fire av disse var 70 år da de tok ut pensjon.

Vi har fått gode og kvalifiserte søkere til stillinger vi har lyst ut i 2024.

Statsforvalteren i Rogaland må være en konkurransedyktig og attraktiv arbeidsplass for å beholde og konkurrerer om kvalifisert og kompetente medarbeidere og vi har stort fokus på å beholde og utvikle våre medarbeidere.

Vi har arbeidet med plan for å rekruttere og beholde gode medarbeidere i 2024 i forbindelse med personalplanarbeidet. Dette skal videreutvikles med tiltak i 2025.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Det har blitt anskaffet noen nye kontormøbler også i 2024. Ut over slikt inventar er det begrenset hvilke eiendeler av vesentlig verdi embetet besitter. Alt av teknisk utstyr eies og forvaltes av STAF. Vi fikk ny møteromsløsning anskaffet av STAF i 2024. STAF har også skiftet ut PCene våre i 2024.

Embetet leaser fire elektriske biler. Den hybride vi har leaset ble skiftet ut med elektrisk i 2024. Disse blir flittig brukt av våre ansatte til tilsynsbesøk og andre møter.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Statsforvalteren i Rogaland har ikke fått merknader fra Riksrevisjonen i 2024.

Vi har jobbet aktivt med å avdekke avvik og har meldt videre til Datatilsynet i de tilfellene det dreide seg om brudd på personopplysningssikkerheten. Vi har ikke avdekket alvorlige avvik, men vi har allikevel valgt en praksis med å oversende også slike mindre avvik til Datatilsynet.

Sikkerhetsutvalget vårt, som er nestledergruppen, har hatt jevnlig møter der de blant annet har gått gjennom de avvik som er meldt inn og diskutert disse. Her har informasjonssikkerhetsansvarlige deltatt på hvert møte for å informere om oppdateringer og for å besvare eventuelle spørsmål. Vi er svært fornøyd med at personvernombud kom på plass i høst og at det igjen er møter mellom personvernkontaktene i embetene og personvernombudet regelmessig.

Vi deltar i Fagutvalg for informasjonssikkerhet og personvern med assisterende statsforvalter. Utvalget har møter månedlig. Samtlige embeter, STAF og personvernombudet deltar i møtene. DFD deltar med observatør.

Fagutvalget har fokus på arbeidet med felles ledelsessystem for informasjonssikkerhet. Dette arbeidet er viktig for å sikre at alle embetene får like rammer å forholde seg til.

I år gjennomførte STAF digital fagsamling i informasjonssikkerhet, med tema: Avvik og avvikskultur i forbindelse med Sikkerhetsmåneden. SFRO har

vært pilot og bidratt godt inn i arbeidet med utviklingen av nytt avvikssystem og bidro også med innlegg under fagsamlingen.

Vi har også i 2024 hatt stor deltakelse i Hoxhunt-kampanjen, som lærer de ansatte å identifisere phishing-e-post m.m. Tilbakemeldingen på denne formen for opplæring er svært god.

Vi har også i 2024 deltatt på en felles undersøkelse for alle embetene for å måle sikkerhetskulturen. Det er første gang samtlige embeter deltar i målingen og det er viktig for arbeidet i fagutvalget, når vi skal velge ut team for videre sikkerhetsarbeid.

Ledergruppen har deltatt på digitalt webinar om informasjonssikkerhet i regi av STAF i høsten 2024.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Lærling

Det ble også i 2024 gjort et arbeid for å tilknytte oss lærling, dette i samråd med STAF. Erfaringen var at søkermassen var liten, og det viser at vi må gjøre noen ekstra grep for å sikre oss flere kandidater. Derfor ble det ingen lærling i 2024. Vi har høsten 2024 hatt møte med OK Stat og vil knytte oss til de i 2025 for å kunne få bistand opp mot rekruttering.

HMS

Vi har hatt fokus på systematisk HMS-arbeid gjennom hele året. Dette i henhold til embetet sitt HMS-styringsdokument (HMS-håndbok), i tråd med internkontrollforskriften og egen HMS årsplan. Vi har bl.a. årlige verneunder, førstehjelpskurs, treningsmulighet i arbeidstiden m.m. Vi utarbeider en HMS-årsrapport med utførte aktiviteter, inkludert AKAN-arbeid og saker som har vært behandlet i AMU. Vi er Miljøfyrtårn-sertifisert.

Medarbeiderundersøkelsen (MUST)

Det ble høsten 2024 gjennomført en ny medarbeiderundersøkelse. STAMI gikk gjennom de overordnede funnene i medarbeiderundersøkelsen i allmøte 2. desember. Nå arbeider både avdelingene og stabene med resultatene, og dette arbeidet vil fortsette inn i 2025 og felles tiltak skal forankres i arbeidsmiljøutvalget (AMU).

Mangfoldsutvalg

Embetsledelsen har besluttet å opprette mangfoldsutvalg som skal gi innspill til ledergruppen for å fremme likestilling, kjønnsbalanse og mangfold hos SFRO. Utvalget er sammensatt av medlemmer fra alle fagavdelingene og stabene. Utvalget ledes av assisterende statsforvalter.

Likestilling og diskriminering

Kvinneandelen er på 72,1 prosent og holder seg stabilt høy (72,2 prosent i 2023). Andel kvinners lønn av menns lønn er på 91,9% (totalt i embetet).

I likestillingsanalysen skiller nestledernivået (kategori 2) seg markant ut. Kvinneandelen er på 36,4% og andel menn på 63,6%. Andel kvinners lønn av menns lønn er på 96,0%

Lokale lønnsforhandlinger 2024

Vi gjennomførte første del av lønnsforhandlingen før jul og det ble oppnådd enighet med organisasjonene om at hele lønnsforhandlingen skulle gis som et generelt tillegg. Det ble også enighet om at det skulle være en individuell mulighet for å forhandle om endring av stillingskode.

De generelle tilleggene ble fordelt med likt kronebeløp innen LO og YS avtalen og et prosentvis tillegg innen Akademikerne og UNIO avtalen. Forhandlingene om stillingskode- endringer ble gjennomført i januar 2025.

Vi har også for 2024 brukt det utviklede lønnsforhandlingssystemet til DFØ. Det fungerer godt, men er fortsatt litt nytt for oss og noen tilpasninger må fortsatt gjøres. Forhandlingsklimaet var godt under forhandlingene og vi benyttet oss av vårt helt ny forhandlede lønnspolitikk i Personalplanen.

Forhandlingsdelegasjonen vår (personalsjef og ass. statsforvalter) har deltatt på DFØ sine nyopprettede lønnsforhandlingskurs denne høsten.

Det ble satt av 0,2 prosent av egne budsjettmidler til lønnsforhandlingene. I tillegg kommer avsetning til neste ledernivå. Lederne fikk en lønnsregulering på 3,29 prosent, som er det samme som ble forhandlingsresultatet innen Akademikerne og UNIO avtalen.

SAMU og annet samarbeid med tillitsvalgte.

Vi har 4 faste årlige møter i SAMU (samarbeidsmøter med tillitsvalgte), som alle ble gjennomført. I tillegg hadde vi en ekstra gjennomgang med revidering av våre retningslinjer for arbeid hjemmefra. Et større arbeid ble startet i 2023, med revidering av vår Personalplan, som på mange måter er vårt interne personalreglement. I dette arbeidet ble SAMU involvert, og arbeidsgrupper bestående av alle tillitsvalgte, ble startet opp for å jobbe seg gjennom de ulike kapitlene. Arbeidet med Personalplanen som helhet ble sluttført i 2024. Ellers har det høye sykefraværet vært et gjennomgående tema på SAMU møtene. I tillegg til planlegging og gjennomføring av MUST.

Samarbeidskonferanse 2024 for ledere og tillitsvalgte i statlige virksomhet i Agder og Rogaland (region 4 Sør-Norge)

Det ble gjennomført samarbeidskonferanse 20. og 21. mars 2024 i Kristiansand. Hovedtema for konferansen var fremtidens rammer for partssamarbeid, KI og den nye arbeidshverdagen. Det var god deltakelse på konferansen (ca 170) og fordelingen mellom tillitsvalgte og ledere var omtrent 50/50. 16 forskjellige statlige etater var representert.

Rekruttere og beholde

Det ble i 2023 satt ned en tverrfaglig gruppe, med medlemmer fra flere avdelinger, tillitsvalgte, ledelse og kommunikasjon, som skulle jobbe ut en strategi på rekruttere og beholde. Dette arbeidet ble etter hvert utviklet videre til rekruttere, utvikle og beholde. Formålet med dette arbeidet var å fange opp både eksisterende samt potensielle fremtidsutfordringer mot det å beholde og rekruttere medarbeidere. Strategien med delmål ble godkjent i 2024, og et videre arbeid med handlingsplan og tiltak vil bli sett videre på inn i 2025.

4.3 Fellesføringer 2024

Arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk.

Vår virksomhet er Miljøfyrtårnsertifisert, og vi rapporterer årlig på utslipp og klimaarbeid. Gjennom miljøfyrtårn er det flere hjelpemidler som påvirker fellesføringene:

På innkjøpssiden er det et fokus på kjøp av varer fra leverandører som er sertifiserte og/eller er bærekraftige. Dette er ytterlig forsterket via miljø-fokuset på anskaffelser.

Klimagassutslipp: Oversikt over drivstoff/energiforbruk samt reiser. Dette har gjort at vi har fokus på reiser som helhet, i tillegg til bruken av tog for fly. Vi kuttet ellers vår siste fossile tjenestebil i 2024, slik at vår bilpark nå består av kun EL-biler.

Når det gjelder bygget/lokalene vi leier, så startet jobben med å installere solskjerming på fasaden, et arbeid som vil gå inn i 2025. Vi håper dette vil gi redusert energiforbruk. Ellers har vi jobbet med avfallshåndtering på bygget, både i fellesarealer og i kontordelen og optimalisering av dette vil fortsette inn i 2025. Kildesortering var også et fokusområde på vår Bærekraftsuke i 2024.

I uke 40 gjennomførte vi vår årlige Bærekraftsuke som er for alle våre ansatte, og her startet statssekretær med å presentere stortingsmeldingen om bærekraft. Gjennom fellesarrangement og webinarer med tema som blant annet forbruk av natur, naturens betydning for klima og barns rettigheter i klima og miljø bidrar denne uken til å øke ansatte sin bevissthet rundt klima og bærekraft. Vi hadde også et godt trykk på sosiale medier med vekt på bærekraftsmålene, i tillegg til bruktbukk for hele Statens hus.

Klima var et av våre strategiske satsningsområder i 2025 og vår interne klimagruppe hadde et særlig fokus på naturen sin betydning for klima. Klimagruppa arrangerte også flere interne webinarer for å øke kunnskap og engasjement hos egne ansatte.

Positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring i 2024

I 2020 og 2021 oppnådde vi ikke 5% målet i inkluderingsdugnaden i henhold regjeringen sin definisjon. Embetet sitt gjennomsnitt for 2020 og 2021 er på 0,5%. I 2021 ansatte vi en person i traineestilling. Vi måtte lyse ut stillingen to ganger for å få søkere som var i målgruppen for inkluderingsdugnaden. I 2021 opprettet vi en fast kontaktperson i Nav.

Vi hadde flere personer på arbeidstrening/praksisplass via Nav og flere nyutdannede som ble administrativt ansatt. Disse ansettelsene gir nyutdannede verdifull praksis og på den måten bidrar vi til at de lettere får relevant praksis og blir med attraktive på arbeidsmarkedet.

I 2024 har vi ansatt tre personer, to i vikariat og en fast stilling, som faller inn under denne kategorien.

I tillegg har vi hatt og fortsatt har flere personer på arbeidstrening og midlertidig lønnstilskudd via Nav. To av disse ble administrativt ansatt i en periode etter avtalen med Nav. Dette har resultert i at begge har fått ordinære jobber utenfor embetet. Det er gjennom Nav samarbeidet vi lykkes best med inkluderingsarbeidet.

I alle utlysningstekster har vi med informasjon om inkludering og mangfold og vi innkaller kvalifiserte søkere som enten har opplyst om nedsatt funksjonsevne, hull i CV'en eller innvandrerbakgrunn til intervju.

Ellers har vi samarbeidsavtale med Universitetet i Stavanger og har hatt flere studenter i praksis, både på bachelor nivå og master nivå.

Vi har i 2024 opprettet mangfoldsutvalg.

Konsulenttjenester

Under dette ligger det kjøp av konsulenttjenester fra en (fysisk eller juridisk) person/firma med spesialkompetanse, som for en tidsavgrenset periode engasjeres av virksomheten for å utføre en konkret definert oppgave (kontoene 6700 - 6730).

Det er en del høyere kostnader på konsulentbruk i 2024 kontra 2023. En del av dette skyldes 0,45 mill kr på arkivinnhenting, et arbeid som også fortsetter inn i 2025. Det er også brukt konsulent til lederstøtte og rekrutteringsbistand i 2024.

GIS ligger relativt likt som 2023, med et ca. forbruk på 0,2 mill kroner. Hoveddelen her er support/vedlikehold.

4.4 Andre forhold

Ikke noe å rapportere.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Kommunene i Rogaland har i utgangspunktet enn sunn økonomi og er kompetente kommuner. Utfordringen de står ovenfor er å bruke de neste årene til nødvendige omstillinger på de to store tjenesteområdene helse- og sosial og barnehage/utdanning. Vi er nå inne i de tiårene der de demografiske endringene krever omstilling. Befolkningen vil forvente en kontinuerlig forbedring og vekst i de kommunale tjenestene, samtidig som kommunen vil få mindre økonomisk handlingsrom og store rekrutteringsutfordringer. Dette vil også påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget.

Vi har et ansvar for å bidra til å unngå at kommuner i Rogaland kommer inn i ROBOK-ordningen. Det krever omstilling på de to store omtalte velferdssektorene. Samtidig har vi en viktig oppgave med å påse at kommunene følger statlige lovkrav og faglige standarder på disse områdene, og behandle individuelle klager på en rekke områder der innbyggerne er gitt klagerett på lovregulerte tjenester. Vi ser allerede at våre ressurser til å hjelpe kommunene med omstilling, spises opp av vår plikt til å behandle individuelle klager på de samme tjenestene. Samtidig opplever kommunene at vi ikke har ressurser nok til å hjelpe dem tilstrekkelig med omstillingen, men gjennom vår klagebehandling og tilsyn bidrar til å dra forventningene til nivå på deres tjenester opp til ett nivå som de ikke har økonomiske og bemanningsmessige forutsetninger for å nå. Dette kan undergrave vårt tillitsforhold til kommunene og grunnlaget for den viktige kommunedialogen.

Det er et stor behov for å gjennomgå omfanget av statlige krav, normer og reguleringer ovenfor kommunene på tjenesteområdene, samtidig som vi styrkes i arbeidet med å bidra til at kommunene lykkes i omstillingsarbeidet. Statsforvalterne kan bidra med konkrete innspill i en slik prosess, siden vi ser i praksis hvordan de ulike reguleringene slår ut for kommunene på tvers av sektorene.

Vi er i en ny tid der beredskap og vår forsvarsevne kommer til å kreve mer av alle aktørene i totalforsvaret og i oppfølgingen av totalberedskapsmeldingen. Beredskap er ikke én sektors ansvar. Alle sektorer har beredskapsoppgaver som vil øke fremover. Styrkingen vi har fått til beredskapsarbeidet på justisområdet, må følges opp med sektorvise styrkinger av beredskap på de andre områdene. Skal vi forberede kommunene og de andre regionale aktørene på totalforsvarsåret 2026 og oppfølgingen av totalberedskapsmeldingen, krever det innsats fra alle våre fagavdelinger, spesielt på helse- og sosialområdet. Det krever ressurser som vi ikke har fått til nå. Det er behov for at enten hver sektor prioriterer beredskapsressurser til oss i samsvar med de tverrsektorielle oppgavene vi har og får, eller at Justisdepartementet på vegne av de andre oppdragsgiverne gir oss midler som også kan brukes på andre sektorer i beredskapsarbeidet.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Statsforvalternes evne til å løse samfunnsoppdraget på lengre sikt er avhengig av at vi beholder og videreutvikler den helhetlige rollen vi i dag har ovenfor kommunene, fylkeskommunen og andre regionale aktører. Vår evne til å løse oppgavene er avhengig av den tilliten vi har opparbeidet over tid gjennom å bli opplevd som en kompetent samarbeidspartner som forvalter statlig myndighet med lokal kompetanse. Splittes dette opp gjennom at oppdrag overføres til andre regionale aktører eller samles i nasjonale organer vil helheten svekkes.

Budsjettfordelingsmodellen har bedret våre muligheter til måloppnåelse, men vi opplever fortsatt at det er store utfordringer med å nå samtlige mål innen helse-, sosial- og barnevernsområdet med de midlene vi er tildelt.

Vi er avhengig av å være en konkurransedyktige og attraktive arbeidsplass for å rekruttere og beholde kvalifiserte medarbeidere for å løse og utvikle vårt samfunnsoppdrag fremover.

5.3 Andre forhold

Ikke noe å rapportere

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Rogaland.pdf](#)

7 Vedlegg

Tabellene nedenfor viser de utvalgte nøkkeltallene for Statsforvalteren i Rogaland.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	7 184.0
Budsjettavvik (%)	4.3 %

For en nærmere beskrivelse av mindreforbruket, se ledelseskomentaren til årsregnskapet. Hensyntas lønnsoppgjøret for 2024 på kr 3 338 utgjør mindreforbruket 2,3%. I 2023 gikk vi i balanse.

Husleie

Husleie (tusen kr)	21 307.0
Husleie (% av driftsutgifter)	13.3 %

Kostnaden i husleie er ca. 450 000 høyere enn 2023.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i elements	Antall journalposter i vergemåls-elements
Antall journalposter	110 194	74 640	35 554

Antall journalposter i Elements har økt med 8980 poster ifht år 2023. Det har vært en generell økning på tvers av embetene. For SFRO sin del er økningen prosentvis høyere på journalposter i Elements kontra vergemål.

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2024
152001	159 857
152021	6 240
Post 01 (unntatt 152001)	27 240
Post 20-29 (unntatt 152021)	133 192
Post 30-39	6 047
Post 40-49	0
Post 60-69	98 662
Post 70-79	9 893
Post 80-89	5 033

Beløpene oppgitt i 1000

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 788.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	6.0 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	216.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	1.6 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	2 572.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	7.7 %
Antall legemeldte sykedager for menn	107.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	0.8 %
Avtalte arbeidsdager for menn	13 321.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 640.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	4.9 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	33 531.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	109.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	0.8 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	404.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.2 %

Sykefraværet i 2024 har økt til 6%, mot 5.5% i 2023, en del av årsaken til økningen var en veldig høy prosent i Q1 2024. Det ble gjort noen endringer gjennom året på sykefraværsoppfølgingen, blant annet med nye rutiner og tettere oppfølging, og basert på slutten av året kan det se ut som om vi ser et godt resultat av det arbeidet. Sykefraværet totalt (legemeldt og egenmeldt) på menn har gått en del ned, mens den har tilsvarende steget for kvinner. Sykefraværet hos SFRO er på gjennomsnittet av embetene som har rapportert.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	133.0	71.9 %	52.0	28.1 %	739 772.0	805 257.0	91.9 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	5.0	71.4 %	2.0	28.6 %	1 128 517.0	1 395 119.0	80.9 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	4.0	36.4 %	7.0	63.6 %	927 439.0	965 959.0	96.0 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	81.0	73.6 %	29.0	26.4 %	756 176.0	799 748.0	94.6 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	34.0	73.9 %	12.0	26.1 %	670 953.0	683 358.0	98.2 %
Kategori 5: Kontorstillinger	9.0	81.8 %	2.0	18.2 %	552 741.0	477 196.0	115.8 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger							
Kategori 7: Lærlinger							

Tallene er hentet fra HR Lønn innsikt. Rapport Likestillingsanalyse. Kategoriene er inndelt slik embetet er organisert. Kategori 1: Statsforvalter, ass. statsforvalter, avdelingsdirektør og fylkeslege. Kategori 2: Avdelingsleder, kommunikasjonssjef, ass. direktør, personalsjef og økonomisjef. Kategori 3: Ass. fylkeslege, fagdirektør, seniorrådgiver og senioringeniør. Kategori 4: Rådgiver og overingeniør. Kategori 5: Førstekonsulent og konsulent. Kvinneandelen er på 72,1% og holder seg stabilt høy. Andel kvinners lønn av menns lønn er endret fra 92,7% i 2023 og 91,9% i 2024. Antall ansatte er redusert fra 194 i 2023 til 183 i 2024.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2024
Totalt antall årsverk	161.0
Totalt antall årsverk for kvinner	110.0
Totalt antall årsverk for menn	51.0
Totalt antall årsverk for faste stillinger	154.0
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	3.0
Sum andel administrasjon	4.8 %
Økonomi	3.2
Lønn	0.5
Personal	1.3
Resepsjon/sentralbord	0.0
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	2.7
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Tall hentet fra HR Lønn Innsikt. Antall årsverk i 2024 redusert fra 167,7 i 2023 til 160,88 i 2024. Andel administrasjon i 2024 er 4,8% (tall oppgitt i 2023 har vært i antall stillinger og ikke i årsverk). Andre adm. oppgaver: GIS koordinator, en rådgiver stilling knyttet til arbeid for embetsledelsen og Kongehuset, administrasjonsleder, HMS koordinator og en web administrator som sluttet i 2024. Adm. oppgaver som utføres i fagavdelingene er ikke nevnt i tabellen over. Det kan være vanskelig å definere hva som inngår i lederstillingen og hva som er rent adm. arbeid.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2024
Turnover i prosent	4.9 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	185.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	9.0
Totalt antall ansatte som sluttet	29.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	9.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	20.0

Turnover er på samme nivå som i 2023. Ansatte som sluttet grunnet andre årsaker er bl.a. to ansatte fra Husbankforsøket som ble avsluttet og ikke erstattet. De øvrige er utløp av midlertidig ansettelse. I 2024 hadde vi 20 utlyste stillinger. Alle stillingene ble besatt av kvalifiserte søkere. Vi får særdeles gode søkere til stillinger i miljøvernavdelingen. I de andre avdelingene varierer det nok litt mer.

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	132	51	183
Sum antall deltidsansatte	10	2	12
Sum antall midlertidige ansatte	3	5	8
Sum antall ansatte med personalansvar	8	7	15
Ufrivillig deltid			0

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	159 857.0
Administrativ kostnadsdekning	6 344.0
Brutto driftsutgifter	166 201.0
Lønn kap.152001	136 796.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	82.3 %

Brutto driftsutgifter har økt med rundt 10 mill kr. og lønnsandelene av disse har økt med 1,2 % siden 2023. Den administrative kostnadsdekningen er ned rundt 3,5 millioner, og mye av dette kan tilskrives overføringen av vergemål, noe som også flere av de andre embetene melder.

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2024
Sum antall ansatte	195
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	13
Antall ansatte 30 - 39 år	49
Antall ansatte 40 - 49 år	44
Antall ansatte 50 - 59 år	58
Antall ansatte over 60 år	31
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	19
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	1 035
Antall kvinner i foreldrepermisjon	11
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	9
Dagsverk foreldrepermisjon menn	187
Antall menn i foreldrepermisjon	4

Tallene er hentet fra HR Innsikt. Aldersfordelingen er ganske lik 2023. Den største endringen er antall menn i foreldrepermisjon, som har økt fra 1 i 2023 til 4 i 2024.